

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

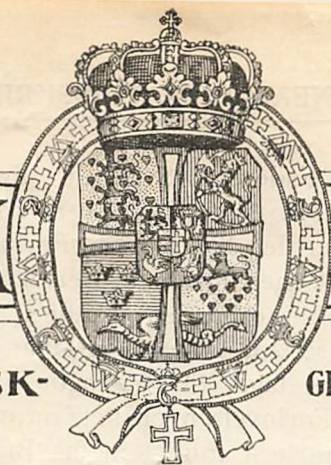
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 1

Januar 1913

7. Aargang

HVORLEDES MAN FORLOVEDE SIG I 1780.

Af de Linde'ske Familiepapirer.
Ved Th. Hauch-Fausbøll.

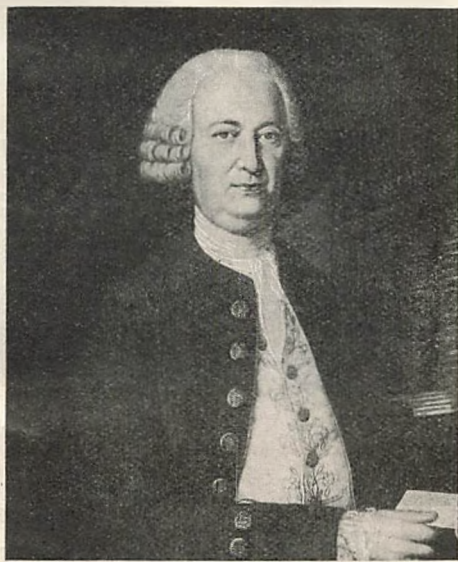
Charlotte Dorothea Biehl fortæller etsteds i sine Breve til Johan v. Bülow, hvordan en Uforsigtighed af Christian den Sjettes Kammertjener Putscher skal være bleven Skyld i Kongens Død. Christian den Sjette havde faaet en Byld paa Tandkødet, og Putscher skulde pensle den med Helvedessten, men det Stykke Lapis, han brugte, havde han forsømt at sætte tilstrækkelig fast paa Instrumentet, saa Kongen stødte det af med Tungen og slugte det. Putscher skjulte, hvad der var sket, og i Stedet for at give Kongen et Brækmiddel, gav han ham et afførende med det Resultat, at Stenen blev liggende i Maven og spolerede denne, hvilket 4—5 Aar senere blev Aarsag til Kongens Død.*) Dr. V. Ingerslev betegner imidlertid i »Danmarks Læger« Beretningen som en af Forfatterindens løse Historier, og den har derfor kun Interesse ved at vise, at Putscher allerede dengang,

skønt endnu kun Kammertjener, ydede Kongen Lægehjælp.

At Johan Gottlieb Putscher har været uddannet som Læge er vistnok utvivlsomt; paa det her gengivne Billede er han afmalet ved Siden af en Reol med en Række store Foli-

og han helst vilde undgaa det sidste, flygtede han til Danmark, hvor han blev Kammertjener hos Christian VI. I denne Egenskab holdt han 1744 Stuebryllup med Manon Richebour, der var Kammerjomfru hos Prinsesse Louise og iøvrigt Datter af en Sprog-

mester Louis Morrillon de Richebour, der hørte til den fransk-reformerte Menighed. Nogle Maaneder før Kongens Død blev Putscher forfremmet fra Kammertjener til Livkirurg med Rang efter Livmedici, et Avancement, som nu forekommer os besynderligt, men dengang var almindeligt, og Aaret efter, 1747, blev han »virkelige« Justitsraad. Uden som det

Konferensraad J. G. Putscher.

Manon Putscher, f. Richebour.

anter, paa hvis Ryg man skimter Titlerne paa forskellige lægevidenskabelige Værker, skønt Billedet efter Datterens Alder, at dømme maa være malet, efter at han var bleven Toldkammerer i Helsingør, og Familietraditionen beretter da ogsaa, at han oprindeligt havde været Læge i Hesse-Cassel. Da en af Storhertugens Grenaderer blev meget syg, fik han Paalæg om enten at kurere denne eller miste Livet, men da han ikke mente, at det første vilde lykkes ham,

synes af det her anførte tyske Brev fra ham at have været nogen Pen-nens Mand, har han vel været ret brugbar i det praktiske Liv, thi 1750 blev han 1. Toldkammerer ved Øresunds Toldkammer, hvor hans Virksomhed 1760 belønnedes med Etatsraads- og 1776 med Konferensraadstitlen. Medens Putscher var i Helsingør, fik han endnu engang Brug for sine lægevidenskabelige Kundskaber, nemlig i det første Halvaar af 1772, da den ulykkelige

*) Historisk Tidsskrift, III, 4, S. 200 f.

Karoline Mathilde opholdt sig som Fange paa Kronborg; han besøgte daglig Dronningen, og ved Afrejsen gav han hende det Raad, at hun blot skulde give sig sine Følelser i Vold, det vilde være det bedste for hendes Søsye. Ved disse Besøg medtog han hyppigt sin 7-aarige Datter Juliane Charlotte, den eneste overlevende af 8 Børn; det var Dronningens Ønske, at hun skulde med for at lege med den lille Prinsesse Louise Augusta, og hun tog imod hende med en Venlighed og Kærlighed, som hun aldrig siden glemte.*) Men Juliane Charlotte var ogsaa et yndigt Barn og harsikkert faaet den omhyggeligste Opdragelse. Det er hende, det her omtalte Frieri gælder.

Medens Putscher stod i Hoffets Tjeneste, har han haft rig Lejlighed til at omgaas den anden Brevskriver Konferensraad Gabriel Linde (f. 1715 † 1791), der da var Kasserer ved Partikulærkassen, og han taler jo ogsaa i sit Brev om deres gamle Venskab. Da Linde skulde væl-

ge en Brud til sin Søn, var det derfor naturligt, at hans Øjne faldt paa Putscher's Datter, skønt hun endnu kun var et 14aarigt Barn, men da han henvender sig til Putscher, faar han at vide, at Datteren allerede er lovet til en anden. Halvandet Aar senere, da Rygtet har fortalt, at denne Forlovelse er hævet, fornyr Linde i det første af de her gengivne Breve sin Anmodning, hvad den unge Pige mener, bliver der ikke spurgt om, hun har, som det fremgaar af Efterskriften til Linde's Brev**), end ikke set sin tilkommende Brudgom, men hun har dog

efter Faderens Svar at dømme trængt til nogen Ro for at komme sig efter den lige hævede Forlovelse, og Putscher forlangte derfor ogsaa Betænkningstid. Af Linde's sidste Brev ser vi, at han en Maanedstid efter er taget til Helsingør og har faaet Forlovelsen ordnet, nu ønsker han hurtigst muligt at faa Brylluppet i Stand; dette fandt Sted den 19. Jan. 1781 i Helsingør, et halvt Aar efter døde Putscher, medens hans Enke overlevede ham til 1793.

Endnu skal vi kun tilføje, at Brudgommen Conrad Daniel Linde, om hvis Familie der findes udførlige Op-

var Christian IX i Aarene 1831—35 i Huset, den ældste Søn arvede Faderens Stillinger ved Zahlkammeret og Partikulærkassen, hvilket sidste Embede beklædtes af Slægten gennem 4 Generationer.

Medens det ikke er ualmindeligt at finde Frierbrev og Svar paa saadanne fra det omhandlede Tidsrum, er det vistnok en Sjældenhed at have begge samlede; at dette heldige Tilfælde her foreligger, skyldes Konferensraad Gabriel Linde's Ordenssans, idet han har opbevaret Koncepterne til sine Breve sammen med Svaret. Saavel Brevene som de her

gengivne Portrætter tilhører Dr. Georg Putscher Linde, der velvilligst har givet Tilladelse til at referere denne lille Periode af hans Oldeforældres Liv.

Juliane Charlotte Linde, f. Putscher.

Etatsraad C. D. Linde.

S. T.

»Tillad, høystærede Ven, at jeg saavel paa egne som paa min yngste Søns, Casserer Conrad Daniel Lindes Vegne igiøntager vor ydmygste og indstændigste Begjæring om Ægteforening i

»mellem deres Frøken Datter og bemeldte min Søn. En Forening grundet paa de reene og ædelste Hensigter, knyttet, Gud give med fælles Samtykke, hvorledes skulde den andet end tildrage over disse vore Børn den Allerhøjestes Velsignelse og lade os, deres Forældre, tillige nyde i den korte Levetid Forsynet kan endnu have bestemt os, den sande Glæde at være Vidner til deres Lyksalighed? Himlen skee Tak, der allerede i en Datter, hidintil usvækket, har forundt mig den! Sammes Fylde venter jeg af dens milde Forsyn for 2de Sønner.

»De Hindringer, der for nesten 1½ Aar siden vare i Veyen, skal, efter de Beretninger her haves, være hævede. Ved uafbrudte Ønsker see vi i saa Maader vort Haab igien fornyet. Maatte vi ikkun være saa heldige, at hans Person og Vilkor kunde finde Deres og høyst-

lysninger i 2det Bind af Patriciske Slægter, var født i Kjøbenhavn 1754 og allsaa var 10 Aar ældre end sin Brud. 16 Aar gammel blev han Student fra Herlufsholm og samme Aar Fuldmægtig under Faderen ved Partikulærkassen; her arvede han Faderens Stilling som Kasserer, senere blev han ogsaa hans Efterfølger ved Skatkammeret, Zahlkasserer og Etatsraad. Han døde 1826, hans Hustru 1828. I deres Ægteskab fødtes i Aarene mellem 1781 og 1803 8 Børn, hvoraf 6 blev voksne; to af Døtrene blev gift med Officerer, en tredie med Professor, Dr. med. J. C. Müller, den yngste Søn blev Søofficer, en anden, Georg Linde var Oberst, hos ham

*) Historisk Tidsskrift, IV, 2, S. 822 f.

**) Efterskriften er utter udstreget i Koncepten.

»ærede Frues Behag og Deres elskvær-
 »dige Datters Yndest! Vel har han hver-
 »ken Midler eller Rang at frembyde,
 »beklæder derimod i sit 26. Aar, ey uvær-
 »dig, et vigtig Embede, der giver ham,
 »i Henseende til Lønnen, som nu kuns
 »er 800 Rd. aarlig, de beste Udsigter;
 »hans Forhold i Embedet og øvrige
 »Vandel overlader ieg Ryglet, en Faders
 »Roes i denne Begivenhed maatte falde
 »mistænkelig; men dette kan Deres Høy,
 »Velbaarenhed slaae Deres Lid til, at
 »Deres Frøken Datter, i Fald dette vort
 »velmeente Tilbud skulde findes antage-
 »ligt, stedse skal vorde elsket, ægtet og
 »æret i min liden Familie som en kjær
 »Huustroe, Datter og Søster, ligesom ieg,
 »hvad Beslutning De end maatte finde
 »for got at tage, næst min underdanige
 »Respets Formeldning til Deres kiære
 »Frue, med den fuldkomneste Høyagtelse
 »henlever

Deres Høy, Velbaarenheds
 etc.

»Da min Søn ey har den Ære og Lyk-
 »ke personlig at være kiendt af Deres
 »Høyvelbaarenhed og endnu mindre af
 »Deres Frøken Datter, og man ikke er
 »sindet her at foretage sig noget, uden
 »Deres Forevidende og Samtykke, saa
 »vilde ieg kun fornemme, om det maatte
 »være ham tilladt i Fald en uskyldig
 »Leylighed, der ikke gav Anledning til
 »Eftertanke, skulde findes, at vise sig.

»Hoch Wohlgebohrner
 »Höchst geehrtester Herr
 »Confrentz Rath
 »schr wertester Freindt.

»Ew. Hoch Wohlgebohr: mir ange-
 »ehrte Zuschrift von 25 Febr: habe rich-
 »tig erhalten und daraus mit Vergnügen
 »erschen das dieselben dero alle Freindt-
 »schaft gegen mir und die meinigen
 »wiederum verneuern wollen, welge ich
 »auch alle Zeit hoch schetzen werdt.
 »Wass den Andrag meiner Tochter an-
 »langt, das Dero Herr Sohn güttliche Zu-
 »neigung gegen Ihr bezeigt erkenne mit
 »den verbintligsten Danek, da selbige
 »aber noch zu jung, und Sie erst vor
 »einigen Tagen von einer Verlobung frey
 »gekommen, so hatt Sie sich fest vorge-
 »nommen noch eine Zeit lang bey ihren
 »Eltern zu verbleiben um zu erlernen
 »wass eine Frau zur Haushaltung für
 »einen Mann zu nehmen wissen soll und
 »muss, im solgen sie sich noch nicht im
 »Standte befindt. Aus diesen angeführten
 »wahren Umstentten können Ew. Hoch
 »Wohlgebohr: erschen, das zu so ein wigt-
 »tigen Standt Zeit und Gelassenheit

»erfottert wirt. Soll es eine Vorsehung
 »vor Ihr von Gott seyn, worfür Ich es
 »annehme und halte, ersuche dahero Ew.
 »Hoch Wohlgebohr: meine Tochter und
 »unser aller Bitte zu weitter Betenekzeit
 »nicht ungeneicht zu beurtheillen. Die-
 »selben können gewiss versichert glauben
 »das meine Frau als ich uns ein wahres
 »Vergnügen sein würdt unser einziges
 »Kindt so woll versorget beim Leben zu
 »sehen, und unseren alten wahren Freindt-
 »schaft um so fester zu Verbintlicheidt
 »zu befottern. Meiner Frau und Tochter
 »vermelten ihre ergebensten Respect an
 »Ew: Hoch Wohlgebhr: und sehr wertge-
 »schatzen gantzen fam ilige der ich die
 »Ehre habe /: nebst schönster Empfeh-
 »lung: / mit ausnehmendter Hochachtung
 »alstets zu beharren

»Ers: Hoch Wohlgebohren:
 »gantz ergebenster Diener
 »und aufrichtiger Freindt
 »J. G. Putscher.

»Helsingøer
 »den 28 Febr: 1780.

Høy, Velbaarne
 Naadige Frue!

»For de ved min seeneste Nærværelse
 »oppebaarne store Høsligheder aflegger
 »ieg min skyldigste og ærbødigste Taksi-
 »gelse. Tillad, naadige Frue, at ieg tillige
 »beteer mit Hierles Erkientlighed for
 »Deres og kiære Mands gunstige og ædel-
 »modige Samtykke til den foreslagne
 »Ægteforening mellem Deres elskvær-
 »dige Frøken Datter og min Søn. Vel veed
 »ieg, endog af egen Erfaring, hvor for-
 »nøden og hvor virksom Forældres
 »Samtykke er paa en dydig Datter, men
 »en Datters og hendes Kiøns Rettig-
 »heder ere mig ikke mindre bekientde.
 »Oste rækkes Haanden til den, som Hier-
 »tel ikke føler mindste Tilbøyelighed for
 »og hvad bliver Følgen deraf? For at
 »undgaae denne, har ieg alvorligen fore-
 »holdt min Søn paa alle muelige Maa-
 »der at gjøre sig først værdig til den
 »første, og hvis Høyagtelse for hendes
 »bekientde Dyder, hvis en reen og
 »usminket Kiærlighed for hendes Person,
 »hvis et alvorligt Forsæt og en bestan-
 »dig Stræben at lækkes og behage hende,
 »i hvad Lykke Forsynet end maatte
 »beskiære dem, ere de Midler, hvorved
 »hendes Hierte kan vindes, da tør ieg
 »sige god for ham, ja nesten for et lyk-
 »saligt Ægteskab.

»Indlagde, som min Søn fordrister sig
 »til at tilstille Dem for at overleveres i
 »den Elsktes Haand, vil venteligen be-
 »kræfte, Gud givel ubrødeligen, hvad ieg
 »her paa hans Vegne lover og en nær-
 »mere personlig Omgang, haaber ieg,
 »vil tillige forkorte Veyen til det for-
 »ønskete Maal.

»Ved vor Samtale den første Aften,
 »efter at ieg havde erholdt Deres Sam-
 »tykke, erindrer ieg, at ieg udlod mig
 »med en vis Plan; undskyld, høystærede
 »Frue, Hæftigheden af mine Ønsker;
 »den kom ikke fra mig, som Fader; blot
 »som den, behøver ieg jo ikke at haste,
 »men som Embedsmand, hvis Forret-
 »ninger slaar i en saa nøye og betydelig
 »Forbindelse med min Søn, befrygtede
 »ieg de Indflydelser, som en for lang
 »Opsættelse naturligtvis maa have i de
 »væsentligste Pligter af mit Embede.
 »Imidlertid overlades Plan, Tid og Vil-
 »kor gandske og aldeles til deres egen
 »fuldkomnere Bedømmelse og Gotlin-
 »dende. Vi underkaste os en Moders
 »Ømhed i alt hvad der kan synes anstø-
 »deligt for en kiær Datter, det tilkom-
 »mer ikke mig at foreskrive, men vel
 »at ønske, og hvad taler ieg om Plan,
 »medens Sielen, Hovedpersonens, den
 »Elsktes oplivende Minde, der allene
 »er i Stand til at sætte Drift i vore
 »Foretagender, endnu fattes!

»Næst min ydmygste Hilsen til Hr.
 »Conferentz Raaden recommanderer ieg
 »mig og mine til Deres og hans bestan-
 »dige Bevaagenhed; dog endnu et Par
 »Ord, førend ieg ender, til deres, tør ieg
 »vel siige, og min tilkommende Datter:
 »Søde Glut! Forgæves stræber Du at
 »unddrage dine deylige Hænder fra mine
 »Kys, jeg holder dem, de ere i min Vold,
 »min Mund berører dem alt vewelviis i
 »Tankerne. Jeg har den Ære med den
 »fuldkomneste Respect at henleve

»Høy Velbaarne
 »Naadige Frue

Kjøbenhafn
 den 15. April 1780 »Deres ydmygste og Deres
 »forbundneste Tiener

ANETAVLER.

Medens man i vore Dage ikke vil
 træffe ret mange Mennesker
 herhjemme af den dannede Klasse,
 der er uden noget Kendskab til deres
 Slægts Historie eller i Besiddelse af
 en om end nok saa lille Stump
 Stamtavle, er Anetavlerne, der trives
 saa frødigt i Udlandet, et ret ukendt
 Begreb her. Grunden dertil er na-
 turligtvis den, at en Anetavle aldrig
 i Danmark har spillet nogen videre
 Rolle, medens den f. Eks. den Dag
 i Dag i Udlandet kan have sin prak-
 tiske Betydning ved Opnaelsen af
 visse høje Embeder, Ordner eller
 ved Klosterindskrivning, hvor en

Kammerherrer, Generalmajor, Lensgreve Christian Ahlefeldt-Laurvig til Grevskaberne Langeland og Laurvig (1732—91),
g. m.
Elisabeth Juel til Stamhuset Lundsgaard (1742—1803).

Landraad, Dr. jur. Georg v. Hedemann til Himmelmark (1729—82),
g. m.
Davidia Margaretha v. Driberg (1735—95).

Kammerherre, Amtmand, Lensgreve Hannibal Wedell-Wedellsborg til Grevskabet Wedellsborg (1731—66),
g. m.
Komtesse Catharina Sophie Vilhelmine Caroline Moltke-Bregentved (1737—1806).

Geheimekonferensraad, Kammerherre, Amtmand Frederik Klingenberg (1716—83),
g. m.
Komtesse Vibeke v. Haxthausen (1724—1803).

Geheimestatsminister, Greve Johan Sigismund Schulin (1694—1750),
g. m.
Catharine Marie Møsting (1714—70).

Kaptejn Johan Ludvig v. Warnsted (1710—55),
g. m.
Ingeborg Marie v. Haltern (1715—64).

Generalkrigskommissær, Grosserer John Brown til Hellerup, Maglegaard, Benzonseje etc. (1723—1803),
g. m.
Anna Applebye (1738—98).

Guvernør i Trankebar, senere russisk Generalagent, Stempel-papirforvalter og Arkivar ved Øresunds Toldkammer David Brown (1734—1804),
g. m.
Anna Fenwich.

Greve Jens Juel g. m. Sophia Dorothea Hedemann (1764—94),
(1760—1820).

Kammerherre, g. m. Frederikke Juliane Louise Klingenberg Wedellsborg (1753—1817),
Amtmand, Lensgreve Ludvig Wedell-Wedellsborg til Grevskabet Wedellsborg (1755—1833).

Kammerherre, g. m. Sophie Hedevig v. Warnsted (1747—81),
Greve Frederik Landvig Schulin til Frederiksdal (1753—1807).

Grosserer g. m. Margaretha William Brown (1759—88),
Elisabeth Brown (1764—1838).

Geheimekonferensraad, Kammerherre, Oberst, Lensgreve Christian Ahlefeldt-Laurvig til Grevskabet Langeland etc. (1789—1856).

Komtesse Julie Wedell-Wedellsborg (1791—1877).

Kammerherre, Amtmand, g. m. Louisa Elisabeth Brown (1785—1851),
Greve Sigismund Ludvig Schulin til Frederiksdal (1777—1836).

Geheimekonferensraad, Kammerherre, Hofjægermester: Lensgreve g. m. Komtesse Mathilde Schulin (1820—85).
Frederik Ahlefeldt-Laurvig til Grevskabet Langeland etc. (1817—89).

Kammerherre, Hofjægermester, Lensgreve Christian Ahlefeldt-Laurvig til Grevskabet Langeland etc. (f. 1844).

Kilder: Danmarks Adelsaarbog; Biogr. Leks.; Bobé: Familien Ahlefeldt's Historie; Bobé: Efterladte Papirer fra den Reventlow'ske Familiekrede, IV, S. 286, VI, S. 593; Danske malede Portreter, I B, 2 R.; Personallistorisk Tidsskr., IV, 3, S. 18 ff., I, 6, S. 262*; Clément: L'église réformée française de Copenhague, S. 106.

Aneprøve, det vil sige en Konstatering af, at man har saa og saa mange adelige Aner, endnu kan fordres. Ret mærkeligt er det at se, at det eneste Land, hvor Aneprøven stadig er en officiel Statsindretning, og hvor det f. Eks. kræves, at man skal have bestaaet en vis Aneprøve for at være hoffähig, er det Land, hvor den regerende Fyrsteslæggt har indgaaet de fleste Mesalliancer, nemlig Østrig-Ungarn.

Med den nyere Tids lægevidenskabelige Forskning, hvor Arvelighedsteorien spiller en saa stor Rolle, er man begyndt ogsaa at interessere sig for de borgerlige Personers Anetavler, man kan jo ikke blot arve sit Udseende eller visse Aandsevner fra sin fædrene men ogsaa fra sin mødrene Slægt, og man er derfor bl. a. i Tyskland ret ivrigt optaget af at studere Anetavlerne. Da Genealogisk Tidsskrift gerne vil fremme denne Interesse, skal vi for Fremtiden her i Bladet have en staaende Rubrik, hvor vi vil bringe en eller anden Anetavle, som vi mener kan have Interesse.

En Anetavle er det modsatte af en Stamtavle. Den første læses fra nedden opad, den sidste fra oven nedad. Man begynder sin Stamtavle med sin ældste kendte Stamfader og opstiller hans Efterkommere i skematisk Form, i Reglen medtager man kun dem, der er fødte med samme Slægtsnavn, og altsaa ikke Børn eller Efterkommere af Kvinder i Slægten, medens man ved at opstille sin Anetavle gaar ud fra sig selv og derover opfører i skematisk Form sine Forældre, Bedsteforældre, Oldeforældre etc., alt eftersom man vil opføre 2, 4, 8 eller flere Aner. Naar undtages det Tilfælde, hvor man kommer bag ved Oprindelsen til sit faste Slægtsnavn, kommer Stamtavlen altsaa til at omfatte Mænd af samme Slægtsnavn, medens Anetavlen omfatter Mænd af mange forskellige Slægtsnavne. Stamtavlen har saaledes Interesse for hele Slægten, medens Anetavlen kun vedrører det

enkelte Individ, fra hvem man gaar ud, og hans eller hendes Søkende.

Enhver har jo 2 Forældre, 4 Bedsteforældre, 8 Oldeforældre, 16 Tipoldeforældre etc. og, eftersom man ved Besked med disse, siger man, at man kender sine 2, 4, 8 eller 16 Aner. Man tæller Aernerne ved at tælle de Personer, der staar paa samme Linie, indeholder øverste Linie f. Eks. 32 Personer, indeholder Anetavlen 32 Aner. I Danmark er det ret ualmindeligt, at en borgerlig har Kendskab til sine 32 Aner, hos Adelen ikke saa sjældent, derimod er det vistnok enestaaende, at en dansk Adelsmand kan opvise 32 adelige Aner, selvom det kun drejer sig om 16 adelige Aner, vil det i de fleste Tilfælde komme til at knibe.

Vi skal begynde denne Serie med en Række Anetavler for danske Adelsmænd og bringer denne Gang Lensgreve Ahlefeldt-Laurvigens 16 Aner. Anetavlen gælder naturligvis ikke Lensgreven alene, men ogsaa hans Søkende Kammerherre, Hofjægermester, Grev Sigismund Ahlefeldt-Laurvig til Ulstrup, afdøde Kammerherre, Hofjægermester Grev Julius Ahlefeldt-Laurvig-Bille til Skovsbo etc., afdøde Kammerherre, Hofjægermester, Grev Fritz Ahlefeldt-Laurvig-Lehn til Kjærsgaard og Udenrigsministeren, Grev William Ahlefeldt-Laurvig til Eriksholm.

Redakt.

ER DE LANGE'R MED EEN ROSE UDDØD?

I mange borgerlige Familier, der bærer gamle danske Adelsnavne, lever der en Tradition om adelig Afstamning, oftest er den vistnok opstaaet i tidligere Generationer ved Navneligheden, havde man først faaet Øje paa den, var det næste Skridt at finde sit gamle adelige Vaaben, hvilket i Tiden omkring 1800 ikke var vanskeligt ved Hjælp af det da udkommende Adelsleksikon med sine mange Plancher, hvor

der var noget for enhver Smag. Maa man derfor paa Forhaand stille sig noget skeptisk overfor de fleste Traditioner indenfor saadanne Familier om adelig Afstamning, er det dog ikke udelukket, at en eller anden af dem kan være sand, der var mange Adelsmænd i det 17de Aarhundrede, der indtog meget beskedne Stillinger i Samfundet, og som det derfor er vanskeligt at følge navnlig i Tiden lige efter 1660, hvor vi kun har saa forholdsvis faa Kirkebøger bevarede.

Blandt de adelige Familier, hvortil borgerlige har søgt Sammenknytning, er ogsaa Slægten Lange. Det er jo en bekendt Sag, at Familien Carlsen, hvis sidste Medlem Stamhusbesidderen paa Gl. Kjøgegaard, Frk. Emmy Carlsen i 1912 er afgaaet ved Døden, da den i 1817 blev ophøjet i Adelsstanden, fik tildelt de gamle Lange's Vaaben, fordi Familien tidligere havde ført Navnet Lange og sad inde med en Tradition om, at den var en Gren af den gamle Adelsæt. Denne Paastand har hidtil ikke kunnet bevises, selvom den ikke maa anses for usandsynlig.

En af de gamle Lange'r havde udenfor Ægteskab faaet en Søn, den senere Stiftsskriver i Ribe Christen Lange, som det 1572 lykkedes at blive optaget i Adelsstanden, dog fik han som Tegn paa sin Afstamning kun tildelt een Rose i sit Vaaben, og fra den Tid skelner man altsaa mellem de Lange'r med tre og de Lange'r med een Rose. At der ligeledes er en Mulighed for, at den sidste Slægt kan eksistere den Dag i Dag, skal jeg i det følgende søge at paavise.

I Svensk Slægt-Kalender for Aaret 1887 findes opført en anset svensk Familie Claëson, hvis Stamfader angives at være »mandhaftige Claus Lange«, der i et for Sønnen 1728 udfærdiget »Præstbevis«, hvilket endnu opbevares i Slægten, kaldes »fordum Rytter i General Donops Regimente«, og det angives, at den nævnte Søn Claus er født i Uby paa Sjælland 27.

Sept. 1698. Om denne Claus Lange indeholder Uby Kirkebog nu følgende Oplysninger:

1696 d. 28. Martj blev Claus Lange R(ytter) og Dorothe Andersdottr. copuleret. Test(es) Hermand Volf og hans Kvinde, Isach Mejer og hans Kvinde, Balser Nielss(en) R(ytter), Peder Pederssen og hans Kvinde, Jens Jenss(en). Viiede d. 5. Søndag efter Paaske.

30. Jan. 1697 blev Claus Langis R(ytters) Johan født i Uby, døbt Kyndelsmisdag. Dette Barn døde 24. Juni samme Aar. 29. Sept. 1698 blev Claus Rytters Klaus døbt, født i Uby. Hermed forsvinder Claus Lange af Kirkebogen.

I Arkivar Thiset's Stamtavle over de Lange'r med een Rose i Danmarks Adels Aarbog 1902 nævnes 11 Børn af Christen Lange til Rønnoholm († c. 1657), om hvem man ved meget lidt Besked, deriblandt Sønnerne Claus Lange »forlod Landet med de Svenske, er vel næppe den Claus Lange, der 1698 var Rytter i Generalmajor Donop's Reg.«, Henrik Lange, Peder Lange og Døttrene Margrethe, der 1695 var gift med en C. Spormand, og Gjærrild Emerentze.

Desværre meddeler Arkivar Thiset ikke, hvilke Grunde han har haft til sin Tvivl om den adelige Claus Lange og Rytteren Claus Lange's Identitet, at man ikke tør slutte alt for meget af Navnet, skal jeg villig indrømme, jeg kender selv endnu en samtidig Sergent Claus Lange, der 6. Nov. 1690 i Nyborg fik døbt en Søn Henric Johan, men det forekommer mig værd at lægge Mærke til, at man fra dansk Side har en adelig Claus Lange, der skal være gaaet til Sverrig og fra svensk Side en Slægt, hvis samtidige Stamfader Claus Lange skriver sig fra Danmark. Der er jo intet til Hinder for, at Rytteren Claus Lange, saalænge man ikke finder hans Spor i Danmark efter 1698, kan være gaaet med Carl XII tilbage til Sverrig i 1700.

Mere tvivlsomt er det derimod, om Claus Lange's Broder Henrik

kan være identisk med Livgarder til Hest Henrik Lange, thi da han 15. Dec. 1719 blev begravet fra Garnisons Kirke, angives han at være 94 Aar gammel og skulde altsaa være født 1625, men synes derefter noget for gammel til at kunne være en Søn af Christen Lange til Rønnebæksholm. Den samme Livgarder fik iøvrigt døbt en Datter Anne Dorthe 27. Dec. 1681 i Kjøge.

For Tiden ser jeg mig ikke i Stand til at løse Problemet, jeg har kun villet opkaste et Spørgsmaal, hvis rette Besvarelse en eller anden af vore Adelshistorikere maaske vil kunne give.

Hauch-Fausbøll.

DANSKE RIDDERE.

Alerede som 16—17aarig Prins havde Christian V ved Ludvig XIV's Hof haft Lejlighed til at se Enevoldsherredømmet i al dets Pragt, og næppe havde han, den første Oldenborger, der besteg Tronen som Enevoldskonge, faaet Regeringens Tøjler i sine Hænder, før han, understøttet og tilraadet af den borgerlig fødte Griffensfeldt, traf forskellige Foranstaltninger, der paa én Gang skulde kaste Glans over Tronen og holde den gamle Adel, for hvilken de første Enevoldskonger nærede en bestandig Frygt, i Skak.

Paa samme Dag — 25. Mai 1671 — udstedtes Forordningen om Grever og Baroner, hvorved han søgte at knytte de rigeste og mest formaande Slægter til Hoffet, samt den første Rangforordning, der i Forbindelse med de for kgl. Betjente i 1679 udstedte Privilegier og Rangforordningerne af 1693 og 1699 skulde samle Embedsstanden om Tronen og delvis give den Ligeberettigelse med den gamle Adel. Denne saakaldte Rangadel vil vi senere faa Lejlighed at komme tilbage til.

Ligeledes gav Kongen den 12. Okt. 1671 under stor Pomp paa Rosen-

borg Slot 21 Mænd i høje Embedsstillinger eller af Adel Ridderslaget og heftede personlig den nye Dannebrogssordens Baand om deres Hals. Det var dog først mange Aar efter — 1. Dec. 1693 — at han underskrev Statutterne for denne og Elefantordenen. Han havde herved givet Kongemagten et nyt Vaaben i Hænde og et Middel til at belønne »Dyd og Mandighed.«

De to Ridderklasser, der i Almindelighed kaldtes hvide Riddere og blaa Riddere efter Ordensbaandets Farve, bestod nu uforandret indtil Frederik VI ved sit aabne Brev af 28. Juni 1808 omdannede Dannebrogssordenen og gav den 4 Klasser: Storkommandører, Storkors, Kommandører og Riddere, saaledes at de tidligere hvide Riddere indtraadte i Storkorsklassen. I Tilslutning her- til oprettede Kongen 28. Jan. 1809 Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Ved kgl. Resolution af 21. Feb. 1812 er Storkommandørerne sat foran og over Dannebrogssordenens almindelige Klasser, og denne høje Orden tildeles nu kun fyrstelige Personer. Herefter bestaar Dannebrogssordenen altsaa af 3 Klasser, af hvilke atter Kommandørklassen ved kgl. Resolution af 21. Marts 1864 deltes i to Grader.

Samtidig med Dannebrogssordenens Omdannelse i 1808 stiftedes de kgl. Ordeners Kapituler til at varetage alt Ordensvæsenet vedrørende. Ifølge Kapitulets Statuter skulde de Mænd, der hædredes med disse Ordner indsende deres Autobiografier, som saa opbevaredes i Kapitulets Arkiv, men dette gik desværre tabt ved Christiansborg Slots Brand i 1884, og kun meget lidt af dette værdifulde personalhistoriske Stof er nu kendt, dels gennem Uddrag gjorte af Kammerherre C. J. Anker om norske Riddere og af Manthey i hans ufuldførte Skrift om dekorerede, der ere døde i Aarene mellem 1809—17, dels gennem forskellige fuldstændige Autobiografier, der ere meddelte i Personalhistorisk Tidsskrift efter Forfat-

ternes Koncepter. Endelig findes der nogle Skrifter af Wohlfram, Bjørn og Berlien, der dog baade ere mangelfulde og meget kortfattede, og der haves saaledes for Øjeblikket intet samlet Materiale til de dekoreredes Historie. Herpaa vil Genealogisk Tidsskrift forsøge at raade Bod ved at samle og offentliggøre Portræter af danske Riddere, ledsagede af biografiske Oplysninger om de paagældende. Red.

OM EXLIBRIS.

I 90erne i forrige Aarhundrede opstod der i Udlandet adskillige Exlibris-Samfund — saaledes 1890 Exlibris society i England, 1891 Exlibris Verein i Tyskland, 1894 Société française des Collectionneurs d'Exlibris og 1896 det amerikanske Exlibris society — hvis Formaal det var at bringe Forbindelse mellem de forskellige Exlibris-Samlere og gennem Tidsskrifter og paa anden Maade at virke i denne Sags Interesse. Den Samler-Iver, som derved er bleven næret, har naturligvis gavnnet Sagen, fordi Samleren stadig kræver nye Objekter for sin Stræben, men den har desværre ogsaa i mange Tilfælde forplumret Meningen med Exlibris, thi for at kunne tilbytte sig disse, maatte man byde noget til Gengæld, og der opstod da en hel Række Exlibris udelukkende med dette Formaal for Øje.

Man kunde passende paa Dansk gengive Betegnelsen Exlibris ved Bogejermærker i Lighed med det svenske Bokägarmärke, det tyske Bücherzeichen (Bibliothekzeichen, Bucheignerzeichen), det franske marque de possession, det engelske bookplate og det hollandske bockmerk teken — thi det er et Mærke, man sætter i sine Bøger i Stedet for at skrive sit Navn. Denne Skik er meget gammel, den kendes i Tyskland tilbage til sidste Trediedel af det 15de Aarhundrede og havde dér i det 16de Aarhundrede som i Nutiden en Blomstringsperiode.

Medens i ældre Tid heraldiske Figurer særlig anvendtes, naar et Bogejermærke skulde komponeres, tager den nyere Tids Kunst alle mulige Emner i sin Tjeneste. Forklaringen hertil ligger lige for, thi det var jo tidligere Aristokratiet, der førte an som Bogsamlere, og en Adelsmand følte sig altid stærkt knyttet til sin Slægts Vaaben, i Nutiden derimod, hvor Bogens Ejer ikke bestemmes af saadanne Følelser, søges gerne et Emne for Fremstillingen, der paa en eller anden Maade karakteriserer Ejeren eller hans Virksomhed. Exlibris-Kunsten er ligesom bleven mere individualiseret, thi et Vaaben var jo altid en Slægts Eje, ikke Enkeltmands.

Fra Tyskland udbredte Bogejermærkerne sig til de omliggende Lande, i Danmark trængte de dog aldrig rigtig igennem; fra ældre Tid kendes saaledes kun godt og vel en Snes Stykker.

I Aarskriftet for Foreningen for Boghaandværk 1891 har Dr. E. Gigas meddelt en Samling Exlibris, der kendes fra Bøger, som det store kongelige Bibliotek i Tidernes Løb har erhvervet. Den omfatter kun 17 Exlibris-Ejere:

de Franckenau, Gerh. Ernst Francus, dansk Diplomat (1676—1749).

v. Haxthausen, Chr. Fr., Greve, Overlanddrost i Oldenburg (1690—1740).

Klevenfeld, Terkel, Assessor i Højesteret, bekendt Genealog (1710—1777).

Dürkop, Heinrich, Præst ved St. Petri tyske Menighed (1671—1731).

Hersleb, Peder, Biskop (1689—1757).

de Hielmstjerne, Henrik, Assessor i Højesteret (1715—1780).

de Hofman, Hans, Amtmand (1713—1793).

v. Hemert, Peter, Etatsraad og Grosrerer (1734—1810).

Haxthausen, Gregers Christian, Greve, Stiftamtmand (1732—1802).

Bertram, Carl Julius, Lærer i Engelsk ved Kadetakademiet (1723—1765).

Luxdorph, Bolle Willum, Kancellideputeret (1716—1788).

Wolff, Jens, Købmand og dansk Generalkonsul i London (1736—1834).

Selby, Charles August, Kammerherre, Generalkrigskommissær (1755—1823).

Rosenvinge, Sigvart Urne, Kommandør i Søetaten (1758—1820).

Langhoff, Johan Henrik Schubothe, Boghandler (1833—1877).

Hertil kommer endnu et Exlibris for Valckendorff's Kollegiums Bibliotek, og et, der har tilhørt en ukendt dansk Bogelsker.

De 15 førstnævnte Exlibris har alle heraldiske Motiver, men af Ejerne tilhørte jo ogsaa over Halvdelen (de 8) det danske Aristokrati, og i hvert Fald Franckenau var af udenlandsk Adel. Ganske interessant er det ogsaa at se, at Halvdelen af de 8 nemlig Klevenfeld, Hielmstjerne, Hofman og Selby først kort forinden havde erhvervet det Vaaben, som de benytter, og ogsaa Luxdorph's Vaabenbrev var af nyere Dato, det er ligesom Glæden over Nyerhvervelsen har givet sig et Udslag ved Vaabenets Anbringelse.

Som Liste over ældre danske Exlibris betragtet er den ikke fuldstændig, ogsaa udenfor det kgl. Biblioteks Bogskatte findes der Exlibris, og skønt vi ikke er i Besiddelse af nogen fuldstændig Fortegnelse, skal vi dog meddele Navnene paa de os bekendte afdøde Danske, der har benyttet Bogejermærker i Haab om, at muligt nogle af vore Læsere vil kunne supplere denne, saa den efterhaanden kan blive komplet, navnlig i de danske Herregaards-Bogsamlinger skjuler der sig sikkert en Del Exlibris, som kunde fortjene at drages frem for Dagens Lys:

v. Bertouch, Ernst Albrecht, Geheimekonferensraad, Genealog (1745—1815).

Bøegh, Nicolai, Professor (1843—1905).

Classen, Johan Frederik, Ekscellence,

Industridrivende, Bogsamler (1725—1792).

Eschricht, Daniel Frederik, Professor i Fysiologi, Dr. med. (1798—1863).

Heymann, Frederik, Brygger, Bogsamler († 1900).

Høst, Christian, Hofboghandler (1847—1900).

Desuden har ogsaa en Lauritz *de Thurah*, en *Knuth-Knuthenborg* og en *Wedell-Jarlsberg* benyttet Exlibris.

Betydelige Mestre har fra Exlibris-Kunstens første Dage og lige til Nutiden vist Interesse for denne Sag, vi behøver blot at nævne Navne som Albrecht Dürer, Lucas Cranach, Gravelot, Moreau le jeune, Max Klinger, Anning Bell etc. Herhjemme kendes kun delvis Skaberne af de ældre Exlibris, men ligesom i Udlandet er der her i de senere Aar frembragt talrige Bogejermærker. Af danske Kunstnere, der har tegnet saadanne, kan vi nævne:

Andersen, Vald.

Bindesbøll, Thorvald († 1908).

Brasch, Sven.

Bruun, Vilhelm, Arkitekt.

Dorph, N. V.

Engelhardt, Knud V., Arkitekt.

Haas, Jonas († 1775).

Hansen, Hans Nik.

Hentze, Gudm.

Jacobsen, Holger, Arkitekt.

Jastrau, Viggo.

v. Kohl, Louis.

Kongstad, Kr.

Kornerup, Ebbe.

de Lode, O. H. († 1757).

Moe, Louis.

Møller-Jensen, J.

Nygaard, Axel.

Petersen, Magnus.

Schmidth, Aage, Bibliotekar.

Sinding, Stephan.

Skovgaard, Joakim.

Struckmann, Erick.

Tegner, Hans.

Thisel, A., Arkivar.

Thomsen, Carl († 1912).

Tuscher, M. († 1751).

Wagner-Petersen, Arkitekt.

Wandel, Sigurd.

Winckler, I. G. (†).

Denne Liste er vistnok langt fra fuldstændig, men naar vi nu i følgende Numre af Bladet vender tilbage til dette Emne og samtidig bringer en Række Afbildninger af danske Bogejermærker, saavidt muligt ordnede efter Kunstnernes Navne, saa haaber vi ogsaa paa dette Punkt ved vore Læseres Bistand at naa Fuldstændigheden.

Endnu skal vi kort berøre, at der foruden de egentlige Exlibris, der sættes indvendig paa Bogens Bind, ogsaa i Danmark er benyttet andre Bogejermærker i Form af Monogrammer, Vaaben o. l., der er anbragte uden paa Bindet, særlig paa Bøger, der har tilhørt fyrstelige Personer, men da Bibliotekar Carl Elberling i Breve fra en Bogelsker (Brev V. Den danske Bogelskers Vaabenbog) har meddelt en fuldstændig Fortegnelse over, hvad der kendes af den Art, skal vi ikke nærmere komme ind derpaa.

Th. H.-F.

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

gaar med dette Nr. ind i sin 7ende Aargang. Samtidig fremtræder det i en ny Skikkelse, og vi skylder vore Abonnenter, af hvilke Størsteparten trofast har fulgt os fra den første Dag, en Forklaring.

I de forløbne Aar har Interessen for genealogiske Spørgsmaal været i rivende Udvikling, der kunde meddeles mange Vidnesbyrd herom, men vi skal kun fremhæve et enkelt, at der stadig i Dagspressen baade herhjemme og i Udlandet kan fremkomme Artikler af rent genealogisk eller heraldisk Indhold, thi netop Dagspressen er en udmærket Gradmaaler for, hvad Publikum ønsker at læse. Den Presse, der i Føling med Publikums Smag forstaar at vejlede det, gaar frem, medens den, der haardnakket holder fast ved engang antagne Former, stagnerer. Naar vi derfor, trods den stigende Interesse for de Spørgsmaal, vi behandler, ikke har mærket nogen synderlig Tilgang i vor Læsekreds,

har vi søgt Fejlen hos os selv og vil nu gøre et Forsøg paa under ændrede Former at faa et større Publikum i Tale. Vi vil i nogen Grad, navnlig ved Hjælp af Illustrationer og Tavler popularisere Stoffet, men for bedre at kunne gøre dette, har Formatet maattet forandres. Bladet vil blive udsendt en Gang om Maanedens, og med hvert Nr. følger til Abonnenterne et Til lægsark i det gamle Format, indtil de løbende Serier (Slægthaandbogen, Kirkebogsuddrag, Personallistoriske Samlinger) er afsluttede. Samtidig vil den Del af Bladet, der fremtræder i nyt Format, blive trykt i et Oplag paa 3—4000 Ekspl., der vil blive udsendt til dertil egnede Kredse, og vi haaber, at mange af dem, der saaledes faar Bladet i Hænde, vil slutte sig til os som Abonnenter, saaledes at det kan blive et af Samlingsstederne for de genealogiske, heraldiske og personallistoriske Interesser her i Landet.

For at naa dette Formaal vil vi ogsaa gerne bringe Forbindelser mellem vore Læsere indbyrdes. Der sidder sikkert rundt i Landet flere, der hinanden uafvidende, samler Oplysninger om samme Slægt, og for hvem det derfor i flere Henseender vilde være en Vinding at faa et Samvirke i Stand. Eller der findes Læsere, for hvem et Spørgsmaal, henstaar uløst, medens en anden af Læserne maaske har Svaret paa rede Haand. Hvis saadanne vil sende os Meddelelse herom, skal vi søge gennem Bladet at tilvejebringe Forbindelse og Opklaring.

Vi kan ogsaa tænke os, at en eller anden har gamle Portræter, Arvestykker, Slægtsoptegnelser o. l., som Vedkommende mener ogsaa kan have Interesse for andre end den nære Slægt, saadanne Ting vil vi altid med Glæde offentliggøre her i Bladet.

I disse Ord samler vi Ønsket om et godt Nytaar for den Sag, vi tjener.

Redaktionen.

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 2

Februar 1913

7. Aargang

„DANMARKS HISTORISKE- MINDESMÆRKER“.

Af en række meddelelser i bladene og af en i „Architekten“ ført diskussion vil alle med interesse for dansk bygningshistorie, historie, kunsthistorie o. s. v. have set, at der fra Nationalmusæets side gøres forberedelser til udgivelse af en med afbildninger rigt udstyret beskrivelse af samtlige danske mindesmærker ældre end ca. 1830, altsaa kirker, herregaarde, købstadshuse, bøndergaarde o. s. v. med al deres faste inventar.

Værket skal have ovenstaaende navn; man kan kun glæde sig over udsigten til dets fremkomst, og haabe, at det maa lykkes dir. Mackeprang og hans hjælpere at faa det bragt til en heldig udførelse og afslutning.

At det, hvis det kan sælges til den af dir. M. foreslaaede pris, ved siden af vil blive en boghandlersucces af rang, tror jeg er ganske afgjort. Navnlig saafremt det kan afsluttes i løbet af kortere tid end de foreslaaede 20 aar, 10 aar burde kunde gøre det. Mon ikke de fleste, der har købt Trap, har gjort det netop paa grund af dens topografisk-historiske oversigter, og med glæde vil anskaffe det ny værk? Troels-Lunds mange abonnenter? Alle de mange, der interesserer sig for deres egne historie? Alle arkitekterne o. s. v.? Isaaftald vil værkets betydning for det brændende spørgsmaal „bedre byggesæt“ sikkert blive endnu større end Vilh. Lorenzen

i en artikel i „Architekten“ formoder. Det er jo engang saadan, de ting man faar kundskab om, dem faar man let kærlighed til. Og paa den grundvold kan man bygge og naa frem; ethvert andet grundlag vil virke kunstigt, og føre til, at alle bestræbelserne, hvor gode de end er, løber ud i sande.

Hvad enkelthederne i planen angaar, da vil jeg gjerne benytte mig af dir. Mackeprangs opfordring til at fremkomme med forslag og indvendinger, og gøre det ud fra et personhistorisk standpunkt, efter først at have fremført nogle almindelige betragtninger over de sider af planen, der har været fremme til drøftelse i „Architekten“.

I hvor forskellig retning de fremsatte ønsker end har gaaet, de fleste har været efter recepten „jo mere des bedre,“ og den er jo ogsaa fortrinlig, naar blot man husker paa historien om konen der endte i muddergrøften. Det staar dog for mig som dir. M. i alt væsentligt har truffet det rigtige, idet jeg tror værkets betydning hovedsagelig vil bero paa, at det giver det, man nu rent praktisk mener det kan omfatte saa godt, at det ikke behøver at gøres om igen.

Jeg skal gjerne give dr. Beckett ret i at det vilde være rart, om det ogsaa omfattede den nyere tid, men jeg indser ikke, hvordan man skulde kunne undgaa det tilfældighedens præg, der absolut maa komme over enhver anden udvælgelse end tidens, eller hvordan man skulde kunne klare den uhyre stofforøgelse, der derved vilde

fremkomme, saadan at det gamle ikke druknede i det ny. Navnlig da det, som værkets titel tydeligt siger det, er det gamle, musæet vil lægge hovedvægten paa. Skulde det ny med, saa burde værket hedde „Danmarks mindesmærker“, og dertil næppe udgives af et musæum.

Planen er set fra et musæumsstandpunkt god, og tidsgrænsen ca. 1830 er der ikke noget at sige til, faktisk eber en stor stilepoke ud ved den tid, byggeriet er tilmed smaat, saa en bedre lader sig ikke let finde. Selv om jeg er fuldstændig enig med Vilh. Lorenzen i, at udtrykket „da individualismen begynder“ ikke er noget betegnende udtryk for den ny tid. Jeg er tværtom fuldt overtydet om, at det vil falde fremtidens arkitekturkyndige langt lettere at bestemme alderen af vor tids bygninger end nogen anden tidsalders, hvor mange gotisk-maurisk-indiske snirkler, der end er benyttet; ganske simpelt fordi bevægelserne er forbavsende ens Europa over, og nu foregaar langt hurtigere end nogensinde før.

Om det er rigtigst at behandle alle bøndergaardene i et særligt bind er jeg ikke helt vis paa; jeg forstaar godt dir. Mackeprangs grunde til at gøre det, selv om han derved som indrømmet delvis bryder planen for værket; mangfoldigheden og ensartetheden indbyder stærkt dertil. Men jeg hør andre indtryk, der peger i modsat retning. Langs vejen fra Varde til Blaa vand ligger f. eks. en række kroer og gaarde, som haandværks- og traditions-

mæssigt synes at høre nøje sammen med en række købstadshuse i Varde. Jeg antager, de er fra begyndelsen af det XIX århundrede, men savner faste holdepunkter herfor. Et lignende forhold har jeg flygtigt iagttaget ved Ringkøbing, og maaske man ved nøjere eftersyn fandt lignende særprægede grupper andetsteds. Isaafald kunde de enkelte amters bøndergaarde passende behandles lige efter købstæderne, der vel som i Trap kommer i en særlig gruppe adskilt fra landsognene. Men selv om indsamlingen viste, at saadanne lokale træk var saa spredte, at det ikke af den grund lønnede sig at skille stoffet amtsvis, saa forekommer det mig dog, at hensynet til værkets ensartethed vejer meget tungt til fordel for en saadan adskillelse. Og helt bør man vel ikke se bort fra den forøgede salgsmulighed det enkelte bind har saafremt bøndergaardene er med, saa lidt som den deraf følgende større opdragende betydning.

Derimod er jeg ganske enig med dir. M. med hensyn til malerierne, opgaven bør overlades kunstmusæet; jeg er endog tilbøjelig til at tro, at det er at gaa lidt for vidt at tage de historiske portrætmalerier med. De vil jo desuden med tiden blive behandlet i Lunds „Danske malede portrætter“. Langt vigtigere forekommer det mig at medtage billeder som den Rantzauske tavle, topografiske billeder og lign., men med det rundelige princip dir. M. har anført, et rimeligt skøn i tvivlstilfælde og hellere lidt for meget end lidt for lidt, behøver man næppe at ængstes; tilmed er det, der kan falde ind her under, vistnok saa lidt, at pladshensynet ingen rolle spiller.

Det glæder mig, at der vil blive leveret opmaaling af hver enkelt kirke (og herregaard?), men jeg maa med prof. Kampmann paa det bestemteste holde paa, at skal alle de grundplaner med, saa skal de med med skævheder og det hele. Ikke fordi skævhederne i sig selv har nogen betydning, om de end tilsammentagne giver et vist indtryk af, hvor liden vægt de gamle

lagde paa de dele, men fordi man ellers ikke kan føle sig tryk overfor opmaalingen. Det tager maaske lidt længere tid at maale en bygning op fra en grundlinie end blot løbe den rundt med et baandmaal, men ikke megen, naar først man faar system i det. Og den tid man kan spare sættes mange gange til under optegningen, naar man skal til at snyde med maalene for at faa dem til at passe til en retvinklet bygning. Og det vil altid være vilkaarligt hvilke man retter.

Maalestoksforholdet 1 : 500 er utvivlsomt for lille, 1 : 250 kan gaa, men det-vilde være endnu bedre om 1 : 200 kunde anvendes, ogsaa fordi dette forhold er mere bekvemt at regne med, naar man f. eks. kun har en millimeterstok ved haanden. De faa store kirkers grundplaner maa vist ogsaa hellere komme paa sammenfoldelige ark i samme maalestoksforhold som de øvrige, end de maa formindskes til de kan staa paa siden. Dog det er bagateller. Meget mere væsentligt er det, at alle gengivelser af detaillier forsynes med maalestok, hvad enten man vil fotografere dem sammen med en maalestok, eller tegne en saadan ind ved hjælp af kontrolmaal. Ligeledes at der saa vidt muligt paa alle gengivelser af hele bygningsværker kan ses mennesker til umiddelbar anskueliggørelse af maalestoksforholdet.

De samme bevæggrunde, der har faaet dir. M. til at love grundplan af samtlige kirker o. s. v., fører forhaabentlig til, at der ogsaa leveres afbildning af samtlige ældre altertavler, prækestole, stolestader o. s. v. Det kan ikke være uoverkommeligt, og en bog som mag. Axel Chr. Jensens om Danmarks billedsnidere har gjort ønsket om en fuldstændig samling afbildninger af alt herhen hørende i høj grad levende. Det samme kan siges om døbefade, alterstager, lysekroner o. s. v., kun gaar det meget lettere her, ensartetheden er her saa stor, at forholdsvis faa afbildninger kan gøre det hele. Ligeledes skulde alle epitafier afbildes, de af træ er jo nær knyttet til de øvrige billedsniderarbejder, og iøvrigt er deres

kunsthistoriske betydning som regel saa stor, at kravet paa ingen maade er urimeligt.

Lidt anderledes stiljer forholdet sig med hensyn til ligstenene. Her er den kunsthistoriske betydning oftest væsentlig ringere, og hovedinteressen knytter sig for de flestes vedkommende til indskriften. Men denne er ofte helt eller delvis ulæselig paa grund af det store slid, de fleste ligsten har været udsat for, det er derfor af største betydning, at man kan se baade, hvad der er bevaret, og hvad plads der er tilovers, saa man altsaa af den grund ogsaa her skulde ønske afbildning af dem alle.

Men dette krav hænger paa det nøjeste sammen med, hvor langt dir. M. mener at kunne strække sig med hensyn til gengivelse af indskrifterne, baade fra ligstenene og fra epitafier, kisteplader og alt det øvrige inventar. Ved et møde i historisk forening skal han have udtalt, at det var meningen kun at gengive det vigtigste af indholdet med udeladelse af alle tirader o. s. v. Herimod protesterede dr. Bobé, og set fra et personalhistorisk standpunkt med ruld ret. Personalhistorikérerne kan ikke føle sig tilfredse med mindre end samtlige indskrifter gengivet i deres fulde længde. Til dr. Bobé's protest skal dir. M. have svaret med den beundringsværdige imødekommenhed han har udvist overfor næsten alle fremsatte ønsker, at saa maatte de vel se at faa det hele med.

Og hvis forholdet var saa simpelt som ved kistepladerne eller epitafierne, hvor selve indskriftens læsning sjældent volder vanskeligheder, saa vilde det være rimeligt om personalhistorikérerne ved denne lejlighed fik et af deres hjærte ønsker opfyldt, selv om det vilde sluge en masse plads.

Men sagen er i virkeligheden meget mere indviklet. Personlig har jeg i mange aar syslet med tanken om, hvordan et saadant værk skulde være for at tilfredsstille de krav, man med rette kunde stille til det, og som vist lettest lader sig udtrykke ved fordringen om, at værket udføres saadan, at det ikke bagefter behøver at gøres om.

Jo flere ligsten jeg har tumlet med, des flere problemer har der rejst sig og krævet deres løsning, og jeg er efterhaanden kommet til den overbevisning, at et saadant værk, der naturligt lod sig ordne topografisk som Trap og D. H. M. ingen rigtig værdi vil faa, med mindre det bygger paa en tekstkritisk gennemgang af alle eksisterende trykte og utrykte indskriftsamlinger, og ledsages af afbildninger af samtlige eksisterende ligsten samt af de forsvundne man har ældre tegninger over, saavel som af slægtsbilleder paa epitafier, medens man for alle de øvrige indskrifter vedkommende kunde nøjes med en henvisning, forhaabentlig til en afbildning i D. H. M.

Mange ligsten er som sagt saa slidte, at læsningen er uhyre vanskelig, jeg har selv delvis tydet indskrifter, hvor kun bunden af bogstavernes tværhoveder var tilbage. Og ved dem bør man naturligvis benytte sig af den hjælp, ældre afskrifter kan yde. Men ogsaa for de helt slidte eller forsvundnes vedkommende bør man meddele hvad man kan; det er jo saadan, at disse indskrifter i mange tilfælde, indtil c. 1650 næsten altid, er hovedkilden til vor viden om de paagældende persons historie. Men desværre udmærker de fleste ældre samlinger sig ikke ved større paalidelighed i gengivelsen, enkelte fortrinlige som for eks. Løfflers naturligvis undtagne, saa der maa kort sagt fuldt tekstkritisk apparat igang for hver enkelt indskrifts vedkommende, og saa til slut maa hele materialet revideres ude omkring i kirker, huse, gaarde, musæer o. s. v., for selvfølgelig skal alt det med man overhovedet kan faa fat i.

Hvis D. H. M. vil tage denne opgave op paa den her antydede maade, saa maa man jo være evig taknemlig derfor, men jeg er bange for, at selv dir. M. vil finde, at det er lidt for meget af det gode. Det vil jo netop medføre, at D. H. M. for indskrifternes vedkommende bliver en behandling, ligesom bøndergaardene hvis de kommer i et særligt bind, istedetfor det det skal være, en blot og bar indsam-

ling. Dir. Mackeprangs plan er egentlig saa god, at jeg næsten synes, det vilde være synd, om den blev belemret med det store stof, indskrifterne i virkeligheden er, men som personalhistoriker kan jeg ikke godt tænke mig at skulle nøjes med mindre. Mon ikke den fulde konsekvens heraf er, at D. H. M. bør gøre saa lidt ud af ligstenene og indskrifterne som muligt, for eks. nøjes med at afbilde de kunstnerisk værdifulde saavel ligsten som kisteplader og lign., maaske i det hele taget alle de ligsten, der egner sig til fotografisk gengivelse (det er ikke mange, det er de fleste for slidte til), registrere alle de øvrige, og af indskrifterne kun meddele det vigtigste. Et forslag der vel omtrent falder sammen med dir. M.'s oprindelige plan.

Vilde dir. M. saa til gengæld for al den plads og udgift han derved sparer sørge for, at der naar nu musæets folk kommer ud landet over, blev taget nøjagtige opmaalinger og papirsaftryk af alle eksisterende ligsten, ogsaa af de der findes under alterskranker, som dørrtrin og lign., samt af alle kisteplader, de i tilmurede kældere ikke at forglemme, saa vilde et værk „Danske indskrifter“ kunde fremstilles adskilligt billigere end ellers. Det bliver kostbart nok endda, jeg har løselig anslaaet værkets omfang til henved 400 ark, men trangen til en afløser af Pontopidans lidet tilfredsstillende „Marmoradania“ vil med tiden antagelig vokse sig saa stærk, at man kom over de pekuniære vanskeligheder.

Maaske kunde „Danske indskrifter“ følge som et værdifuldt supplement til „Danmarks historiske mindesmærker“ og det var vel i grunden det alle parter var bedst tjent med.

Odense 5.—2.—1913.

Wilhelm Marstrand.

EN FORGLEMT LINIE AF AEDELSLÆGTEN WERENSKIOLD.

I de 30 Aar, Danmarks Adels Aarvog er udkommet, er det af og til hændet, at der er dukket en forglemt Li-

nie eller endog en hel Slægt op, som burde have været med allerede i 1ste Bind, hvilket naturligvis ikke skal være nogen Bebrejdelse mod Aarbogens udmærkede Redaktører, thi det vilde være en ganske uløselig Opgave paa et givet Tidspunkt og i kort Tid at samle op imod halvtredie Hundrede Slægter, hvis Medlemmer skulde søges indenfor alle Samfundsklasser baade inden- og udenlands, med fuldt korrekt afstukne Rammer.

Som oftest er Tilgangen kommen fra Udlandet, undertiden dog ogsaa her hjemmefra, og naar jeg i det følgende skal paavise en hel Linie af en Slægt med et saa udpræget Navn som Werenskiold, der i 30 Aar har kunnet skjule sin Eksistens for Aarbogensaarvaagne Redaktører, saa synes man at skimte Muligheder for en uberegnat Tilgang til den danske Adel, og det var maaske ved given Lejlighed værd at undersøge, om ikke en eller anden Bærer af et adeligt Navn rettelig burde have sin Plads i Aarbogen, i de fleste Tilfælde vilde det vel nok være spildt Umage; thi der er i tidligere Tid i langt højere Grad sket Misbrug med Adels end med de borgerlige Familiers Navne, men selv om man ogsaa kun undtagelsesvis fik Løn for sit Arbejde, saa vilde vel den historiske Interesse ved et saadant Fund kunde opveje de spildte Timers Møje.

Oplysningerne om denne danske Slægts-Linie har jeg tilfældig indsamlet i den Hensigt ved Lejlighed at besvare et af Arkivassistent W. Rasch i Personalhistorisk Tidsskrift fremsat Spørgsmaal angaaende Løjtnant Carl Werenskiold, da de saaledes ikke er systematisk indsamlede, indeholder de næppe alle de som smaa afdøde Børn i denne Linie, hvorimod de efter Medlemmernes eget Sigende omfatter alle dens nulevende Personer.

I sidste Hefte af Personalhistorisk Tidsskrift (VI Række, 3. Bind, S. 245 ff.) har Arkivar E. A. Thomle delvis besvaret de fremsatte Spørgsmaal, og har deri ogsaa udtalt Formodningen om, at Familien endnu kunde leve her

i Landet, hvilken Formodning det følgende vil bekræfte. Med Benyttelse af Arkivar Thomle's Artikel og den Stamtavle, der er trykt over Slægten i Moe's Tidsskrift for den norske Personalhistorie, 1. Række, 1. Hefte, Side 1 ff., skal jeg meddele nogle orienterende Bemærkninger om Løjtnant Carl Werenskiold's Herkomst.

Med Undtagelse af den heromtalte Linie har Slægten Werenskiold saa godt som udelukkende været knyttet til Norge, hvor ogsaa i Nutiden Maleren Erik Werenskiold har kastet en Glans over Navnet, større end den, Slægtens tidligere Generationer har kunnet skabe.

Traditionen fortæller, at Slægtens Stamfader Werner Nielsen er kommen til Norge fra Danmark. Han erhvervede sig som Handelsmand og vel ogsaa ved sit Giftermaal med Helvig Christensdatter, hvis Fader Laugmand Christen Jensen ligeledes skal være indvandret fra Danmark, en betydelig Formue, blev Ejer af Herregaardene Hafslund og Borregaard, fik Titel af Assistentsraad i Overhofretten i Christiania og beklædte Stillingen som Laugmand over Frederiksstads Laugdømme. Han døde i Slutningen af 1696 og hans Enke kort efter. Af 4 Sønner blev de 3 optaget i den danske Adelsstand, den ældste — senere Konferensraad og Amtmand Niels W. — allerede 13. Nov. 1697, de to yngre Christian Wernersen til Trosvig og Jens Wernersen til Borregaard og Nygaard 31. Dec. 1717. Medens den ældre Broder fik tillagt Navnet Werenskiold, fik de yngre Navnet Werenskiold, og saaledes staver ogsaa den nulevende Familie i Norge Navnet. I Danmark er Navnet i den her nævnte Linie blevet stavet paa mange forskellige Maader, de fleste nulevende Medlemmer er døbte Værnskjold, Løjtnant Carl W. skrev sig som nedenfor anført Værnskjold.

Var Navnet saaledes forskellig i de to Patenter, var det Vaaben, der tillagdes Brødrene derimod det samme. Skjoldet er 4-delt ved en hvid Korsstrøm, 1. og 4. Felt er Sølv, deri et

tretindet rødt Taarn, 2. og 3. Felt er blaat, deri 2 Guld-Sparrer. Paa Hjelmen et tretindet rødt Taarn som i Skjoldet.

Niels Werenskiold havde kun Døtre, fra en af disse, der var gift med en Broder til Søhelten Iver Huitfeldt, nedstammer Familierne Wedel-Jarlsberg og Moltke-Huitfeldt, de to andre Generalinde Hausmann og Grevinde Wedell-Wedellsborg havde ikke Børn.

Christian Werenskiold havde to Sønner, hvoraf Werner W. uden Tvivl er den Kadet Warenschiold, der begravedes 8. April 1723 i Garnisons Kirke i Kjøbenhavn, og Mathias W. døde ugift som Kaptejn 1735, samt en Datter, der blev gift med Generalmajor Peter de Seue.

Fra Jens Werenskiold nedstammer hele den nulevende Slægt, idet hans Søn Oberstløjtnant Niels W. er Stamfader til den norske Gren (han er Oldefader til Maleren Erik W.) og en anden Søn Major Johannes W. er Stamfader til den danske Gren (han er Oldefader til Cigarmager W. og til Havnearbejder W.).

At Sønner af en adelig Officer bliver henholdsvis Skomager og Spækhøker hører jo ikke til dagligdags Begivenheder indenfor det danske Aristokrati, der maa have været særlige Omstændigheder til Stede, og ser vi lidt paa den omtalte Løjtnant Carl Werenskiold's Livsløb, bliver vi da ogsaa hurtig klar over, at vi her staar over for en Mand, der uden moralsk og materiel Støtte fra Slægt eller Venner i ung Alder kaster sig ind i et Ægteskab under sin Stand, faar mange Børn og i lang Tid staar uden noget Levebrød til at mætte de mange Munde, en Mand uden tilstrækkelig Karakterstyrke, saa han Gang paa Gang glemmer, hvad han skylder sit Navn og sin Slægt.

Ligesom sin Fader og 4 ældre Brødre, der alle døde som Løjtnanter, blev Carl Werenskiold bestemt for den militære Stand, han var ikke 14 Aar gammel, da han paa egen Haand sendtes til Kjøbenhavn, hvor han 25. Marts 1803 blev Landkadet, 1. Janaar

1811 Sekondløjtnant i Kjøbenhavns Infanteriregiment (Anciennitet fra 27. Dec. 1810) og 22. Marts 1813 Premierløjtnant. Det kan ikke nægtes, at hans Forfædre havde været noget umaadeholdne med deres Tilbøjelighed overfor det svage Køn. Allerede Carl Werenskiold's Bedstefader var som af Arkivar Thomle paavist noget vidtløftig af sig, og med Faderen var det rent galt, han syntes foruden sin ret tatrige ægteskabelige Børneflokk (i Aarene 1778—92 fødte hans Hustru ham 10 Børn) at have haft Børn med tre forskellige Kvinder, dog før sit Ægteskab, idet han først giftede sig i 46-Aars Alderen. Carl Werenskiold var kun et Par og tyve Aar, da han traadte i Forbindelse med den Kvinde, der senere blev hans Hustru. Hun fødte ham 1813 en Datter, og da de begge var uformuende, har han som Officer ikke kunnet gifte sig. Antagelig har dette Forhold været en medvirkende Grund til, at han traadte ud af Hæren. 24. Marts 1814 stillede han à la suite og 5. Maj 1815 fik han Afsked. Hans Ansøgning*) herom lyder saaledes:

„Ved at være sat i den uheldige Stilling, „som uformuende og ungt Menneske at „være bortfjærnet fra Familie, og enhver, „som kunde yde mig Bistand og Understyt- „telse, vover jeg i dybeste Underdanighed at „ansøge Deres Majestæt allernaadigst at for- „unde mig Afsked af Deres Majestæts Tie- „neste. — Mit Fødeland er Norge, og jeg „kan ikke uden at vende tilbage dertil no- „gensinde vente at blive deelagtig i de For- „dele, Familie Forhold maaske i Tiden torde „give mig Ret til at gjøre billigt Krav paa.

„Uagtet det har været mit høieste Ønske „kun i Deres Majestæts Tieneste at stræbe „til det Maal, hvorefter enhver god Under- „saat retter sine Iddrætter, fordrer dog mit „Fremtids Vel og de Familie Forbindelser, „der uadskillelig vil binde mig til mit Føde- „land, allerunderdanigst at bede Deres Maje- „stæt at ansee min Begjæring som det Epi- „stu (sic), hvorpaa sandsynlig min timelige „Velfærd vil beroe.

„Men da jeg som anført er aldeles ufor- „muende, og ikke kan gjøre Regning paa „Nogens Understyttelse til at bestride de til „Reisen til Norge forbundne Bekostninger,

* Generaladjutantsstabens Bureau, Indlæg til Protokoll 3 B, 1815, Nr. 349.

Werner Nielsen til Hafslund og Borregaard, Laugmand over Frederiksstad Laugdømme, † 1696; g. 2° m. Helvig Christensdatter, † 1697.

Jens Wernersen, adlet Werenskiold, † 1744 paa sin Gaard Borregaard; g. 2° med Maren Hansdatter Knoph; † 1733 paa Borregaard.

Johannes Werenskiold, f. 1/7 1731 paa Borregaard, † 21/4 1799 i Borge, Major; g. 1777 m. Margrethe Elisabeth Thrane, d. 7/1 1758 paa Moss, † 19/1 1842 paa Hjul.

Carl Werenskiold, d. 10/10 1789 i Frederiksstad, † 5/1 1830 som Toldbetjent i Randers, fh. Premierløjtnant; g. 10/6 1815 i Kbh. (Helligaands Kb.) m. Caroline Dorothea Irginia Klein, hvis Død anmeldes 2/1 1838 for Randers Skifteret.

Regine Nicoline, f. 19/8 1813 i Kbh., † 9/7 1871 i Randers; g. m. Vagtmester ved 5. Dragonreg., senere Premierløjtnant Jens Michael Maarup, f. c. 1814 paa Bornholm, † 26/1 1863 i Randers.	Anne Dorthea f. 11/11 1818 i Kbh. (Garnisons Kb.)	Carl Frederik Ferdinand W., f. 29/1 1821 i Kbh. (Garnisons Kb.), † 7/4 1888 sst., Skomager; g. 29/6 1845 i Frue K., Kbh. m. Wilhelmine Frantzen, f. 31/6 1822 i Kbh. (Frel-sers Kb.) † 29/10 1897 sst.	Johan Ludvig W., f. 21/6 1823 i Kbh. (Garnisons Kb.)	Emilie Caroline Charlotte, f. 22/6 1825 i Kbh. (Garnisons Kb).	Ludvig Brock W., f. 20/12 1829 i Randers, Boghandler-lærling i Randers, Restauratør i Hobro, Spækhøker i Springgade i Kjøbenhavn, † i 1870erne i Kbh. g. m. Jutta Adamine Louise Schmidt, f. 18/3 1844 i Kastbjerg.
---	---	--	--	--	---

3 Børn Carl Napoleon W., f. 29/12 1852 i Kbh. (Trinitatis Kb.) Militær i Vestindien, Cigarmager i Kbh., † der 14.8 1897; g. 19/10 1887 i Frelsers K., m. Hulda Christiane Bentine Thomassen, f. 4/5 1862 i Kbh.

Nicoline Wilhelmine, f. 17/6 1856 i Kbh. (Trinitatis Kb.), † 19/7 1857. Ane Andersdatter, f. 25/12 1852 i Hobro, † 24/4 1896 i Kbh. (Kommunehospitalet), g. 1° 1/8 1885 i Sundby m. 2° 28/11 1896 i Helligkors K. i Kbh. m. Josephine Bernhardina Svensson, f. 7/5 1868 i Gøteborg.

Carl Robert W., f. 21/6 1886 i Kbh. (Frelsers Kb.), Maskinarbejder i Kbh. Dagmar Mary Henriette, f. 5/6 1888 i Kbh. (Frelsers Kb.); g. 18. Juli 1909 i Frelsers K. Kbh. m. Tobakspinder Holger Mortensen, f. 14/12 1886. Christian Erhardt Anton Emilii W., f. 8/2 1886 i Kbh. (Frelsers Kb.), Arbejdsmand; g. 9/4 1911 i St. Johannes K. Kbh., m. Oline Hansen. (Matthæus Kbh.)

Kai Robert W., f. 11/6 1911 i Kjøbenhavn. Ebba Vanda Louise Josephine Alexandri-Vilhelmine, f. 10/10 1906 i Kbh. (sst.)

„vover jeg allerunderdanigst at bede Deres
„Majestæt allernaadigst at forunde mig Bie-
„stand til denne saa bekostelige Reise.

„I Haab om allernaadigst Bønhørelse vo-
„ver jeg at fremkomme med denne min al-
„lerunderdanigste Ansøgning

Kjøbenhavn d. 28. Martz 1815.

„allerunderdanigst

„Carl v. Wærnskjold.

„Premier Lieutenant ved Kjøbenhavns
„Infanteri Regiment.

Paa selve Ansøgningen skriver Bri-
gade-Kommandøren Gruner bl. a.:

„Supplicanten har været Landkadet
og er født i Norge, hvorhen han af
flere Aarsager endnu i denne tilstun-
dende Sommer øndsker at vende til-
bage,“ men i en medfølgende Skri-
velse til Dronningen (Kongen var som
bekendt ved Kongressen i Wien) skr-
ver han yderligere, at han „saa meget
meere allerunderdanigst maae anbefale
dette hans (W.s) Andrag til allernaad-
digst Indvilligelse, som det ikke har
kunnet lykkes mig, uagtet alle i saa
Henseender anvendte Midler, at bringe
Lieutenanten til at udvise det Forhold,
som ieg til Tiennestens Fremme anseer
uomgiængelig nødvendig.“

Afskedsansøgningen blev bevilget
med et halvt Aars Gage som Rejse-
penge, men det er vist mere end
tvivlsomt om den paatænkte Rejse til
Slægten i Norge er bleven til noget,
snarere har han brugt Pengene til at
holde Bryllup for, thi en Maaned efter
Afskedigelsen blev han viet til den
færdigtalte Kvinde, med hvem han i
1813 havde faaet en Datter. Hun var
ved sit Bryllup kun 24 Aar gl., og de
angives begge at bo i Klosterstræde
83. Slagtermester Johan Klein paa
Vesterbro Nr. 11, der er Forlover, er
vel Brudens Fader eller nære Slægt-
ning. Vielsen blev ikke foretaget i
Kirken, men, saaledes som det ved
slige Lejligheder var almindeligt, hjemme
i Huset.

Hvad Wærnskjold i de følgende Aar
har ernæret sin voksende Familie med,
faar staa hen, sikkert har det været
smaat, og han er vistnok ofte gaet
Supplikantens trange Vej. Endelig
lykkedes det ham ved Kongens per-
sonlige Mellekomst at faa et fast

Levebrød. Uden nogen Forestilling
fra Generaltoldkammeret resolverer
Kongen*) 6. Juni 1826:

„Den fra Kjøbenhavns Infanterie
Regiment i Naade afskedigede Premier-
Lieutenant Carl v. Wærnskjold, der
opholder sig her i Staden, Adelgade
297, skal beskikkes til Under-Told- og
Consumtionsbetjent i Fredericia.“

Der har været Glæde i det lille
Hjem, og med lysere Haab om Frem-
tiden, har det set Forsørgeren drage
af Sted til den jyske Provinsby, for
at forberede Familiens Ankomst, men
desværre, Illusionen blev kun kort.

Allerede 18. Juli 1826 indstiller Ge-
neraltoldkammeret og Kommercekollegiet
Wærnskjold til Afskedigelse med føl-
gende Motivering:

„Fra den constituerede Told- og Consum-
tions Inspecteur Fog i Fredericia har Col-
legiet modtaget den allerunderdanigst vedlagte
„Indberetning om, at den under 6te forrige
„Maaned som Told- og Consumtions Under-
„betjent sammesteds ansatte, forhenværende
„Premier-Lieutenant Carl Wærnskjold,
„meldte sig til Tjeneste den 25. næstefter i
„ikke ædrue Forfatning, hvorfor Inspecteuren
„beordrede ham igjen at møde den næste
„Dags Formiddag for at aflægge den befalede
„Eed og derefter anvises Post.

„Vel mødte han til den bestemte Tid, men
„var atter beskjenket; desaaarsag han ikke
„kunde tages i Eed eller tildeles nogen Post,
„og samme Dags Aften befandtes han lige-
„ledes i aldeles beruset Tilstand. — Da han
„Dagen derefter, den 27de, hos Inspecteuren
„aflagde Eeden, foreholdt denne ham, ligesom
„forhen allerede var skeet, hans uordentlige
„Levnet og paa det alvorligste formanede
„ham til at forbedre sig, hvorhos han med-
„deelte ham skriftlig Ordre til at tage Post
„ved en i Byen værende Hestemølle.

„Men han mødte ikke paa Posten og det
„oplystes, at han atter havde beruset sig hos
„en Brændeviinsbrænder.

„Den næstpaafølgende Dag, den 28de Juni,
„Klokken 8 om Morgen, blev det meldt
„til Inspecteuren, at Wærnskjold allerede
„gik beskjenket paa Gaden med Toldtegnet
„paasyet Kjolen.

„Inspecteuren saae sig saaledes nødsaget til,
„indtil videre at suspendere ham.

„Da Collegiet maa, efter det allerunder-
„danigst Foranførte, ansee bemeldte Betjent
„hos hvem der ikke kan være noget rimeligt
„Haab om, at han vil forbedre sig, som al-

*) Generaltoldkammerets danske Forestillin-
ger og Resol. 1826, Nr. 127.

„deles uskikket til at varetage Deres Maje-
„stæts Tjeneste, nødsages man til, aller-
„underdanigst at andrage paa hans Afskedi-
„gelse osv.

Det virker næsten komisk at se, den
nyudnævnte Toldbetjent i 4 Dage
ustandseligt svinge Glædens Bæger,
men naar man tænker paa Familien i
Adelgade, bliver Komedien til Trage-
die, thi den 25. Juli faldt den kgl. Re-
solution,*) hvorved den foreslaede
Afskedigelse bekræftedes, og Familien
stod atter paa bar Bund.

Havde det nu ikke været i høj-
salig Kong Frederik VI's Tid, havde
Wærnskjolds Embedsbane vel for
stedse været afsluttet, men Frederik VI
havde som bekendt en stor Svaghed
for sine Soldater, og han slog ikke saa
let Haanden af en Officer, der tilmed
var Adelsmand.

Endnu samme Aar, 28. Nov., ud-
stedte han uden nogen Forestilling fra
Generaltoldkammeret følgende Resolu-
tion:

„Til den i Randers ledig værende
Underbetjentpost ville Vi have afske-
diget Premierlieutenant Carl v. Wærn-
skjold i Adelgaden Nr. 297, 2den
Sahl i antaget paa Prøve i 6 Maane-
neder, og naar han efter den Tids
Forløb forskaffer god Attest fra Told-
inspecteuren sammesteds om hans
Duelighed og Opførsel, ansættes han
som virkelig Underbetjent i Randers,
i modsat Fald afgaar han igjen fra for-
nævnte Post.“

Forinden Wærnskjold kunde komme
af Sted, maatte der yderligere skænkes
ham 15 Rbd. Sedler i Rejsepenge,**)
men denne Gang maa han have pas-
set paa sig selv, da han blev i Em-
bedet efter de 6 Prøve-Maaneder.
Stort har det dog ikke hjulpet paa
Familiens Velfærd, thi allerede 3 Aar
efter afgik han ved Døden i Armod,
efterladende en Enke med et nyfødt
Barn foruden flere ukonfirmerede. For
hende var der ikke andet at gøre end
at ty til Fattigvæsenets Hjælp. Men

*) Generaltoldkammerets danske Forestillin-
ger og Resolutioner 1826, Nr. 157.

**) Jyske Toldkontors Journal 1826, Nr. 2963.

heller ikke hun holdt Kampen for Tilværelsen ud ret længe, hun døde 8 Aar senere, inden det yngste Barn var konfirmeret, og saaledes gik det til, at Børneflokken blev spredt og efter-

haanden glemte sin Oprindelse. Nu da denne Slægtlinie atter er fundet, vilde det være en smuk Opgave for Dansk Adelsforbund at træde støttende til. Hvem veed, om ikke den Spire,

der saa længe har slumret, kunde sætte smukke Skud i Fremtiden.

Hauch-Fausbøll.

DANSKE RIDDERE.

General Andreas Hauch blev ved Arveprinsens Bryllup 18. April 1761 hvid Ridder og var den første indenfor sin Slægt, der modtog denne Dekoration. Til Devise valgte han: ad sublime recta. Hans Fader, der „viden haver vandret Verden om“ hørte til de dygtige Skandinaver, Czar Peter den store knyttede til sig. Han døde 1718 som russisk Kommandørkaptejn og hans russiskfødte Hustru sendte nu deres to Sønner til

optaget i den danske Adelsstand med sit fædrene Vaaben: en flyvefærdig Guld-Ørn i blaat Felt og 3 røde Hjerter i Sølv, paa Hjelmen en flyvefærdig Guld-Ørn, hvilket Vaaben han fik forbedret med en Guldkrone paa Hjelmen. Samme Dag blev ligeledes paa hans Ansøgning hans Svigerfader General Christopher Stürup adlet. Hauchs 1. Hustru Sophie Stürup døde 30 Aar gammel 1760 i Barselseng og blev hen-

kapellet i Ondløse Kirke, til hvis Vedligeholdelse der er henlagt 300 Rdl., og da han døde 1782, fik hans Kiste ogsaa Plads her ved Siden af Kammerherre Staffeldt's, ligesom hans Enke ved sin Død 1786 førtes hertil.

De her gengivne Portrætter har oprindelig tilhørt General Hauch's yngste Søn Kammerherre, Amtmand Johan Christian H., hvis Datter var gift med Kammerherre, Byfoged Herman Georg

Farbroderen, Amtsforsvalter Berthel Hauch i Aalborg i Henhold til et Løfte, hun havde givet sin Mand og tiltrods for, at Czaren skal have tilbudt at antage disse Sønner som sine Pæger. I Aalborg forberedte Andreas Hauch sig til Studentereksamen, som han tog 16 Aar gammel 1724, Aaret efter traadte han som Kadet ind i Livgarden til Fods og steg nu Aar for

General Andreas Hauch.

Sophie Hauch, f. Stürup.

(Ubekendt Maler.)

Aar, til han naaede Hærens højeste Poster (Overkrigssekretær, General af Infanteriet), ligesom han i en Række Aar var knyttet som Generaladjutant til Frederik V, der satte stor Pris paa ham. Han overværede flere Gange udenlandske Krigsoperationer og benyttedes ogsaa i diplomatiske Ærinder. Som Kommandant i Kjøbenhavn gjorde han i 1762 Ende paa Tumulterne paa Komediehuset og som Kommandant paa Kronborg havde han det delikate Hverv i 1772 at modtage den ulykkelige Dronning Caroline Mathilde. 31. Marts 1750 blev han paa Ansøgning

sat i en Gravhvælving i Garnisons Kirke, hvorfra hun 1765 udflyttedes til en muret Begravelse paa Kirkegaarden. Fra St. Annæplads kan man endnu læse Indskriften paa den Ligesten, der er lagt over hende, hendes Fader og en lille Søn. Aaret efter sin første Hustrus Død giftede General Hauch sig med Kammerherre Adolph Heinrich v. Staffeldt's Enke Anna Catharine von der Maase, hvorved han kom i Besiddelse af Kongsdal med Gods, som han dog atter efter faa Aars Forløb solgte, idet han forbeholdt sig selv og sin Familie Ret til Begravelses-

kapellet i Nyborg. Dette Ægtepars Søn Kammerherre, Birkedommer Frits Moltke i Fredensborg var i mange Aar i Besiddelse af Portrætterne, der ved hans Død 1909 tilfaldt hans Broder Oberst A. Moltke, der har foræret dem til sin Slægtning, Auditor Vilhelm Moltke, hvis Farfader Kammerjunkeren, Byfoged M. i Svendborg var Søn af General Hauch's Datter Margarethe Sophia i hendes 1.

Ægteskab med kommanderende General i Nørrejylland, Kammerherre Adam Ludvig v. Moltke. *Red.*

ANETAVLER.

Under megen Deltagelse, der gav Udtryk for den høje Anseelse Professor, Dr. Edvard Holm nyder ikke alene i alle historisk-interesserede Kredse herhjemme men ogsaa i Udlandet, fejrede Professoren den 26. Januar i Aar sin 80-aarige Fødselsdag. Vi bringer i denne Anledning Professorens Anetavle. Naar undtages Herredsskriver Knud Engelbretsen, der var fra Norge, er de 16 Aner vistnok alle indfødte. *Th. H.-F.*

Sognepræst til Svanninge Frederik Christiansen Holm, (1696—1742), g. m. Elisabeth Maria Nielsdatter Friborg († 1772).	Sognepræst til Brahetrolleborg og Krarup Poul Jenssøn Thoring (1699—1748), g. m. Anna Maria Thomasdatter Flensborg (1707—82).	Skomagemester Peder Mortenssøn Theistrup (1700—72), g. m. Karen Sørensdatte (1699—1770).	Skomagemester Rasmus Knudssøn († 1743), g. m. Anna Margrethe Jacobsdatter (1693—1775).	Herredsskriver i Hads og Ning Herreder Knud Engelbreetsen (1701—67), g. m. Maria Elisabeth Worsøe (1709—51).	Kammerraad, Amtsforvalter i Vordingborg Andreas Christensen Teilmann (1699—1772), g. m. Anne Johansdatter Neergaard (1712—94).	Peder Hanssøn i Blangslev († 1745), g. m. Kirsten Jespersdatter af Blangslev.	Gaardejer i Rødstofte i Ø. Egesborg Jacob Hanssøn Engel (1709—1755), g. m. Kirsten Jacobsdatter.
Kancelliraad, Korrespondance-Chef ved det kgl. Tallotteri Poul Thoring Holm (1762—1822),	Anne Marie Theistrup (1771—1837).	Konsistorialraad, Provst, Sognepræst til Lyderslev og Frøslev, Dr. theol. hon. causa, Wolf Frederik Engelbreeth (1771—1862),	Konsistorialraad, Provst, Sognepræst til Lyderslev og Frøslev, Dr. theol. hon. causa, Wolf Frederik Engelbreeth (1771—1862),	Kirstine Maria Petersen (1779—1868).			
Konferensraad, Departementschef Christian Frederik Holm (1796—1879),		Maria Elisabeth Engelbreeth (1802—65).					
Professor, Dr. phil. Edward Holm (f. 1833).							

Kilder: Slægthandbogen; Biogr. Leks.; Erslew's Forfatterleksikon; Anders Petersen's Degnehistorie; Lengnick's Samtavle; Knud Engelbreeth; Optegnelser om Snesere Sogn, S. 172 ff.; Kirkehist. Saml., V, 5, S. 254 ff.; Nicolai, Helligaands, Hammer og Øster Egesborg Kirkebøger og Skomagerlaugets Ligkassaprotokol.

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 3

Marts 1913

7. Aargang

„DANMARKS HISTORISKE MINDESMÆRKER“.

Hr. Ingeniør Marstrands Omtale af „D. H. M.“ i Tidsskriftets sidste Nr. har paa mange Maader glædet mig. Først og fremmest paa Grund af den elskværdige Modtagelse han giver selve Tanken, dernæst og ikke mindst fordi han saa indgaaende drøfter en meget vigtig Side af Sagen, der forstaaeligt nok hidtil ikke har været synderlig fremme i Diskussionen, som jo overvejende har været af kunsthistorisk Natur. Det er da ialt væsentlig kun med den sidste Del af hans Indlæg, at jeg skal beskæftige mig. Til den første Del kun nogle korte Replikker. Først Bøndergaardene. Ing. M. har sikkert Ret, naar han mener, at det kunde være af Betydning for Værkets Salg, om de indgik i den topografiske Række, hvad der jo ogsaa efter Værkets hele Anlæg vilde være det mest konsekvente. Udelukket er det jo heller ikke, at Undersøgelserne i Marken fører til et noget andet Resultat end Spekulationerne ved Skrivebordet, saa meget mere som det bedes erindret, at Planen saa at sige kun foreligger i et første Udkast, der naturligvis paa mange Punkter kan og vil blive ændret. Dette er jo allerede sket m. H. t. Kirkeplanerne, hvor jeg villig skal indrømme, at jeg af økonomiske Grunde har været stærkt i Vildrede. Jeg kan her give Ing. M. Medhold i, at Planerne bør være maalte, men paa den anden Side vil en Opmaaling ud fra en Grundlinie vist blive altfor

bekostelig. Man maa sikkert lade sig nøje med en „Trekantsopmaaling“. Maalestokken 1:200 vilde unægtelig være meget bekvem, men den vilde tvinge Klummen op til et altfor stort Format, og man maa derfor blive ved Forholdet 1:250. Det er Hensigten at give Planer eventuelt ogsaa Snit af de betydeligere ældre Herregaarde. Derimod gør det mig ondt, at jeg ikke kan strække min „beundringsværdige Imødekommenhed“ saa vidt som til at love „Afbildning af samtlige ældre Altertavler, Prækestole, Stolestader o. s. v.“ Af mange Grunde vil det her være nødvendigt at indskrænke sig til Typerne.

Fra disse Strøbemærkninger vender jeg mig til det, der antagelig ligger Ing. M. mest paa Sinde: Behandlingen af Indskrifterne og i første Række da de personhistoriske. Hele denne meget vigtige Side har hidtil kun været fremme i en Diskussion i „Historisk Samfund“, af hvilken Ing. M. dog har faaet et noget ukorrekt Referat. Dr. Bobé protesterede saa langtfra mod den Behandling af Indskrifterne, jeg den Aften fremsatte og i Hovedtrækene fastholder, at han tværtimod var ganske enig med mig i det afgørende Punkt: Regest eller fuldstændigt Aftryk.

Efter hele deres Natur falder Indskrifterne i vore Kirker i to ret forskellige Grupper.

Indskrifterne paa det til Brug for Gudstjenesten bestemte, eller til selve Kirkebygningen knyttede Inventar (Døre) eller Dekoration (Kalkmalerier) og

Indskrifterne paa hvad man kunde kalde det „personhistoriske Inventar“ altsaa Ligsten, Epitafier og Kisteplader. De første har overvejende kunsthistorisk-arkæologisk Betydning, medens de sidste naturligvis særlig interesserer Personalhistorikeren. Den første Gruppe skulde da behandles saaledes, at middelalderlige Indskrifter aftryktes fuldstændig, efterreformatoriske derimod kun, hvis de var af historisk Art, muligvis dog med en Undtagelse for Kirkeklokkernes Vedkommende. Paa samme Maade skulde Ligstensindskrifter ældre end 1536 aftrykkes in extenso, medens derimod Ligstens-Epitafie- og Kistepladeindskrifter fra Tiden 1537—1800 gengives i Regestform om mulig med Anvendelse af Originalens egne Ord, og saaledes at alle egentlige Personalialia medtages, hvorimod „Fyldekalken“ kun aftrykkes, naar den har ganske særlig Interesse. For visse Epitheta som „ærlig og velbyrdig“ og for visse Bestillinger som Borgmester, Sognepræst o. l. indføres bestemte Forkortelser. Foreligger en efterreformatorisk Indskrift trykt fuldstændig andetsteds, henvises til vedk. Værk og i St. f. den afdødes fulde Personalialia anføres kun Navn, Stand og Dødsaar.

Ved alle Indskrifter gøres der Rede for, om de er oprindelige eller restaurerede, malede eller huggede (skaarne), og i sidste Fald om de er i Relief eller inddybte. Ligeledes anføres Skriftarten: Majuskel, Minuskel, Renæssancemajuskel, Versal, Fraktur og Skriveskrift. At gengive disse Skriftarter rent typografisk vilde blive et

meget bekosteligt og tillige meget værdiløst Eksperiment, da man jo alligevel ikke kan faa den enkelte Indskrifts Individualismer med. Det paatænkes derfor til Minuskler og Fraktur at bruge en latinsk Kursiv med udelukkende smaa Bogstaver, til alle andre Bogstavformer en Versal, der vælges saaledes, at den kan staa godt til Brødskriften.

Efter den foreløbige Plan skulde *alle* Indskrifterne indgaa som Led i vedk. Kirkebeskrivelse, men jeg tilstaar, at den af Ing. M. fremsatte Tanke at lade dem komme som et særligt Tillæg, der saa kunde slutte sig til vedk. Amtsbind, i mange Maader tiltaler mig. Værket vilde blive aflastet for en ikke ringe Mængde Stof, der egentlig falder udenfor dets Rammer, saavist som det dog i første Række skulde være et kunsthistorisk Repertorium. Og Museet vilde blive befriet for et meget betydeligt Arbejde, idet der jo, hvis Udskillelsen fandt Sted, ret naturlig maatte være en særlig Redaktør for Tillæget. Blot vil det være nødvendigt at foretage en Deling af Indskrifterne. Den første Gruppe er nemlig saa nøje knyttet til vedk. Kirkes Historie, at den ikke godt kan udsøndres af dennes Beskrivelse. Skønt ogsaa Gravminderne har en overordentlig stor Betydning saavel for Midaldalderens som de senere Tiders Arkæologi og Kunsthistorie, vil de egentlige personalhistoriske Indskrifter dog langt bedre kunne staa paa egne Ben, saaledes at der i Hovedværket ved Beskrivelsen af f. Eks. en Ligsten alene nævnedes den eller de begravedes Navn og Dødsaar. Selvfølgelig maa der her passes paa. Paa en Ligsten over et Par Ægtefæller kan jo f. Eks. Hustruens Dødsaar være senere indhugget, eller staa in blanco medens Mandens er senere tilføjet. Da dette giver Bidrag til Stenens Datering, maa det naturligvis bemærkes, hvad der f. ø. kan gøres meget kortfattet ved at give de senere tilføjede Tæere og Enere i Aarstallet en anden Skrift; altsaa 1649.

Forsaavidt er alt jo saare godt, men

jeg er unægtelig noget bange for, at Enigheden brister, naar vi kommer til Behandlingen af de saaledes udskilte Indskrifter. „Personalhistorikerne kan ikke føle sig tilfredse med mindre end samtlige Indskrifter gengivet i deres fulde Længde“ siger Ing. M. Jeg er ikke Personalhistoriker, og det er maaske derfor, jeg ikke kan faa ind i mit Hovede, hvorfor dette egentlig er saa nødvendigt. Historikerne er dog helt godt tilfredse med „Kancelliets Brevbøger“ og forlanger ikke, at Rigsarkivet skal udgive samtlige „Registre“ og „Tegnelser“ in extenso. Hvorfor kan saa Personalhistorikerne ikke ligesaa godt nøjes med en Regest, der giver de faktiske Oplysninger? For 16. og største Delen af 17. Aarh. er Resten af Indskrifterne jo saa nogenlunde bestemte Formularer, og hvad de følgende Tiders lange bombastisksvulmende eller graadfuldt-lamenterende Indskrifter angaar, antager jeg ikke, at Personalhistorikerne tager deres Beretninger om de salig afdødes Gudsdygt og Dyd altfor bogstavelig. I saa Fald bliver deres Karakteristiker just ikke helt paalidelige, hvorimod de selv uvægerlig maa ende som store Pessimister. Thi efter Indskrifterne at dømme har Danmark i de Tider saa omtrent kun været befolket af Engle! Nu maa d'Hrr. Personalhistorikere ikke misforstaa mig. Jeg er virkelig ikke saa tør en Stokfisk, at jeg ikke kan glæde mig over det 18. Aarh.'s Indskrifter. Tværtimod. En god Historie bliver saamænd ikke daarligere, fordi man ved, at den er Løgn, den er blot ikke „Historie“. Og „Tiraderne“ er nu engang ikke Personalhistorie. De er Litteraturhistorie, saavist som de er et Dekokt af hele Tidens opbyggelige Litteratur, der dog naturligvis netop paa Grund af sin fortættede, koncentrerede Form virker særlig pragtfuldt. Nu vil man kunne sige, at netop den forskellige Udformning af Ligstensindskrifterne ned gennem Tiderne har sin store kulturhistoriske Betydning. Fuldstændig rigtigt, men der er allerede udgivet et saa stort Materiale, at det Billede, vi derigennem kan danne

os, sikkert ikke vil blive væsentlig forandret.

For altsaa kortelig at resumere det tidligere: Det skal blive alvorlig overvejet, om ikke de „personalhistoriske“ Indskrifter bør udskilles og i Regestform udgives som særlige Hefter sluttede sig til hvert Amtsbind. Skulde dette ikke vinde Personalhistorikernes og Historikernes Bifald, er jeg mest tilbøjelig til helt at udelade dem og overlade baade Æren for Udgivelsen og Besværet med at skaffe det hertil fornødne meget betydelige Beløb til Personalhistorikerne.

Men jeg vægrer mig dog stadig ved at tro, at man vil afvise den tilbudte Haand, saa meget mere som de, der absolut vil læse Indskriften in extenso, vil kunne se den i Museets Arkiv (Udlaan til Landsarkiverne er tilladt!). I de alt foreliggende c. 1000 Kirkebeskrivelser har Behandlingen ganske vist været meget vaklende, snart er det en fuldstændig Afskrift, snart kun et yderst nødtørftigt Uddrag. Men da saa noget nær alle Beskrivelserne maa revideres paa Stedet, kan der jo raades Bod herpaa, og lykkes det at opnaa den særlige Bevilling, der var paa Tale ved Folketingets 3. Behandling af Kirkesynsloven, vil der blive draget Omsorg for, at de afskrives in extenso. En Skælm lover mere end han holder, og saavidt som Ing. M. ønsker det, vil vi dog absolut ikke kunne gaa. Vi kan ikke tage „nøjagtige Opmaalinger og Papirsafttryk af alle eksisterende Ligsten ogsaa af de, der findes under Alterskranker, som Dørtrin o. l., samt af alle Kisteplader, de i tilfurede Kældere ikke at forglemme“. Dels vilde dette kræve et uhyre Apparat ikke blot paa Rejserne men ogsaa til Aftrykkes Opbevaring i Museet, dels er det saa nogenlunde uigenneførligt. Selv i aabne Gravkældere vil jeg ikke garantere, at alle Kisteplader bliver afskrevet, naar f. Eks. Kisterne staar i Lag. Hvad jeg kan love er, at det skal blive bemærket, naar noget ikke er medtaget, og at selve Afskrifterne skal blive udført saa omhyggelig, som det kan gøres af

Folk, der er øvede i Faget og interesserede for Sagen. Saa maa Eftertiden om Resten.

M. Mackeprang.

KRISTIAN ZAHRTMANN'S ANETAVLE

Den 31. Marts fylder Maleren Zahrtmann 70 Aar. Han tilhører en oprindelig tysk Slægt, der nu i omtrent 200 Aar har haft Borgerret i Danmark og gennem flere udmærkede Repræsentanter gjort Navnet kendt og anset. Familietraditionen beretter, at Zahrtmann's Tipoldefader var Underofficer, men udmærkede sig saaledes i Slaget ved Gadebusch, 20. Dec. 1712, at han erhvervede sig Officersepauletterne. Traditionen er dog ikke i sine Enkeltheder rigtig, thi vel tjente Zahrtmann sig, som det var almindelig paa den Tid, op fra Menig til Officer, men han traadte først 1715 ind i den danske Hær og kan altsaa i hvert Fald ikke have været imellem de danske Tropper ved Gadebusch, ligesom han ogsaa først langt senere opnaaede sin Kornetstilling. Han var uformuende og ude af Stand til at udrede de til Erhvervelse af højere Charger nødvendige Omkostninger. Betegnende omtales han i Ligprædikenen over hans Søn Pastor

Z. som „En Mand af Meriter og god Tænkemaade og Større af Fortienester end af sin Lykke i den besværlige Krigs-Stand“. Z., der var født i Magdeburg, blev gift med en dansk Pige fra Hjarupegnen ved Kolding. Den

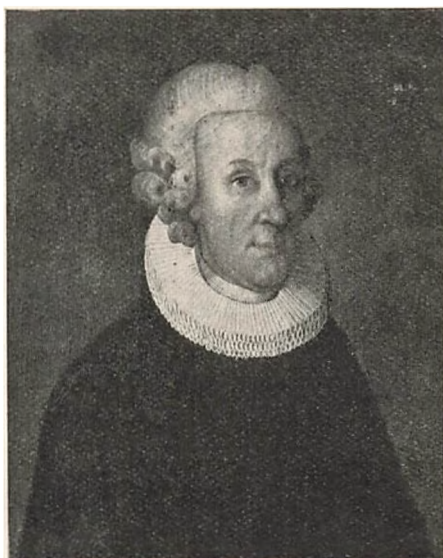
og tog Tøfler paa Fødderne. Saaledes fandt man den næste Morgen hans Lig i Vordingborg Sø. Han efterlod sin Enke i meget smaa Kaar, men til Gengæld samlede hans Søn, Zahrtmann's Oldefader, der var Præst i

Kongens Tisted ved Hobro, en Formue ved Paapasselighed. Hans Hustru var en Præstedatter fra Spentrup ved Randers, en Søster til Filosofen Hans Brøchner's Olde-moder. En anden Søn af Kornet Zahrtmann var Morfader til kgl. Skuespiller, Professor J. L. Phister.

Zahrtmann's Bedstefader var i mange Aar Præst i Viborg. Han skildres som en alvorlig og samvittighedsfuld, retsindig Mand.

Hans Svigerforældre, Biskop Tetens og Hustru, er udførligt omtalt i dette Tidsskrifts I. Bind. Kun skal her tilføjes, at Tetens Slægt stammede fra Frederikstad i Landskabet Eidersted, hvor hans Bedstefader var Møller og hans Oldefader Borgeren Tete Jacobsen holdt Bryllup 1654. Biskop Tetens Svigerfader Provst Wederkinch tilhørte en nu uddød Patricier-

slægt fra Bogense, gennem hans Hustru, f. Lehrmann, er Zahrtmann i Familie med den store Bang'ske Slægt. Blandt Biskop Tetens andre Svigersønner var Professor Lorentz Hanssen, Rektor i Ribe, og Justitsraad Hauch, Sekretær ved Viborg Landsting. En Søn af Bi-

Biskop, Dr. theol. Peter Tetens.

Anania Tetens, f. Wederkinch.

Provst Henrich Wederkinch.

Maria Catharina Wederkinch, f. Lehrmann.

Tipoldeforældre.

gamle Soldat fik et sørgeligt Endeligt, ved Tryk af sit Kyras paa Skulderen var han bleven angreben af Rosen eller Inflammation og stod en Nat op i Vildelse, uden at Hustruen eller Børnene, der sov i samme Stue, mærkede det, kastede en Kappe over sin bare Skjorte

				Kornet under Oberstløjtnant Galkowsky's Kompagni Hendrich Zahrtmann († 1738), g. m. Giertrud Bodsén.
				Provst, Sognepræst til Spentrup og Gassum Arrild Nielsen Friis (1684—1758), g. m. Kirstine Marie Hansdatter Brøchner.
				Bødker og Bager i Nykjøbing Falster Jacob Martinsen Tetens (1696—1749), g. m. Anna Kirstine Hasselbarth, (f. c. 1700).
				Provst, Sognepræst i Nykjøbing Falster Henrich Wederkinch (1701—84), g. m. Maria Catharina Lehrmann (1701—80).
				Overformynder og Smed i Allinge Jesper Hansen (1698—1775), g. m. Ane Catrine Nielsdatter (1702—64).
				Borgerkaptejn, Købmand i Aakirkeby Christian Pedersen Dam (1695—1750), g. m. Barthe Philipsdatter Rasch (1694—1772).
				Købmand og Hospitalsforstander i Rønne, Student Morten Bohn (1719—1802), g. m. Barbra Kirstine Anker (1725—71).
				Oberst og Vicekommandant paa Bornholm Anker Anthoni Schor (1701—78), g. m. Magdalene Marie Sode (1706—44).
			Sognepræst til g. m. Mariane	
			Tisted, Binderup og Arrildsdatter	
			Durup Johan Hen- Friis	
			rik Zahrtmann (1725—82), (1732—1810).	
			Biskop i Viborg, g. m.	
			Dr. theol. Peter Tetens (1728—1805),	
			Anania Wederkinch (1737—1816).	
			Byfoged i Neksø g. m. Barthe	
			og Aakirkeby Marie Dam (1740—1820).	
			Niels Jespersen (1725—93),	
			Kancelliraad, Byskriver i Neksø, g. m.	
			Landvæsenkommisær, Stænderde- puteret Peder Dam Jespersen (1772—1835),	
			Barbara Kirstine Bohn (1781—1864).	
			Provst, Sognepræst i Viborg g. m.	
			Henrik Christian Zahrtmann (1762—1826),	
			Bodil Jochumme Tetens (1771—1846).	
			Etatsraad, Overlæge Carl Vilhelm Zahrtmann (1810—99), g. m.	
			Laurine (Laura) Pouline Jespersen (f. 1822).	
			Peder Henrik Kristian Zahrtmann (f. 1843).	

Kilder: Stamtavle av den bornholmske Familie Jespersen, Personalhist. Tidsskr. III, 6, S. 293, Genealogisk Tidsskr. I, S. 20 ff. og 52 ff., Bidstrup: Familien Koefoed, B., S. 59.

skoppen Stephan Tetens blev senere Biskop paa Als.

Viborg Sønder-
sogns Præstegaard har, baade ved den Aand, der raadede indenfor Hjemmets Vægge, og ved den Slægt, der var knyttet dertil, været en god Arne for de mange Børn. Af disse var den mest bekendte Marineminister, Viceadmiral Christian Zahrtmann (Fader til Vicomtesse Leila de Roberedo, Lens-

grevinde Mimi Holstein-Holsteinborg og Grevinde Wanda Danneskjold-Samsø), en anden Søn, Geheimelegationsraad Peder Zahrtmann, var i en Række Aar Formand for Musikforeningens Repræsentantskab. Han og den yngste Broder, Postinspektør Hans Zahrtmann, var ugifte. Derimod havde den næstældste Broder, Pastor Henrik Zahrtmann i Hatting, flere Børn, hvor-

Købmand
Morten Bohn.

Barbra Kirstine Bohn,
f. Anker.

Tipoldeforældre.

iblandt den mangeaarige Forstanderinde for Diakonissestiftelsen, og det samme var Tilfældet med Zahrtmann's Fader Overlæge Z. i Rønne, den gamle „Feltskær“, hvis Lægegerning gjorde ham kendt over hele Bornholm.

Paa mødrene Side tilhører Zahrtmann en Række kendte bornholmske Familier, saaledes den store Bohn'ske Slægt, af hvilken endog et Par Med-

lemmer russisk Geheimekrigsraad og General Herman Bohn og østerrigsk Felttøjmester og Direktør for Ingeniørkorpset Poul Bohn vandt Adelskab og Ry i fremmede Lande, for begges Vedkommende var det deres Talent for Tegning, der lagde Grunden til deres Karriere, der fuldbyrdes gennem mange eventyrlige Hændelser, den førstnævnte deltog bl. a. i Slaget ved Pultava, den sidste fik venstre Arm omtrent afskudt ved Königgrätz 1745. Gennem Bohn'erne nedstammer Zahrtmann ogsaa fra Hasle-Præsten Poul Anker, der ledede Bornholmernes Opstand mod de svenske 1658, og gennem Schor'erne fra den store Koefoed-Slægt.

Red.

Forældre.

Etatsraad C. V. Zahrtmann og Laura, f. Jespersen.
(Efter Maleri af Kr. Zahrtmann.)

SCHOU=ABELIN?

I slægthaandbogen s. 977 har dir. Hauch-Fausbøll fremsat en formodning om at slægten Schou direkte nedstammer fra den svenske slægt Abelin, væsentlig støttet paa den omstændighed at navnet Abelin forekommer som fornavn i den Schouske slægt allerede i dennes 2den generation.

Uden i fjerneste maade at ville benægte muligheden af den formodede sammenhæng, overvældende sandsynlig forekommer den mig ikke. Rektoren i Carlskrona Mathias Abelin er rimeligvis født kort efter 1670 (hans far blev rektor i Runneby 1669, og han selv blev student i Lund 1692) og har næppe haft en søn saa tidligt som i 1694. Og selv om man vil antage at Mikkel Madsens (slægten Schous stamfaders) alder, som det saa ofte er tilfældet, har været forkert opgivet ved hans død, saa er det alligevel ikke godt muligt at antage ham født efter 1706 (det aar Mathias Abelin blev rektor og vel ogsaa gift), eftersom han allerede 1727 indgik ægteskab.

Navnet Abelin forekommer første gang i den Schouske slægt hos Mikkel Madsens søn sadelmager Abelin Christian Mikkelsen født 1735. Ved den tid levede i Slagelse en sadelmager Andreas Abelin eller Appelin, og da det ikke er usandsynligt at der er en forbindelse mellem disse to navne, saa skal jeg anføre hvad jeg ved om denne sadelmager.

Ursula Kristoffersdatter Zippert døbt Slagelse S. Mikkel 1705 ^{10/6} (datter af skræder Kristoffer Zippert † 1726 og Anna Nielsdatter † 1712) blev sammesteds (efter at en protest fra Rasmus Rasmussen i litorph hvem hun skulde have lovet ægteskab var blevet afvist) ^{13/1} 1731 gift med Lorentz Lauritsen Slangerup døbt sammesteds 1708 ^{1/7} † 1737 (søn af handelsmand Laurits Pedersen Slangerup † 1728 og Else Hansdatter † 1709). Han tog borgerskab som remsnider d. v. s. sadelmager i Slagelse ^{10/5} 1731 og fik med hende børnene Else Kirstine Slangerup døbt 1733 ^{30/11} og Anna Marie Slange-

rup døbt 1735 ^{9/7}. Ved skiftet efter ham ^{10/3} 1737 opgav enken „at hun ved den afdøde mand er frugtsomlig og i guds navn havde resolveret at træde i ægteskab med svenden Andreas Appelin som er en skikkelig karl til haandværket at fortsætte“. De blev trolovet ^{5/4} viet ^{14/6} 1737. Kort efter fik hun et barn, men mærkværdigt nok døbt det uden videre som Abelins, umuligt er det jo heller ikke at han og ikke Slangerup var far til det. Det var en pige, hun fik navnet Lisbet døbt 1737 ^{18/9}. Senere fik de Else Pernille Abelin døbt 1739 ^{13/6}. Pernille Abelin døbt 1741 ^{10/5} og Bent Kristoffer Abelin døbt 1744 ^{10/5}. I løbet af de næste ti aar maa Andreas Abelin være død, thi ^{30/12} 1754 indgik hun for tredje gang ægteskab nemlig med bødkersvend Jens Larsen Storm født c 1721 begravet 1764 ^{15/6}. Andreas Abelins fødested kan vistnok findes ved hjælp af borgerskabslisterne for Slagelse, i dem er Slangerupernes ihvertfald anført.

Hvad efterretningerne om de svenske Abelin'er angaar, da er forvirringen vistnok endnu større end af dir. Hauch-Fausbøll antaget; jeg skal fremføre nogle bemærkninger desangaaende støttet paa meddelelserne i Cawallin „Lund stifts herdaminne“ sammenholdt med Københavns universitets matrikel.

Cawallin skelner i modsætning til slægthaandbogen nævnte sted mellem slægten Abelin og slægten Albin(-Hvid), hvad der vistnok stadig bør gøres. Rektoren i Carlskrona var saaledes søn af Søren Madsen Abelin og Anna Sigvardsdatter Albin, ikke Abelin.

Søren Madsen Abelin var søn af Mads Hansen Mariager, der skal have været broder til provst i Runneby Kristoffer Findorph, hvis far opgives at have heddet Ravn eller Corvin præst i Finderup paa Fyn.

At der maa være noget galt i det sidste har dir. Hauch-Fausbøll allerede paavist. Det er tillige meget tvivlsomt om Mariager og Findorph har været brødre. Deres efternavne der vel som det saa ofte er tilfældet blot angiver

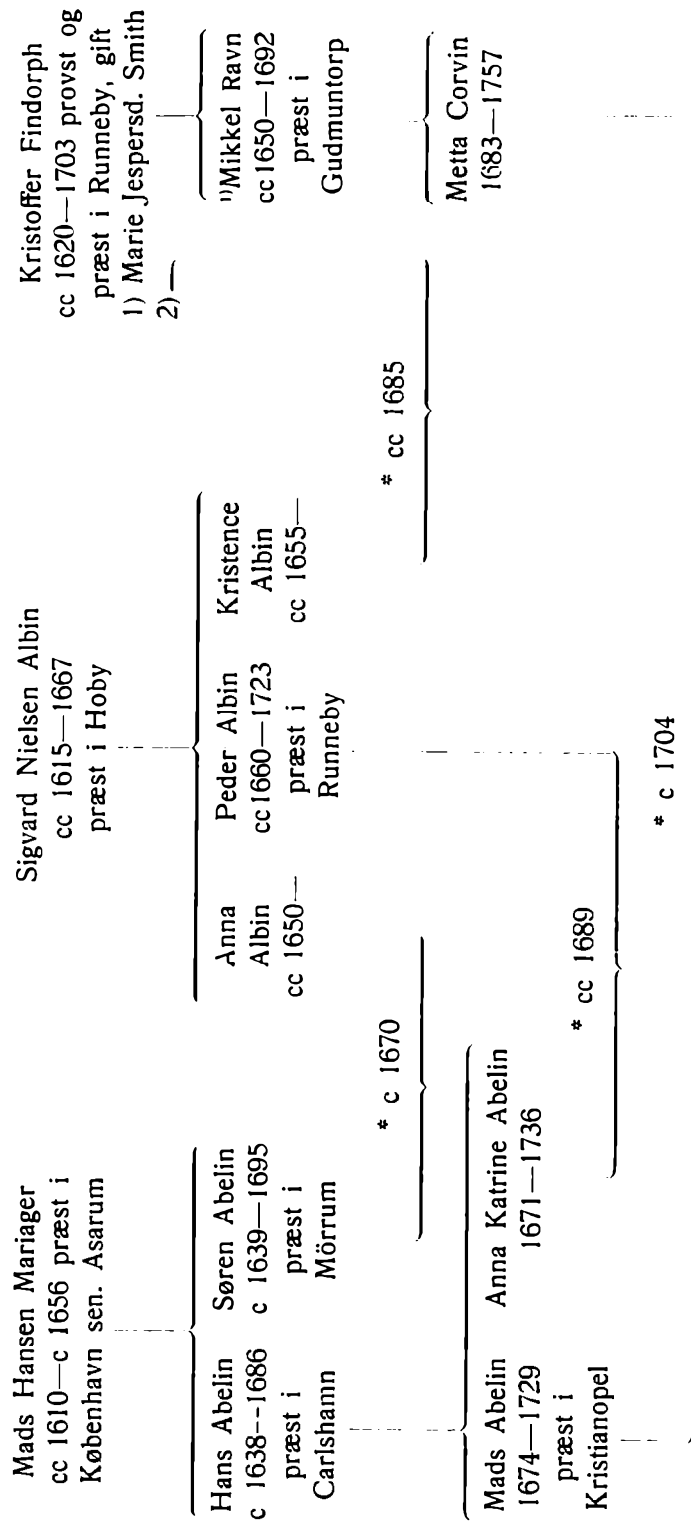
deres respektive fødebyer tyder ikke derpaa, Cawallin anfører det ogsaa kun med et vist forbehold „enligt en slægttafla i Sommel. Saml.“ (Caw. V 269), og forfatteren af denne kan jo nemt tænkes at have opfundet det paa grundlag af nogle bemærkninger om et slægtskab mellem deres efterkommere, et slægtskab han ikke nærmere har været klar over, men ment at kunne forklare paa denne maade. Mariagers og Findorphs efterkommere stod i alle tilfælde som hosføjede tavle viser det paa mange maader i svogerskab til hinanden.

Hvad Kristoffer Findorphs afstamning angaar da er det umuligt som anført nævnte sted at antage ham for søn af Mads Hansen Tavsens sognepræst i Finderup ved Holbæk 1647—1680 eftersom han allerede ^{27/7} 1655 ordineredes til medhjælper i Runneby og Bacharyd (Caw. V 213). Han har endda rimeligvis været gift før han kom dertil, thi hans ogsaa som forfatter og gravør kendte Søn Mikkel Ravn eller Corvin præst i Gudmuntorp disputerede i Lund under professor Papke i 1673 (Caw. III 60) og rejste til udlandet c 1674 (Biogr. Lex. XIII 593) og er altsaa næppe født senere end 1650, selv om det ikke er ganske udelukket at han kan være født saa sent som i 1656.

Derimod kunde han nok være søn af en af Mads Hansen Tavsens formænd: Oluf Jensen Faxe eller Nestelsø sognepræst 1626—1647 eller Anders Zacharisen Liung sognepræst cc 1605—1626, og ved hjælp af universitetsmatriklen kan det vises, at han efter al sandsynlighed har været søn af sidstnævnte.

Han maa jo nemlig være immatrikuleret i København, og blandt alle de i aarene 1635—1655 immatrikulerede Kristoffere kan der vistnok kun være tale om at identificere ham med en af følgende 3:

- 1) 1641 ^{13/12}: „Christophorus Andrea Liungius“ fra Sorø skole,
- 2) 1642 ^{11/6}: „Christophorus Johannis (Corvinus)“ fra Lunds gymn.,
- 3) 1653 ^{16/5}: „Christophorus Alberti Corvinus“ fra Ystedes skole.

Af disse udgaar straks nr. 2, thi han maa være den Kristoffer Corvin eller Ravn som 1658 blev residerende kapellan i Malmø, og som var en søn af den kendte præst der salmedigtereren mag. Hans Hansen Ravn født 1569 død 1625. Naar Caw. II 37 som hans far anfører en iøvrig ukendt magister Hans Corvin død 1658, da er det forkert. Cavallins kilde er et vers i „Sommel. Saml.“: Min fader Hans med mästers namn / främst prest i Malmö dödde; / mig sonen herr Christopher Ramn / mitt hjerta storlig blödde. / Jag sökte strax at komma hem / Gud sedan der att tjena; / min lycka war mig icke slem / Gud wille så forlänä.“ Og heri siges jo udtrykkeligt at han var søn af den gamle sognepræst, udtrykket „sökte strax at komma hem“ kan heller ikke siges at nødvendiggøre Cavallins tydning, selv om Kristoffer kun har været 5 højst 10 aar gammel ved faderens død, navnlig ikke naar man i næste linie lægger hovedvægten paa ordet „sedan“. Til overflod ved man af Paludan-stamtavlen (manuskript i rigsarkivet, de herhen hørende oplysninger fra c 1645) at Hans Ravn med sin 3die (Biogr. Lex. XIII 539) hustru Barbara Kristoffersdatter Knoph, enke efter den 1605 (Løffler: gravstenene i Roskilde 44) afdøde mag. Laurits Andersen, havde børnene Kristoffer og Margrethe.

Nr. 3 maa være søn af Albert Hansen Corvin, som var halvbroder til nr. 2, som immatrikuleredes $^{10}/_{11}$ 1618 og ordineredes til præst i Womb $^{9}/_{10}$ 1623 (Caw. III 146), og broder til Wilhelm Corvin født $^{1}/_{3}$ 1628 i Womb immatr. $^{12}/_{16}$ 1650 ordineret til præst i Solberga $^{5}/_{16}$ 1663 (Caw. II 240), saa han er altsaa rimeligvis født i Womb c 1630, kun 25 aar i 1655. Sandsynligheden for at han og Findorph er den samme er følgelig ikke stor. Man savner desuden en forklaring paa Findorphs efternavn, og endelig tyder det Caw. anfører om Findorph paa at han maa have været en del ældre. Allerede 1696 skal han have skrevet næsten ulæseligt, og i en skrivelse af $^{7}/_{16}$ 1702 omtaler han sig selv paa følgende maade

„efter jag förwänter at Gudh skall se till min ellendighet och snart förlåssa sin gamle tienar emedan jagh uthaff ålder bedröffuelse og mycket arbete är mycket enerverat och uttmattat.“

Tilbage er nr. 1. Her passer aars-tallene fortrinligt, og man har al ønskelig forklaring paa navnet Findorph. Sønnens navn Mikkel Ravn kan forklares paa flere Maader, hans mor kan have været enke efter en Mikkel Ravn, og det kan stamme fra hans fars slægt. Hans far er rimeligvis opkaldt efter Anders Zacharisen Liungs formand i Finderup Kristoffer Madsen sognepræst 1599—cc 1605, hvilket igen vil sige, at dennes enke (voksen datter kan han ikke have haft i 1605) er blevet gift med eftermanden. Og da man af hendes første ægteskab kender en søn Mikkel (Michaël Christophori Finderupius“ immatr. $^{15}/_{16}$ 1620 fra Slagelse skole), saa er det ikke usandsynligt at hun har været en Mikkelsdatter Ravn og født cc 1575. For tidens skyld kunde hun godt være søster til Hans Mikkelsen Ravn f. 1566 (snarere 1576 da han først bliver gift i Dreslette, hvor han blev præst 1606) død $^{8}/_{12}$ 1640 og tidligere pers. kapellan i Sorø.

Spørgsmaalet om Mads Hansen Mariagers herkomst er langt lettere besvaret. Han forekommer som præst i Asarum 1655 og kort forinden var formanden blevet afsat, saa han er rimeligvis blevet det samme aar, og er antagelig død i 1656 da eftermanden blev præst her $^{11}/_{14}$ 1656 (Caw. V 270). Der kan ikke være tvivl om at han er identisk med den Mads Hansen Mariager som $^{22}/_{10}$ 1637 kaldes til kapellan ved Holmens kirke i København, og om hvem Wiberg har at han døde 1655 (istedetfor forflyttedes), thi hans sønner Hans Madsen Abelin og Søren Madsen Abelin kan ikke identificeres med andre end den 1656 $^{27}/_{11}$ immatr.: „Johannes Matthiæ Hafniensis“ fra Københavns skole og den 1657 $^{14}/_{11}$ immatr. „Severinus Matthiæ Haffniensis“ ogsaa fra Københavns skole. Sammen med sidstnævnte immatrikuleredes en „Petrus Matthiæ Haffniensis“, det er

formodenlig ogsaa en søn. Wiberg anfører at han havde 2 sønner 1 datter, Cavallin kender navnene paa 4 sønner Hans, Søren, Jakob og Kristian samt datteren Anna, og begge anfører at hans hustru hed Anna; om alle disse forhold maa Holmens ældste kirkebøger kunne give god besked.

Han er immatr. $^{1}/_{7}$ 1630 og kan altsaa ikke være søn af sognepræst i Mariager Hans Jakobsen Abel f. c 1593 præst c 1618 død $^{3}/_{4}$ 1648, medmindre der er noget galt i disse aarstal. Men man kan paa grund af de mange overensstemmelser mellem navnene og ganske særligt hans sønners efternavn Abelin vanskeligt lade være med at tro paa en forbindelse mellem dem, der er heller ikke noget i vejen for at antage Mariager for stedsøn af Abel. Abels hustru har da rimeligvis været enke efter en købmand (raadmand?) i Mariager; oplysninger herom findes rimeligvis paa epitafiet over Abel. Marmora danica II 124 anfører kun de to første linier af dette, men man ser altsaa at et saadant eksisterer (eller har eksisteret).

Det synes altsaa som om matriklen baade giver anvisning paa Findorphs og paa Mariagers afstamning. Matriklen er i det hele taget en kilde man, naar det gælder præster her i landet, sjældent spørger forgæves, man kunde blot ønske at den ellers mønsterværdige trykte udgave var understyret med registre, baade paa fornavn, sjældnere patronymika og efternavn, saa benyttelsen af matriklen blev lidt lettere end den i øjeblikket er.

Wilhelm Marstrand.

Til foranstaaende Artikel skal jeg i næste Nr. komme tilbage.

H.-F.

Redaktion:

Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v.
(9—11 og 5—7).

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 4

April 1913

7. Aargang

ABELIN-SCHOU.

Medens jeg ganske kan tiltræde Ingeniør Wilhelm Marstrand's Udredninger af de svenske Abelin'ers Familieforhold, brister Enigheden, naar vi kommer til Spørgsmaalet om den danske Familie Schou's Nedstamning fra den svenske Slægt Abelin; Ingeniør Marstrand er stærkt tvivlende, jeg stærkt troende uden dog at ville fastholde den af mig formodede Forbindelseslinje som den eneste Mulighed.

Hvad Ingeniør Marstrand paa dette Punkt fremdrager i sin Artikel, forekommer mig snarere at styrke end svække min Formodning. Særlig Vægt lægger Ingeniør Marstrand paa, at den første i Familien Schou, der bar Navnet Abelin var Sadelmager, og at der samtidig forekommer en Sadelmager Abelin i Slagelse, og man vil vistnok ogsaa indrømme, at dette tyder stærkt paa et Slægtskab mellem disse to.

Michel Madsen ægtede 3. Jan. 1727 i Kalundborg Birthe Christensdatter, Enke efter den 26. Juni 1726 afdøde Møller i Hestemøllen ved Kalundborg østre Port Jens Nielsen. Samme Aar forekommer Michel Madsen første Gang i Byens Kæmnerregnskab, hvoraf han atter udgaar 1730, da han er flyttet udenfor Byen „paa Bjerget“, men senere blev han Skovfoged i „Stat for Nær“ under Kongsdal og begravedes 68 Aar gammel 2. Feb. 1762 i Sipperrup. I Ægteskab med Birthe Christensdatter fødtes 4 Børn: Karen, d. 22. Aug. 1727, begr. 18. Septbr. s. A., Karen, d. 6. Okt. 1728, Lenert, d. 30.

Jan. 1732, begr. 2. Jan. 1734, og Abelin Krestian, d. 20. Feb. 1735. Nu fordrede Tidens Skik, at de første Børn skulde opkaldes efter Bedsteforældrene, hvor ikke særlige Omstændigheder f. Eks. Opkaldelse efter Foresatte eller Velyndere gjorde sig gældende, og da vi ved, at Birthe Christensdatters Moder hed Kirstine Madsdatter, maa det altsaa antages, at Michel Madsen's Datter Karen har faaet sit Navn ved Opkaldelse efter sin Farmoder. Det næste Barn af Michel Madsen kom til at hedde Lenert og er aabenbart opkaldt efter Sr. Lenert Nielsen Birch, der var Birthe Christensdatters Lavværge i den korte Tid, hun sad Enke efter sin første Mand, og som altsaa rimeligvis har været hende en god Støtte; da hendes Fader forlængst var død, kunde han jo ikke føle sig tilside-sat, og det samme var jo Tilfældet med Michel Madsen's Fader, saafremt dette har været Rektoren, og har det været et andet Medlem af de svenske Abelin'er var han jo i hvert Fald saa langt borte, at han ikke i Øjeblikket kunde føle sig stødt. Endelig kommer den sidste Søn, der fik Navnene Abelin Krestian, her har man slaaet to Fluor med et Smæk, Krestian er jo aabenbart en Opkaldelse efter Morfaderen, og det sjældne Navn Abelin maa stamme fra Faderens Slægt, at man har valgt at give ham Faderens Slægtsnavn i Stedet for hans Fornavn maa vel være af en vis Pietet overfor Navnet, der dog har været for ejendommeligt for Michel Madsen's Omgangskreds til, at han selv har villet

benytte det som Slægtsnavn. At Michel Madsen skulde have opkaldt sin Søn, samtidig med at denne fik sin Morfaders Navn, efter en med ham jævnaldrende eller endog en halv Snes Aar yngre Sadelmagersvend i Slagelse forekommer mig højst usandsynligt, paa den anden Side tyder det paa et Slægtskab mellem disse to, at Michel Madsen's Søn oplæres i Sadelmagerprofessionen, og da de efter det anførte ikke kan have været Svogre, mener jeg, at de har været Brødre. Hermed stemmer det ogsaa godt, at Andreas Abelin, da han 20. Juni 1737 tog Borgerskab i Slagelse, opgives at være „barnfødt i Sverrig“.

Naar nu Spørgsmaalet bliver, fra hvem i den svenske Slægt Michel Madsen kan stamme, da har jeg angivet Rektoren i Carlskrona Mathias Abelin som en Mulighed uden, at jeg dog vil fastholde dette som den eneste. Ingeniør Marstrand mener, at Michel Madsen er for gammel til at være Rektorens Søn, men hvem siger, at Rektoren ikke har været gift allerede som Student, hvad ofte skete, og som det f. Eks. maa have været Tilfældet med hans Bedstefader Hr. Madtz Hanssøn Mariager, der 22. Sept. 1637 blev nederste Kapellan ved Holmens Kirke, idet hans ældste Søn den senere Præst i Carlshamn Hans Madtzsøn Abelin maa være født allerede 1636, da han ikke nævnes i Holmens Kirkes Daabsprotokol. I denne anføres som døbte følgende Børn af Hr. Madtz: Søffren Dominca VII 1638, Barbara 21. Juni 1640, Niels 11. Nov. 1642, Jacob

8. Okt. 1644. Beata 4. Dec. 1645, Christian Frederich 28. April 1647 og Berete 8. Sept. 1648, af disse Børn maa Niels, der ikke nævnes hos Cawallin, vel være død lille, Jacob blev Klokker i Hyby og Christian Frederich „buschementmakare“, hvor, nævner Cawallin ikke. Navnlig den sidste Posementmager er jo fristende som Stamfader til de danske Sadelmagere, hvis man vil forkaste Rektoren, men i saa Fald mangler der et Mellemlid, som maa søges i Sverrig, hvilket vil have sin Vanskelighed, da de paagældende Kirkebøger ikke gaar saa langt tilbage.

Kommer vi nu til Spørgsmaalet om den svenske Abelin-Slægts Afstamning fra den gamle danske Abel-Slægt, saa tyder, som allerede af Ingeniør Marsstrand paapeget, baade Hr. Mads

Hansen's Tilnavn Mariager og det, at hans Sonner optog Slægtsnavnet Abelin, paa en Forbindelse med Hr. Hans Jacobsen Abel i Mariager, og at en saadan har eksisteret, bestyrkes ogsaa ved, at Hr. Hans' Søn Student Jacob Abel — den senere Sognepræst i Rørbæk — 1648 er Fadder i Holmens Kirke ved Hr. Madtz Hanssøn Mariager's yngste Datters Daab, men det omtalte Epitafium, der tidligere har hængt i Mariager Kirke over Hr. Hans, hjælper ikke til at klare dette Spørgsmaal. Efter en Afskrift i Ny kgl. Saml. 4to 752d lød Indskriften saaledes:

„Hr. Hans Jacobsøn Abel fordum Proust i Onsild Herred og Sognepræst i Mariager døde d. 3die April 1648 udi sit embedets trevte og alders 55 aar hans hustru Chirstine Pedersdaatter døde Anno 16— deres egteskab har

Gud beprydet med 14 børn“, der tilføjes i Afskriften: „ovenpaa stod ved den eene side af skilleriet Adam og Eva i deres uskyldighedsstand og slangen paa den anden side“.

Alt, hvad man kan faa ud heraf, er, at Wiberg har kendt denne Indskrift eller en Afskrift deraf og benyttet den til sin Præstehistoric, at der paa Epitafiet har været Skilderier af de afdøde, og at Chirstine Pedersdatter har overlevet sin Mand, da hendes Dødsaar ikke er udfyldt, men netop denne Omstændighed gør det tvivlsomt, at hun har været gift tidligere med Hr. Madtz Hansen Mariager's Fader, thi Sandsynligheden taler for, at hun i saa Fald ogsaa havde meddelt det i Epitafiets Indskrift, der er bleven til i hendes Levetid.

Hauch-Fausboll.

DANSKE RIDDERE.

Vi bringer denne Gang Portrætter af de to Militærpersoner indenfor Familien Stürup, der har været Riddere af Dannebrog, General af Infanteriet Georg Christopher von Stürup, som 4. Sept. 1752 blev hvid Ridder, og hans Brodersøns Sønnesøn Oberstløjtnant Jakob Stürup, der faldt 24. April 1848 ved Oversø, og som 28. Juni 1845 havde faaet Ridderkorset. Da jeg i Genealogisk Tidsskrift I har meddelt Slægten Stürup's Historie, skal jeg ikke nu igen komme ind herpaa, men kun tilføje, at Familien som paavist efter sin oprindelige Navneform Steerup at dømme maa stamme fra en dansk By Sterup, men medens jeg tidligere kun har haft min Opmærksomhed henvendt paa Sterup i

General af Infanteriet
Georg Christoph. von Stürup.

Oberstløjtnant Jakob Stürup.

ogsaa kan søges i Sterup Sogn i Angel, idet Overgangen til den tyske Navneform Stürup derved bliver lettere forklarlig.

General Stürup blev som omtalt i Februarnummeret adlet samtidig med sin Svigersøn General Hauch 31. Marts 1750, men han havde kun to Døtre, der blev voksne, nemlig, foruden Fru Hauch, Fru v. d. Maase, gift med senere Kammerherre, Oberst Frederik v. d. Maase til Stamhuset Kraagerup, og han blev saaledes selv baa- de den første og

den sidste af den adelige Linje.

Red.

HVAD EN VIELSE KOSTEDE 1773.

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL.

I Møntmester Georg Wilhelm Wahl's Bo*) findes en Regning paa de Udgifter, han har haft ved sin Datters Vielse, som jeg her skal gengive, da det er ret enestaaende at træffe en saadan, i hvert Fald erindrer jeg ikke tidligere at være stødt paa en lignende, der viser hvilke Omkostninger, der var forbundet med en kirkelig Vielse i et godt borgerligt Hjem udenfor Rangklasserne for omtrent halvandet Hundrede Aar siden. I Forbindelse hermed skal vi gengive Titelbladet af en Bryllupssang fra samme Lejlighed, der endnu opbevares i Familien Fabricius, medens selve Sangen er forsvundet og heller ikke findes paa vore Biblioteker.

Den 28-aarige Brudgom var en Provstesøn fra Langeland, i 1768 var han kommen i asiatisk Kompagnis Tjeneste og gik samme Aar som II. Reservevagt fra Kjøbenhavn med Skibet „Printz Friderich af Danmark“, men naede ikke længere end til Gøteborg, hvor Skibet strandede. 1770-71 gjorde han et Par Kinarejser og 1773 som III.

Styrmand sin første Ostindierejse. Hjemkommen fra denne holdt han Bryllup, og 1776—77, 1779—80 og 1780—82 var han paany i Ostindien. 1784 gjorde han en Arkangelrejse som Kaptajn paa det private Skib „Hertug Ferdinand“, men ved sin Hjemkomst gik han paany i asiatisk Kompagnis Tjeneste og udgik 1786 som Understyrmand med Skibet

*) Indlæg til Forseglingsprotokol 2, Nr. 885 for 1787.

Dannebrog til Indien, fra denne Rejse vendte han ikke mere tilbage, idet han afgik ved Døden 8. Nov. 1787 i Frederiksnagor*).

Fabricius' Svigerfader var rimeligvis, da Familien søgte Petri Kirke, af tysk Oprindelse, selvom han havde faaet sin Uddannelse for den danske Konges Regning hos Schweizeren Hedlinger i

første Stempler for Hoffet, ligesom han indtil 1749 for dette skar en Mængde Medailler, 1736 fik han Titel af Hofmedaillør og 1743 blev han Stempel-skærer ved Mønten, tillige virkede han som Lærer ved det ældre Kunstakademi. Af den vedføjede Oversigt over hans Slægt vil det ses, at den var hærget af Brystsygdom, hvilken ogsaa lagde hans Sønesøn

Historiemaler Johan Georg Wahl i Graven. Han var en meget lovende Kunstner, der baade havde vundet Akademiets Solv- og Guldmedailler. 1805 rejste han til Italien med et aarligt Stipendium paa 600 Rdl. fra Fonden ad usos publicos. Her døde han 1810 af galloperende Svindsot i et Herberge ved Kysten, nær Pisa, og hans Moder erholdt Meddelelsen om sin eneste Søns Bortgang faa Dage efter, at hun havde mistet sin Mand. Med hans Søsters Efterkommere er Slægten, som jeg løseligt har skitseret paa hoesstaaende Tavle, gaaet over i Bondestand.

FORTEGNELSE

Paa een deel Udgifter ved Hr. Lorentz Peter Fabricius Hans Copulation, neml.

Kongebev	12 rd.
Cancellie Buddene.....	2 mk.
Frue Schole	4 rd.
Sangen	1 rd.
Sang Klokerne	2 rd.
Stads Musicanten	2 rd.
Accisen	4 rd. 2 sk.
Hr. Resewitz	10 rd.
Cantoren	1 rd. 2 mk. 8 sk
Obergraveren	1 rd.
Undergraveren	1 rd.
2de brude Tapper med tilhørende Skammel.....	2 rd.

Bryllups Tanker
 til Erindring af
den kierlige Ægte-forening
 imellem
Brudgommen
Herr
Lorenz Peter Fabricius,
 Styrmand i det Kongelige Danske asiatiske Compagniets Tjeneste,
 og
 Bruden
Comfrue
Christiane Henriette Wahlens,
 paa
Deres Bryllups Dag
 den 22 October 1773, i Kiøbenhavn.
 Fra
 De Christelig Forenedes Megetforbundue.
 Kiøbenhavn 1773,
 trykt hos Lauritz Christian Simmelkær, boende i Adresse-Contoire's Gaarden.

Sverig. Om hans Familie ved vi iøvrigt, at han har haft en Broder Medaillør J. Heinrich Wahl, der boede hos ham i 1762**). Kun 20 Aar gammel blev Georg Wilhelm Wahl 1726 Stempel-skærer ved Mønten i Hamborg, nogle Aar senere vendte han tilbage til Kjøbenhavn, hvor han 1731 skar sine

*) Kay Larsen: Ostindiske Personalia (Manuskript paa det kgl. Bibliotek).

**) Folketællingen 1762, Strandkvarter Nr. 88 og 89.

Myntmester Georg Wilhelm Wahl, f. c. 1706, + ²⁹/₅ 1778 i Kjøbenhavn; g. der ²⁹/₅ 1739 m. Mette Dorethea Gercken, f. c. 1721, + ⁷/₁₀ 1797 i Kjøbenhavn.

Cathrina Eleonora, f. ⁴ / ₆ 1741 i Kbh., d. ¹⁵ / ₂ 1743	Dorothea Elisabeth, d. ²⁸ / ₈ 1744	Dieterich Rudolph Wahl, f. ²⁴ / ₁₀ 1750	Rudolph Wilhelm Elisabeth, d. ⁷ / ₁₁ 1747 i Kbh., + ¹⁰ / ₆ 1810	Christiana Henrica Wahl, f. ¹ / ₁₂ 1753 i Kbh.; g. der ²² / ₁₀ 1773 m. Stryrmand i asiatisk Kompagnis Tjeneste Lorentz Peter Fabricius, d. ¹³ / ₈ 1745 i Rudkjøbing, + ² / ₁₁ 1787 i Frederiksnagor.	Margrethe Eleonora f. ¹² / ₂ 1757 i Kbh., begr. der ⁷ / ₄ 1775 (Brystsyge).
levede 1762. i Kbh., begr. sst. ⁹ / ₁₀ 1743.	i Kbh., begr. sst. ¹⁶ / ₁ 1784	Kbh., begr. sst. ¹⁷ / ₈ 1750.	g. ²⁰ / ₁₂ 1771 i Kbh. m. Anne Margrethe Behrens, + ²⁵ / ₁₁ 1821 i Kbh.		

Dorothea Heidevig, f. ⁵ / ₁ 1772 i Kbh., † der (hastig) ¹² / ₅ 1834; g. ¹² / ₅ 1834; g. m. Bundtma-ger Christoffer Anthon Liehr.	Georg Otto Wilhelm Fabricsius, d. ³ / ₂ 1776 i Kbh.	Sophie Elisabeth riette, f. ¹⁰ / ₃ 1781 i Kbh., + ¹ / ₅ 1827 i 1786 i Kbh., begr. sst. ¹⁵ / ₁ 1789	MarieHen- MarieHen- riette, f. ²⁸ / ₄ 1791 i Kbh., fik ¹² / ₂ 1815	George Wilhelm Fabricsius, f. ²¹ / ₂ 1781 i Kbh., † ¹¹ / ₁₂ 1826, Maanedsløjnant, Skibskaptajn, senere Toldbetjent i Aarhus. (Efterkommere, se Sl. Fabricius fra Faaborg, S. 81 f.).	Peter Andreas Palle Catharina Fabricius, f. ¹⁹ / ₁₂ 1783 i Kbh., begr. i Kbh. der ²⁷ / ₃ 1786.
Historie- maler. 51 ³ / ₄ Aar gl. 1833 i Lundforlund (han g. ²⁰ sst. ²⁸ / ₁₀ 1829 m. Karen Pedersdatter).		til Vildstøjgaard, + egen Væрге	(Tandsyge) være sin		

Nicoline Vilhelmine, f. ¹⁹ / ₈ 1815 i Lundforlund; g. sst. ²⁶ / ₁₁ 1837 m. Bolsmand paa Lundforlund Mark Søren Nielsen.	Peter Wilhelm Johan Skovgaard, f. ²¹ / ₆ 1819 i Lundforlund; g. m. Mette Christensdatter.	Jørgen Christian Peder Skovgaard, f. ²⁷ / ₁₁ 1851 i Lundforlund.
---	---	--

Karen Marie Sørensdatter, f. ⁹ / ₁ 1839 i Lundforlund.	Niels Sørensen, f. sst. ²⁷ / ₂ 1843.	Jørgen Sørensen, f. ¹⁵ / ₂ 1845 sst. ²¹ / ₁₀ 1847	Sophie Sørensdatter, f. ² / ₁₀ 1847 sst. ³ / ₁₀ 1850	Christen Sørensen, f. ³ / ₁₀ 1850 sst.
--	--	---	--	--

2 forgyldte Keridoner	1 rd.
Brude Tæpper med Skammel og Keridoner at bære til og fra Bryllups Huuset	2 mk.
En Vogn at bede med	1 rd. 2 mk. 8 sk.
Samme Bryllups Dagen for Bedemanden	4 mk.
En Tjener ved Invitationen	4 mk.

Tilsammen 44 rd. 5 mk. 2 sk.

Ovenanførte Fiire og Fyrre Tyve Rigsdaler Fem Mark og To Skilling haver Seign. Ramløse paa mine Vegne bekommet af Velædle Hr. Mynt-Mester Wahl, hvorfor qviterer. Khavn. den 22. Octobr 1773
for Hr. Ibsen: 4 Rdr. R. Ibsen

Vore Slægtnavne.

Morgenbladet for den 15. Nov. 1885 indeholdt en Føljeton af E. P., som desværre, maa man sige, den Dag i Dag har endnu mere Aktualitetens Interesse end, da den blev skrevet, hvorfor vi tillader os at fremdrage den af Glemslen.
Red.

Alexander Kielland skrev for nogle Aar siden en lille kjøbenhavnsk Novelle, hvori han satiriserede temmelig skarpt over adskillige Ting hernede. I ét Punkt ikklædte han sin Satire en Form, som maaske har gjort, at en og anden har læst Bogen uden at opdage Pointet; alle Personerne i den hed nemlig Hansen. Egenlig er der ikke noget særligt mærkeligt i, at man let overser Pillen; thi vi er godt nok vant til Navnet. Vi hedder jo i Virkeligheden allesammen, paa faa Undtagelser nær, mere eller mindre Hansen. Med andre Ord, vi har som Regel slet ingen Slægtnavne. Og dette er mere end en Latterlighed, det er næsten en Ulykke, en saa kolossal Upraktiskhed, at det er et Vidunder, at det har kunnet gaa saa længe. Vi er da ogsaa fuldstændig enestaaende i den Henseende. Vore nærmeste Frænder, Nordmændene, har maaske nok selv en Rem af Huden, men det er ingenting i Sammenligning med os. Svenskerne har været næsten lige saa slemme, men i de senere Aar har saa mange Jønsson'er og Svensson'er omskabt sig til Lindegrene og Rosenblade og andre vellydende botaniske Betegnelser, at Ensformigheden er nærved

at komme om paa den anden Side. I England, Tyskland og Frankrig er virkelige Slægtnavne den almindelige Regel, og om der end findes flere Smith'er i England og Müller'e i Tyskland end egenlig bekvemt, er de dog mange Gange bedre stillede end vi. Vi skal tage blot et enkelt Exempel. Den franske „Illustration“ har i de sidste Numre bragt uendelige Rækker af Billeder af de ny Deputerede, Hundreder af Ansigter, gamle og unge, kjønne og grimme, kloge og dumme. Men til hvert Ansigt svarer et Navn, der er næsten ikke to, der lyder det samme. Man sammenligner dermed vort Folketing; faatalligt ved Siden af det franske Deputeretkammer som det er, møder det op med lange Rækker af Hansen'er og Andersen'er, hvori det kun er givet de færreste at kunne finde Rede, og hvori de enkelte Personligheder, som ellers maaske godt kunde bære et Navn frem, ubønhørlig gaar til Bunds i det fælles Morads. Og som det gaar der, gaar det alle Vegne. Hvem har ikke i Fortvivlelse staaet foran den kjøbenhavnske Vejvisers uendelige Sider med Jensen eller Petersen? Husker De ikke fra Deres Drengaar, hvorledes De maatte opfinde mere eller mindre velklingende Tilsætninger for at kende den ene af det Navn fra den anden, en Brug af Øgenavnene, hvis Nødvendighed ingenlunde kan siges at være forsvunden med de modernere Aar. Enhver, der i Forretninger eller paa anden Maade kommer i Berøring med mange Mennesker, maa hver Dag i Aaret føle Ulæmpene ved vor Navnemangel. Spørg de handlende, spørg Præster, Læger, Prokuratorer. En Læge har oplyst os om, at af hans Klientel fra det sidste Aarstid eller saa, en Liste paa noget over et Tusind Individuer, var der 65, der hed Hansen, 61, der hed resp. Nielsen og Petersen, og 60, der hed Jensen. Maa man nu ikke med Grund spørge, hvor det er muligt at finde Rede i dem, at huske hvad for en Hansen, der fik Mavedraaberne, og hvad for en, der fik Kamferspiritus?

Hele denne navnløse Elendighed

skriver sig nu fra, at man har antaget og godkjendt som Slægtsmærker Betegnelser, som kun siger, hvad ens Fader har hedt til Fornavn. I tidligere Tider fandtes Familienavne saa godt som ikke, naar undtages Adelen og de fornemme samt en Del tyske Indvandrere. Især kjendtes de ikke hos Bønderne, undtagen som en Art kun halv-officielle Kjendingsnavne eller Øgenavne. Naar en Mand, der hed Lars, fik en Søn Hans og en Datter Mette, kom de til at hedde Hans Larsen og Mette Larsdatter. Hvis Hans saa igen satte Afkom i Verden, fik dette som Efternavn Hansen. I Byerne gik Efternavnet allerede tidligere over til at blive fast Familienavn, og nu er et saadant jo overalt paabudt. Men desværre er det næsten altid Benævnelsen —sen, der er bleven fastholdt og fastslaet, og af denne Misforstaaelse flyder saa disse ulykkelige Slægtnavne, som i Virkeligheden ingen Slægstbetegnelse er.

Det var at ønske, at dette vilde gaa op for Folk, og at de dernæst vilde gaa i Gang med at gøre Fejlen god og skaffe sig et Slægtnavn, som kan opfylde sin Bestemmelse og adskille dem fra andre Mennesker. Der er herved selvfølgelig ikke Tale om Finhed eller sligt. Intet er almindeligere end at høre den Dumhed, at Folk vil af med deres —sen, fordi det er „simpelt“. Nej, de vil af med det, fordi det ikke gør Gavn, fordi det intet Navn er. Det er lige saa fint at hedde Sørensen, som at hedde Gumperup, men det er ikke saa praktisk.

I Stedet for at gjøre Navneforandringerne latterlige eller lægge dem for Had, burde vi være saa fornuftige, baade for vor egen og de andres Skyld, at glæde os over hver en Hansen eller Petersen, der bliver mindre i Verden — naturligvis naar han staa op igen med et andet og bedre Navn. Det, der i Reglen afskrækker dem fra at gjøre dette Skridt, er Tanken om, hvad de andre Hansen'er og Petersen'er, der ikke er saa modige og resolute, vil sige derom. Det gjælder her, at Frænde er Frænde værst, som Ræven sagde om de røde Hunde. Ikke mindst passer

det paa Forholdene paa Landet, hvor dog netop Trangen til at komme ud af denne Pærevælling af Navne er særlig stor. Og her ligger i mange Tilfælde Lægemedlet lige for Haanden. I mange Familier findes et godt gammelt Kjendingsnavn, det virkelige Slægtnavn, der blot behøver at tages op for at kunne bæres til Pryd og til Ære. Hvis ikke, er der Navnet efter Gaarden eller efter Byen, eller hvis der ikke frembyder sig andet, kan det aldrig falde vanskeligt at tage et Navn efter sin Smag, saaledes som de i stor Udstrækning har gjort i Sverige.

Noget gjøres der jo nok hos os i den Retning, men langt fra nok og ikke altid paa rigtig Maade. Man ser saaledes af og til gradvise Forvandlinger, hvor det ligefremme Petersen først uden stor Opsigt bliver til Repholdt Petersen, saa til Petersen Repholdt og tilsidst blot og bart Repholdt. Paa den Maade at liste sig ind i et Navn paa Hosesokker i Stedet for at tage det i Besiddelse med Faner og klingende Spil, gjør for saa vidt Sagen Skade, som det giver en Handling, der er baade hæderlig og fortjenstlig. Udseende af noget, man ikke rigtig kan være bekendt. Men for visse Naturer er en saadan mindre opsigtsvækkende Vej lettere at gaa, og da det endelige Maal er godt, skal vi ikke gaa videre i Rette med Methoden. Den faar blive en Smagssag. Derimod synes et andet endnu mere almindeligt, men ogsaa endnu mere valent og halvgjort Forsøg paa at komme ud over Vanskelighederne, at maatte paatales og om muligt standses, inden Kuren bliver værre end Sygdommen. Det bliver nemlig mere og mere Brug ved Hjælp af en Bindestrøg at koble et eller andet Tillæg foran eller bagved Navnet, for derved at skjælne det fra sine uheldige Brødre i Ulykken. Besidderen søger derved med ægte dansk Konservatisme at klamre sig til sit medfødte Efternavn, som i Virkeligheden intet Efternavn er, men overser, at han ved Tilklæbningen ret beset hæver sig endnu skarpere ud fra sine Navnefæller end

ved at tage et helt nyt. I Reglen skaber han saa ved denne Bastardform et uhyggeligt Misfoster, et Navn, der er alt andet end kjønt og bekvemt, halvt udenfor og halvt dog i Række med de andre, hverken Fugl eller Fisk. Man véd dog, hvor man skal finde Hr. Hansen eller Hr. Ølse; men Ølse-Hansen eller Hansen-Ølse?

I Stedet for at nøjes med halvgjort Arbejde, som er hverken hugget eller stukket, mener vi rigtig nok, at man bør gøre Skridtet fuldt ud uden falsk Beskedenhed eller Frygt for Kritik. En Navneforandring er hverken nogen besværlig eller bekostelig Ting, og da vi i Virkeligheden dog alle er enige om, at der er altfor mange — sen'er i Danmark, og at enhver Bestræbelse for at faa bedre, smukkere og navnlig mere praktiske Navne er fortjenstlig, skulde man synes, at Kritiken ikke kan være haard at bære. Den kommer især fra to Sider. For det første fra de dummes og bornértes Lejr, der altid er til Rede med Spot om alt nyt, der ikke passer lige ind i deres firkantede Hoveder. For det andet kommer den fra de andre Hansen'er. Det gaar omtrent, som naar en Neger i Nordamerika vil benytte de fri Institutioners formelle Ret til at sætte sig paa lige Fod med sine hvide Medborgere; man kan maaske ikke sige, at disse tager imod ham med Venlighed, men det er dog først og fremmest hans sorte Brødre, der peger Fingre ad ham og er mest højro-stede til at raabe: Nigger!

Det er en Nationalfejl hos os, der sagtens hænger sammen med vore smaa Forhold, at vi er saa urimelig bange for, hvad „Folk siger“. Det er denne Frygt, der er den væsentligste, maaske egentlig den eneste Hindring for en mere udstrakt Reform af vort Navnevæsen. Men at opgive at gøre, hvad man anser for rigtigt, fordi det maaske ikke vinder Bifald hos en større eller mindre Flok uvedkommende, er mildest talt ikke modigt. Paa den anden Side er det ikke Hvermands Sag at gaa i Breschen. Foreløbig maa vi derfor kun haabe paa, at et stedse stigende Antal modige og fordomsfri Mænd vil vise

Vejen, saa følger nok flere efter. Og selv om nogle af Bekvemmelighedshensyn eller af Pietet ikke vil skille sig fra det Navn eller rettere Surrogat for et Slægtnavn, som de hidtil har baaret gennem Livet, kan de dog i det mindste skaffe deres Børn den Fordel at have et Navn nogenlunde for sig selv. Fremfor alt raader vi de unge Mænd, der staar i Begreb med at træde ind i Livet og kunde ønske at gjøre det under et virkeligt Navn, til ikke at betænke sig for længe; jo længere de venter, desto vanskeligere falder Forandringen. Skulde de komme til at høre et og andet derfor, maa de trøste sig med at Fremtiden vil takke dem.

E. P.

SLÆGTEN ÆREBOES STAMFADER.

Notarius publicus i Kjøbenhavn Rasmus Æreboe omtaler i sin Autobiografi (udg. af G. L. Grove), at hans Fader Hans Hansen Æreboe andetsteds fra var kommen til Svendborg og havde nedsat sig der som Skipper, men han nævner ikke Stedet, hvorfra han kom, og da man af hans Navn let vil fristes til at mene, at det var Ærø, saa meget mere som hans i Autobiografien anførte Broder kun bruger Navnet Hansen, skal jeg oplyse, at det ikke forholder sig saaledes. I Svendborg Raadstueprotokol nævnes han 18. Jan. 1683 blandt nogle Borgere, der er opvarede at gøre deres Borgered paa Svendborg Raadstue og den næstfølgende 26. April fik Hans Hansen Æhreboe den Unge af Stramelse Børgereskab, idet han „agter at bruge Seilads med sit Hafvende skiberom“. I Autobiografien omtaler Rasmus Æreboe ogsaa, at Faderen havde sit eget Skibrum, hvortil hørte en Skibbaad. Strammelse ligger i Landet Sogn paa Taasinge, hvorvidt Hans Hansen er født dér eller kommen dertil fra Ærø, tør jeg ikke afgøre. Af Tilføjelsen „den Unge“ ses det, at der har været en Samtidig af samme Navn i Svendborg, men Navnet Æreboe forekommer ogsaa, som det var at vente, ret hyppigt udenfor Familien.

H.-F.

Notitser.

Direktør Hauch-Fausbøll foretager i Juli—August i Aar en Studierejse til forskellige Egne af Tyskland, eventuelt Schweiz, forsaavidt nogle af Tidsskriftets Læsere ved denne Lejlighed skulde ønske foretaget genealogiske Undersøgelser bedes Meddelelse derom snarest sendte til Dansk Genealogisk Institut.

*

Sidste Bind af Memoirer og Breve bringer under Titelen „Den gamle Majorinde fra Færgegaarden“ Francisca v. Rosen's Erindringer med en Efterskrift af hendes Datter, Priorinde paa Vemmetofte, Frk. Ellen v. Rosen. Det er et af de livligste og morsomste Bind, der længe har været meddelt i denne fortræffelige Samling, og det fortjener snarest muligt ligesom adskillige af dets Forgængere at blive udsolgt.

*

Den flittige bergensiske Slægtforsker Cand. jur. Anthon M. Wiesener, har som Særtryk af Bergens Museums Aarbok 1912 sammen med Carl W. Schnitler udgivet „Bergenske malte Portrætter 1600—1850“, for Størstedelen omfattende de samme Billeder, der var 1911 paa en af Bergens Museum arrangeret Portrætudstilling. Blandt Katalogens 601 Numre mærker vi Brystbillede af Geheimekonferensraad J. C. C. Brun, signeret Horne-man 1829, ejes af Konsul H. Janson, Oliemaleri i halv Figur af Stiftamtmand G. J. Bull's Hustru, Barbara Albertine Ørsted, tilhører Frkn. Hambro, Barnebillede (Pastel) af Kammerherre, Overpræsident i Kbh., Carl L. A. Benzon's Hustru Georgette Falsen, signeret J. Gørbitz, 1837, tilhører Fru Dr. Kloster, et Oliemaleri, halv Figur, af Generalkrigskommissær J. C. Geelmuyden, der 1784 adledes med Navnet Gyldenkrantz, signeret J. C. C. Michaelsen 1784, tilhører Rentier David Frich, Oliemaleri i halv Figur af Amtmand Hans Hagerup, adlet Gyldenpalm, i Kristiansand (1717—81),

signeret Aetat. XXXV, ejes af Købmand Oscar Riis, Oliemaleri i halv Figur af Borgmester Ove Jensen (f. 1601 i Tørsting, Jylland, † 1675), ejes af Stranges Fattighus, Oliemaleri, Brystbillede af Præsident Reinhold Jacob Klagenberg, tilhører Bergens Billedgalleri, af hans Hustru Abigael Catharina Boalth ejer Fru Wallendahl, Bergen, Fotografi efter et Oliemaleri, ligeledes ejer Bergens Billedgalleri et Oliemaleri af Arkivar i Kiel Andreas Christopher Klagenberg, Miniatur i halv Figur af Konferensraad Terkel Klevenfeldt, tilhører Vestlandske Kunstindustrimuseum, Oliemaleri i halv Figur, der antages at forestille Borgmester Henrik Mathiesen (f. 1696 i Kbh., † 1763), tilhører Øvregatens Skole, Oliemaleri i halv Figur af Overkrigskommissær August C. Mohr's Hustru Elisabeth Petersen, signeret F. V. (ermehren) 1853, tilhører Fru Augusta Döscher, Oliemaleri (Brystbillede) af Handelsingartner og Major i Kbh.s Borgervæbning J. F. W. Mohr, tilhører Fru Augusta Friele, Oliemalerier i halv Figur af Biskop Edvard Londeman de Rosencrone og Hustru Anne Christine Nyegaard, Pastel (Brystbillede) af Grev Marcus Gerhard Londeman de Rosencrone og ligeledes af Hustruen Agnethe Marie Hjelmstjerne, der opgives malet af Jens Juel, Oliemaleri (Brystbillede) af Konferensraad Hans Christoffer Londeman de Rosencrone, disse Billeder ejes af Stamhusbesidder Weis Hoff-Rosencrone til Rosendal, Oliemaleri (Brystbillede) af Helene Marie Schjøtt (f. 1789 i Kbh., † 1849), gift med Bagermester Mich. Blydt Schumann, tilhører Redaktør Stiloff, ligesom at Oliemaleri af Manden, Oliemaleri (Brystbillede) af Kaptejn Thomas Sommer (f. 1788 i Danmark, † 1825), tilhører Telegrafbestyrer Ellertsen, Oliemaleri af Dronning Sophia Magdalena, tilhører Bogholder C. H. Frimann, Pastel (Brystbillede) af Bertel Thorvaldsen, opgives malet af Hornemann, ejes af Fru Augusta Friele, Oliemaleri (Brystbillede) af Raadstueskriver Lauritz de Thura Thrap (f. 1786 i Nykjøbing, † 1839), tilhører Dr. Hagelsteen, Miniatur, oval

paa Voks, Brystbillede af Krigskommissær Didrich Wibye (f. 1778 i Kbh., † 1825), tilhører Fred. Ellerhusen, der ogsaa ejer en Pendant af Hustruen Else Ulrike Fritzner, Oliemaleri (Brystbillede) af Kirurg Gottlieb Georg Fr. Wiesener († 1805 i Kbh.), tilhører Hotelejer Sivertsen, Gløppen, Nordfjord, Miniatur, oval paa Elfenben, af ovennævnte Højesteretsjustitiarius Bull's Hustru, f. Ørsted, sign. J. C. N. Semm fecit Copenhagen, Maj 1805, ejes ligesom et Brystbillede, Pastel, af Apoteker Søren Chr. Ørsted, af Frkn. Hambro. Katalogen er ledsaget af 87 Afbildninger. I den kunsthistoriske Oversigt af Carl W. Schnitler skriver denne, at man ikke over Billederne, som ofte kunde være tarvelige nok, maa glemme de mange, udmærkede Rammer fra forskellige Tidsaldre. „Ikke mindst gode var alle empirerammerne fra gamle „hofforgylder“ Damborg i København.“ Samtlige Billeder blev, forinden de leveredes tilbage til Ejerne, fotograferede og et fuldstændigt Sæt af disse Fotografier opbevares nu ved Bergens Museum og ved Norsk Folkemuseum, Bygdø.

*

Provst L. Koch har paa det Schønberg'ske Forlag udgivet sin Autobiografi under Titelen: En gammel Præsts Erindringer. Overordentlig tiltalende og fængslende fortæller den kendte Historiker et langt Livs Hændelser og giver ofte karakteristiske, tidshistoriske Billeder.

Red.

Anetavler.

Vi bringer denne Gang Lensgreve Bille-Brahe-Selby's 16 Aner, medens de 8 Aner paa fædrene Side alle er adelige, nedstammer Lensgreven gennem sin Moder, Baronesse Selby, fra flere kendte borgerlige Familier.

H.-F.

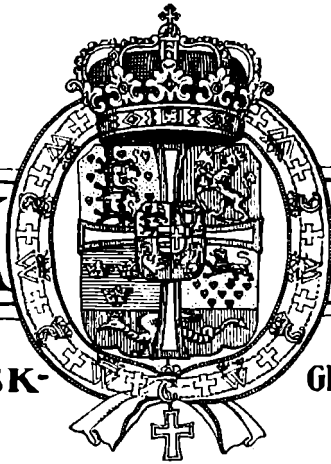
Redaktion:

Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v. (9—11 og 5—7).

	Etatsraad Axel Bille Knudsen til Ørumgaard, Holbækgaard, Stenalt og Faarupgaard (1659—1739), g. m. Sophie Scefeldt Christensdatter (1683—1753).		
Geheimekonferensraad, Kammerherre, Lensgreve Preben Bille-herre, Major, Lensgreve Preben Bille-Brahe til Grevskabet Brahesminde etc. (1773—1857),	Geheimeraad i Konseilet, Æresmedlem af Videnskabernes Selskab, Ridder af Elefanten, Frederik Raben til Aalholm, Bramslykke, Kjørstrup, Bremersvold (1693—1773), g. m. Birte von Plessen (1707—86).	Geheimeraad, Vicestatholder i Norge, Ridder af Elefanten, Greve Christian Rantzau til det Rantzau'ske grevelige Præcipuum, Brahesborg etc. (1683—1771), g. m. Eleonore Hedevig v. Plessen (1708—70).	
Geheimekonferensraad, Kammerherre, Eleonore Sophie Baronesse Rantzau (1779—1800).	Geheimekonferensraad, Justitiarius i Højesteret, Kurator for Vallø og Vemmetofte, Lensbaron Jens Krag-Juel-Vind til Baroniet Juellinge og til Steensballegaard og Værholm (1724—76), g. m. Sophie Magdalene von Gram til Grevskabet Friisenborg (1734—1810).	Geheimekonferensraad, Justitiarius i Højesteret, Kurator for Vallø og Vemmetofte, Lensbaron Jens Krag-Juel-Vind til Baroniet Juellinge og til Steensballegaard og Værholm (1724—76), g. m. Sophie Magdalene von Gram til Grevskabet Friisenborg (1734—1810).	
Geheimekonferensraad, Kammerherre, Gesandt, Baron Charles Selby til det friherrelige Selby'ske Forlods (1778—1849),	Geheimekonferensraad, Kammerherre, Eleonore Sophie Baronesse Rantzau (1779—1800).	Geheimekonferensraad, Kammerherre, Gesandt, Baron Charles Selby til det friherrelige Selby'ske Forlods (1778—1849),	
Kammerherre, Hofjægermester, Lensgreve Preben Bille-Brahe-Selby til Grevskabet Brahesminde og det friherrelige Selby'ske Forlods (f. 1842).	Geheimekonferensraad, Kammerherre, Lensgreve Henrik Bille-Brahe til Grevskabet Brahesminde (1798—1875),	Geheimekonferensraad, Kammerherre, Lensgreve Henrik Bille-Brahe til Grevskabet Brahesminde (1798—1875),	
	Geheimeraad i Konseilet, Æresmedlem af Videnskabernes Selskab, Ridder af Elefanten, Frederik Raben til Aalholm, Bramslykke, Kjørstrup, Bremersvold (1693—1773), g. m. Birte von Plessen (1707—86).	Geheimeraad, Vicestatholder i Norge, Ridder af Elefanten, Greve Christian Rantzau til det Rantzau'ske grevelige Præcipuum, Brahesborg etc. (1683—1771), g. m. Eleonore Hedevig v. Plessen (1708—70).	
	Geheimekonferensraad, Justitiarius i Højesteret, Kurator for Vallø og Vemmetofte, Lensbaron Jens Krag-Juel-Vind til Baroniet Juellinge og til Steensballegaard og Værholm (1724—76), g. m. Sophie Magdalene von Gram til Grevskabet Friisenborg (1734—1810).	Geheimekonferensraad, Justitiarius i Højesteret, Kurator for Vallø og Vemmetofte, Lensbaron Jens Krag-Juel-Vind til Baroniet Juellinge og til Steensballegaard og Værholm (1724—76), g. m. Sophie Magdalene von Gram til Grevskabet Friisenborg (1734—1810).	
	Thomas Selby til Briddestone i Grevskabet Northumberland (1711—87), g. m. Eleanor Tuite (1732—1809).	Thomas Selby til Briddestone i Grevskabet Northumberland (1711—87), g. m. Eleanor Tuite (1732—1809).	
	Etatsraad, Chef for Handelshuset Borre & Fenger, Handelsdirektør Peter Borre (1720—89), g. m. Sophie Aagaard (1735—78).	Etatsraad, Chef for Handelshuset Borre & Fenger, Handelsdirektør Peter Borre (1720—89), g. m. Sophie Aagaard (1735—78).	
	Kammerraad, Kasserer ved Zahlkammeret Christian Ludvig Falbe (1699—1760), g. m. Engelke Mouritzen (1719—59).	Kammerraad, Kasserer ved Zahlkammeret Christian Ludvig Falbe (1699—1760), g. m. Engelke Mouritzen (1719—59).	
	Sognepræst til Adslev og Mesing Jørgen Seidelin Møller (1717—79), g. m. Anna Margrethe Bang (c. 1727—66).	Sognepræst til Adslev og Mesing Jørgen Seidelin Møller (1717—79), g. m. Anna Margrethe Bang (c. 1727—66).	

Kilder:

Danmarks Adels Aarbog, Biogr. Leks., Patriciske Slægter 1, Wiiberg's Præstehistorie.

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 5

Maj 1913

7. Aargang

DANMARKS HISTORISKE MINDESMÆRKER

II

Har min omtale af planen for D. H. M. glædet dir. Mackeprang, saa har den næsten ubegrænsede elskværdighed, hvormed han har imødegaaet mig, gjort mig helt skamfuld over at jeg, skønt jeg kom med historien om konen og muddergrøften, tog munden saa fuld af ønsker; det har man for det, naar man tror man vader i guld. Indenfor den givne økonomiske ramme, det vil sige indenfor hvad der kan gennemføres, føler jeg mig overtydet om, at dir. M. vil gøre hvad der kan gøres for at værket kan blive saa omfattende og ligevægtigt som muligt. Som øndet end ringe bidrag i samme øjemed skal mine bemærkninger heller ikke opfattes.

Først et par ord om værkets almindelige indhold, der interesserer mig fuldt saa meget som det specielt personalhistoriske, selv om jeg ikke føler mig saa hjemme paa de omraader som jeg gerne var det.

At planerne bliver maalte glæder mig. Maalingens art spiller næppe større rolle, ordet „trekantsopmaling“ kender jeg ikke, men det er vist det samme som den af mig foreslaede opmaaling fra grundlinie, der bestaar i at de punkter, man maaler, indmaales i længde og afstand fra en eller anden linie. Af saadanne benyttes bygningen rundt enten 2 parallelle eller 3 eller flere skærende, efter hvad der passer bedst med forholdene. Simplere kan en opmaaling næppe udføres, og nøjagtigheden kan drives saa vidt man ønsker det. Menes der noget andet ved „trekantsopmaling“ vil det interessere mig at blive belært derom.

At maalestoksforholdet ikke kan blive

1:200, at der ikke kan komme afbildninger af alt betydeligere kirkeinventar maa man vel bøje sig for, jeg har ihvertfald gjort afbigt for mine vidtgaaende ønsker i den retning, men haaber saa at mit mere beskedne ønske om maalestok til alle billeder til gengæld bliver opfyldt.

Hvad endelig bøndergaardene angaar, da glæder det mig dir. M. ikke stiller sig helt afvisende overfor tanken om at lade dem komme med i amtsbindene. Jo mere jeg tænker over det, des uheldigere forekommer det mig om de blev skilt ud derfra, jeg kan foruden de sidst anførte grunde pege paa det store antal beslægtede bygningsformer man træffer i præstegaarde, mindre herregaarde og lign. Der findes vist alle tænkelige mellemformer mellem den rene bondegaard og et slot med fraskilte avlsbygninger, og disse sidste er jo ofte bondegaard igen paa en anden maade. Jeg synes ligefrem ikke at man sammen med den overordentlig tiltalende side af planen det er at sælge amtsbindene enkeltvis, kan forsvare i dem at udelade den hjemlige grundtype for al bebyggelse paa landet. En grundtype, der jo er vidt forskellig fra den saksiske og norske f. eks. Mon ikke det bedste var at man behandlede bøndergaardene som bygninger betragtede i amtsbindene, og saa alligevel havde et bind der omfattede indboet i dem, gamle dragter osv. som planen var. Til dette bind kunde man saa passende henvise, hvad man fandt af lignende ting andetsteds, f. eks. rustninger i kirker, gamle ildsteder, kakkelovne, fritstaaende møbler osv., ting man syntes man burde have med, men som kun daarligt passer ind i amtsbindene, fordi de forekommer saa spredt, at man ikke kan faa noget fyldestgørende indtryk af deres art uden man tager musæerne til hjælp. Og dem er det sikkert rigtigt i det hele og store

at holde udenfor værket. Men vil man behandle indbo og dragter, ja saa kommer man for bøndergaardenes vedkommende absolut ikke udenom dem, om man saa aldrig saa meget undlader at regne gamle dragter paa kistebunden osv. for musæumsting, hvad de jo i virkeligheden er. Der er al mulig grund til at samle alt herhenhørende i et eller flere bind omfattende hele landet, saaledes at amtsbindene ikke behøver at blive større, fordi bøndergaardene kommer med i dem.

Saa er der indskrifterne. Ogsaa her rækker enigheden videre end dir. M. er tilbøjelig til at tro; jeg kan heller ikke tænke mig der kan være tale om andet end regest eller fuldstændigt aftryk, og naar jeg endnu engang vil lægge et godt ord ind for det sidste, saa er det væsentligst fordi der, som det nærmere skal paavises i det følgende, ikke synes at være noget rimeligt forhold mellem det man mister ved en regestudgivelse og de penge man derved kan spare.

Naturligvis kan personalhistorikere lige saa vel som historikere være tilfreds med en regest, det anførte eksempel cancelliets brevbøger tror jeg ovenikøbet er til størst glæde og nytte for de førstnævnte, men mon ikke glæden for begge parter vilde være lidt blandet, saafremt alle breve som udgiveren skønnede uvæsenlige var udeladt? Brevbøgernes uhyre omfang udelukker enhver tanke om indenfor et rimeligt tidsrum at faa dem udgivet in extenso, det er altsaa klart at man maa nøjes med en regest. Men af denne maa man kunne forlange at den giver en fuldstændig saglig og personlig oversigt over indholdet, det er ikke nok at man ved hjælp af den kan finde den og den oplysning om en eller anden sag eller person, man maa naturligvis tillige kunne være tryk paa at

der ikke i selve brevbøgerne findes mere vedrørende den ting end det uddragene giver anvisning paa.

En lignende fordring kan man stille til et indskriftværk, der maa ikke være udeladt indskrifter, heller ikke nogen af de oplysninger den enkelte indskrift giver om dem over hvem den er sat, thi den ene bruger interesserer sig lige saa levende for indskrifter, der er en anden ligegyldige, og al personalhistorie er i endnu højere grad end almindelig historie en sammenarbejden af spredte oplysninger, ja i 99 af 100 tilfælde mosaikarbejde af reneste art. Man er som regel nødt til at tage det mindste med, man maa ikke undlade opmærksomt at undersøge hver lille oplysning, man støder paa, det er ofte utrolig ubetydelige ting, der kan lede en paa rigtigt spor eller afgøre om man har ret i at henføre en eller anden oplysning netop til den og den bestemte person.

Disse fordringer udelukker dog paa ingen maade en regestudgivelse, og var indskrifterne tilstede i samme velbevarede stand som brevbøgerne, saa vilde en saadan ogsaa kunne blive i høj grad tilfredsstillende, omend ikke saa anbefalelsesværdig, som naar det gælder brevbøgerne, hvor stoffet jo ligefrem tvinger en til denne fremgangsmaade, der tillader en at spare over 80 %, medens man ved indskrifterne, da hver indskrift baade ifølge planen og hele sagens natur maa ledsages af en beskrivelse af mindesmærket, skriften osv., en beskrivelse, hvis længde er uafhængig af, hvormeget man forkorter indskriften, næppe kan spare mere end en 20 %. Og det gør jo dog nogen forskel.

Om en velbevaret indskrift gengives helt eller i et fyldestgørende uddrag spiller selvsagt ikke større rolle, men det er altid en farlig sag at give uddrag af defekte og forsvundne indskrifter, ældre afskrifter er ofte utrolig forvanskede, og det vil ikke let lade sig gøre at sikre den tilfældige bruger af værket tilstrækkeligt; advarende forord er jo som bekendt noget, der sjældent læses og vel endnu sjældnere huskes.

Var antallet af defekte indskrifter endda ringe, saa kunde man maaske klare sig med en lidt udførligere beskrivelse af disse, men rent bortset fra det bagvendte i at gøre mere ud af de defekte end af de velbevarede, antallet af de førstnævnte er saa stort, at den procentdel man, naar man behandlede de defekte udførligt, kunde spare paa hele værket vilde synke til saa lille en værdi, at man næppe kunde

forsvare det. Det er nemlig ikke smaa ting det drejer sig om, i København er næsten alle ældre indskrifter forsvundet under byens store ildebrande, i Odense St. Knud er et meget anseeligt antal tilintetgjort under ombygningen 1753, i en kirke med saa mange som der findes i Roskilde domkirke anfører Løffler 87 forsvundne 176 bevarede, men af disse sidste er over 30 meget stærkt eller helt afslidte, og kun et ringe antal er fuldstændig velbevarede. Og saadan kunde man blive ved.

Hele denne side af sagen er dir. M. ganske gaet udenom, og det er dog her nøglen til hele spørgsmaalet ligger. Vil man have de forsvundne med, ja, vil man blot supplere de defekte, saa kommer man vanskeligt, jeg ser ihvertfald ingen tilfredsstillende vej udenom en fuldstændig tekstkritisk behandling af alle kendte afskriftsamlinger, sammenholdt med det endnu bevarede materiale. Og isaafald vilde det dog være underligt om man ikke udgav resultatet, d. v. s. de rekonstruerede indskrifter fuldstændigt, naar det man kan spare ved at udgive dem i regestform kun er ubetydeligt i forhold til det man i alle tilfælde maa have med.

Noget mere vil man naturligvis spare ved at gribe til den udvej dir. M. anviser, nemlig naar en indskrift allerede foreligger trykt, da kun at henvise her til. Men det er noget af det man nødigst af alt skulde ind paa; saa var man i virkeligheden ikke stort videre end nu, man maatte stadig opsøge indskrifterne i et utal af værker og tidskriftartikler, og man var stadig prisgivet den desværre ofte meget vilkaarlige gengivelse, der er blevet saa mange indskrifter til del.

Jeg skal anføre et enkelt eksempel, særlig slem, men ingeniende enestaaende, baade Friis' bog om Roskilde domkirke (1851—52), hvorfra det er taget og „Marmoradania“ (1739—41), for blot at nævne et par enkelte kendte værker, vrimler med lignende fejl, men det er naturligvis sjældent at træffe saa mange samlet paa et brædt. Nu er Friis' bog ganske vist en bog man efter fremkomsten af Løfflers værk om gravstenene i Roskilde (1885) ikke behøver at citere, men det sker dog jævnligt, og som bevis paa, hvor meget en indskrift kan mishandles taber den her anførte gengivelse jo ikke sin værdi. Det er Elias Eisenbergs nu og ogsaa paa Friis' tid, hvad man ikke kan se af hans gengivelse, ganske afslidte indskrift talen er om. Den gengives Friis s. 218—219, saaledes:

D. O. M. S. Elias Eisenberg Halæ Saxon.

Hon. Stephanix (forsan. die St. Stephani) natus Fred. Ildo Dan. et Norv. Regi. potentiss. a Secretis præpositus et canonicus Roesk.

Det følgende er ulæseligt og suppleres efter manusc. nr. 1406 af Th(ottske) S(amling):

totridemque conjugii ac viduitatis annos pie completos mortui hujus exuvias a genero Elia et filia huc illatas deposuit anno 1585 5 Kal. Novembr. Thala Eliæ Filia decumestris obiit anno 1586 prid. Non. April et Avix adjuncta. Elias Eisenberg prid. Kal. Maji Anno 1590 in Domino obdormivit et hic reconditus, Thala Holstenia conjux Eliæ Eisenbergii virgininitatis XXIV conjugii XVII . . . viduitatis XXII fere ætatis suæ LXIV . . . completis 8 Febr. Anno 1612 pie obdormiens, hic sepulta est.

Friis slutter saa med et jvnf. Marm. dan. I 29; der er kun begyndelsen gengivet med udeladelse af det mærkelige: Hon. Stephanix Løffler anfører s. 45 indskriften saaledes:

[Elias Eisenberg Halæ Saxon: honesta familia natus, Friderico II, Daniæ, Norvegiæ etc. regi potentissimo a secretis præpositus et canonicus Roeschildensis hunc sepulturæ locum ære suo emptum sibi et hæredibus monumentum posuit. — Marina Paysenia, consulis olim Flensburgensis, conjunx, post 25 virgininitatis totidemq' conjugii sic et viduitatis annos pie et caste completos, mortalitatis exuvias a genero Elia et filia Thala huc illatas deposuit anno domini 1585 5 Kal: Novembr. — Thala Eliæ filiola decumestris obiit anno 1586 pridie nonas Aprilis et avix adjuncta. — Elias Eisenberg prid: Kal: Maij anno 1590 pie in domino obdormivit et hic reconditus. — Thala Holstenia conjux Eliæ Eisenbergii virgininitatis 24, conjugii 17 cum semisse, viduitatis 22, fere ætatis 63 cum semisse annis completis 8 Febr: anno 1612 pie obdormiens, hic sepulta est].

I denne gengivelse er der unægtelig lidt mere mening og sammenhæng. Men uangribelig er den vistnok ikke, i Resen: „Descriptio Samsøe“ (1675) findes s. 40 en noget afvigende gengivelse bl. andet med den vigtige variant: Marina Paysena Francisci Holstein consulis . . .

Derimod er der naturligvis ikke noget i vejen for at bevare meningen i et uddrag. Skulde de tilfredsstillende ovenfor stillede fordringer, maatte det naar man vil benytte indskriftens egne ord se saaledes ud:

[Elias Eisenbergs Halæ Saxon: honesta familia natus, Frid. II . . . a secretis præpositus et canonicus Roeschildensis hunc . . . monumentum posuit. — Marina Paysena Francisci Holstein consulis olim Flensburgensis conjunx post 25 virgininitatis totidemq', conjugii sic et viduitatis annos . . . completos . . . exuvias a genero Elia et filia Thala hic . . . deposuit anno domini 1585 5 Kal. Novembr. — Thala Eliæ filiola decumestris obiit anno 1586 pridie nonas Aprilis et avix adjuncta. — Elias Eisenberg prid: Kal. Maij anno 1590 . . . obdormivit . . . — Thala Holstenia conjux Eliæ Eisenbergii virgininitatis 24 conjugii 17 cum semisse viduitatis 22 fere ætatis 63 cum semisse annis completis 8 Febr. anno 1612 . . . obdormiens . . .

Eller hvis man vilde foretrække at gengive indholdet paa dansk:

[Elias Eisenberg af anset familie født i Halle

i Saxen, Frederik II's sekretær, domprovst og kannik i Roskilde, død 30. april 1590. Hans svigermøder Marina Paysena enke efter raadmand Franciscus Holstein i Flensborg, død 28. oktober 1585 efter at have levet 25 aar som ugift 25 som gift og 25 som enke. Hans 10 maaneder gamle datter Thala død 4. april 1586. Og hans hustru Thala Holstenia død 8. februar 1612 næsten 63 $\frac{1}{2}$ aar gl. ugift i 24 gift i 17 $\frac{1}{2}$ og enke i 22 aar].

Samt hvis man vil nøjes med en henvisning:

[Elias Eisenberg, Fred. II's sekretær, domprovst og kannik i Roskilde død 1590, hans datter Thala død 1586, hans hustru Thala Holstenia død 1612, og dennes moder Marina Paysena raadmand Franciscus Holsteins enke af Flensborg død 1585]. Trykt Løffler: Roskilde s. 45. Resen. „Descr. Samsøe“ s. 40.

Man vil altsaa ved disse 3 fremgangsmaader kunne spare henholdsvis 15, 45 og 65 procent af den plads indskriften helt gengivet vilde indtage fra regnet overskrift beskrivelse o. s. v. Men før jeg prøver paa nøjere at eftervise hvad lignende reduktioner udført overalt vil betyde for hele værket omfang vil jeg gerne sige et par ord om den typografiske udstyrelse.

Ikke noget øjeblik har jeg tænkt mig man skulde gentage Løfflers forsøg paa rent typografisk at efterligne indskrifterne. Det kunde maaske nok gøres bedre end det blev gjort dengang, men værdien af det er meget tvivlsom. Ligaturer kan man for eks. ikke godt faa med, den enkelte indskrifts særlige ejendommeligheder slet ikke. Det kræver megen plads, er i alle henseender kostbart, er til skade for overskueligheden, og det tillader ikke at man opløser forkortelser, noget man vistnok i mange tilfælde bør gøre af hensyn til brugerne.

Men naar man forlader dette princip, hvorfor saa anvende 2 skriftarter, hvorfor ikke meget hellere sige indskrift er indskrift, og til alle indskrifter anvende en klar og smuk antikva.

Versaler skulde kun bruges efter punktum og i navne, personnavne desuden for oversigtens skyld spærres. Til romertal skulde bruges versaler af en mindre type, det ser smukkere ud, og saa kan man uden fare for forveksling gengive eventuelle kryptogrammer. Liniedeling gengives ved /. Runde paranteser om alle delvis udslidte dele, kantede om det der helt mangler. Naar dele af indskriften er senere indhugget, tror jeg man staar sig ved at gengive disse med en kursiv, en mindre antikva sat halvt oppe i linien, vilde jeg foreslaa benyttet i de mange tilfælde, hvor man af hensyn til brugerne og de anførte regler for versalers benyttelse ønsker at udfylde en forkortelse, altsaa „den s^lig mand“ „d^octor juris v^triusque o. s. v.

De rent gotiske indskrifter kan ikke udfyldes paa nogen maade, der maa man helst først gengive indskriften som den er med alle forkortelser og udfyldningstegn, og derefter gengive den opløst.

Hvis indskrifterne kommer i særligt bind, skulde denne skrift være selve brødskriften, og saa har jeg iøvrigt tænkt mig at de ordnedes kronologisk indenfor hvert sogn. Først et nummer, saa med mindre skrift en beskrivelse af stenen eller epitafiet, af skriften, af eventuelle vaaben, bomærker o. s. v. Derefter indskriften som anført. Og endelig under denne med samme mindre skrift som beskrivelsen eventuelle tekstkritiske noter, henvisninger til kilder, afbildninger o. s. v.

Hvad indskrifterne fra 1700 aarene angaar, da deler jeg ganske dir. Mackeprangs syn paa dem, kun er de næppe saa kendt som antaget, og mange af dem er saa „pragfulde“ at man ihvertfald ikke keder sig ved læsningen af dem. Men deres betydning er hovedsagelig litterær, og set fra et rent personalhistorisk standpunkt er der naturligvis ikke noget i vejen for at beskære dem væsentligt, dog er de reelle oplysninger ofte saa indvævet i tirader at man langtfra kan fjerne alt det svulstige som „fyldekalk“, med mindre man vil gaa over til en hel omskrivning. Men selv isaafald vil besparelsen ikke betyde alverden, dertil udgør indskrifterne fra 1700 aarene en altfor lille del af det samlede antal indskrifter.

Det var rart om man med tal kunde angive noget om disse forhold, i det hele taget om hvor meget de forskellige principer der kan være tale om at følge ved indskrifternes reduktion, betyder for hele værket økonomi, altsaa for den del af værket indskrifterne udgør. Noget nøjagtigt tal lader sig naturligvis ikke anføre før efter værket afslutning, men det antal indskrifter Løffler har behandlet i de store værker om gravstenene i Roskilde, i Ringsted og i Sorø er saa relativt stort, at man nogenlunde kan regne med at tilfældige usædvanligheder, som det særlig store antal førreformatoriske i Roskilde, mængden af kisteindskrifter i Sorø o. s. v. i det hele og store udjævner hinanden, saa at man ved hjælp af disse værker ihvertfald kan faa et begreb om de grænser indenfor hvilke besparelsen maa ligge.

For at naa til saadanne grænsetal kommer man først og fremmest til at dele indskrifterne i grupper efter alder for i tal at faa udtryk for den forskel i længde der er mellem de yderst kort-

fattede førreformatoriske paa den ene side, 1700 aarenes svulmende paa den anden. For eks. i følgende 4 grupper

- I Ældre end 1535
- II Fra 1536 til 1599
- III Fra 1600 til 1699
- IV Yngre end 1700

Derefter maa man danne sig et gennemsnitsmaal for længden af en indskrift, de virkelige maal er jo saa afhængige af de valgte typer og format, at de slet ikke kan bruges til sammenligning, og som et saadant maal kaldet g er valgt gennemsnitslængden af samtlige indskrifter, det vil altsaa sige længden af alle indskrifter minus overskrift o. s. v, taget under et: A divideret med antallet af dem alle: N.

Det gælder saa om at finde gennemsnitslængden pr. indskrift indenfor de enkelte grupper. Forholdet mellem disse tal og g kaldes f, f_i er da tallet der gælder for gruppe I, f₂ for gruppe II o. s. v. Men for at kunne det maa man vide hvor megen plads overskrifter, beskrivelser, noter o. s. v. fylder. Det er naturligvis ogsaa i højeste grad afhængigt af den typografiske udstyrelse, desuden af beskrivelsens omfang o. s. v., men lad det være B for hele værket, hvis samlede længde G altsaa er A + B, og sætter man saa

$$k = \frac{B}{N \cdot g}$$

da er k. g den plads overskrift m. m. gennemsnitligt indtager pr. indskrift. Denne størrelse kan i modsætning til indskrifternes gennemsnitslængde regnes konstant for alle grupper, saa at man kan sætte den plads gruppe I vil fylde = n₁ (k + f₁). g idet n₁ er antallet af indskrifter i gruppen. Da nu alle 4 grupper indskrifter tilsammen ifølge definitionen af k og g fylder N (k + 1) g, saa har man, idet g₁ og G er de tilsvarende tal i Løffler

$$\frac{n_1 \cdot (k + f_1) \cdot g}{N \cdot (k + 1) \cdot g} = \frac{g_1}{G}$$

hvoraf endelig:

$$f_1 = (k + 1) \frac{N}{G} \frac{g_1}{n_1} - k$$

og ved ombytning af index tilsvarende udtryk for f₂ f₃ og f₄.

I de efterfølgende tabeller findes nu opført de tal som kan uddrages af Løfflers ovennævnte værker.

I tabel I finder man tallene n paa

saavel de bevarede som paa de forsvundne indskrifter i Roskilde domkirke, derefter det antal sider de fylder: $a + b = g$, og sluttelig de tilsvarende værdier af f .

Et nærmere eftersyn af disse indskrifter har vist, at k , g som man kunde formode det paa det nærmeste var konstant i alle grupper (5,7 a 6,2 cm, højden af siden regnet til 28 cm), og at k for de bevarede vedkommende var $= B: A = 1061 : 1067 = 1,0$, for de forsvundne $= 335 : 141 = 2,4$. At k er større i sidste end i første tilfælde skyldes den omstændighed, at indskrifterne i første er trykt med original liniedeling, i sidste fortløbende, og forholdet mellem den plads en indskrift gennemsnitligt indtager i de to tilfælde er som 3,8 til 1. Der er i tabellen naturligvis regnet med de fundne værdier for k , disse behøver dog ikke at bestemmes med nogen større nøjagtighed, da k 's variation kun har ringe indflydelse paa f .

Tabel 1

ROSKILDE DOMKIRKE						
GRUPPE	BEVAREDE			FORSVUNDNE		
	n	g	f	n	g	f
I	39	11	0,3	37	6,2	0,7
II	68	29	1,0	26	4,9	1,1
III	46	23	1,3	22	4,3	1,3
IV	23	13	1,6	2	0,3	"
IALT	176	76	1,0	87	15,7	1,0

Man ser at tallene f stemmer godt med det indtryk man har af indskrifternes voksende længde ned gennem tiden. At variationen ikke er saa stærk for de forsvundnes vedkommende ligger simpelthen i, at der naturligvis altid mangler flest af de ældste.

Paa samme maade kunde man behandle indskrifterne fra Roskilde Frue, fra Ringsted og fra Sorø, og man finder ganske tilsvarende resultater. Men da man paa grund af det vekslende typografiske udstyr er nødt til at dele dem i mange afdelinger, og da tallene indenfor hver afdeling er ret smaa, forholdstallene altsaa mindre værdifulde, saa skal jeg ikke trætte med at anføre dem, men blot give en samlet oversigt over hvordan samtlige indskrifter i disse 3 værker fordeler sig i grupperne I-IV. (Tabel 2 og 3). I tabel 4 findes summen af de i tabel 2 og 3 anførte tal, samt hvad de procentvis udgør af det samlede antal. Da Roskilde som sagt har særlig mange førreformatoriske, Sorø særlig mange kiste indskrifter,

saa kan man vistnok betragte de 2 sæt procenttal for ydergrænser.

Tabel 2

ROSKILDE						
GRUPPE	DOMKIRKEN			Vor Frue	S. Jørgensb.	Iøvrigt
	Bev.	Forsv.	Tekst			
I	39	37	1	3	1	3
II	68	26	3	8		4
III	46	22	10	2	3	2
IV	23	2	2	4	5	
IALT	176	87	16	17	9	9

Tabel 3

GRUPPE	RINGSTED		SORØ			
	Bev.	Forsv.	Bev.	Forsv.	Epit.	Kist.
I	5	9	12	1		
II	8	1	5	2	1	
III	9	5	11	3	5	34
IV	12	2	11	1	3	32
IALT	34	17	39	7	9	66

Tabel 4

GRUPPE	1. ROSKILDE		2. RINGSTED & SORØ		3. TILSAMM.	
	IALT	%	IALT	%	IALT	%
I	84	27	27	16	111	23
II	109	35	17	10	126	26
III	85	27	67	39	152	31
IV	36	11	61	35	97	20
IALT	314	100	172	100	486	100

En fuldstændig udgivelse af indskrifterne fylder altsaa pr. 100 indskrifter summen af procenttallene gange de tilsvarende værdier af f plus den plads overskrift m . m indtager. I dette med mere skal naturligvis alt medregnes, indledning, overskrifter, beskrivelse, noter, registre o. s. v., og jeg tror ikke at man selv med den foreslaede typografiske udstyrelse, lille skrift til beskrivelse og noter, kan naa længere ned end til 3g pr. indskrift, men lad os, da det er maksimalværdi af besparelsen der søges, alligevel regne at man kan presse k ned til 2. Og lad os endvidere, for ogsaa her at være paa den sikre side, overalt regne med de værdier af f som er fremhævet i tabel 1. Det er af alle undersøgte dem der udviser størst forskel mellem f_1 og f_4 , en fortløbende trykning af indskrifterne, og en procentvis forrykkelse til gunst for de sidste grupper kan kun formindske denne forskel. (Strengt taget skulde disse tal ændres i samme for-

hold som summen af tallene $m \cdot f$ staar i til 100, men man ser let at det ikke behøves naar man kun vil bestemme den procentvise besparelse).

Tallene i tabel 5 angiver da de grænser indenfor hvilke værket's omfang falder, bestemt i forhold til det vilkaarlige maal g , og tallene i tabel 6 og 7 de ganske tilsvarende tal for de foreslaede reduktioner. Disse er hvad et blik paa de vedføjede procenttal straks viser meget betydelige. En sammenligning med eksemplet ovenfor viser at de næppe kan gennemføres i praksis, tilfælde II (tabel 7) forudsætter jo i virkeligheden, at man til hver eneste indskrift kan nøjes med den plads som en førreformatorisk kræver, og det kan man ikke, da man jo meget langt fra for alle indskrifter's vedkommende kan henvise til tidligere trykte gengivelser.

Nederst i tabel 6 og 7 finder man hvad disse besparelser udgør i % af hele værket.

Tabel 5

GRUPPE	f	PROCENTTAL m			LÆNGDE m · f		
		1	2	3	1	2	3
I	0,3	27	16	23	8	5	7
II	1,0	35	10	26	35	10	26
III	1,3	27	39	31	35	51	40
IV	1,6	11	35	20	18	56	32
IALT					96	121	105
OVERSKRIFT m · m.					200	200	200
SAMLET LÆNGDE					296	321	305

Tabel 6

GRUPPE	f	REDUKTION q			LÆNGDE m · q		
		i f	i %	1	2	3	
I	0,3	0,0					
II	1,0	0,5	50	17	5	13	
III	1,3	0,7	54	19	27	22	
IV	1,6	0,9	56	10	32	18	
BESPARELSE IALT					46	64	53
— i %					16	20	17

Tabel 7

GRUPPE	f	REDUKTION q			LÆNGDE m · q		
		i f	i %	1	2	3	
I	0,3	0,0					
II	1,0	0,7	70	25	7	18	
III	1,3	1,0	77	27	39	31	
IV	1,6	1,3	81	14	46	26	
BESPARELSE IALT					66	92	75
— i %					22	29	25

Disse tal siger egenlig tilstrækkeligt. Man kan med de foreslaede uopnaelige reduktioner højst spare 30 %, og det man praktisk kan opnaa skal nok vise sig at ligge under 15 %. Det er saa lidt, synes jeg, at man næsten ikke kan være det bekendt. Og da jeg næsten overalt er enig med dir. Mackeprang i hans anskuelser om værkets plan, saa opnaas vel ogsaa enighed paa dette punkt, jeg tænker man maa give mig ret i de her fremsatte betragtninger, ihvertfald vil indrømme, at kravet om en udgivelse in extenso ikke er saa urimeligt som det ser ud til.

I virkeligheden har indskriftstoffet jo en ganske særegen karakter. Mens det er fuldt berettiget at man ved gengivelser af inventar o. s. v. gør et udvalg efter visse kunsthistoriske og kunstneriske principper, en kommende tid vil maaske ikke dele vore anskuelser vor smag, men de vil fuldt ud anerkende det berettigede i at man efter et subjektivt skøn vrager og ordner stoffet, saa gælder noget saadant aldeles ikke indskrifterne. Her er intet lidet og intet stort, man kan ikke sige Peder Bering skal med, Peder Nielsen ikke, de maa med alle naar man anlægger et personalhistorisk synspunkt. Og det er dog vist det eneste der kan berettige en nogenlunde fyldig udgivelse,

kunstnerisk vejer forholdsvis faa til, litterært endnu færre. Men den personalhistoriske interesse der knytter sig til udgivelsen er til gengæld saa stærk, at man paa grund af stoffets særlig slette tilstand i det lange løb ikke kan komme uden om kravet om en virkelig tekstkritisk udgave. Og saa dog hellere benytte lejligheden end gøre arbejdet to gange.

„Skælm lover mere end han holder“, siger dir. M., og jeg forstaar godt, at man ikke vil love at flytte kister, naar de staar i lag, men ikke, at man naar det kom til stykket kunde lade dem staa usete, det er dog kun et par stærke mænd der skal til, ingen gravkælder kan da være fuldere end at man kan flytte rundt som man lyster, naar man først har faaet et par stykker op. Forstaar ogsaa, at man ikke vil love at aabne tilmurede gravkældere, men rigtignok kun for at passe paa en lejlighed dertil eller selv fremkalde den indenfor det tidsrum udgivelsen staar paa.

Man kan ikke rigtig være bekendt at overlade eftertiden at gøre det man lige saa godt kunde selv eller rettere bedre, da der for hvert aar der gaar stadig gaar mere og mere til grunde. Troels-Lund siger et sted, at det var tanken om Danmarks tab i 1864 der

stadig drev ham frem, ligesom forpligtede ham til at vinde nyt land. Den særlige anledning driver os vel ikke mere, men grundbetingelserne for vort aandelige velvære er de samme som de var det for ham, det gælder ikke om at yde noget godt, nej det gælder om til enhver tid at yde det bedst mulige.

„Meget godt altsammen“ vil dir. M. maaske nu sige, „men pengene, hvor faar vi dem fra? Nok staar ret store midler til disposition, men saa langt rækker de dog ikke paa nogen maade“.

Vel. Det er et argument man maa bøje sig for. Men jeg synes at der, inden man gør det, var al mulig grund til at prøve paa at rejse de beløb, der mangler, og jeg tvivler ikke paa, at det vilde lykkes dir. M., saafremt han forsøgte derpaa. Maaske gennem private bidrag, de fleste mennesker har jo en særlig følelse tilovers for de minder, der er rejst af deres forfædre, og det vil altid være forbundet med ære at medvirke til noget fremragende og indskriftværket skulde jo i alle tilfælde gerne være lige saa fremragende som hovedværket begge dele skulde gerne for eftertiden staa som lige smukke mindesmærker over vor tid, over hvad den evnede at planlægge og gennemføre.

Wilhelm Marstrand.

SPØRGSMAAL

(Alle Besvarelser bedes sendte til Redaktionen, for at de helt eller delvis kunne blive offentliggjorte her i Bladet).

1.

Min Oldefader *H. O. C. Zinck* ($\frac{2}{7}$ 1746— $\frac{15}{2}$ 1832) var gift med *Susanne Elisabeth Pontet* (/ 1745— $\frac{19}{4}$ 1832). Hans Fader var, saa vidt jeg ved, *Bendix Friedrich Zinck* (1743—1801), g. m. *Charlotte Nussbaum*, begge fra *Ludwigslust* i *Mecklenburg-Schwerin*. Jeg søger Oplysning om disses og *Sus. Elisabeth Pontets* Forældre.

Om *Zinck*'erne har jeg iøvrigt blot den Oplysning: „*Paulus Zinck*, 1615, *Schwabstedt* ved *Friedrichstadt*“.

Oberst *W. F. Laub*.

2.

Oplysning søges om Forældrene til *Charlotta Amalia Scheffer*, der var fra Danmark, antagelig født c. 1665. Hendes eneste Barn, der er født 1706, bar Navnet *Jacob*.

G. Lindström.

Sundbyberg, Sverige.

SVAR

Spørgsmaal 1 for 1913.

Om *Zinck*'s Familieforhold findes gode Oplysninger i *Carl Thrane's Bog: Fra Hofviolonernes Tid*. Sammesteds siges *Elisabet Pontet*, hvad man jo ogsaa kunde slutte sig af Navnet, at være af fransk Herkomst. Hun havde forinden sit Giftermaal været *Mandens* Elev.

Red.

Med Bladets Juni-Nr. følger til vore Abonnenter dobbelt Tillæg.

KAMMERHERRE KRABBE'S ANETAVLE

Afdøde Kammerherre *Krabbe*, der paa fædrene Side tilhørte den ældgamle danske Adelsæt *Krabbe*, hvis Stamfader *Christen Krabbe* til *Damsgaard* nævnes 1502, var iøvrigt som hosføjede *Anetavle* viser udrunden af en Række kendte dansk-norske *Borgerslægter*, kun hans Oldefader *Premierløjtnant Krabbe* var adeligfødt, gennem dennes *Hustru*, f. *Sudeck*, om hvis Forældre der savnes nøjere Oplysning, og gennem sin Oldefader *Pastor Heilmann* havde *Kammerherre Krabbe* ogsaa tysk Blod i sine Aarer.

Red.

		Ritmester Wulf Unger Krabbe (1680—1717), g. m. Anna Elisabeth de Sohr (1680—1758).
		Købmand Sudeck i Rendsborg, g. m. N. N.
		Sognepræst til Aarhus Domkirke Peder Ephraim Monrad (1712—93), g. m. Christine Dorothea Bang (c. 1728—1803).
		Sognepræst til Eiby og Dalby Niels Olufsen Sletting (1716—78), g. m. Helene Cathrine Larsdatter Weybel (1718—74).
		Biskop i Christiansand Christopher Nyrop (1680—1733), g. m. Elisabet Kirstine Hiort (1690—1755).
		Provst, Sognepræst til Gjerdrum Hans An- dreas Hjort (1682—1758), g. m. Sara Paulsdatter Arctander (1693—1747).
		Prakt. Læge i Aarhus, Lic. med. Augustus Wilhelm Heilmann (1695—1766), g. m. Katharina Fischer (1707— efter 1767).
		Provst, Sognepræst til Hjarup og Vamdrup Jens Jacobsen Buch (1704—59), g. m. Elisabeth Magdalene Petersdatter Bering.
Premierløj- g. m. Catharine nant Ole Krabbe Margarethe Eli- († 1781), sabeth Sudeck († 1807).	Sognepræst g. m. Ulrikke An- til Bregninge og toinette Sletting Søby Frederik (1748—1808). Carl Monrad (1745—1823),	Provst, Sog- g. m. Anna Mag- nepræst til Eker dalene Hjort ved Drammen (1723—83). Peter Jespersen Nyrop (1714—73),
Kaptajn, Toldforvalter Johan g. m. Caroline Antonette Monrad Heinrich Bernhard Ludvig Krabbe (1791—1818). (1750—1809),		Provst, Sognepræst til Nørre g. m. Cathrine Elisabeth (Lise) Vedby og Nørre Alslev Christopher Magdalene Heilmann (1765—1842). Nyrop (1752—1831).
Frederik Anton Monrad Krabbe til Hald (1808—81), g. m.		Vilhelmine Nyrop (1798—1876).
Kammerherre, Forsvarsminister Christopher Krabbe (1833—1913).		

Kilder: Stamtavle over den paa Damsgaard hjemmehørende danske Adelslægt Krabbe. Længnick's Kirkebogsuddrag: Bregninge—Søby. Wiberg's Præstehist. Slægt. Nyrop, 2. Udg. Kløge Kirkebog. Familien Breder og de med den beslægtede Familier Preus og Arctander, S. 145. Gerhard Heilmann: Slægt. Heilmann.

DANSKE RIDDERE

Generalmajor Jacob Ludvig Binzer, der 9. Feb. 1808 modtog Dannebrogordenen, var født 14. Feb. 1746 i Langensfeld, Kr. Hanau, som Søn af juridisk Embedsmand Christoph Daniel B. (f. 19/12 1707 i Ulfa, Hessen, † efter 1750) og Elisabeth Sophie Henriette v. Curti (f. 1706 i Umbstadt, Hessen, † 1770), han kom 1766 med den senere General Huth til Danmark, hvor han blev Generalstabens Skaber; efterat han 9/5 1808 var sat à la suite i Hæren og „i Betragtning af hans lange og tro Tjeneste og den Nytte han har stiftet i den Virkekreds, han har været anfortroet, var tillagt 2,000 Rdr. slesv. holst. Kurant i Vartpenge“, trak han sig tilbage til sit Landsted Brunswick ved Kiel, hvor han døde 11. Nov. 1811. Da der er trykt gentagne udførlige Biografier af ham (Biogr. Leks., Dansk Litteraturtidende 1812, S. 229 ff., Manthey, Biographier af Mænd, decor. med Ridderordener, døde 1809—17, S. 42 ff., Emil Madsen: Den danske Generalstab i ældre og nyere Tid indtil 1880, Tillægshæfte til militært Tidsskr., Generalstaben 1808—20. Januar — 1908 og fl. St.) skal her kun gives nogle korte Meddelelser om hans Slægt. Familien siges at være kendt allerede fra Begyndelsen af det 16. Aarhundrede i Bottendorf ved Frankenberg, omkring 1527 traadte den tillige med Prinsen af Hessen og hans Folk over til Lutherdommen. En af Generalens Forfædre Conrad B., der døde før 1602, skal have været Gods ejer i Hessen. Den nulevende Slægt stammer fra Generalens 3 Sønner. Af

disse var Hoffægermester, Overførster i Lauenburg Moritz Philip Binzer (f. 1787, † 1849) gift med Ulrikke Nicolette Rosenkrantz (f. 1797, † 1866), Datter af Kaptajn, Forpagter af Barritskov Thomas R. og 2. Hustru Frederikke Christiane Ulrikke Kaas. 2 af deres Sønner og Børnene af en tredje Søn blev 27. Sept. 1886 ophøjede i

Generalmajor Jacob Ludvig Binzer.

den prøjsiske Adelsstand (se Taschenbuch der briefadeligen Häuser 1913). En anden Søn af Generalen Dr. phil. August Daniel B. (f. 1793, † 1868) siges 21. Dec. 1840 at have erholdt dansk Adelskab for 2 Generationer, men hvortil her sigtes, kan jeg i Øjeblikket ikke oplyse. 30. Marts 1853 blev han af Fyrst Heinrich XX Reuss ophøjet i friherrelig Stand (se Taschenbuch der Freiherrl. Häuser 1873 og 1913). Fra den ældste af Generalens

Sønner, Kaptajn, Overtoldbetjent i Horsens Carl Ludvig Binzer (f. 1783, † 1831), nedstammer den polske Linje gennem Sønnen Bankbestyrer i Warschau Rudolf B. (f. 1816, † 1902), den danske Linje gennem Sønnen Sognepræst Otto B. (f. 1823, † 1905) og den grønlandske Linje gennem en tredje Søn Kaptajn August B. (f. 1830, † 1875). Af General B.s Døtre kan nævnes Charlotte (Lotte) Ulrikke (f. 1784, † 1863), der i sit første Ægteskab med Kammerjunker Erik Skeel Rosenkrantz til Søbysøgaard var Moder til Friherreinde Axeline Weber Rosenkrantz til det for Stamhuset Søbysøgaard substituerede Fideikommis († 1867). Medens General B. i sit Vaaben førte en med tre Kæderader belagt Tværbjælke og paa Hjelmen tre med Stilke forsynede Blade, fører den adelige Linje i Tyskland i blaat Felt en fra en hvid Sky fra venstre Skjoldrand kommende nøgen Arm, hvis øverste Del er dækket af et rødt Ærme, og som i Haanden holder en grøn Palmegren. Paa den kronede Hjelm en grøn Palmegren mellem et gyldent og et blaat Bøffelhorn. Den tyske friherrelige Linjes Vaaben

adskiller sig fra den adelige Linjes ved sit Hjelmtegn, der bestaar af tre naturligfarvede Paafuglefljer.

Originalmaleriet til hosstaaende Portræt af General Binzer findes hos Slægten i Warschau, en Kopi skal findes i den norske Generalstab og en Kultegning i den danske Generalstab.

H.-F.

LITTERATUR

I Meddelelser fra Dansk Historisk Fællesforening, 1. Bind, har Hr. *Eiler Nystrøm* offentliggjort en Artikel *Om Personalhistorie*. Paa et Par Punkter er jeg ikke ganske enig med Forfatteren. Naar han f. Eks. S. 140 skriver, at Lengnick's Kirkebogsuddrag er godt og omhyggelig gjorte, er det en vel stærk Ros, thi ikke alene findes der talrige Fejl i de Uddrag, Lengnick selv har foretaget, men man maa tillige huske paa, at en stor Del af dem er fremskaffet gennem, for ikke at sige afpressede, mere eller mindre for Spørgsmaalet uinteresserede Præster og derfor har ikke saa lidt af Tilfældighedens Præg. Lengnick's Kirkebogsuddrag var et for sin Tid i høj Grad fortjensfuldt Arbejde og staar som et smukt Monument over den Energi og Udholdenhed, Lengnick trods Savn og Modgang udviste i sit genealogiske Pionerarbejde, men de har nu, efter at Kirkebøgerne er centraliserede og let tilgængelige, væsentlig udfyldt deres Mission. S. 146 glemmer Forfatteren det meget vigtige personalhistoriske Stof, der findes i det 18. Aarhundredes Aviser i Form af Afskrifter af Ligkisteplader, Gravskrifter og Epitafier, da Originalerne for en stor Del ere nedsænkede i Graven eller forsvundne under Tidens Vanrøgt, maa Afskrifterne betragtes som Kildesteder for den genealogisk-personalhistoriske Forskning. Hr. Nystrøm's Artikel synes mig iøvrigt klar, udtømmende og meget instruktiv, det vilde sikkert lønne sig for adskillige at sætte sig grundigt ind i den, forinden de betræder Personalhistoriens noget vildsomme Veje, og det er jo ogsaa efter det Sted at dømme, hvor den er offentliggjort, dens Hensigt at vejlede de mange Privatforskere, der i de senere Aar med mere eller mindre Held har drevet personalhistoriske Studier.

Dr. phil. *Vilhelm Bagger* har udsendt en ny Udgave af Stamtavle over Chr. Lehmann Haabers Descendenter (1. Udg. v. Frantz Møller, 2. Udg. v. Conrad Haaber Larsen). Stamtavlen,

der nærmest maa betragtes som en Legatstamtavle i den Lengnick'ske Faccon, synes for den Dels Vedkommende, der er udarbejdet af Hr. Bagger, at være omhyggelig udført, der vilde maaske være Anledning til, naar Arbejdet engang optages paany, at give de ældre Generationer, der er ret mangelfulde, samme omhyggelige Bearbejdelse.

Stamtavlen faas hos Forfatteren, Aa-boulevard 18, à 1 Kr. 25 pr. Ekspl.

De jødiske Slægter har fundet en ganske fortrinlig Historieskriver i Bibliotekar *Josef Fischer*, der i de sidste Par Aar atter har udgivet flere omhyggeligt udarbejdede Stamtavler: *Simon Lazarus* og hans Efterkommere, *Hartvig Philip Rée* og hans Slægt, og nu sidst *Baruch Israels Efterkommere*. Navnlig den første Stamtavle indeholder mange interessante Ting. Den ældste af Simon Lazarus' Sønner hed Hertz, hvilket Fornavn hans Efterkommere gjorde til Slægtsnavn, blandt disse var ogsaa Digteren Henrik Hertz, hvis Fødsel har givet C. F. Bricka Stof til en hel lille Afhandling: Naar fødtes Digteren Henrik Hertz? (Historisk Tidsskr. VI, 4 S. 747—50). Bricka var tilbøjelig til at anse 25. Aug. 1797 for det rette Datum, men Bibliotekar Fischer fører nu — forekommer det mig — et uigendriveligt Bevis for, at Henrik Hertz er født 25. Aug. 1798. Han paaviser baade at dette Datum er angivet i Trinitatis Sogns Daabsprotokol ved Henrik Hertz Daab 9. April 1832, og at Moderen, da hun 16. Maj 1807 indgav Ansøgning til Kongen om at faa Lov til at hense i uskiftet Bo efter sin den 2. Maj 1799 afdøde Mand, deri skrev: „Han efterlod mig med 6 Børn og en Søn Heyman (Henrik) noget over 1/2 Aar“. Thi, som Bibliotekar Fischer skriver, en Moder glemmer aldrig, om det yngste Barn var 1/2 eller 1 1/2 Aar gammelt, da hun blev Enke. Af andre kendte Slægter, der helt eller delvis findes i Stamtavlen, skal vi nævne: Kuhn, Borup, Trier, Nathansen (Nansen), Delbanco, Hannover, Fridericia, (Cohen), Brandes, Levison og Levy.

Ogsaa Hartvig Philip Rées Slægt, der indledes med en Biografi af ham paa Dansk, Tysk og Fransk, indeholder Grene af kendte Slægter, som Levinson, Seedorff, Bille, Herforth, Gammeltoft, Thielsen m. fl.

August Hettler i Halle (Saale) har paabegyndt Udgivelsen af et stort anlagt Værk „*Handbuch für Familiengeschichtsforscher*“, af hvilket 1. Hefte Abendroth—Arndt, nu foreligger, det er Meningen, at Bogen skal være et Forfatterleksikon ikke alene over alle nulevende Personalhistorikere, Genealoger og Heraldikere men ogsaa over Privatpersoner, der kun sporadisk har beskæftiget sig med et eller andet Spørgsmaal indenfor disse Omraader f. Eks. sin egen Slægts Historie, endvidere skal den i andre Afdelinger bringe Fortegnelser over Familieforbund, genealogiske Instituter, Selskaber og Foreninger, genealogiske Tidsskrifter, Boghandlere, Trykkerier, Kunstanstalter, der særlig beskæftiger sig med disse Ting og praktiserende Genealoger. Navnlig som Forfatterleksikon vil Bogen sikkert faa Betydning, hvis det lykkes Udgiveren at faa de udenlandske Forfattere med (i det foreliggende Hefte er optaget en Italiener og en Svensker). Desværre bliver Værket ret dyrt, det er anslaaet til 30 à 50 Hefter paa 2 Ark hver til en Pris af 1,60 Mark.

Professor, Dr. *Eduard Heydenreich* i Leipzig forbereder en ny Udgave af sin fortræffelige Haandbog: *Familiengeschichtliche Quellenkunde*, der udkom i 1909. Den nye Udgave, der ventes at udkomme i August i Aar, er stærkt omarbejdet og vil blive udgivet i 2 Bind med Indledning af den bekendte Leipziger Universitetslærer Lamprecht.

H.-F.

Redaktion:

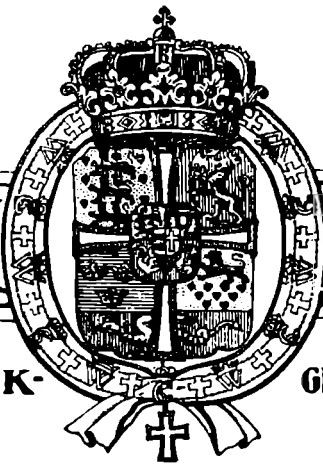
Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v.
(9—11 og 5—7).

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 6

Juni 1913

7. Aargang

OPTEGNELSER OM SLÆGTEN ROSING.

Ved Th. Hauch-Fausbøll.

De følgende Optegnelser, der velvilligst er overladt mig til Offentliggørelse tilligemed de ledsagende Portræter af Grosserer Roar Rosing, falder i 4 Afsnit: Provst Thomas Rosing's autobiografiske Optegnelser, Oplysninger om hans Slægt, autobiografiske Optegnelser af Provstens Søn, Oberstløjtnant Ulrich Frederik R., og tilsidst et Uddrag af det foregaaende med nogle Oplysninger om senere Generationer. Med Hensyn til Slægten, der er en af de faa endnu blomstrende rangadelige Familier, som ikke hidtil har opnaaet en kgl. Anerkendelse af sit Adelskab, kan iøvrigt henvises til Slægthaandbogen, I, S. 897—903. Optegnelserne er her meddelte med Originalens Retskrivning, men med ændret Brug af store og smaa Bogstaver samt Tegnsætning. Optegnelserne indledes med et Alfa og Omega paa Græsk.

Omnia in Dei, Deiq
Nominis atq Numinis
æternam et immortalem
Gloriam! Amen!

Halleluja!
Amen!

Ullensagger, d 15 Martij 1698
Thomas Rosing Joh. fil:
Symbol:

Novit paucos segura qvies
Margareta Sophia Hausman Fr. f:
Symb.:
Spera tandem.

(Herefter følger en blank Side og Bogens 3. Blad indledes med Overskriften Jehovah paa Hebraisk).

Dend allerhøyeste Gud for alting til Lof och Ære, dernest allene till minis Effterretning er dette mit Lifvis och Lefnets Beskrivelse kortelig.

Anno 1665 dend 26 Maji er jeg

Thomas Rosing fød till Verden udj Osloë-Bispegrd. ved Christiania af disse Forældre: Min Fader er Bisoppen ibm Hans Claussøn Rosing SS: theol: Dr., min Moder Christine Bang, Dr. Thomæ filia och er nogle Dagis Tid dereffter Gud Herren jgien ved Daaben opofret; Daaben forrættede sl.

Provst Thomas Rosing.

Mag: Trugels Nielson udj Christianiæ Domkirche, som kaldtis H: Trefoldigheds Kirche, som kaldtis H: Trefoldigheds Kirche. Faddere och Daabis Vidne vare: Ulrich Friderich Gùldenleu, Statholder och General-Felt-Marschalck, Hans Jacob Schiøtt, Obrister och Commandant paa Aggershuus, Johan Gaarman, Land Commissaire och Skiffte-Skrifver, Margrethe Fridrichsdaatt: Myntemesterens Fridrich Grüners Hu-

strue och Kirsten Nielsdaatt: Laugmand Wittichind Huusis Hustrue.

Siden hafver bemte mine k: Forældre draget tilbørlig Omhu, at jeg er oplært j Guds-Frygt och boglige Konster och hafde till Præceptores hiemme j blandt andre Studiosos allersist och fornemmelig dend meget ærværdige och fornemme vellærde Mand Hr. Hans Omstæd nu Vicepastor till Onsøe Præstegjæld, fra hvis privat Institution jeg Anno 1683 om Foraaret kom till Christianiæ trivialis scholæ sub informatione viri clariss: et maximè eruditi R: Mag: Petri Holmii, nunc SS: theol: Lect: et Mag: Laur: Horsenii Conrectoris, och kom till Logemente udj min Skolemesters laudat: P. Holmii Huus, hvorfra jeg och bekom hans Testimonium til det kong. Academie j Kiøbenhafn, Ao 1684, och kom till Logemte, Rect: Cosm: Bornem: et Dec: Olav Borchio, udj D: Carpar: Bartholini da med: phys: et anat: p: p: hans Huus och der fbleff jndtill j Novembri Ao 1687 effterat jeg hafde udstaaet begge Examin: philos: et theol: och prædichet tl Dimis. cencore D: Joh: Wandalino bekom strax derefter primam in philos: laur: och var øfverst til Graden, och begaf mig siden fra Hafn: til min k: Moderbroders velærv: Hr. Jens Bang, Past: till Slaxlunde och Ganløse Sogne j Siælland, hans Huus och der j concionando mig noget øfvede, jndtill Anno 1689, da jeg om Høsten begaf mig till mine k: Forældres Huus igien, fandt jmidlertid dend Naade for dend høye Øfrighed her j Landet, at jeg d 28

Novembr: Ao 1690 bekom hans høye Excell:s høybaarne Hr. Stadtholder *U: F: Güldenlews* naadige Successions-Bref paa Brunlaug-Næss Kald udj hans Grefschab Laurwigen effter jdtzige Sognepræstis Hr. *Gregers Børgesøns* Død; saa och bekom jeg d. 6 Maji Ao 1691 hans høy greflige Excell: høy- och velbaarne Hr. *G: W: v. Wedells* Felt Marschalls gunstige Successions-Bref paa Waale Kald udj hans Grefschab Jarildsberg effter jdtzige Sognepræstis Hr. *Lauritz Baggis* Død; mens som Guds och Mennischens Tancher falde ulige, gelingede jngen af bemte Forslaug, men da min sl. Formand nogle Dage f. St. Michaelis Ao 1691 ved Døden var afgangen, nedreyste jeg strax derom, och blef ved Guds providentie af Hans Kongel. Majestæt Christ: V. till Ullensaggers Menighd voceret d 13 Oct: 1691 och blef derpaa ordineret af min k: Fader Dr. *Hans Rosing* d 8, och d 17 January 1692 introduceret her tl Menighd af Prousten velærværdig Hr. *Jens Colstrup* Past: til Næs och effter tilforne gjorde Venschab ved Guds Forsiun och fællis Venners Raad och Samtøche till en Egte-Kiærlig med ædle Jomfr: *Margrethe Sophie Hausman*, som effter sine sl. Forældris dødelige Afgang gjorde Opvarting hos hendis høye Naade Stadtholderinden høybaarne *A. A.* født Grefinde af *Oldenburg*, fra hvilchen Tieniste effterat min Kiæriste var licenteret och her opkommen till Landet, blef voris Bryllups Høytid solenniter celebreret udj hendis Farbroders velb: *C: H: Hausmans*, da Obrister ved det aggershuusiske Regimente (nu Brigardier och Obrister ved et gevorben Regimente til Fods) hans Huus d 9 Novembr. 1692 udj Christiania.

Bemte min Hustrue *M: S: H:* er fød til Verden j Segeberg j Holstein, Anno 1675, d 12 Junij om Morgenen mellem 5 och 6 Slet paa en Løfverdag af disse Forældre: Hendis Fader var velædle *Fridrich Hausman* Ritmester och Told Indspecteur j Ribe, hendis Moder *Anne Margrethe Nofocken*, fød af en fornemme holsteenske Familie,

och var hun strax til Daaben sin Frelsser opofret, hendes Fadd: vare Hr. Amptsforvalter *Nicolaus Brygman*, hendis Fasters Mand, och Mag: *Jochimus Giese*, Past. til Kolden Kirche, *Margrethe Papen*, min Hustrues Farmoder, (som siden blef Baronesse af *Løvendall*) och min sl. Værmoders Mor Moder *Margrethe Hahnen*, sl. *Marci Hahnen* fornemme Patricii j Rostoch hans Effterleversche, och blef bte min Kiæriste hos sine Forældre j Segeberg jndtill hun fløtt. med dem til Ribe Ao 1681 och blef af sine Forældre forschichet til Hamburg Ao 1688 der at informeris udj adskilligt Quindekiønnet vel anstaaeligt, och effterat hendis sl. Moder hendøde Ao 1683 och hendis sl. Fader som siden begaf sig i Egteschab med *Anne Cathrine Lund*, jligemaade døde Ao 1689 om Foraaret d 25 April, kom min Kieriste samme Aar til hendis høye Naade och blef der 2 $\frac{1}{2}$ Aar, jndtil hun omsider derfra kom och blef med mig i Egteschab jndladt, s(om) før er meldt. Bete vores Egteschab hafver Gud velsignet med disse effterschrefne Børn

Anno 1693 dend 26 Dec: om Efftermiddagen ved 2 Slet blef min første Søn fød til Verden, och var til Daaben d 1 Januarij 1694 her j Ullensaggers Hofvet-Kirche, hvilchen blef forrættet af Hr. *Jens Colstrup* Sognepræst til Næs och Proust ofr Øfre-Romerige och Soller, och blef hand kaldet *Ulrich Friderich* effter Rigets høybaarne Stattholder, hans Daabsvidne vare: Hr. *Colbiørn Torstensøn* Sognepræst til Sørum Sogn paa Nedre-Romerige, Hr. *Jens Mogensøn* Sognepræst till Nannestads Præstegjæld, Sr. *Christen Jørgensen* Fogden, min Moder *Christine Bang* och *Else Tyrholm*, Hr. *Jens Colstrups*.

Anno 1695 om Natten Klochen tolf jmellem d 16 och 17 Februarij, som var Natten til en Søndag, blef min anden Søn fød och blef sin Frelsere igien ved Daaben opofret d 20 Febr: Daaben forrættede Hr. *Povell Arctander*, da Capell. p Gierdrum och blef hand kaldet *Hans* effter min Fader *D. H: R:*, hans Fadd: vare: Min Broder Hr. *Jo-*

han Rosing Sognepræst til Faaberg j Guldbrandsdalen(!), Sr. *Wexel Hansøn* Sorenschifver paa Nedre-Rommerige, min Broder *Claus Rosing* (s[om] nu er Sorenschifver paa Hadeland), min Moder *Christine Bang*, D. *Hans Rosings*, och *Catharina Stub*, Hr. *Colbiørn Torstensøns*.

Gud gifve dem begge sin Hellig Aands Naade for Jesu Christi Schyld at opvoxe Gud til Ære, dem self til Velfært och Salighed och os andre til fællis Glæde och Fornøjelse! Amen!

Anno 1696 d 17 Sept: en Torsdag om Aftenen Kloch: 7 blef voris Daatter fød och var til Daaben d 20 Sept: hvilchet Hr. *Povell Arct:* Vicepastor den Tid til Gierdrum forrættede, hendes Fadd: vare: *Preben Christian von Hadelen* Ritmester ved det vestre-rommerigsche Compagnie, *Hans Thomesøn Holst* Sorenschifver ofverØfre-Rommerige och Oudalen, min k: Moder *Christine Bang*, D. *H. Rosings*, min Vær søster *Anne Hedewig Hausman*, Hr. *Fridrich Grüners* och min Søster *Birgitta Rosing* (nu Mag: *P: Nyborgs* trolofvede Hustrue). Hendis Nafn var *Antonetta Augusta*, kaldet effter hendis høye Naade Hr. Statholder *Güldenløvis*. Hun døde d 22 Sept: samme Aar, och blef begravet d 27 ejusdem her j Ullensaggers Hofvet-Kirche, mens blef hendis Lig siden opført til Hofwinds-Annex-Kirche. Gud glæde hendis Siæle altid for sit Ansigt, och lad os jgjenlevende didsamles, naar voris Lifvis Tid er ude, for Sønnens Jesu Christi Schyld! Amen!

Ao 1699 d. 14 April: ved Dagens Begyndelse gjorde Gud Barmhiertighed jmod min Hustrue och velsignede vort Egteskab med en velschabt Søn, som samme Dag blef døbt her j Hofvet-Kirchen af Hr. *Povell Arctander* Past: til Gd och kaldet *Christian* (effter hs h. Ex: Feldchk: *Glew*), hans Faddere vare Obrist Leutenant *Cort Hartwig Passow*, Ritmester *Prebern Christian von Hadelen*, Leutenant *Iver Lund*, *Catharina Chiældsdaatt: Stub*, Sognepræstens Hr. *Colbiørn Torstensøns* paa Sørum och *Mette Andersdaatt: Sorenschifverens Wexel Hanssons* paa

Nedre-Rommerige. Gud lade hannem voxte och tiltage j Guds och Jesu Naade och Kundskab til sin Ære, hans egen Nytte och Salighed och os andre til Glæde och Fornøyelse! Hør och hielp dertil! O Fader, Søn och Hellig Aand! Amen!

Ao 1700, om Onsdagen d 9 Junij ved Middagstid hensof sal. udj Herren bemte voris lille Søn *Christian*, der hand var 1 Aar, 7 Uger och 5 Dage gammell, och blef neste Søndag d 13 ejusdem begravet j Hofvet-Kirchen, men hands Liig er siden opført til Annex-K: Gud fryde hans Siæl ævindelig for sit Ansigt och lade os alle didsamlis for Jesu Christi Skyld!

Ao 1701 Festo Annunciat: Mariæ d 19 Martij, som var Løfver-Dagen for Palme-Søndag, Kloch: halfgaaen 11 om Aftenen velsignede Gud j Naade atter vort Egteskab med en velskabt Daatter, som Mandagen dereffter d 21 dito blef sin Frelsere igien ved Daaben opoffret och kaldet (nemblig effter min och min Hustruis sl: Moder) ved Nafn *Christine Margrete*. Daaben forrættede Sognepræsten til Gierdrum Hr. *Povel Arctander*, hendis Faddere vare: *Niels Stub*, Assistentz Raad j dend kongel: Oberhofret j Norge, *Jens Otto von Möstichen* Capitain ved Hr. Oberster *Folchersahms* Regimente Dragoner *Elen Marie Langhe*, Major *Christian Fursmans*, *Cathrine Borch* Sorenschriverens *Hans Thomæs Holstis* och *Anna Marie Mattheson* Leutenantens *Iver Lunds*. Gud gifve hende sin Helligaands Naade for Jesu Christi Skyld til at opvoxte j Guds frygt och christelige Dyder, hans allerhelligste Nafn til Ære, os alle til Glæde och Fornøjelse och sig self til Velfærdt och ævig Salighed! Amen! Hallelu Jah! Amen!

Anno 1703 Domin: 13a post Trinitat: som jndfaldt d. 2 Sept: Klochen 7 Slet om Formiddagen velsignede dend allerhöyeste och naaderiige Gud, effter en god och meget lind Forløsning atter voris Egteskab med en velschabt Søn, hvorfore hans guddommelige Nafn være ævindeligen lofvet! och Onsdagen d. 5 Septembr. blef hand sin Frelsere igien opofret ved

Daaben her udj Hofvet-K: af Hr. *Povell Arctander*: Past: til Gierdrum och kaldet med det Nafn *Friderich Daniel*, (nembl: efter min Kiærstis Fader sl. *Friderich Hausman* och hendes Fadrbroder sl. *Daniel Hausman*. Hans Daabis Vidne och Fadd: vare: *Jens Malthason Sehestedth*, Oberster ofver et Regimente Dragouner, Hr. *Jens Jonæson Colstrup*, Proust ofver Øfre Rommerige och Soller och Past: til Næs Præstegæld, *Hans Andersson Heide* Foged ofver Øfre Rommerige, *Margrethe Sophie Ramel*, Obrister *Sehestedths*, och *Ingeborg Waldemarsdaatter Daa*, OberstL: *Passows*. Gud lade hannem opvoxte til sin Ære, Forældrenis och Paarørendis Glæde, och sig self till Nytte och Salighed. Amen! Hallelu Jah! Amen!

Effterat den velærværdige och höylærde Mand Hr. *Jens Colstrup* Prouste-Embedet hafde afstaaet Ao 1706 ved Aarets Udgang och sin hæderlige Dimission erholdet, och nu blifv anseet som Præpositus honorarius och Pastor til Næss Meenigheder, har mand trædet till et nyt Prouste-Vall, och som de fleeste vota hafr træffet mig, hafr Biscoppen Dr. *Hans Munch* och dertill gifvet sin approbation, och er jeg ved dend hellige och treenige Guds Forsiun och Naade, j Hans allerhelligste och höyeste Nafn blefven constitueret til Proust ofver Øfre Rommerigis och Sollers Proustie d. 22 Januarij Ao 1707. Gud Fader forleene sin Hellig Aands Naade med Lyche och Velsignelse for Jesu Christi Skyld til sit guddommelige och udødelige Nafns Ære! Sin Meenighed til Opbyggelse, mig och mine til Fornøyelse och omsider ævig Salighed! Amen! Hallelu Jah! Amen!

Ao 1708, Torsdagen d. 19 Julij, Klochen 6 om Efftermiddagen gjorde Gud Barmhiertighed med min Hustru och ved en naadig och god Forløsning velsignede vort Egteskab med en yndig liden Daatter, hvorfore hans guddommel: Nafn være æret och ævindelig benedidet! och d. 22 ejusdem, som var Domin: 7ma post Trinitat:

blef ved Jgienfødselsens Bad sin Frelsere opofret och blef kaldet effter min Hustruis Fader Broder och hans Kiærste (som och begge vare Faddere) med det Nafn *Hermann Catharina*; Daaben forrættede Hr. *Povell Arctander*, Sognepræst til Gierdrum, hendis Fadd: vare: General Major *Caspar Herman Hausman*, Oberst Leut. *Ulrich Christian Kruse*, *Karen Toller*, bmt General Major *Hausmans*, *Ingeborg Daa*, Oberst L: *Passows* och Brigard: *Sehesteds* Daatt: *Else Scheel Sehested*. Gud lade hende lefve och opvoxte j Guds Frøgt, christel. Dyder, Fromhed til sin Ære, hendes Salighed och Velfært samt voris Fornøyelse och Glæde! Amen! Hallelu Jah! Amen!

Ao 1714, d. 19 Julij Torsdagen (effterat Nyet var antent Klochen 4 om Efftermiddag) blef samme Aften, Klochen mod 7 Slet min Hustrue ved Guds Naade-riige Hiælp forløst och vort Egteskab atter velsignet med en velskabt liden Daatter, som Domin: 8va post Trinitat: d 22 dito blef døbt och kaldet effter begge min Hustrues sl. Søstre *Elisabeth-Catharina* j Reensborg och *Ulrica-Antonette* j Sandefjord med det Nafn: *Elisabeth Antonetta*; Daaben forrættede Hr. *Hans-Andreas Hiort* Sognepræst til Gierdrum, hendis Faddere vare: Oberster *Johan Wilhelm von Øtken*, Oberstl: *Ulrich Friederich von Brügman*, Capitain *Nicolaus Friederich von Hein*, *Christine-Marie Krabbe*, Oberster *Krusis*, *Margrethe Ütermarch*, bmt Oberster *Øtkens* och *Anna Stockfleth*, fornæfnte Oberst *L. Brügmans*. Gud lade hende være sig opofret til sin Ære, hændis Velfært och Salighed och voris Glæde och Fornøyelse! Amen! Hallelu Jah! Amen.

(Herefter følger en Optegnelse af Sønnen Ulrich Frederik Rosing).

Min salig Fader Fader Bischof Hans Rosing er føed i Thrundhiem, i Brønøens Sogn, den 9 Augustij 1625, hand var først Sogne Præst til Tureby Meenighed, 1660 blef hand Sogne Præst i Calundborg 1661 blef hand Magister, 1664 blef hand Bischof i Christiania

og tillige Consistorial Raad — 1675 blef hand creeret til Doctor Theologiae — og døde d 13 April 1699 i hands Alders 74de Aar

(Herefter kommer 15 hvide Blade og derpaa fortsættes Provst Rosing's Optegnelser).

Gud Allermegtigste for alleting till Lof och Ære, och dernest allene till min egen och mines Effterrætning, er dette, saa vit mig endnu vitterligt, om min fæderne och møderne Familie.

Min Fader sl. D: H. Rosing, hvis Lefnet och Endeligt her effter skal, nest Guds Hielp, vorde jndført, var paa fæderne och møderne Side fød af disse Forældre och Fædre.

Hans Fader var Hr. Claus Rosing, Sognepræst til Brønøens Præstegjæld j Nordland, hans FarFader var Hr. Rasmus Rosing, ligeledes Præst nordenfælds j Norge, som var fød j Jylland af en gammell ædell Extraction och Herkomst, hvilchen adelig Familie af denne Aarsage, som min sal: Fader mig hafr berettet, skal være blefven forhadet och fast degraderet: Da dend danske och jüdske Adell Ao 1523 opskref — priselig Ihukomelse — Kong Christian II Huldschab och Mandskab, undslog (jblant andre faae af Kongens Clienter) en af de Rosingers Familie, som da schulle være dend eneste af samme Slegt sig for at underskrifve Opsigelse-Brefvet, hvorf. hand och hans, iche allene af Ridder- och Adelschabet, men endoch af de strax effter succederende Konger (som enhver vel kand tenche) blef hadet och undertrøcht, hvilchet hannem hans Dyd sampt pligtig Troschab och Redelighed forvolte, derforuden vil mand nu iche høre at C2 hafver haft noget Uræt eller ond Sag, jhvorell hans Forhold och Adfær synes at hafve udfaldet til nogen Haardhed; kand derfor dette, som en ærlig och god Sag iche komme Familien til præjudice eller Nachdell j nogen Maade. Bte de Rosingers Vaaben eller Skiolde-Merche er: Et mørcheblaat Fældt, hvor udj er en mørchebruun flettet Torne-Krantz med grønne Blade jblant Tornene eller Tacherne, jnden j Krantzen staaer en rød, med idet hvit beblandet, eller en Province-

Rose paa en Stilg med grønne B(l)ade paa, och ofven j Hielmen holder en blot krum Arm en mindre ligeschichet Rose i Haanden, som før er om-mældt.

Min Faders sl. Moder var Birgitte Christensd: Schanch, hvis Fader var af de Schanker och hendis Moder af de Kiøwser, som vare blandt de gamle nordlendsche Adell, jblant hendis Fædre vare och de Bratter, Benckestocher, Heinsener och andre; s(om) j forrige Seculis hafver inclaresceret, de Schan-

Biskop, Dr. theol. Hans Rosing.

chers Vaaben med andris finder mand udj de Bielchers Genealogie eller Slegt Register, hvilchis Oprindelse och Stammes Anfang er af Norge, hvor de och hafver haft deris Gods och Sæde, som endnu er bekendt.*)

Angl: min mødrene Familie, da var min Mor Fader sl. D: th: Bang SS: theolog: Prof: primar: et bibliothecæ reg: præfectus primus, cuius de familia ita b: m: Petr: Johannis Resenius in descriptione vel illustratione sua Samsøæ, pag: 38 et seqq:

*) Jvf. Wilh. Brandt: Slægten Benkestok. Personalhist. Tidsskr. V, 5, S. 52 ff. Nicolas Berghs Vaabenbog i Slægten Aall, S. 76 ff.

(Er her udeladt, da det er en ordret Afskrift af Resens's Samsøs Beskrivelse).

Fornefnte de Bangers Adels Bref, som høyædle och velbyrdig nu hos Gud sal: Peder Resen in copia hafver indført udj sin Samsøis Beschrivelse, saas: for er meldet, det schall in Originali være hos sl. D: Niels Bangs fordom Biscop ofr Fyens Stiftt hans Børn, och var velbte D: N: Bang min sl. Morfaders Fætter och Søskind Børn sammen, fødte af 2de Brødre. Angl: min k: Moders møderne Familie och fornemme Slegt, da var m: Moders Morfader H: Diderich Bartschier, fordom velconstitueret Borgemester udj Kiøbenhavn, hendis Mormoder var sl. Maren Rhode, soror celeberrimi Johannis Rhodii Dani et filia incltyti civitis Hafniensis Helmari Rhodii, cui Patria fuit Westphalia. (Fortsættes).

SPØRGSMÅL

(Alle Besvarelser bedes sendte til Redaktionen, for at de helt eller delvis kunne blive offentliggjorte her i Bladet).

3.

Undertegnede ønsker Oplysninger om Familierne *Berner* og *Quaade*.

Konferensraad Alexander Berner fødtes i Kbh. 29. Nov. 1706, men det er ikke lykkedes at finde hans Daab indført i nogen af de bevarede Kirkebøger. Hans Forældre søges,

Clas Hinrich Quaade † 1770 var Forpagter i Gelting Sogn i Angel. Hans Forældre søges. Oplysninger ønskes om hans formentlige Broder, Carl Albrecht Q., f. ca. 1700 † 1783, fra Hannover, der mellem 1770 og 80 rejste op Sydfra for at blive Hollænderforpagter paa Steensballegaard og Boller. Han er Stamfader til Købmandsslægten Qvade i Maribo og til de i Kallundborgegnens bosatte Quaader.

Der ønskes Oplysninger baade om de afdøde og om de nulevende Medlemmer af Slægten.

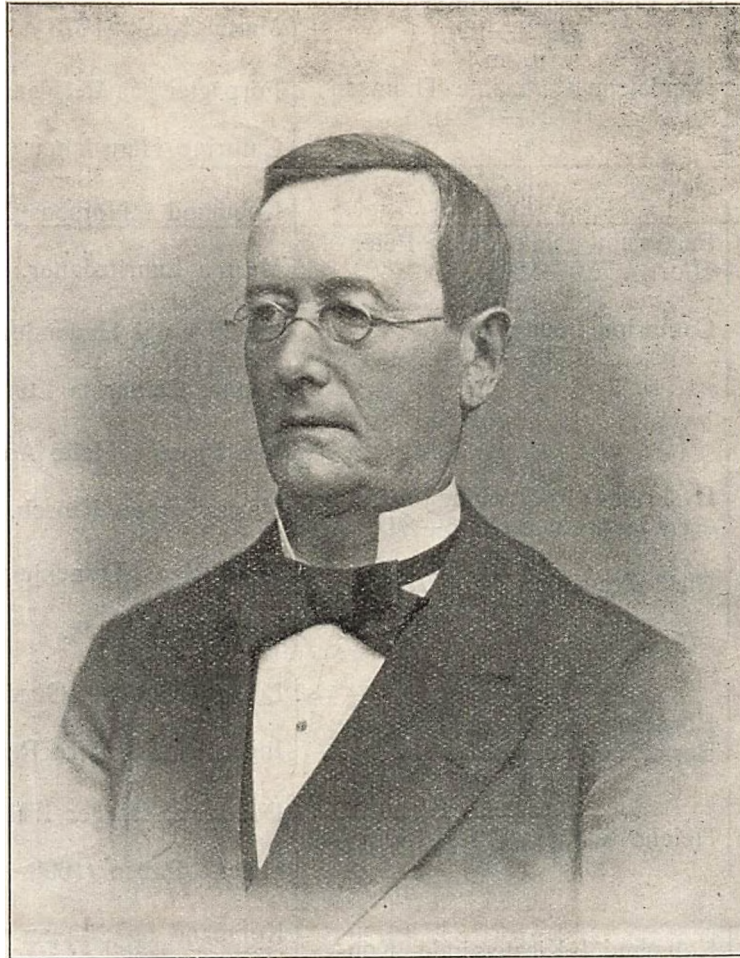
Langesø.

H. Berner Schilden Holsten.

Danske Riddere.

Vi bringer denne Gang Billeder af de tre danske Generalkonsuler i Venezuela af Navnet Stürup, der har været Riddere af Dannebrog, idet vi iøvrigt henviser til Slægtens udførlige Historie i Genealogisk Tidsskrift, I, skal her kun gives et Par orienterende Bemærkninger.

Wilhelm Stürup, den senere Legationsraad, var den første af Slægten, der kom til Venezuela, hvor han etablerede sig 1843 og 1852 blev dansk Generalkonsul. Han udnævntes til Ridder 23. Okt. 1855 og Dannebrogsmænd 16. Okt. 1863. Han trak sig 1884 tilbage fra Generalkonsulatet til Fordel for sin ældste Søn, Theodor S., der 26. Maj 1892 blev Ridder af Dannebrog. Ved sidstnævntes Død 1894 blev hans Fætter, Julius S., Generalkonsul og 10. Jan. 1896 udnævntes han til Ridder af Dannebrog. Ved hans Død i 1900 gik Generalkonsulatet over til hans Broder, Pedro Stürup, der

Legationsraad, Generalkonsul Wilhelm Stürup.

døde 11. Jan. 1906 som den foreløbig sidste Generalkonsul af Slægten i Venezuela.

Red.

Anetavler.

Det var desværre undgaaet vor Opmærksomhed, at Oberst *H. W. Harbou* har meddelt en meget væsentlig Rettelse til Stamtavlen over Damsgaard-Krabbe'erne, som var benyttet til Kammerherre Krabbe's Anetavle i Bladets sidste Nr., idet Oberst Harbou har paavist, at Kaptajn Ole Krabbe (f. 1719 † 1781) ikke er Søn af Wulf Unger Krabbe, men af dennes yngre Broder Kaptajn Henrik Krabbe (f. 1687 † 1719) og Anna Elisabeth Sohr, hvorefter Anetavlen maa rettes.

Som omtalt i Indledningen til denne Serie er det meget sjældent, at en borgerlig har Kendskab til sine 32 Aner. Vi har foreløbig kun opdaget en en-

kelt saadan, hvis Anetavle vi hermed bringer, skulde der være andre indenfor Bladets Læsekreds, der kan paavise sine 32 Aner, vil det sikkert have Interesse, at disse sjældne Tilfælde offentliggøres her i Bladet, særligt skulde det glæde os om, det kunde virke ansporende for andre til at faa deres Anetavle i Orden, saa vidt det er muligt.

Red.

Til Anetavlen er, foruden velvillig Meddelelse fra Etatsraad Hiort-Lorezen, benyttet følgende Kilder:

Patriciske Slægter, I; H. R. Hiort-Lorezen: Slægten Lorezen fra Rinkenæs; Samme: Slægten Fog, 2. Udg.; Hundrup: Stamtavle over Familien Bendz; Hauch-Fausbøll: Slesvigske Kirkebogsuddrag; Wiberg's Præstehistorie. I Fam. Hofgaard i Norge af E. A. Thomle nævnes S. 233, at Nils Rasmussen Hofgaard's Enke Lene Knudsdatter 16. Sept. 1729 i Horsens ægtede Knud Pederssøn Hjort, men hun maa formentlig være død kot efter, da Peter Hiort's Moder, som ogsaa her paa Anetavlen opført, andetsteds opgives at være Martha Lauritzdatter.

Generalkonsul Julius Stürup.

Generalkonsul Theodor Stürup.

{ Gaardejer i Rinke­næs Nis Lorenzen (1669—1741),
g. m.
Maren Kusk (1678—1747).

{ Forpagter paa Melsgaard Thomas Petersen (1685—1754),
g. m.
Cathrine Hansdatter (1693—1768).

{ Købmand i Horsens Knud Petersen Hiort († 1748),
g. m.
Martha Lauritzdatter.

{ Raadmand i Haderslev Hans Rudolph Feddersen
(1717—62), g. m.
Sophia Catharina Lunding (1723—50).

{ Jur. Pract. i Halle Andreas Friedrich Schroeter,
g. m.
Marie Sophie Hinsch.

{ Degn Hans Tranekjær,
g. m.
Anne Marie Stub.

{ Ludvig Nicolaus Gerdes i Øsby,
g. m.
Inger Petersen fra Raad.

{ Deputeret Borger i Haderslev Jacob Schütz († 1763),
g. m.
Helene Raben (1698—1773).

{ Købmand og Skipper i Kjerteminde Lars Muus
(1678—1742), g. m.
Elisabeth Kierstine Morsing (1697—1768).

{ Rasmus Hansen Bærentzen i Kjerteminde,
g. m.
Mette Hansdatter.

{ Sognepræst til Steenstrup og Lunde Rasmus David-
sen Fog (1701—77), g. m.
Maren Bjørn Hansdatter Allerup (1709—95).

{ Borgmester i Kjerteminde Morten Bendz (1709—72),
g. m.
Sophie Caroline Møller (1723—98).

{ Raadmand i Fredericia Bertel Johansen Bruun
(1708—61), g. m.
Kirsten Gudme (1719—67).

{ Købmand i Fredericia Mads Pagh (1707—54),
g. m.
Anne Kristine Pedersdatter Paulsen (1719—67).

{ Provst, Sognepræst til Karby, Hvidbjerg og Redsted
Peder Hansen Brøchner (1691—1769), g. m.
Anne Lauritsdatter Lassen (1704—46).

{ Provst, Sognepræst til Randers St. Mortens Kirke,
Magister Søren Pedersen Wedege (1706—93), g. m.
Magdalene Barbara Olesdatter Thestrup (1715—52).

Nis Lorenzen til Hesselgaard
(1721—95),
g. m.
Magdalene Catharine Thomsen
(1724—1804).

Raadmand i Haderslev Peter
Hiort (1739—1811),
g. m.
Catharina Feddersen
(1748—1819).

Byskriver i Rudkjøbing Johan Fre-
derik Schroeter (1715—84),
g. m.
Birte Tranekjær († 1773).

Borgerlig Senator i Haderslev
Bertel Ludvig Gerdes
(1726—89),
g. m.
Helene Schütz (1742—1805).

Købmand i Kjerteminde, Kon-
sumtionsbetjent i Odense Aage
Muus (1722—70),
g. m.
Birthe Cathrine Bærentzen
(1720—64).

Sognepræst til Steenstrup og
Lunde Lars Fog (1745—1818),
g. m.
Else Kirstine Bendz
(1746—1816).

Justitsraad, Stadshauptmand og
Borgmester i Fredericia Johan-
nes Iver Bruun (1743—1804),
g. m.
Maren Pagh (1742—84).

Konsistorialraad, Provst, Sogne-
præst til Spentrup og Gassum
Hans Brøchner (1720—80),
g. m.
Mette Marie Wedege (1741—98).

Justitsraad, g. m. Maria Hiort
Amsforvalter i (1770—1842).
Haderslev Tho-
mas Lorenzen
(1754—1834).

Gæstgiver g. m. Ingeborg
og Kirkeforstan-
der i Haderslev
Johan Frederik
Schroeter
(1766—1841).

Etatsraad, g. m. Sophie
første Told- og
Konsumtions-In-
spektor i Kjøben-
havn Hans Muus
(1758—1841).

Justitsraad, g. m. Magdalene
Fabrikschejer Bertel
Bruun til As-
mildkloster
(1767—1827).

Barbara
Brøchner
(1761—1831).

Købmand og Stænderdepu-
teret i Haderslev Peter Hiort
Lorenzen (1791—1845),
g. m. Helene Dortha Schroeter
(1808—53).

Grosserer i Kjøbenhavn,
svensk-norsk og storbritannisk
Vicekonsul Elias Bendz Muus
(1805—93),
g. m. Marie Christine Bruun
(1806—64).

Etatsraad, Stifftsskriver Hans Rüdolf Hiort-Lorenzen (f. 1832),
g. m. Oline Johanne Dorothea Bruun Muus (1836—64).

Formand i Landsoverskatteradet Frederik Peter Hiort-Lorenzen (f. 1860).

ET UNDERSKUDT BARN

Den lille Episode, jeg i det følgende skal berette om, hører til den Kategori, hvorom man undertiden kan læse i Almanakhistorier, men som man ellers ikke træffer i det virkelige Liv. Desværre er jeg paa Grund af manglende Kilder — Sognepræstens Børnebog, der omtales nedenfor, eksisterer ikke mere, ej heller Bytingsprotokoller eller Domsakter — kun i Stand til at berette om selve Affærens Hovedpunkt, dens Biomstændigheder, dens Hensigt og dens Forløb maa vi lade ligge. Var det en „Dronning Draga Affære“, eller var det en Haandsrækning, der ydedes en betrængt Veninde, det vil rimeligvis aldrig blive opklaret, kun et Moment i Historien kunde tyde paa, at Jørgen Frantz Hammershaimb ikke har billiget, hvad der er foregaaet, eller maaske paa Grund af Bortrejse har været uvidende om, hvad der gik for sig, det nemlig, at hans her nævnte første Hustru slet ikke omtales i hans udførlige Levnedsløb, der er benyttet efter et gammelt Manuskript i C. F. Nielsen's Stamtavle over Slægten Hammershaimb. Om Slægten, som jeg har behandlet i Slægthaandbogen I, S. 322 ff., kun et Par Bemærkninger Stamfaderen Georg Smendein blev 11. Sept. 1642 ophøjet i den bømske Adelsstand med Navnet von Hammersheimb. Hans Søn Wenceslaus Franciscus de Hammershaimb († c. 1696) udvandrede som Protestant fra Schlesien og gjorde sig i Kjøbenhavn bekendt som Matematiker og Ingeniør. Han var Fader til den her omtalte Jørgen Frantz de Hammershaimb, om hvem jeg særlig med Benyttelse af ovennævnte Stamtavle kan meddele følgende Oplysninger:

Jørgen Frantz de Hammershaimb fødtes 31. Okt. 1688 i Kjøbenhavn og døbt 2. November i tysk Kirke, straks efter Faderens Død (1696) kom han i Tjeneste hos Justisraad, kgl. Generalbyggmester Johan Conrad Ernst, der 1703 satte ham i Lære hos Guldsmed Daniel Schwartzkop, hvor han var til dennes Død 1709, søgte derefter Employ ved H. M.s Søjteneste og blev

antaget som Underskibsskriver paa Orlogsskibet „Lovise“. Som saadan var H. med under Landgangen i Skaane 1709. Under Kampagnerne i 1710 og 11 stod han som Skibsskriver paa Fregatten „Phønix“, og ligeledes i 1712 og 13 som Ober-Skriver paa Orlogsskibet „Eben-ezer“, for hvilke 4 Aars Betjening i Kongens Tjeneste han aflagde rigtig Regnskab for sine høj forordnede Superieurer“, „søgte i Aarene 1714 og 1715 sit Brød paa adskillige Maader efter Guds egen Forsyns Anførsel og Lykkens Vejviisning“, indtil han i Juli 1716 blev antaget som Fuldmægtig hos Økonom Jørgen Jellings Enke Brigitta Thestrup paa det kgl. Søkvæsthus i Kjøbenhavn, hvorfra han tog sin Afsked i Nov. 1717 og begav sig til Norge, hvor han blev antagen som Haandskriver hos Geheimeraad og Viceadmiral Andreas v. Rosenpalm til Skjersø, daværende kommanderende Chef for den norske Sø-Armatør og kontinuerede ved denne Bestilling fra Dec. 1717 indtil Krigens Ende i Aaret 1720, da han med Viceadmiralen ved Michælls Tiden i samme Aar vendte tilbage til Kjøbenhavn. I Marts 1721 blev han af Admiral Rosenpalm rekommanderet Hs. Ekscellence Hr. Geheimeraad og Overkrigssekretær Christian Carl v. Gabel til Bregentved og Christiansdal, hos hvem han antog hans „Hof-Holdnings Beopagtning“ som Sekretær, indtil det behagede Kong Frederik IV allernaadigst, formedelst Hs. Ekscellence Kammerherre v. Gabels Rekommandation og Forestilling, at gratificere ham med Landfogde-Embedet paa Færøerne i afgangne Diderich Marcussens Sted: 5. April 1723, hvilken Charge han ved sin Ankomst til Landet tiltraadte ved Olaitid i samme Aar. Efter 32 Aars Embedsvirksomhed og efterat have haft to af sine Sønner til Medhjælpere i Landfogderiet, døde H. 29. Juni 1765. Han var to Gange gift og havde med begge sine Hustruer 15 Børn. 1. Gang holdt han Bryllup i Thorshavn, 28. Juli 1723 med Eva Margrethe Robring, f. 1677, † 16. Feb. 1727, Datter af Borgmester Johan R. i Næstved og Gidsel Jensdatter. Hun hav-

de forinden sit Ægteskab med Hammershaimb været gift to Gange, først med kgl. Fægtemester Christian Arnoldsen Dysse, og efter dennes Død (1700) med Landfoged paa Færøerne Diderich Marcussen. Af sit Ægteskab med Dysse (der var en Søn af den i 1657 afdøde Borger i Kjøbenhavn og Stamfader til Familien Falkenskjold Arnold Dysse) havde hun to Sønner Hermann og Arnold, der var et Par vilde Krabater, de var begge Disciple paa Sorø Akademi, men gik af Ulyst til Bogen til Søs. Hermann blev Styrmand, men Arnold lod sig 1728 hverve som Rytter under Ritmester Wivet i Generalmajor Numsen's Regiment og blev senere Løjtnant ved de vestindiske Tropper.

Efter sin 1ste Hustrus Død ægtede Hammershaimb 27. Aug. 1727 Elisabeth Kirstine Samuelsdatter (Weyhe), f. 28. Dec. 1712, † 6. Dec. 1776, en Datter af Laugmand Samuel Pedersen Lamhauge paa Færøerne og Armgaard Maria Weyhe.

Om den omtalte Episode indeholder Nicolai Kirkebog under 19. April 1713 følgende:

„Item Jørgen Frantztøn Hammerschiin Skibs Skrifv: p. Gl: Mynt, med H: Kirsten Hansdatter en D: k: Anna-Maria /: fad. Anders Olufson Brendev Br: i hellig Kaarsstr:, Jens Bendtzøn paa Bryggernis Laus Huus, Jacob Jeppesøn Archelie Mester i Haregade i Nye Boder, Hans Hustrue Birgitte Kirstine. Bar og h. B. Anna Lisbeth Hammerschein hos Rentekr: Søfr: Rasmussøn“.

Gudmoderen var Hammershaimb's Søster Anna Lisbeth, der skal være død ung i Kjøbenhavn. Paa en indheftet Seddel i Kirkebogen er noteret:

„Dette Barn Anna-Maria, som er døbt d: 19 April 1713 er befunden siden iche at være Jørgen Frantzt Hammerscheims eller hans Hustruis Kirsten Hansdatters Barn, men et Slegfred Barn af en Sadelmager Enche nafnlig Randine Andersdatter afgangne Christian Rehllings, avlet, effter hendis bekiendelse, for Retten, af en Sadelmagersvend ved nafn Niels Lynge; Hvilchet Barn ved en liderlig Jorde

Moders hielp blev taget fra Moderen, saa snart det blev født, og baaret hen til Hammerscheims Kone, som tog det an og gaf det ud for sit Barn og lod det saaledis døbe; Hvorom Videre underretning, og Byefogdens derpaa gangne Dom findis i Sogne-Præstens Børnebog“.

Nærmere Oplysning har jeg ogsaa forgæves søgt i Sjæll. Registre.

Hauch-Fausbøll.

Litteratur.

I sidste Hefte af Samlinger til Jydsk Historie og Topografi har Postekspedient *C. Klitgaard* skrevet en interessant Afhandling: Af Kornumgaards Historie, der særligt drejer sig om Storbonde-Slægterne Kjærulf og Galskyt, af hvilke flere Medlemmer af den førstnævnte var indgiftede i Smaaadelen, medens den sidstnævnte maa antages at nedstamme fra en uægte Søn af Christoffer Galskyt til Gammelgaard og Boddumgaard, der levede o. 1550—1590.

*

I det under Trykning værende Bind af Patriciske Slægter (III) vil bl. a. fremkomme Stamtavler over Slægterne Aagesen, (Malthe) Bruun, Dinesen, Faber, Hage, Koch, Møller, Nyegaard (Nieuwenhuis), Ræder, Sthyr, Sarauw, Sporon, Swane, Tobiesen og Zachariae.

*

Pastor emer. *John M. Møller* i Assens har samlet en interessant Stamtavle over Slægten *Tronier*, hvoraf Særtryk vil kunne faas hos Forfatteren à 1 Kr. Traditionen fortæller, at Stamfaderen en „Torné“ udvandrede fra Frankrig paa Grund af Religionsfølgelse i sidste Halvdel af det 17de Aarhundrede, forandrede sit Navn til

Tronier og bosatte sig paa en Herregaard i Nærheden af Kiel. Forfatteren har nu med megen Flid søgt at samle hans formentlige Efterkommere, hvilket sikkert har været ret besværlig, da adskillige af dem er dukket ned i Befolkningens bredere Lag. Stamtavlen er prydet med et Billede af Oberst i Livjægerkorpset *W. V. C. Tronier*.

*

Overbibliotekar *S. Birket-Smith* har nu afsluttet Udgivelsen af Københavns Universitetsmatrikel med et 3. Bind (1740—1828), saaledes at de haandskrevne Matrikler fra 1611—1828 nu er fuldstændig udgivne. Matrikelen er sammenholdt med Kommunitetets Matrikel og det filosofiske Fakultets Dekans Matrikel og har overalt faaet en kyndig og omhyggelig Behandling. For den personalhistoriske Forskning er Matrikelen af stor Værd, og efterhaanden, som Trykningen er skredet frem, er den da ogsaa hyppigere og hyppigere bleven benyttet som en Kilde, der kan give Svar, hvor andre er tavse. Det var at ønske, at Matrikelen maatte faa sin fortjente Udbredelse.

*

Arkivregistrator *Poul Bredo Grandjean* har udgivet en Stamtavle over Silke- og Klædekræmmer, Borgerkaptein *Christian Mouritz Tüchsen's* Slægt med nogle Kvindeliner og Portrætter af en Række af Slægtens Medlemmer.

Slægtens Stamfader Raadmand og Boelsmand i Hojer *Moritz Tüchsen* var sikkert Søn af Boelsmand *Tyge Andersen* sst. († c. 1736) og har saaledes ikke Forbindelse med den tønderiske Patricierslægt *Tychsen*. Blandt Billederne lægger man Mærke til Portræterne af Underbibliotekar *Hans Gundorph* og Justitsraad, Herredsfoged *Johannes Claudi*. I en Efter-

skrift meddeles, at Familien under 21. Marts 1913 har sluttet sig sammen i „Det Tüchsen'ske Familieforbund“ med det Formaal dels at skabe en Kapital til Understøttelse, bl. a. ved aarlige Indskud af Medlemmerne, dels at bevirke en Samling indenfor Slægten i det Hele. Det er glædeligt at se, at denne smukke Skik med Slægtsamfund, der er ret almindelig i Udlandet, nu ogsaa vinder Fremgang herhjemme. I de senere Aar er der bl. a. stiftet et Slægtsamfund for Slægten *Fabricius* og et andet for Slægten *Holten*, det sidste har (paa Forslag af nærværende Blads Redaktør) paabegyndt Udgivelsen af et Medlemsblad, hvori Spørgsmaal af Interesse for Slægtens Historie kan blive behandlet. Det var at ønske, at adskillige andre Familier vilde følge det her givne Eksempel, da det jo sikkert vilde være til stor Gavn for den slægtshistoriske Forskning.

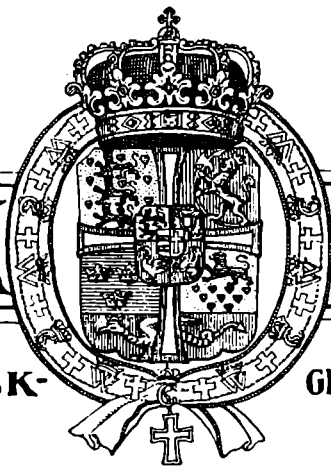
Red.

Genealogisk Tidsskrift

er i det forløbne Halvaar blevet tilsendt adskillige, som vi har tænkt os havde Interesse for Slægtshistorie og Stamtavler, og vi har ogsaa haft den Glæde, at en Del af disse har sluttet sig til os som Abonnenter. Disse Nr. vil nu fra August blive inddragne, hvorfor vi beder dem, der fremdeles ønsker at faa Bladet tilsendt, snarest muligt paategne og indsende til Ekspeditionen den paa Omslaget anbragte Abonnementsseddel.

Redaktion:

Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v. er i Juli og August kun aaben 5—7 Eftermiddag.

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 7

Juli 1913

7. Aargang

OPTEGNELSER OM SLÆGTEN ROSING.

(Slutning).

Anno 1693 den 26 December om Eftermiddagen Klochen 2 slet er ieg *Ulric Friderich Rosing* fød til Verden paa Ullensagger Præstegaard af disse Forældre, min Fader var Hr *Thomas Rosing* Probst ofver Øfre Romeriget, Oudalen og Soller og Sogne Præst for Ullensagers Meenigheder, min Moder var *Margreta Sophia Hausmand*, og blev Gud Herren igien ved Daaben opofret d. 1 Januarij 1694. Videre har mine kiære Forældre draget tilbørlig Omsorg, at ieg er oplært i Guds frygt og blev holdt ved Bogen til 1708 den 1 Maj, da ieg qviterede mine Studia og begaf mig udj hands kongelige Majestets Krigstieniste ved det nordske gevorbne Hr Brigadier *Cicignons* Regm. til Fods og blev Corporal samme Aar ved H. Capitain *Christian Hagemands* Compagnie. 1710 blev ieg Sergiant ved samme Compagnie og gjorde min første Campanie, som skeede under hans Excellence Hr *Baron Löwendalls* Commando. 1712 den 1 Januarij blev ieg Secund Lieutenant ved forbemælte Regiment og H. Capitain *Printzens* Compagnie, og blev Regimentet ved Aarets Udgang commanderet at marchere til Holstein og kom lychelig i Land ved Fladstrand i Januarij Maaned 1713, hvorfra vi ved Natt og Dag marcherede til Husom og strax bloqverede Tønningen, hvor General Feldt Marschall Grev *Steenbock* laae

med den svenske Armée, om Foraaet blev Aprochen aabnet, hvorved den svenske Armée blev obligeret til at gifve sig fangen, hvorefter Reg. kom i Qvarter og om Høsten fik Ordre at marchere til Wismar, mens ved Oldes-

Toldkasserer Hans Rosing (1743—1809).

loe fik Contraordre og kom i Qvarter i Amtet Segeberg. — 1715 marcherede vi til Pomern, mod Høsten kom Secnd: Battalionen hvor ieg stod ved til Rygen, hvor vi tillige med 1 Battalion af det jyske g. Reg. samme Natt, da vi der ankom, hafde en Action med Fjenden, og blev saa Mester af Landet, og strax marcherede tilbage til Straalsund, hvor da Beleiringen gik ret for sig, hvilchen vi erobrede og marcherede

den 2 Januarij 1716 derfra til Norge, hvor vi ankom samme Vinter, saa Vinter Campanien paanye begyndte, hvor ieg da lod mig bruge paa Partj, hvorfore ieg blev fortruchen 6 af mine Camerader til Premier Lieutenant sidst i Aaret 1716 ved Capt: *Hirsches* Compag.; i nævnte Tiid, til Krigen blev sluttet, lod ieg mig bruge paa Partj og var adskillige Gange commanderet paa Galeierne, saa og laa i Marstrand i Guarnison. 1/20 d 22 Octobr. fik ieg Capitains Character, 1721 blev ieg befalet at ligge paa *Flacherøe* Festning, hvor ieg laa et Aars Tiid, siden blev jeg sadt ved General Major *Rømelings* Liv Compagnie som Capt L: 1722 behagede det den allene viise Gud at til sig kalde efter en meget lang og haard Siugdøm min hierte kiære nu salige Moder *Magrete Sophia Hausmand*. 1723 indgik min hierte kiære Fader nu salig *Thomas Rosing* efter alle voris Raad Ægteskabs Løfte med salig Herr *Peder Heides* paa Krogstad hans Enche *Maren Heide-mark*, og behagede det den barmhertige Gud meget hastig paa hands Bryllupsdag nogle Tiimer efter hand var copuleret at til sig kalde voris hierte kiære nu salig Fader 1723 — d. 8 April, efter hand hafde levet i denne moysomme Værden fra 1665 den 26 May til sendt paa Aftenen d. 8 April 1723.

1723 udi November reiste ieg til Søes til Kiøbenhavn og udstoed paa samme Reise stor Fare

1724 den 27 Marty anfortroede hands Majestet mig allernaadigst Capt. *von*

Kroghs hafte Compag. ved H. Obristes *Schulsen* norske gevorb. Dragon Reg.; *von Krogh* blev forfløt ved Accordt til det Trundhiem. frie Compag., hvortil ieg gaf for mit Compag. 1200 Rd: —

Hedvig Rosing, f. Rothenborg.

1735 den 22 Augustj blev ieg efter Guds Forsiun forlovet med min kiære Hustrue *Catrine Sophie* Hr. Obrister og Generalquarttermester i Norge *Michel Sundt* hands Datter, hendes Moder var Hr. Etatsraad og Professor *Johan Friderich Buckvaldts* Datter *Catrine Magrete*, som er hensovet udj Herren paa Abelsøe 1720.

1735 den 28 Octobr. hafde ieg i Guds Nafn Bryllup med min kiære Hustroe *Catrine Sophie Sundt*, som er fød paa Winger 1713 d. 13 Novembr.*), voris Ægteskab har Gud velsignet med disse og efterskrefne Børn.

1737 d. 6 July, Klochen 7 om Eftermiddagen velsignede Gud voris Ægteskab med en liden velskabt Datter, hvilken blev sin Frelsere i Daaben opofret d. 10 July i Rygge Kierke og fik det Nafn *Catrine* efter min Konis salig Moder. Fadderne vare Frue Obristinde *Sundt Dorthea Sophia Tüchsen* min Kones Stifmoder

*) Der har først staaet: udj Septembr. Maa-
ned, men dette er atter udstreget.

og min Konis Søster Frøken *Anne Margrete Sundt*, H. Obrister *Michel Sundt*, min Konis Fader, Hr. Capitain *Anthonj von Brachel* og Conducteur *Doderlein*. — Gud lade hende opvoxe til sit store Nafns Ære, hendis egen Saligheds Beste og voris timlige Glæde Amen, Gud høre det for Jesu Skyld, Amen.

1738 den 9 October Klochen 9 om Morgenen velsignede Gud atter voris Ægteskab med en velskabt fuldkommen Datter, hvorfore hans allerhelligste Nafn være ævindeligt Ære; hand blev sin Frelsere i Daaben opofret d. 11 Octobr. i Friderichstads Kierke og fik det Nafn efter min salig Moder *Magrete*. Fadderne vare Frøken *Anne Magrete Sundt*, min Kones Søster, H. Lieutenant *Arctanders* og H. Lnt: *Walters* Fruer, H. Captain *Frølich* og H. Lnt: *Thomas Rosing*, min Fætter. — Gud lade hende opvoxe til hans allerhelligste Nafns Ære, hendis egen Saligheds Beste og voris timelige Glæde og Fornøyelse. — Gud høre det for Jesu Skyld, Amen!

1738 den 30 December Klochen 1 Eftermiddag behagede det den almægtige Gud at til sig kalde voris kiære og yngste Datter *Magrete*, som blev begravet i Glemmens Kierke ved Friderichstad d 3de Januarij 1739.

1740 den 31 October blev ieg Secund Major i General Major *Ulrichsdals* gevorbne Regimente, efter at ieg hafde vaaren Capitain i 20 Aar og 9 Dage.

1744 den 26 Junij blev jeg Premier Major i Regimentet.

1740 den 21 December Klochen 9 om Morgenen velsignede den grundgode Gud atter voris Ægteskab med en velskabt Søn, hvorfore hands allerhelligste Nafn være ævindeligt Ære, hvilken blev sin Frelsere i Daaben opofret d. 28 Decembr i Christiania Kirke og blev kaldet *Michel* efter min Konis Fader. Daaben forrettede *Ole Borck*, Slots Præst til Aggershuus, hans Faddere vare Hr. Obrister *Hausmand*, Hr. Capt: *Hans Tønsberg*, Monsiør *Jacob Kaae*, *Anthonette Brygman*, H. Major *Cicignons* Frøik. og Jomfru

Ulrica Boyesøn. Gud lade ham være sig opofret til sin Ære, hans Velfærdt og Salighed og voris Glæde og Fornøyelse — Amen!

Halelu Jah! Amen!

Anno 1741 den 13 Januarij behagede det den alene viise Gud at til sig kalde voris kiære nu salige Daatter *Catrine* Klochen 8 om Morgenen og blev begravet d. 17 Januarij i Aggers Kierke hos hendes Moder Faders Moders.

Anno 1741 den 13 April Klochen 4 om Morgenen behagede det den Allermægt. at til sig kalde voris kiære nu salige Søn *Michel*, som blev begravet d. 17 April udj Aggers Kierke hos sin salige Søster. — Herren gaf, Herren tog, Herrens Nafn være ævindeligt Ære. — Amen!

Anno 1742 den 8 April Klocken half 7 om Efternmiddagen velsignede Gud atter voris Ægteskab med en velskabt Datter, hvorfore hands allerhelligste Nafn være ævindeligt Ære, hvilken blev sin Frelsere i Daaben opofret og fik det Nafn *Dortea*. Daaben forrettede i Christiania Kierke d. 13

Sognepræst Thomas Rosing (1747—99).

April H. *Eilersen*, Capelan til Fiet, hendis Faddere vare H. Obrister *Ulrichsdal*, H. Major *Cicignon* og H. Major *Michael Sundt*, min Svoger, Frue Obristinde *Storm* og Madame

Kaae. — Gud lade hende opvoxe til hands allerhelligste Nafns Ære, hendis Salighed og voris Glæde og Fornøjelse. Gud høre og giøre det for Jesu Skyld. Amen! Hallelu Jah! Amen!

Fabrikerer, Brandinspektør C. W. Rosing.
(1779—1838).

Denne voris Daatter *Dortea* er opkaldet efter min Koonis Stif Moder Frue General Majorinde *Sundt*.

Anno 1743 den 12 May Klochen 11 slet om Aftenen velsignede den grundgode Gud igen voris Ægteskab efter en hastig og naadig Forløsning med en velskabt Søn, hvorfore hands uendelige Nafn være ævindeligt Ære, hvilken blev sin Frelser i Daaben opofret d. 17 May og fik det Nafn *Hans* efter hands Excellence Herr General *Arnoldt* og min salig Far Fader, Daaben forrettede H. *Otto Holmboe*, Sogne Præst til Aggershuus Slott og Aggers Meenighed her i vor Frelseris Kierke i Christiania, hands Faddere vare deris Excellence og General en chef i Norge *Hans Jacob Arnoldt*, min kiære Wer Fader General Major og Chef for den norske Fortifications Etat *Michel Sundt*, Frue Obristinde *Hausmands Helvig Catrine Wernschioeld*, Frue Casserer *Brandtes Anne Catrine Ries* og Jomfrue *Catrine Dortea Kaae.* —

Gud lade ham være sig opofret til sin Ære, hands Velfærdt og Salighed og voris Glæde og Fornøjelse. Amen! Hallelu Jah! Amen!

Anno 1744 den 14 Augustj om Formiddagen ved 10 Slet velsignede Gud igien voris Ægteskab med en velskabt Datter og blev sin Frelsere igjen ved Daaben opofret den 20 Augustj, Daaben forrettede H. *Henrich Ries* Sogne Præst i Friderichstad, og blev hun kaldet *Magrete* efter min og Hustruis salige Moder, hendis Faddere vare Hr. Obriste Lieutenant *Henrich Tønsted* af Fortificationen, H. Captain *Bendix Leffelman* af H. General Major *Ulrichsdals* Regiment, min Svoger H. Captain *Johan Friderich Sundt* af H. Generalmajor Hvidtfeldts Regimente, *Kristine Catrine Ries*, H. Major *Poumeaus* Hustrue, og Frøchen *Dorothea Magdalene von Vireg*, salig ObL. *Wiregs* Datter. — Gud gifve hende sin Hellig Aands Naade for Jesu Christi Skyld at opvoxe Gud til Ære, hende self til ævige Velfærdt og Salighed og os til fælles Glæde og Fornøjelse! Amen! Hallelu Jah! Amen!

Anno 1745 den 21 December om Morgen 8½ slet behagede det Gud at velsigne voris Ægteskab med en velskabt fuldkommen Datter, hvilken blev sin Frelser i Daaben opofret den 28 Debr. og fih det Nafn *Christine* efter min salig Faders Moder Bispinde *Christine Bang*, Daaben forrettede Sogne Præst til Friderichsted H. *Henrich Kier*, Faderne vare Frue General Majorinde *Ulrichsdals* og Capt: *Scheels* Frue Mandsfaderne vare hands Excellence H. General Lieutenant *Hvitfeldt*, H. Major *Poumeau* af H. Obrister *Rømelings* Reg: og min Svovr H. Feuerverker *Johan Ludvig Sundt*. Denne voris lille kiære Datter behagede det Gud at til sig kalde ved en sagte Død Klochen 2 om Morgenen d. 16. Febr. 1746 og blev begravnen her i Friderichstads Kierke d. 19 Febr. 46. — Herren gaf, Herren tog, Herrens Nafn være ævindeligt lofvet. Gud lade os med Glæde samlis for hands allerhelligste Ansigt i de ævige Boeliger. Amen. Gud høre det i Jesu Nafn. Amen.

Anno 1746 den 14 Marty blev ieg virkelig Obriste Lieutenant i H. General Major *Ulrichsdals* norske gevorbne Regimente. Guds Nafn være ævig Ære, som har giørdt det saa meget vel med mig, hvorfore hands allerhelligste Nafn være ævindeligt lovet og benedidet. Amen, i Jesu Nafn, Amen!

Anno 1747 den 3 Marty, som var en Fredag ved 10 slet om Formiddagen, velsignede den allerhøieste og naaderige Gud efter en meget naadig Forløsning atter voris Ægteskab med en velskabt Søn, hvorfore hands uendelige høye Nafn være ævindeligt lovet og ophøyet. Torsdagen derefter som var d. 9 Marty blev hand sin Frelser i Daaben opofret her udj Aggershuus Slotskirke. Daaben forrettede Hr. *Simon Bendiche* Capelan til vor Frelseris Kierke i Christiania, som udi Hr. *Holmboes* Stæd forrettede hands Einbede i hands Fraværelse, og kaldet med det Nafn *Thomas* efter min salig Fader, hans Daabis Vidne vare Obrister

Margary Vibe Rosing, f. Scheel.

Cicignon, Chef for det 2^d Westerske nat: Reg:, min Svoger Major og Generalquartermester Lieutenant *Sundt* ved den norske Fortifications Etat, H. Major *Scheel* af G: Major

Ulrichsdals Regiment, *Helvig Catrine Wernschield*, H. General Major *Hausmans* Frue og Frøchen *Catrine Wilhelmine von Krogh*. — Gud lade ham opvoxte til sin Ære, Forældernis og Paarørendis Glæde og sig selv til ævig Salighed og Nytte. Gud hør det for Jesu Skyld, Amen, Halelu Jah, Amen!

Anno 1748 den 6 Julij, som var en Løverdags, Klochen 7 om Morgenen velsignede Gud efter en meget naadig Forløsning atter voris Ægteskab med en velskabt Datter, hvorføre hands uendelig høye Nafn være ævindeligt lovet og ophøyet. — Fredagen derefter som var d. 12 Julij, blef hun sin Frelser i Daaben opofret udj Aggershuus Slots Kierke, Daaben forrettede Slots Præsten Hr *Otto Holmboe*, og gifvet det Nafn *Sophie* efter min salig Moder og min Konis Stifmoder, hendis Daabens Vidner vare Hr Justits Raad *Friderich Glud*, Hr Cancelliraad *Johann Friderich Brandt* og min Svoger Hr Feuerverker *Johan Ludevig Sundt*, *Anne Magrete Sundt*, H. Major *Sundtes* Frue, og Frøken *Ditlevinde Biørnsen*, Obrister og Comendant *Biørnsens* Datter. — Gud lade hende opvoxte til hands store Nafns Ære, Forældernis Glæde og sig selv til ævig Salig og Nytte. Gud høre det for Jesu Skyld, Amen, Haleluja, Amen!

Anno 1748 den 5 November bihagede den allene viise Gud at til sig kalde voris lille Datter *Sophie* og blev hun begrafven d. 8 dito udj Aggers Kierke hos hendis salige Søster *Catrine* og Broder *Michel*. Gud samle os med Glæde i de ævige Boliger, hvilchet Gud høre for Jesu Skyld, Amen!

Anno 1750 den 30 Marty, som var Mandag, og anden Paaschedag om Eftermiddagen Klochen mod 7 slet, blev min Hustrue ved Guds naaderiige Hjælp lychelig førløst og voris Egteskab atter velsignet med en velskabt Datter, som paafølgende Mandag den 6 April blev sin Frelser i Daaben opofret og gifvet det Nafn *Lovise* efter min Konis Moders Søster Frue Conferents Raadinde *Basballe*. Daaben forrette Sogne Præsten udj

Friderichstad, Hr *Hans Friderich Tambs*, hendis Faddere vare Hr Ingenieur Major *Vagel*, Hr Capitain *Friderich Casper Huus Lorentz* af det nordiske Artiglerie Corps, min Konis Broder H. Lieutenant *Michael Wilhelm Sundt* af General Major *Rømelings* Regiment, *Helvig Wærnschiold*, H. General Major og Comndant *Storms*, og Frøchen *Sophia von Ulrichsdal*, Hr General Major *Ulrichsdals* Datter. — Gud lade hende være sig opofret til sin Ære, Velfærdt og Saligheds Beste, og voris Glæde og For-

Konsistorialraad Ulrik Fr. Rosing. (1776—1841).

nøyelse — Gud høre det for Jesu Skyld — Amen! Halelu Jah! Amen!

1750 den 27 Maii behagede det den allene viise Gud at til sig kalde denne voris yngste Datter *Lovise*, som den paafølgende 29 dito her i *Friderichstads* Kierke blev begrafven hos hendis salig Søster *Christine*. Saa Herren gav, Herren tog, Herrens Nafn være ævindeligt lovet. Gud samle os med Glæde i de ævige Boeliger for Jesu Amen.

1751 den 22 Julii, som var Torsdag om Formiddagen Klochen 10 slet velsignede den allerhøyeste og naaderige Gud efter en temmelig haard Forløsning atter voris Egteskab med en

velskabt Søn, hvorføre hands guddommelige Nafn være ævindeligt lovet!

Torsdagen d. 29 Julii blev hand sin Frelser igjen op ofret ved Daaben her udj *Friderichstads* Kirke af Sogne Præsten her paa Stædet Hr *Hans Friderich Tambs* og kaldet ved det Nafn *Michel* efter mir Konis Fader, hands Daabis Vidner og Faddere vare *Jochum Friderich Fochen* Capitain ved General Major *Rømelings* Reg., *Christopher Christian Hvitfeldt* Capitain ved Generallieutenant *Ulrichsdals* Reg., *Maria Elisabeth von Ulrichsdal*, Major *Vogels*, *Barbra Lemmich*, Krigsraad og Proviand Forvalter *Rømers*, og Frøchen *Margrete von Storm*, General Major og Comendant *Storms* Datter. — Gud lade hannem opvoxte til sin Ære, Forældernis og paarørendis Glæde og sig selv til Nytte og Salighed.

Amen! Halelu Jah! Amen! —

1752 den 11. Martii Klochen 5 slet om Morgenen hensov salig udi Herren bemelte voris lille Søn *Michel*, der hand var 6 Maaneder 2de Uger og 3de Dage gammel og blev neste Tiisdag derefter d. 14 ejusdem begravet i *Friderichstads* Kierke hos 2de sine salige Søstre. — Gud fryde hans Siæl ævindeligt for sit hellige Ansigt og lade os alle did samlis for Jesu Christi Skyld! Amen!

1753 den 4 Februarii som var en Søndag Klochen 10 slet om Formiddagen velsignede den allerhøyeste Gud efter en meget naadig Forløsning atter voris Ægteskab med en velskabt og triveligt Søn, hvorføre hands uendelige Nafn være ævindeligt høyt lovet! Mandagen den 12 Febr blev hand sin Frelser igjen opofret ved Daaben her udj Aggershuus Slots Kierke af Slots Præsten Hr *Otto Holmboe* og kaldet ved det Nafn *Michel* efter min Konis Fader, hands Daabis Vidner vare *Jørgen Christopher von Koppelau*, Obrist og Cheff ofver det 3de synder fieldske nationale Dragouner Regiment, *Johan Friderich Tüchsen*, Conducteur ved den nordiske Fortifications Etat, *Catharina Marie Wendelboe*, salig ObL: *Holms* Enke Frue, Frøchen *Sophia Magdalena Sundt* og Joinfrue *Edel Friderica Boye-*

sen. — Gud lade ham opvoxe til sin Ære, Forældernis og Paarørendis Glæde, og sig selv til Lyke og Salighed.

Amen! Halelu Ja! Amen! —

1754 d. 21 April som var en Søndag Klochen ved 1 slet om Natten til same Dato velsignede Gud atter voris Ægte-skab efter en meget naadig Forløsning med en velskabt Datter, hvorfore hands uendelige Nafn være ævindelig høyløvit! Mandagen d. 29 April blev hun sin Frelsere igien ved Daaben opfret her udj Aggershuus Slots Kierke, Daab blev forrettet af Slots Præsten Hr Otto Holmboe og gifvet det Nafn Karen efter salig Karen Tollers, salig General Lieutenant og Geheime Raad Hausmans Frue og min salig Faster, hendis Daabis Vidner vare Herr Generalkrigs Commissarie Jochum Hein, Herr Justits Raad og Krigs Bogholder Thomas Bukier og min kiære Svoger Hr Primier Lieutenant ved det 2^{det} vesterlehnske Regiment og Conducteur ved den nordske Fortifications Etat Michael Wilhelm Sundt, Anna Marie Lilien-schild, Herr Obrister Reichweins, Frue Martha Kane, Hr Regiments-quartermester Friderichsens Frue, og Frøichen Anne Chatarina Pettersen, Hr Obrister Lieutenant og Casserer Pettersens Datter. — Gud lade hende opvoxe til sin Ære, Forældernis og Paarørendis Glæde og sig selv til Lyche og ævig Salighed. — Amen! Halelu lah! Amen!

1754 den 10 Julii Klochen 7^{1/2} slet om Morgenen behagede det Gud at til sig kalde voris yngste nu salige Datter Karen, efter hun hafde levet 11 Uger og 2 Dage og blev begravet udj Aggers-Kierke hos sine 3de Søskind d. 12 dito. Gud fryde hendis Siæl for sit hellige Ansigt og lade os alle med Glæde samlis for Jesu Christis Skyld. Amen! Halelu lah! Amen!

(Herefter følger et senere gjort Uddrag).

Uddrag af det foregaaende:

Rasmus Rosing, Præst nordenfjelds, født i Jylland af gammel ædel Extraction og adelig Herkomst.

Hans Søn var Klaus Rosing, Præst til Brønøen, gift med Birgitte Christinsdatter Schancke.

Deres Søn var Hans Anton Rosing, født i Brønøens Sogn i Nordland, Thronhjems Lehn,

den 9de August 1625, død den 13de April 1699. —

Hans Clauson Rosing, fød 1625; først Sognepræst i Tureby, siden Sognepræst i Callunborg 1661. 1664 blev han Biskop i Christiania og tillige Concistorialraad, og døde den 13de April 1699. —

Dennes Børen vare:

1. Thomas.
2. Claus.
3. Johan, Sognepræst til Faaberg.
4. Birgitta.

Thomas Rosing, født 1665, gift første Gang med Jomfru Margrethe Sophie Hausman (død 1722), gift anden Gang den 8de April 1723 med Maren Heidemark og døde samme Dag.

Thomas Rosings Børn vare:

1. Ulrik Frederik, født 26de Decbr_ 1693.
2. Hans, født 16de Februar 1695.
3. Antonetta Augusta, født 27 Septbr_ 1696, døde 5 Dage efter Fødselen.
4. Christian, født 14de April 1699, død 19de Juni 1700. —
5. Christine Margrethe, født 19 Marts 1701.
6. Frederik Daniel, født 2^{den} Septembr_ 1703.
7. Hermana Chatharine, født 19de Juli 1708.
8. Elisabeth Antonette, født 19de Juli 1714.

Ulrik Frederik, gift med Chatharine Sophie Sundt (født den 13 November 1713).

Dares Børn vare:

1. Chatharna, født 6te Juli 1737, død 13de Januar 1741.
2. Margrethe, født 3de October 1738, død 30de December 1738.
3. Michel, født 21de Decembr_ 1740, død 13 April 1741.
4. Dorthea, født 8de April 1742.
5. Hans, født 12te Mai 1743.
6. Margrethe, født 14de August 1744.
7. Christine, født 21de Decbr_ 1745, død 16de Februar 1746.
8. Thomas, født 3de Marts 1747.
9. Sophie, født 6te Juli 1748, død 5te November 1748.
10. Lovise, født 30te Marts 1750, død 27de Mai 1750.
11. Michel, født 22de Juli 1751, død 11te Mai 1752.
12. Michel, født 4de Februar 1753.

Karen, født 21de April 1754, død den 10de Juli 1754. —

Dorthea, gift med Apoteker Sinding. Toldkasserer Hans Rosing, gift første Gang med Hedevig Rothenborg, anden Gang med Christiane Stenersen.

Margrethe, gift med Præsten Stenersen.

Thomas, Præst i Spydberg.

Michael, Capitain i Christiansand.

Fabrikejær C. W. Rosing og Konsistorialraad U. F. Rosing, hvis Portræter er gengivet her, var Sønner af Toldkasserer Hans Rosing, og Margary Vibe Scheel var Fabrikejær C. W. Rosing's 2. Hustru.

SPØRGSMÅL

(Alle Besvarelser bedes sendte til Redaktionen, for at de helt eller delvis kunne blive offentliggjorte her i Bladet).

Da jeg har under udarbeidelse et slægtsregister over fam. Elster og Krum, som omkr. 1706 kom fra Danmark til Strømsø (Drammen) vil jeg være taknemlig for oplysninger og er stedse til gjentjeneste.

Elster: Peter Lorentzen Elster var Orgelbygger og kom hidop i 1706 fra Nordborg i Holsten. Han havde mindst 2 børn døbt dersteds nemlig: Ingeborg Elster født i Nordborg ²³/₈ 1698 og Peter Elster født i Nordborg ¹/₁ 1700. En Claus Larsen Elster findes begravet paa Strømsø ¹¹/₁₀ 1743, 64 år gm.

Krum: Den første af dette navn finder jeg paa Strømsø 1709, han hed Anders Hansen Krum. Han begr. i 1736. Hans hustru Kirsten — — begr. i 1747. Af hans børn er Margrethe Jensdtr. Krum f. i 1685 (død 1761, 76 år gm.), Jens Jensen Krum f. ca. 1688, Maria Krum f. i 1694 (død 1789, 95 år gm.) Jens Jensen Krum f. i 1700. Da alle børn kalder sig „Jensen“ Krum, har Anders Hansen Krum formodentlig været deres stedfader. Kristen Krum var muligvis 1. gang gift med Anders Hansens broder. Det er paafaldende at to af sønnerne heder Jens, men omtales de gjentagne gange som „brødre“ og deres børn igjen som fætttere. Hvorfra i Danmark Fam. er kommen ved jeg ikke. En tradition vil vide, at en Elster og en Krum kom sammen op fra Holsten.

E. Krum Hjersing,
Solligaten 1, Kristiania.

Svar.

Spørgsmaal 1, for 1913.

I Anledning af Oberst W. F. Laubs Forespørgsel og Redaktionens Svar i Genealogisk Tidsskrift Nr. ⁵/₁₀₁₃ vedrørende *Hardenack Otto Conrad Zinck* skal jeg herved gøre opmærksom paa, at der af „Hofviolonernes“ Forfatter findes flere Artikler om Medlemmer af Familien Zinck i Dansk Biografisk Lexikon, XIX Bind, deriblandt om ovennævnte H. O. C. Zinck, dennes Broder Bendix Friederich, gift med Charlotte Nussbaum, og Fader Bendix Friederich, der endte som Organist i Slesvig og hvis Fader *Ægidius Bendix Zinck* var Organist i Svabsted i Nærheden af Frederiksstad.

Mulig vil Oplysning om Susanne Elisabeth Pontets Forældre kunne findes i en eller anden hamborgsk Kirkebog, da Ægteparret, som viedes den ²⁷/₉ 1774, boede i Hamborg paa den Tid.

Hector Boeck.

Ingeniør, cand. polvt. Frits Rudolph Christiani (f. 1877), g. m. Alexander Oldenburg Christiani (f. 1910).	Sognepræst til Nibø og Voxlev g. m. Cecillie Ulrikke Birgitte Marie Frits Holger Christiani (f. 1848), Pontoppidan (f. 1856).	Sognepræst g. m. Anna Jacobine Foss (1819—92).	Krigsraad, Sproglærer Christian Friederich Christiani (1783—1854), g. m. Helena Catharina Colding (1785—1869).	Lektor i Göttingen Christian Christiani (1739—1802), g. m. Maria Charlotte Kühlbruun (f. 1760).
			Etatsraad, Borgmester i Roskilde Lauritz Foss (1787—1875), g. m. Frederikke Agnethe Smith (1792—1858).	Danser ved det kgl. Teater Andreas Christian Colting (c. 1759—98), g. m. Skuespillerinde ved det kgl. Teater Anna Sophie Jacobsen (1756—).
	Apoteker i g. m. Nysed Frode Camillus Pontoppidan (1812—71),	Sognepræst til Damsholte Børge Pontoppidan (1776—1854), g. m. Mette Marie Jansen (1782—1856).	Sognepræst til Lundum og Hansted Dines Pontoppidan (1773—91), g. m. Birthe Marie Sidenius (1743—1830).	Hof- og Stadsretsprokurator Holger Foss (1750—1818), g. m. Ane Martine Calmer (1756—1800).
	Salmedigteren, g. m. Præsttil Sorterup og Ottestrup Theodor Vilhelm Oldenburg (1805—42),	Kammerherre, Deputeret i Generaltoldkammeret og Kommercekollegiet Frederik Oldenburg (1767—1848). g. m. Marie Clarette Benedicte Bastholm (1773—1807).	Biskop over Aalborg Stift Rasmus Jansen (1746—1827), g. m. Frederikke Petersen (1755—94).	Ejer af Adressekontoret og Bogtrykkeriet i Odense, Cand. jur. Frederik Seidelin (1750—1822), g. m. Ulrikke Birgitte Melbye (1757—97).
	Geheimekonferensraad, fh. Over- g. m. præsident i Kjøbenhavn Valdemar Oldenburg (f. 1834),	Kommandør Jean André Suenson (1773—1840), g. m. Anna Cathrine Lütken (1776—1855).	Generalmajor, Vicekommandant paa Frederikssteen Adam Christopher v. Oldenburg (1736—1803), g. m. Maria Schøller (1741—70).	Kgl. Konfessionarius, Dr. theol. Christian Bastholm (1740—1819), g. m. Ingeborg Foss Rosenstand Goiske († 1777).
	Henriette Oldenburg (f. 1880).	Viceadmiral Hans Stephansen (1773—1851), g. m. Henriette Caroline Tønder (1782—1867).	Godsforvalter ved Sorø Akademi Caspar Peter Müller († 1776), g. m. Anna Paludan († 1805).	Konsul i Algier, kgl. Agent Nicolas Suenson (1731—1805), g. m. Jeanne Fraissinet.
			Hospitalsforstander i Vejle Urban Jacob Stephansen (1724—73), g. m. Cathrine Marie Lohmeyer († 1779).	

ANETAVLER

Vi bringer ogsaa denne Gang en borgerlig, hvis 32 Aner kendes, ganske vist tilhører vedkommende den yngste Generation, men han er tillige paa Springet til at have sine 64 Aner komplet, da de faa der mangler (Overamtmand Kühlbruun's Hustru, Hofdanser Colding's Forældre) maa kunne skaffes. Adskillige af de 32 Aner kan endog føres flere Generationer længere tilbage.

Lektor Christian Christiani's Hustru var Datter af Amtmand i Ottersberg (2 Mil n. n. o. for Achim) Conrad Kühlbruun. Hun var f. 30. Marts 1760 i Otterstedt og havde følgende Søskende:

1. Johann Ludolph Barthold Kühlbruun, f. 31. Marts 1754, 2. Caroline Elisabeth, f. 14. Maj 1755, 3. Georg Clemens Kühlbruun, f. 19. Aug. 1756, 4. Catharine Magdalene, f. 3. Dec. 1758, 5. Carl Friedrich Nicolaus Kühlbruun, f. 2. Dec. 1761, alle fødte i Otterstedt.

Selv var Lektoren en Søn af Christian Christiani, der kom fra Egnen ved Bodensøen og 19. Juli 1734 blev Borger i Bremen, her ægtede han ²²/₈ 1733 Rachel Bendus. Hun var Datter af Siemon Bendus og Sibylle Hoppen, hvem Senatet 11. April 1692 „umb dass sie bey Albert Meyern in die achte Jahre treulich gedienet“ skænkede Borgerret i Bremen. Med hende havde Siemon Bendus følgende Børn:

1. Albert Bendus, hjemmedøbt ¹⁸/₃ 1693, 2. Eliesabeth, hjd. ¹⁹/₁₀ 1694, 3. Alheidt, hjd. ²⁵/₆ 1697, 4. Anna, hjd. ⁹/₁ 1701, 5. Siebilla, hjd. ³⁰/₉ 1703 og 6. Rachel, f. ⁵/₂ 1706.

Om „Hofdanser“ Colding's Forældre er intet bekendt, hans Hustru derimod var Datter af Hofviolon, Stadsinstrumentist i Kjøbenhavn Hans Hinrich Jacobsen (f. 1726 † 1795), hvis musikalske Begavelse nedarvedes gennem Slægten, og Hustru Sophie Cathrine Knigge, som en Familietradition sætter i Forbindelse med Forfatteren til „Omgang med Mennesker“, men som dog vistnok snarere hører hjemme i den flensborgske Borger-slægt af samme Navn. Deres Datter Anne Sophie, gift Colding, der er opført paa Anetavlen, blev som bekendt degraderet fra Skuespillerinde til Overpaaklæderske, fordi den sindsyge Christian VII havde forset sig paa hendes lange Næse. Hofviolon J. var Søn af Sadelmager Hans Jacobsen i Flensborg.

Hof- og Stadsretsprokurator Holger Foss var Søn af Superkargo Lauritz F. (f. 1721 † 1750), og Mette Rose (f. c. 1724 † 1787), der skal have været en Købmandsdatter fra Grenaa. Over Superkargo Foss' Forfædre giver følgende lille Tavle en Oversigt:

Sognepræst til Steppinge g. m. Agathe. Lauritz Foss († c. 1640),	Astrologen, Rektor, senere res. g. m. Cathrine Kapellan i Kolding, Mag. Jens Hansdatter Sørensen Hundevad (c. 1577—1659), (c. 1596—1633).	
Provst, Sognepræst til Ribe St. g. m. Catharine Kirke, Mag. David Foss (1604—59),	Anna Hundevad (1620—84).	Provst, Sognepræst til Varde St. Jacobi Kirke Niels Hansen Arensberg (Aquilomontanus) († c. 1694).
Provst, Sognepræst til Pjedsted og Gaarslev Lauritz Foss (1643—1704), hvis 1. Hustru er ubekendt.		Provst, Assessor, Sognepræst til g. m. Christiane Hveisel og Givskud, Mag. Peder Wandel fra Ribe. Arensberg (c. 1669—1733),
Sognepræst til Grindsted og Heinsvig David Foss g. m. (1677—1728),		Anna Arensberg († 1770).

Superkargo Lauritz Foss.

Holger Foss' Hustru Ane Martine Calmer var Datter af Møller Morten Erichsen C., der 29. Nov. 1741 i Vester Aaby blev viet til Marie Møller, Datter af Forpagter paa Brendegaard Mads Knudsen Møller, og Søster til Dorothea Madsdatter Beaufin, der 1758 ægtede Sognepræst til Gislev og Ellested Villads Jacobsen Krebs.

Amtsprovst Troels Smith's 8 Aner kendes som følger:

Kommercekom- g. m. Anna missær, Assessor i Mor- Overhofretten i tensdat- Christiania, Trælast- ter handler og Jorde- Sand, godsejer i Brager- († 1677). næs Laurits Lau- ritsøn († 1686),	Præsident i g. m. Mil- Trondhjem Peter de Kaasbøll, Schøller († 1693), (1655—	Hans Bolting g. m. Edel paa Ferritslevgaard, Bar- foed. foed. Sognepræst til g. m. Do- Fredericia Michae- rothea lis Kirke Immanuel Harder. Cirsovius fra Pommern († 1693),
Justitsraad, Generalfiskal g. m. Troels Smith til Danerup- gaard (1672—1730),	Ellen Kaasbøll (1682—1748).	Kaptajn Claus Barfoed g. m. († 1759), Christine Cirsov († 1726).
Rektor i Holbæk, senere Sognepræst i Mern Peder g. m. Troelsen Smith (1707—95),		Edele Dorothea Barfoed (c. 1714—83).

Troels Smith.

For flere af disse Aners Vedkommende kan vi gaa endnu længere tilbage. Anne Sand var saaledes Datter af Foged paa Follo, Tolder ved Drøbak og Hurum Morten Lauritssøn Sand til Store Sand i Hurum († før 1685) og Sebilla Hansdatter.

Milde Schøller's 4 Aner ser saaledes ud:

Ombudsmand og Forvalter over Bakke Klosters Len Caspar Schøller til Gjølmo (1582—1661),	g. m. Ellen Jyde (1587— 1657).	Sognepræst i Hittern Melchior Ja- cobsen til Kirkesætter,	g. m. Milde Øndes- datter.
---	--------------------------------------	--	-------------------------------

Assessor i Overhofretten i Christiania til Kirkesætter (1628—1705),	Ejler Schøller g. m.	Gunelle Melchiorssdatter (1628—62).
--	-------------------------	-------------------------------------

Milde Schøller.

Af disse 4 Aner var igen Caspar Schøller Søn af Slotsskriver paa Riberhus Christoffer Schøller (1534—94) og Karen Hansdatter († 1592) samt Sønesøn af Iver Schoell fra Mähren. Caspar Schøller's Hustru Ellen Jyde var Datter af Borgmester Christen Jensen Jyde og Anne Hansdatter.

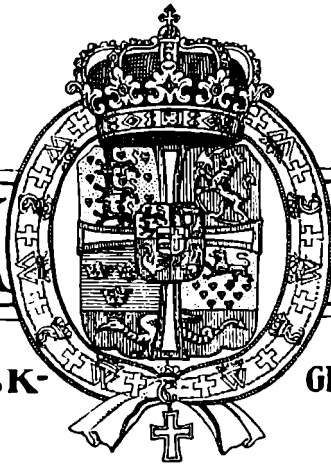
Gennem Milde Schøller er Alex. Christianis Forældre, som nedenstaaende Tavle viser, baade beslægtede indbyrdes og med Peter Tordenskjold.

Slotsskriver Christoffer Schøller (1534—94).

Ombudsmand Caspar Schøller til Gjølmo (1582—1661).	Ombudsmand Eiler Schøller (1584—1628).	
Overhofretsassessor Eiler Schøller til Kirkesætter (1628—1705).	Vicelaugmand Christoffer Schøller til Gjølmo (1630—81).	Købmand i Trondhjem Christoffer Schøller.
Milde Schøller (f. 1655), g. m. Præsi- sident Peter Kaasbøll.	Oberst, Generalkvartermester Caspar Schøller († 1716).	Maren Schøller (1656—1742), g. m. Raadmand i Trondhjem Johan Wessel.
Ellen Kaasbøll (1682—1748), g. m. Ju- stitsraad, Generalfiskal Troels Smith.	Konferensraad, hvid Ridder Christoffer Schøller til Veden (1707—74).	Peter Tordenskjold.
Sognepræst til Mern Peder Smith (1707—95).	Marie Schøller (1741—70), g. m. Generalmajor Adam Christopher v. Oldenburg.	
Amtsprovst Troels Smith (1744—1823).	Kammerherre, Deputeret Frederik Oldenburg (1767—1848).	
Frederikke Agnethe Smith (1792—1858), g. m. Etatsraad, Borgmester Lauritz Foss.	Sognepræst til Sorterup og Ottestrup Theodor Vilhelm Oldenburg (1805—42).	
Anna Jacobine Foss (1819—92), g. m. Sognepræst i Nysted Emil Christiani.	Geheimekonferensraad Valdemar Oldenburg (f. 1834).	
Sognepræst i Nibe Frits Christiani (f. 1848).	Henriette Oldenburg (f. 1880).	
Ingeniør Rud. Christiani (f. 1877).		(Fortsættes).

Med næste Nr. følger dobbelt Tillæg.

Redaktion:
Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v.
(9—11 og 5—7).

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 8

August 1913

7. Aargang

PROFESSOR MED. ET CHIR. ANDERS AAGAARD'S SLÆGT.

I Bibliotek for Læger, 2. H., 1910, har Kredslæge K. Carø offentliggjort en Skildring af Professor Anders Aagaard's Liv, navnlig som Universitetsprofessor og særlig omfattende Aarene fra hans Udnævnelse 1688 til han 1699 flygtede fra Landet paa Grund af Underslæb, medens det ikke er lykkedes Dr. Carø helt at opklare hans Slægtskabsforhold ej heller hans Liv efter 1700, da han tilskrev Konsistoriet fra Haag. Det sidste Punkt maa ogsaa jeg lade ligge, derimod stødte jeg i Sommer ved nogle Undersøgelser i anden Anledning tilfældig paa Oplysninger om Professor Aagaard's Familieforhold, som jeg her finder Anledning til at offentliggøre, saa meget mere som Professor Aagaard er den eneste af de medicinske Professorer fra det 17. Aarhundrede, om hvem man hidtil har savnet fyldestgørende Oplysninger.

Kredslæge Carø paaviser i sin Afhandling, hvorledes Geheimeraad Mathias Moth, der gentagende kalder Anders Aagaard for sin Svoger, har haft Indflydelse paa hans Karriere og anfører, at Mathias Moth var gift med en Datter af Præsten *Anders* Lauritsen Aagaard i Ørum, da Dr. C. imidlertid sikkert rigtig identificerer Professor Anders Aagaard med den *Andreas Nicolai Aagaardus*, der blev Student fra Kalundborg, og denne jo altsaa ikke kan være Søn af en Anders, og sam-

tidig paapeger, at Biskop i Christiania Hans Munch, der havde været Præst i Kalundborg, var gift med en Anne Aagaard, der dels kaldes Sophie Amalie Moth's Søskendebarn, dels Mathias Moth's kødelige Kusine, slutter Dr. C., at Svogerskabet med Mathias Moth maa søges gennem et direkte Slægtskab med Familien Moth, og at Biskop Munch's Hustru og Professor Anders Aagaard har været Søkende. Denne sidste Slutning er ogsaa rigtig, men samtidig er Anders Aagaard tillige Svoger til Mathias Moth, idet baade dennes og Biskop Munch's Hustru var hans Halvsøstre.

Mathias Moth var som anført gift med en Datter af Hr. Anders Aagaard til Ørum, Viskum og Veirum. Hr. Anders døde 8. Juni 1661, og hans Enke Mette Pedersdatter Ostenfeld, en Borgmesterdatter fra Viborg, ægtede da hans Efterfølger i Embedet Hr. Niels Olufsson Mariager; medens hun i 1. Ægteskab havde 5 Døtre, fødte hun c. 1664 Hr. Niels en Søn Anders, der er vor Professor Aagaard, han er opkaldt efter sin Moders 1. Mand og beholdt i Overensstemmelse med Tidens Skik dennes Slægtsnavn Aagaard.

I Sønderlyng Herreds geistlige Skifteprotokol 1657—1814, fol. 23 er indført Skiftet efter Hr. Niels Olufsson Mariager, der blev afholdt 2. Okt. 1679, medens Registreringen havde fundet Sted ²⁹/₇ paa 30. Dagen for hans Død. I Ægteskabet med Mette Pedersdatter Ostenfeld nævnes kun det ene Barn, Anders Nielsøn, der er umyndig. Paa Skiftet er til Stede Sønnens Farbroder Studiosus Oluf Jørgenssøn og Byfoged i

Mariager Lauritz Lauritzsøn, der har hans Farsøster til Ægte, en anden Farbroder velfornemme Michel Jørgenssøn, Borger i Kjøbenhavn, nævnes som fraværende. I Stervboet indestod Hr. Anders Lauritzsøn Aagaard's Børns fædrene Arv. Efter Indkaldelse mødte paa velædle Monsr. Matthiis Moth, residerende i Kjøbenhavn, hans Vegne saavel som paa sin egen og efter Fuldmagt af Math. Moth tillige paa Anne Aagaard's Vegne den hæderlige og vel lærde Mand Hr. Hans Buch, Sognepræst til Værsløv og Jordløse i Sjælland, og paa Hr. Suend Saxe's Vegne mødte efter Fuldmagt Børnenes Farbroder, Sognepræst i Vistofte, Hr. Lauritz Aagaard, ligeledes antog efter Begæring Hr. Lauritz Jørgenssøn Bagge, nu Sognepræst til Ørum med sine Annexer, Maren Aagaard, den yngstes Patrimonium som en Formynder. Paa velædle Mons. Matthiis Moth's Vegne fordrede Hans Buch Madame Kirsten Aagaard's Arvelod 137 Dr. 2 Mk., samme Beløb fordrede Hr. Hans Buch for sin Kærestes Arvelod. Ligeledes fordrede Hr. Lauritz Aagaard efter given Fuldmagt paa Hr. Suend Saxe's Vegne Cathrine Aagaard's Arvelod, hvorpaa efter Moderen Mette Ostenfeld's Betretning var betalt 40 Dlr. Samme Beløb fordrede Hr. Hans Buch i Værsløv paa Anne Aagaard's Vegne efter given Fuldmagt af Matthiis Moth som hendes rette Formynder, og Hr. Lauritz Jørgenssøn antog sig Maren Aagaard's Værgemaal. Efter at Boets Indtægt og Udgift var opgjort, blev der til Deling mellem Enken og hendes Søn, den

senere Professor, 409 Rdl. samt i uvis Gæld, altsaa Gæld, som der var ringe Sandsynlighed for at inddrive, 34 Rdl. 2 Mk.

Medens Anne Aagaard i det foregaaende kun nævnes som ugift, har vi et Bevis paa, at hun er identisk med Bispinde Munch i et Skøde af 8. Juli 1686 (Viborg Bytings Pantebog 1683—96, fol. 59 b.), hvorved Sognepræst

til Karlsruud og Karlstrup i Sjælland Laurs Jørgenssøn Bagge skøder fra sig og sine Medarvinger til Karen Pedersdaatter, Salig Mag. Jens Ostenfeld's i Viborg, „10 voris Agere liggende her paa Viborg Mark, som min høj respektive og ærede Svoger, velædle og velbaarne Mathias Moth, hans kgl. Majestæts højtbetroede Etats- og Kancelliraad, Mag. Hans Munch, Sognepræst

i Kalundborg, Hr. Suend Saxe, Sognepræst til Gierslev, Hr. Hans Buch, Sognepræst til Vørslev og Jordløse Sogne udi Sjælland, og mig selv med voris Hustruer arveligen er tilfalden efter voris Hustruers Fader, Sal. Hr. Anders Aagaard, forrige Sognepræst til Ørum, Viskum og Veirum“.

Stamtavlen ser da saaledes ud:

Mette Ostenfeld, † 1689,

g. 1° m. Sognepræst til Ørum, Viskum og Veirum Anders Lauritssøn Aagaard, f. ²⁴/₃ 1609 i Viborg, † ⁸/₆ 1661 i Ørum, 2° c. 1662 m. Sognepræst sst. Niels Olufssøn Mariager, † der ²⁸/₈ 1679.

Kirstine,	Cathrine,	Maren,	Maren,	Anne,	Anders
† ⁶ / ₂ 1698, g. ²³ / ₁ 1676 m. Geheimeraad Mathias Moth, † f. c. 1647, † ¹⁹ / ₃ 1719.	g 1 ^o m. Sognepræst til Gjerslev Suend Pederssøn Saxe, † 1688, 2 ^o m. Provst, Sognepræst til Helsingør Olai K. Iver Larssøn Grøngaard, † ¹⁸ / ₂ 1696, 3 ^o ²³ / ₃ 1700 m. Postmester i Helsingør Bohne Senecæson, f. ²⁵ / ₁₁ 1649, † ²⁷ / ₄ 1703.	f. 1647, † ²² / ₁ 1707, g 1 ^o ⁷ / ₁₀ 1677 i Viborg Sønderogn m. Sognepræst til Vørslev og Jordløse Hans Hanssøn Buch, † 1685, 2 ^o 1687, m. Provst, Sognepræst til Kjøge og Ølseagle Jørgen Rasmussøn Juel, f. 1657, † ¹⁶ / ₁₀ 1693, 3 ^o ¹⁹ / ₀ 1694 m. Provst, Sognepræst til Kjøge og Ølseagle, Mag. Christian Blichfeldt, begr. ⁸ / ₂ 1709.	g. 1 ^o m. Sognepræst til Karlsruud og Karlstrup Lars Jørgenssøn Bagge, f. c. 1655, † 1687, 2 ^o ³ / ₅ 1688 m. Eftermanden, Vice- Provst, Mag. Gjert Jochumssøn Bonsach, f. ¹⁴ / ₉ 1653, † ²⁹ / ₉ 1728.	begr. ³¹ / ₁ 1709, g. 1679 m. Biskop over Christianssand, Dr. theol. Hans Nielsøn Munch, f. ⁵ / ₆ 1654, † ²⁴ / ₆ 1712.	Aagaard, f. c. 1664, Professor med. et chir. 1688-99.

Hauch-Fausbøll.

Danske Riddere.

Paa Christian VII.s 25-Aars Fødselsdag den 29. Jan. 1774 blev Konferensraad Friderich Hauch hvid Ridder.

Friderich Hauch var født 17. Juli 1715 i Kjøbenhavn, hvor hans Fader Berthel Hauch den Gang var Krigskommissær, men allerede Aaret efter hans Fødsel blev Faderen udnævnt til Amtsforvalter i Aalborg. Familien kom til at bebo den ene Halvdel af Aalborgs Slot, medens Stiftamtmanden boede i den anden, og her samt paa det udenfor Byen liggende Herresæde Sohngaardsholm, som Faderen købte 1722, tilbragte Friderich Hauch sin Barndom. Han har rimeligvis besøgt Aalborg Katedralskole og har maaske ogsaa øvet sig lidt i Skrivefærdigheden paa Amtskontoret, da han siden skrev en særdeles smuk og tydelig Haand. Knap 13 Aar gammel mistede

han sin Moder Elisabeth Westengaard, der døde i sin bedste Alder efter kort Tids Sygdom af en Brystsvaghed. Til den Ligtale, der er udgivet over hende, er ogsaa knyttet nogle Vers af hendes Børn, der naturligvis er forfattede af deres Lærere; medens den ældre Broder Christian Ulrik er kommen saa vidt i sine Studier, at man lader ham udtrykke sig paa Latin, holder de 3 andre Sønner Johan Jørgen, Friderich og Jens Erich sig til det danske Sprog og slutter med følgende „Gravskrift“:

Her ligger Støven af en forstum
HERrens Tempel,
Et Legeme, som bar de største Dyders
Stempel.
Her ligger brudne Skaar af en *perfect*
Model
Paa Artighed, Forstand og paa at leve
vel.

Mere smagfuldt udtrykker den afdø-

des Svoger Provst Bolle Mørch sig, naar han skriver:

Hun var *Elisabeth* Gudfrygtig, from
og dydig,
Sagtmodig, kiærlig, og sin HERre altid
lydig,
Til hver en fattig Lem Hun gierne
gav sit Brød
Med Ynksomhed Hun saae paa alles
haarde Nød.
For sine Børn og Smaa Hun bar ret
Moders Hierte,
Gik dennem noget ad, Hun fandt det
og med Smerte,
Hun sine Syskende var alle tro og
huld,
Derfor med megen Graad de væder
Hendes Muld.

Ogsaa i Faderen Berthel Hauch's efterladte Optegnelser, der er trykt i Genealogisk Tidsskrift I., har vi Vidnes-

byrd om, at hans Børns Skæbne har ligget ham stærkt paa Sinde.

Han blev Aaret efter sin Hustrus Død forflyttet til Kjøbenhavn som Deputeret i Landetatens Generalkommisariat. Familien kom til at bo i Springgade, det nuværende Pilestræde, og da Faderen var meget velstaaende, levedes der paa stor Fod, Lejligheden var pragtfuld møbleret og der holdtes Ekvipage, Kusk og Tjener. I Hjemmet hang et Maleri af Justitsraad Berthel Hauch, to af hans Hustru og et af Svigerfaderen Borgmester Jens Erichsen Westengaard

i Odense, men de er desværre alle senere sporløst forsvundne. Sommermaanederne kunde tilbringes paa Bonderupgaard, som Faderen ejede 1733 - 39. Med sin Stilling som Deputeret forbandt Berthel Hauch Posten som Direktør for det danske Krigshospital og Officerernes Enkekasse og 1741 indtraadte han som As-

essor i Højesteret. Friderich Hauch har saaledes haft let Adgang til Officerskrese og i sin 7 Aar ældre smukke og elegante Fætter Andreas, den senere General, der havde tilbragt et Par Ungdoms Aar i hans Hjem, har han sikkert haft et eftertragtet Forbillede. Hans Hu stod da ogsaa til at blive Officer, men hans Fader ønskede, at Sønerne skulde have en bredere Uddannelsesbasis, og medens den ældste Søn sendtes til Gymnasiet i Hamborg, blev Friderich holdt til Bogen i Kjøbenhavn og 1733 privat indskreven som Student ved Kjøbenhavns Universitet. Han valgte til Privatpræceptor Historikeren Hans Gram, der stod i høj Yndest hos de store og sikkert har været hans Fader betydelig mere sym-

patetisk end Satirikeren Ludvig Holberg, men iøvrigt fik han ikke Brug for hans Vejledning, da han nu endelig fik Faderens Tilladelse til at gaa Militærvejen. ^{22/10} 1734 blev han Fændrik ref. i Kronprinsens Regiment. Hans Ansøgning om Posten lyder saaledes: ¹⁾

Stormægtigste
Allernaadigste Arve Konge og Herre!

Som min Kiere Fader Justitz Raad Hauch endelig efter min store Lyst, Attraae og Begiering, haver permitte-

ved, indtil Eders Kongelig May^t ved faldende Vacance, allernaadigst vil forsiune mig med videre Avancement, lever til min Døds Stunde

Eders Kongelig Mayestets
Min Allernaadigste Arve Konge og Herre
Allerunderdanigst
troe Arve Undersat og tiener
Friderich Hauch.

Kiøbenhavn
d 4de October A^o 1734.

Han avancerede nu hurtigt, ^{26/3} 1735 blev han virkelig Fændrik, ^{27/2} 1736

Sekondløjtnant og ^{11/5} 1739 knapt 24 Aar gammel Kaptajn, idet han købte et Kompagni i sjællandske gevorbne Infanteri af sin Fætter Andreas. Der er fra den sidste bevaret en Ansøgning herom, ²⁾ som her skal gives, fordi den belyser den Indflydelse, som hans Onkel Berthel Hauch har haft paa hans Karriere, en Indflydelse, som tidligere har været ganske upaaagtet.

Stiftamtmand Friderich Hauch.

Nicoline Dorothea Hauch,
f. Vind.

ret at give mig i Militair Standen, hvor udj ieg som Volontair under Hans Kongelig Høyhed Cron Printzens Regiment har staaet en tiid lang og giort Tieniste som Gemeen og Under-Officier; Altsaa er ieg allerunderdanigst begierende Eders May^t ville have den store Naade for mig og give mig Caractere af Fenrich Reformée og legge denne Høye Kongelig Naade der til, at ieg maatte nyde samme enten ved Liv Garden eller Grenadier Corps: Men behager det ikke Eders May^t sligt allernaadigst at accordere, ieg da for det første maatte nyde Fenrichs Caractere ved Hans Kongelig Høyheds Regiment, som ieg nu staa

Stoermægtigste
Allernaadigste Arve Konge og Herre!

Da Eders Kongelige Mayestet af høy Kongelig Naade og Mildhed haver allernaadigst ladet mig paa Deres Høye Bekostning bivaane de tvende sidste Campagner udi Ungern, og ieg der ved haver lært, hvor høyst nødvendig det er for en Officer at giøre Campagner, og følge Krigen, om hand ellers i siin Tiid agter at tiene sin Konge saaledes, som hand efter sin allerunderdanigste Pligt er skyldig at tiene Hannem; saa understaar ieg mig at nedlægge denne miin allerunderdanigste Memorial for Eders Kongel:

¹⁾ Ref. Sag. ^{15/10} 1734 § 14.

²⁾ Ref. Sag. ^{27/4} 1739 § 11.

Mayests Fødder, udi allerdybeste Underdanighed bedende, det mig Aller-naadigst maatte tillades endnu at maatte bivaane denne forestaaende Campagne udi Ungern, for at baade see og lære noget meere, saa og særdeles at gjøre mig beqvem til Deres Kongelige Mayestets Tieneste, som er mit Eeneste Øyemeed og inderste Hiertets Ønske.

Mens Allernaadigste Konge og Herre!

Som mine Midler alleeneste bestaaer udi et allerunderdanigst, reddeligt, troe og pligtskyldigt Hierte, og der til dend lange Reise, saavel som og Equipagen og dend nødtørftige Underholdning udi Feldten og paa fremmede steder udkræves Eendeel Penger: saa fordrister ieg mig allerunderdanigst at bønfaalde til Deres Kongelige Mayest, mig af særdeles Kongelig Naade maatte tillades at afstaae mit anfortroede Compagnie til Lieutenant Friderich Hauch, allerheldst hans Fader Justits-Raad Hauch mig baade ved Compagniets Tiltrædelse, saa og medens ieg haver været udi Ungern, og tilforne med en Deel Penger haver assistered, og ieg ved saadan mig beviisende høye-Kongelige Mildhed kunde blive sat udi Stand at betale min Gield:/ som ieg icke ved nogen irregulaire Levemaade, mens alleene for at gjøre mig dygtig til Eders Kongel: Mayests Tieneste er kommen udi:/: saa og faae en liden Tilskud at gjøre Campagnen med, I Fald min allerunderdanigste Ansøgning mig allernaadigst bliver accordered: Alleene, da dette icke kand være tilstræckelig, saafremt ieg skal have dend nytte af Rejsen, som ieg mig gerne ønskede, saa vil ieg allerunderdanigst bede om nogen Allernaadigste Aarlig Tillæg, og Characteren af Major, saa og allerunderdanigst tilbede mig Deres Kongel: Majestets Naade om Employ, naar Gud vil, ieg efter Deres Kongelige Majestets allernaadigste befaling maatte hiemkomme, Jeg venter saa meget meere Allernaadigst Bønhørelse, som denne min allerunderdanigste Ansøgning kuns hensigter at gjøre mig meritered til Deres Kongelige Majestets Høye Naade, der ieg udi allerdybeste

Submission med mit Livs og Blods Opofring er

Deres Kongelige Majestet
MinAllernaadigste ArveKonge og Herres
allerunderdanigste troe tiener
og Arve Undersaat
Andreas Hauch.

Kiøbenhavn d 26. April

A^o. 1739.

²⁹/₃ 1745 blev Friderich Hauch Sekondmajor og ¹⁶/₇ 1753 (med Anciennitet fra 14. Marts) Sekondoberstløjtnant. Han havde da allerede paa Grund af „sin svagelige Sundhedstilstand“ bestemt sig til at udtræde af Militæretaten og erholdt ¹⁰/₁₂ 1753 Afsked. ¹⁸/₄ 1754 var han i Apartement paa Frederiksborg, ved hvilken Lejlighed Kongen udnævnte ham til virkelig Etatsraad. Bestallingen blev først udfærdiget ¹⁷/₅, og Hauch havde da allerede forladt Hovedstaden.

Friderich Hauch indgik ³⁰/₄ 1751 Ægteskab med Nicoline Dorothea Vind, der endnu ikke havde fyldt sit 18. Aar. Hun var født ¹⁶/₄ 1734 paa Øllingsø, som hendes Oldemoder Vicekansler Holger Vind's Enke 1689 havde erhvervet og som var gaaet i Arv til hendes Bedstefader og Fader. Sin Fader Kaptajn Niels Vind havde hun aldrig kendt, da han druknede paa en Rejse til Kjøbenhavn et halvt Aar før hendes Fødsel og hendes Moder Christiane Ulrikke v. Lützwow var efter 5 Aars Enkesæde bleven gift med Kommandør D. Mühlenporth. For Skønhedens Skyld har Hauch ikke valgt sin Hustru, men hun var eneste Barn og har vel derfor ikke været noget daarligt Parti, ligesom hun jo tilhørte en gammel adelig Slægt med gode Familieforbindelser indenfor Aristokratiet, hendes Næstsøskendebarn var Baron Jens-Krag-Juel-Vind til Baroniet Juelinge etc. Hendes Faders Fætter Kammerherre, Envoyé Niels Krabbe Vind, der Aaret efter blev Overhofmester hos Dronningen, og hans Søsters Mand senere Geheimekonferensraad, Lensgreve Holstein-Ledreborg og Geheimeraad Eggert Christoffer v. Linstow, der ligeledes var gift med en Kusine

til hendes Fader, var blandt Fadderne ved deres første Børns Daab. Kort efter sit Ægteskab har Hauch vistnok begyndt at tænke paa at søge over i en civil Bestilling; Aaret efter havde han af Major Klingenberg købt Herregaarden Højris paa Mors, hvortil Ægteparret nu flyttede med deres lille Datter, og da han havde de bedste Forbindelser ved Hoffet lod den attraaede Ansættelse ikke vente længe paa sig, idet han allerede ²²/₄ 1755 efter kgl. Befaling blev udnævnt til Amtmand over Dueholm, Ørum og Vestervig Amter med en aarlig Gage af 500 Rdl. Foreløbig blev han boende paa Højris, hvor Familien omtrent hvert Aar forøgedes ved et Barns Fødsel. 1768 solgte han Gaarden til Major Winding, som han forskaffede en l. Prioritet paa 16,000 Rdl. hos sin Fætter General Hauch, men faa Aar efter maatte Winding gøre Opbud, og Hauch blev nødt til igen at overtage Gaarden, som han atter 1778 solgte til Købmand Galtrup i Thisted for 20,000 Rdl. D. C., den havde da et Tilliggende af 203¹/₂ Td. Hartkorn Bøndergods foruden Liørslev og Lodderup Sogns Kirke-tiende og Lodderup Sogns Kongekorntiende. Hauch tog derpaa med sin Familie Bopæl i Thisted. ¹/₅ 1767 var han bleven udnævnt til Konferensraad og ¹⁸/₆ 1780 (fra ¹/₇) blev han Stiftamtmand over Viborg og Amtmand over Hald med en aarlig Gage af 1500 Rdl. ²⁸/₃ 1788 blev han Meddirektør for Viborg Stifts verdslige Enkekasse. Kun faa Aar levede Familien i Viborg, ³¹/₆ 1788 mistede Hauch sin Hustru og ²⁹/₃ 1789 afgik han selv ved Døden. De blev begge indsatte i Viborg Domkirke, hvorfra deres Lig 1810 flyttedes ud paa Kirkegaarden, hvor de nu hviler i samme Grav som Hauch's Brodersøn Justitsraad Henrik Rosenauer Hauch, dennes Hustru, f. Tetens, og Barnebarn med hendes Mand Kaptajn Frisenberg. Hauch saa ingen af sine Børn gifte, paa en enkelt Undertagelse nær døde alle Døtrene som Klosterfrøkener, de fleste af Sønerne var allerede, medens Forældrene levede, blevne knyttede som Pager til

Hoffet, en af Sønerne Jens Erik faldt som Premierløjtnant i Slaget den 2. April 1801, to, der begge bar Kammerjunker Titelen, var knyttede til det russiske Hof i Horsens, den ene som Kavaller, den anden som Hofintendant. Den sidste blev skilt fra sin 1. Hustru den smukke og aandrige Juliane Marie Ottesen, der derefter ægtede Maleren, Professor Nicolai Abraham Abildgaard.

Foruden de her gengivne Billeder af Hauch og Hustru, der er maalede af en ukendt 3. Rangs Maler, findes der af ham endnu et Maleri fra hans yngre Aar, der hænger paa Raadhuset i Viborg.

Fr. Hauch's Valgsprog: In salute publica voluptas, der er indført under det Hauch'ske Vaaben i Ordensprotokollen ved hans Udnævnelse til Ridder, henlyder paa hans Virksomhed som Embedsmand, og vi har ingen Grund til at tro, at han ikke har holdt sig det efterrettelig.

Red.

Etatsraad J. J. Holten og Hustrus Anetavler.

Den 20. Aug. i Aar fejrede Etatsraad J. Holten og Hustru deres Guldbryllup; vi bringer i den Anledning andetsteds i Bladet Guldbrudeparrets Anetavler, der tillige angiver Deres Børns 32 Aner. Kilderne til Anetavlerne har været Stamtavlerne Holten og Linde i Patriciske Slægter, Sehested i Adelsaarbogen 1911, Erslew's Forfatterleks., Biogr. Leks. og Wiberg's Præstehistorie, Richter's Dødsfald, Benzon's Stamtavler, Odense St. Knuds Kirkebog samt velvillige Meddelelser fra Kammerherreinde A. Linde, fh. Proprietær Harald Kier og Landsarkivar G. L. Wad.

SPØRGSMÅL

(Alle Besvarelser bedes sendte til Redaktionen, for at de helt eller delvis kunne blive offentliggjorte her i Bladet).

5

Kan nogen give Oplysning om, hvem ovenstaaende Billede forestiller, og hvor Originalen findes. Fotografiet, der ser ud til at være taget efter et lille Elfenbensmaleri eller et Medaillonbillede, er udgaaet fra Johan Ludvig Ussing's Atelier for Photographi og Daguerreotypi i Randers i 1860erne og har tilhørt afdøde Pastor Christiani. Det forestiller muligvis Hofdanser Colдинг, Hofviolon Jacobsen eller en Foss.

6

Hvor findes et Billede af afdøde Købmand *Bent Bøggild*, som i en Aarrække var Købmand i Køge og som i 1836 var Medstifter af Køge Sparekasse.

W. F. Bülow,
Sparekassedirektør, Køge.

PATRICIER-SLÆGTEN BRANTH'S NAVN

Det er en bekendt Sag, at Slægtsnavne i det 17de og 18de Aarhundrede med stor Lethed overførtes fra den ene Slægt til den anden uden at give Anledning til Protest, tvertimod blev det vistnok ofte anset for en Ære, naar en eller anden ved Opkaldelse i Daaben fik tillagt éns Slægtsnavn og sidenhen førte det videre som sit eget. Paa den Maade fandt de fleste Navneforandringer Sted. Saaledes var det almindeligt, at det Barn, der i Daaben fik tillagt

sin Morfaders Slægtsnavn, beholdt det som sit eget. Det var ogsaa Skik, naar en Enke giftede sig paany og fik Børn, at opkalde en Søn af det næste Ægteskab, oftest den førstefødte, efter Enkens afdøde Mand, hvis Slægtsnavn Barnet siden beholdt, uden at det efter vor Tids Opfattelse havde nogen Berettigelse dertil. Endnu løsere er Tilknytningen mellem den ældre og den nyere Slægt i det Tilfælde, jeg her skal omtale. I 2. Bind af Patriciske Slægter har jeg meddelt en Stamtavle over Slægten Branth, der nedstammer fra Raadmand i Skien Christian Pederssøn Branth († 1727). Raadmandens Afstamning var mig den Gang ikke bekendt, nogle Undersøgelser, jeg senere har foretaget, har imidlertid godtgjort, at han var Søn af en velsitueret Handelsmand i Aalborg, Peder Nielssøn, hvis Ejendom laa paa Bredegaden paa den østre Side af Slotsgaden. Ved Skiftet efter denne $1\frac{1}{2}$ 1707 blev der til Deling mellem Enken og 4 Børn 2646 Dr. 14 Sk. Baade heraf, af den Opdragelse hans Børn fik, en af hans Sønner fik saaledes baade Undervisning i Latin og Musik, samt af hans Giftermaal ind i den ansete Borger-slægt Brandt i Aalborg, kan vi se, at Peder Nielssøn har været regnet med til Byens bedste Borgere. Med sin 2. Hustru Helvig Brandt havde han 3 Børn, der optog deres Moders Slægtsnavn, og i sit første Ægteskab med Inger Jensdatter havde han den ovennævnte Søn Raadmand Christian Branth, der mærkelig nok ogsaa optog Slægtsnavnet Brandt, skønt han jo kun gennem sin Stedmoder og Halvsøskende havde Berøring med denne Slægt. For denne Familie skal jeg gøre nærmere Rede i næste Bind af Patriciske Slægter, men i Tilknytning til det anførte skal jeg her give en Oversigt over den ældre Slægt Brandt paa Grundlag af forskellige Skifter og Nielsen's Bog om Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg.

H.—F.

Redaktion:

Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v
1 1—6) og 5—7).

Johan Brandt, f. c. 1590, Raadmand i Aalborg $1/3$ 1639, † der $18/10$ 1641; g. m. Mette Christensdatter, begr. $3/4$ 1642 i Aalborg, hvis Broder Laurids Christenssøn endnu levede 1682. Raadmand B.s Formue beløb sig til c. 100,000 Kroner. Børn:

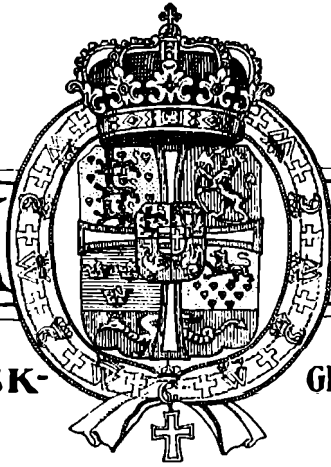
- 1) Christen Johanssøn B., f. c. 1620, begr. $19/12$ 1641, Købmand, gav 100 Rdl. til Aalborg Fattige.
- 2) Peder Johanssøn B., f. c. 1621, begr. $11/6$ 1668 i Aalborg, Købmand; g. 1^0 $30/7$ 1645 m. Maren, † $10/5$ 1659, D. af Biskop Anders Anderssøn Ringkjøbing, 2^0 $1/5$ 1661 m. Helvig Schmidt, † $28/1$ 1662, 3^0 $5/12$ 1662 m. Mette Pedersdatter. Børn:
 - a) Maren, d. $22/5$ 1646, † før 1700, formentlig ugift.
 - b) Mette, d. $10/12$ 1647, var 1700 gift i Frederiksborg.
 - c) Niels Pederssøn B., f. c. 1650, † før 1700 efterladende 4 Døtre: 1) Maren, 2) Else, 3) Cathrine, 4) Anne Kirstine.
 - d) Inger, d. $23/1$ 1653, var 1700 i Norge.
 - e) Johan, d. $1/8$ 1655, som 1700 ikke vides, om han er i Live eller ej.
 - f) Dorethe, d. $2/2$ 1658, begr. $6/2$ 1658.
 - g) Anders, f. c. 1659, som i 1700 heller ikke vides, om han er i Live eller ej.
 - h) Maren, f. c. 1662, † før 1700, efterlod 2 Børn: Jørgen Jenssøn og Kiersten Frandsdatter, der boede i København. Hendes nærmeste Paarørende ved Moderens Død 1662 var Hans Sehuse i Aalborg.
 - i) Barn, begr. $17/6$ 1666.
 - j) Helvig, d. $11/11$ 1663, † $5/7$ 1708; g. m. *Stamfaderen til den yngre Branth-Slægt* Peder Nielsøn.
- 3) Ane, † $21/9$ 1680 i Saltum; g. 1^0 $30/5$ 1640 i Aalborg m. Sognepræst til Saltum og Hune Jacob Sørenssøn Bie, f. i Ingstrup Præstegaard, begr. $25/9$ 1666 i Saltum, 2^0 Bededag efter Nytaar 1667 m. Sognepræst til Saltum og Hune Erland Hanssøn Dyssel, der endnu lev. 1694 som Præst i Jønkøping. Hun efterlod i 1700 5 Børn af 1. Ægteskab:
 - a) Peder Jacobssøn Bie ved Æbeltoft.
 - b) Birgitte, der var gift i Skaane.
 - c) Else.
 - d) Mette.
 - e) Kirsten, der var gift i Volstrup.
- 4) Johan, f. c. 1624, † før $15/1$ 1662.
- 5) Maren, d. $3/9$ 1626, begr. $19/12$ 1684; g. m. Købmand i Aalborg Johan Jørgenssøn Budz, begr. $1/7$ 1667. Børn:
 - a) Hr. Johan Budz, Sognepræst til Dronninglund.
 - b) Hans Budz, Handelsmand i Aalborg.
 - c) Maren; g. m. velfornemme Jens Hanssøn til Boller.
 - d) Anne; g. m. velfornemme Handelsmand i Aalborg Biørn Laurssøn Schipper.
 - e) Mette Budz, † før 1700; g. m. Hr. Gravers Christenssøn til Ø. og V. Assels paa Mors. Børn: 1) Niels, 2) Johan, 3) Maren, 4) Hylleborg.
- 6) Thomas Brandt, d. $6/3$ 1631. † før 1700. Børn: a) Johan Brandt, b) Johan Budz, begge i Skaane.
- 7) Cathrine, d. $12/6$ 1633, begr. $27/6$ 1710; g. $7/9$ 1671 m. Sognepræst til Gjerding og Blenstrup, Mag. Niels Anderssøn, † 1685.
- 8) Margrethe, d. $5/3$ 1635, begr. $26/1$ 1697; g. m. Borger i Aalborg Berthel Matthissøn, begr. $8/10$ 1677. Børn:
 - a) Christen Bertelssøn var 1697 Adjutant ved Generalmajor Schach's Reg., kaldes 1700 Christen Brandt og var bosiddende i København.
 - b) Johan Bertelssøn Budtz var 1697 som myndig personlig til Stede paa Skiftet efter Moderen og underskriver sig J. Budtz, men kaldes 1700 J. Brandt i Randers.
 - c) Nelle Bertelsdatter var 1697 i sit 19. Aar, kaldes 1700 N. Brandt, var begge Aar Pige hos velfornemme Jens Hanssøn paa Boller.
- 9) Laurits B., d. $21/11$ 1636, skrev 1662 fra Hamborg, siges 1700 efter sidste Kundskab at være i Ostindien.
- 10) Inger, d. $20/4$ 1638, begr. $18/2$ 1640.
- 11) Inger, d. $8/5$ 1640, † $28/11$ 1700 ugift.
- 12) Otto B., d. $5/9$ 1641, Skifte $15/1$ 1662 i Aalborg, efter ham „som nu kort forleden udj Hamburg ved Døden er affordret.“

Virkelig g. m. Anna Margrethe Abildgaard (1718—91), g. m. Anna Margrethe Bastholm (c. 1717—93).	Hofsnedker Johan von Holten (1689—1760), g. m. Dorthe Kirstine Jensdatter Sahl (1708—48).	Kammerraad, Apoteker, senere Toldkontrollør i Helsingør Johan-nes (Hans) von Holten (1741—1816).	Arkivtegner Søren Pederssøn Abildgaard (1718—91), g. m. Anna Margrethe Bastholm (c. 1717—93).	Hofsnedker Johan von Holten (1689—1760), g. m. Dorthe Kirstine Jensdatter Sahl (1708—48).	Virkelig g. m. Anna Margrethe Abildgaard (1718—91), g. m. Anna Margrethe Bastholm (c. 1717—93).
Arkivtegner Søren Pederssøn Abildgaard (1718—91), g. m. Anna Margrethe Bastholm (c. 1717—93).	Hofsnedker Johan von Holten (1689—1760), g. m. Dorthe Kirstine Jensdatter Sahl (1708—48).	Kammerraad, Apoteker, senere Toldkontrollør i Helsingør Johan-nes (Hans) von Holten (1741—1816).	Arkivtegner Søren Pederssøn Abildgaard (1718—91), g. m. Anna Margrethe Bastholm (c. 1717—93).	Hofsnedker Johan von Holten (1689—1760), g. m. Dorthe Kirstine Jensdatter Sahl (1708—48).	Virkelig g. m. Anna Margrethe Abildgaard (1718—91), g. m. Anna Margrethe Bastholm (c. 1717—93).
Kammerlakai Julius Kaas (c. 1714—96), g. m. Anna Marie Lund. (c. 1725—75).	Hofsnedker Johan von Holten (1689—1760), g. m. Dorthe Kirstine Jensdatter Sahl (1708—48).	Kammerraad, Apoteker, senere Toldkontrollør i Helsingør Johan-nes (Hans) von Holten (1741—1816).	Kammerlakai Julius Kaas (c. 1714—96), g. m. Anna Marie Lund. (c. 1725—75).	Hofsnedker Johan von Holten (1689—1760), g. m. Dorthe Kirstine Jensdatter Sahl (1708—48).	Virkelig g. m. Anna Margrethe Abildgaard (1718—91), g. m. Anna Margrethe Bastholm (c. 1717—93).
Geheimekonferensraad, g. m. Johanne (Hanne) Catharine Kiristine Mangor (1778—1869).	Provt, Sognepræst til Skuldelev og Selse Hans Christian Holten (1800—73), g. m. Anna Holten (1801—52).	Geheimekonferensraad, g. m. Johanne (Hanne) Catharine Kiristine Mangor (1778—1869).	Provt, Sognepræst til Skuldelev og Selse Hans Christian Holten (1800—73), g. m. Anna Holten (1801—52).	Geheimekonferensraad, g. m. Johanne (Hanne) Catharine Kiristine Mangor (1778—1869).	Provt, Sognepræst til Skuldelev og Selse Hans Christian Holten (1800—73), g. m. Anna Holten (1801—52).

Etatsraad Just Johan Holten (f. $\frac{24}{5}$ 1831).

Premier- løjtnant Sehested (1748—88),	g. m. Henriette Margrethe Anna Benedicte Nør- ckenkrone († 1811).	Oberstløjtnant Anders Sehested til Stamhuset Broholm, Brudager, Sellebjerg og Karsholm, (1720—99),	
		g. m. Wibeke Marie von Pultz (1729—1811).	
Godsforvalter paa Vejrugaard, senere Sogne- degn til Marslev Peder Bernhard Kier (f. 1754),	g. m. Laurine Friis (1768—1820).	Major, Generaladjutant Hendrik Christian Nørckenkrone (1719—1804),	
		g. m. Marie Christine Dorothea Meyer (1729—1817).	
Kammerherre, Hofjægermester til Stamhuset Broholm (1813—82),	g. m. Edel Marie Kiær (1789—1839).	Godsforvalter paa Nordskov Jens Nielsøn Kier († 1786),	
		g. m. Maren Karstensdatter († 1797).	
Kammerherre, Oberst Georg Linde (1787—1847),	g. m. Juliane Charlotte Putscher (1764—1828).	Kromand i Odense Peder Hanssøn Friis (c. 1700—72),	
		g. m. Birthe Berentine Lauritzdatter.	
Kammerherre, Oberst Karen Rothe (1792—1876).	g. m. Karen Rothe (1792—1876).	Konferensraad, Kasserer ved Partikulærkas- sen Gabriel Linde (1715—91),	
		g. m. Agnete Elisabeth (Lise) Wodroff (1726—59).	
Kammerherre, Oberst Charlotte Christine Linde (1819—94).	g. m. Karen Rothe (1792—1876).	Konferensraad, 1. Kæmmerer ved Øresunds Toldkammer, fh. Livkirurg hos Kong Chri- stian VI Johan Gottlieb Putscher (1709—81).	
		g. m. Manon Richebour (1717—93).	
Kammerherre, Oberst Charlotte Christine Linde (1819—94).	g. m. Karen Rothe (1792—1876).	Virkelig Etatsraad, Zahl- kasserer Conrad Daniel Linde (1754—1826),	
		g. m. Juliane Charlotte Putscher (1764—1828).	
Kammerherre, Oberst Charlotte Christine Linde (1819—94).	g. m. Karen Rothe (1792—1876).	Konferensraad, Amtmand i Segeberg, Medlem af Videnskabernes Selskab Thyge Jesper Rothe (1731—95),	
		g. m. Karen Biørn (1742—95).	
Kammerherre, Oberst Charlotte Christine Linde (1819—94).	g. m. Karen Rothe (1792—1876).	Virkelig Etatsraad, Amtmand i Segeberg, Medlem af Videnskabernes Selskab Thyge Jesper Rothe (1731—95),	
		g. m. Karen Biørn (1742—95).	
Kammerherre, Oberst Charlotte Christine Linde (1819—94).	g. m. Karen Rothe (1792—1876).	Justitsraad Christian Hincheldey til Ourup- gaard (1729—93),	
		g. m. Mette Helene Tersling († 1770).	

Ida Holten, f. Sehested (f. 31/7 1841).

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 9

September 1913

7. Aargang

En dansk Haandværkerfamilie af fremmed Adel.

Af Th. Hauch-Fausbøll.

Af de Tusinder af fremmede Adelsmænd, der er komne til Danmark som hvervede Officerer eller knyttede til Hoftjenesten, er det mærkeligt faa — bortset fra den Del, der efterhaanden blev optaget i den danske Adel — der har forplantet deres Slægt til Nutiden, og saa godt som om dem alle gælder det, at de har forstaaet at bevare det Niveau, fra hvilket de er udgaet, en Undtagelse danner den Linie af Slægten Wolframsdorff, om hvilken jeg i det følgende skal berette.

Wolframsdorff'erne hører til de ældste Slægter i Thüringen. Navnet er oprindelig et Stednavn fra Neustadt a. O. i Vogtlande. Indtil Midten af forrige Aarhundrede var Slægten meget udbredt og ejede rige Godser, men den er nu ganske uden Grundbesiddelser. Allerede 12. Nov. 1320 forekommer en Jenechimus de Wolveramsdorf, men den sikre Stamrække begynder dog først med Georg v. Wolframsdorff til Peritz, Zoppoten, Neumark og Derreuth. Den ældste Hovedlinie uddøde 8. Nov. 1710 med kgl. polsk og kurfyrstelig sachsisk Kammerherre, Domherre i Merseburg, Johann Georg v. Wolframsdorff til Mügelu, Saalhausen etc., der 4. April 1708 af Kejser Joseph I var bleven ophøjet i Rigsgrevestanden. En yngre Linie er uddød med en Sønnesøn af prøjsisk Artillerigeneral Adam Heinrich v. W. († 1799), hvis Navn og Vaaben imidlertid ved Kong Frede-

rik Wilhelm II af Prøjsens Patent af 26. Feb. 1787 overførtes paa hans to Sted- og Adoptiv sønner, hvis egentlige Navn var Hermann; deres Efterslægt lever endnu i Tyskland, hvor den oprindelige gamle Slægt ellers kun har en eneste mandlig Repræsentant i Løjtnant Wilhelm Alfred Kuno v. Wolframsdorff (f. 1878). Han hører til en Linie af Slægten, der nedstammer fra kgl. polsk og kurfyrstelig sachsisk Kaptajn Heinrich Siegmund v. W. (f. 1670 † 1743). Foruden ham har denne Linie kun endnu et mandligt Medlem, nemlig hans Onkel Wolf v. W. (f. 1857), der lever som Kvægopdrætter i Argentina. En Søster af den sidste er Fru Melanie Baars, Enke efter Skibsfartsdirektør Hermann Baars i Bergen.

Slægtens Vaaben er i Sølvfelt en sort Ulv, der holder et bloddryppende Hjortegevir i Gabet. Hjelmtægn er en aaben af Sølv og Rødt delt Ørneflugt.

I Danmark har der allerede før Enevælden været Medlemmer af Slægten. Hector Wolf von W. levede 1630 i Nørrejylland og var gift med Maren Mund. Hans Heinrich v. W. kapitulerede 1611 om at stille 250 Knægte, der skulde møde i Kalmar, men opfyldte ikke sin Kapitulation og tog i Stedet Tjeneste hos Hertug Heinrich Julius af Brunsvig. Moritz, Søn af Hans v. W. til Neuenhof, var Kornet i dansk Tjeneste, skrives til Lundgaard og døde 1665. Cai v. W. var 1657 Løjtnant i Bendix Ahlefeldt's Komp. af Hans Ahlefeldt's gev. Rytterregiment. Marie Magdalene v. W. boede 1662 i Svend-

borg og havde været gift med Balthasar von Mühlheim, en schlesisk Adelsmand, der var indvandret hertil.

Dronning Sophie Magdalene af Brandenburg-Kulmbach havde som bekendt en Søster Sophie Caroline, der stod i høj Gunst hos sin kongelige Søoger Christian VI. Hun havde været gift med Fyrst Georg Albert af Friesland, der døde 1734 efter en alt andet end behagelig Regeringstid, i hvilken endog hans Undersaatter havde gjort aabent Oprør imod ham, saa Frederik IV maatte sende ham Tropper til Beskyttelse. Efter sin Mands Død tog Fyrstinden Ophold i Danmark, hvor hun først boede paa Fredensborg senere paa Sorgenfri. Hos hende traadte Friedrich Wilhelm von Wolframsdorff 1758 i Tjeneste som Page. Han var født paa Slottet i Wittmund 24. Maj 1747 og havde haft selve Fyrsten af Ostfriesland Carl Edzard og to Prinsesser til Faddere. Han var saaledes kun 11 Aar, da han kom til Danmark, hvor hans Skæbne skulde blive betydelig mindre blid, end der var sunget for ham ved hans Vugge. Til en Begyndelse var jo alt saare godt, 4 Aar efter sin Ankomst fik han sin 3 Aar yngre Broder Daniel Heinrich hertil som Livpage hos selve Dronning Sophie Magdalene, og i den Kreds af tyske Fyrster og Adelsmænd, der var knyttet til hendes Hof, har han tilbragt en sorgløs Ungdom, men 1764 døde Fyrstinden af Ostfriesland, og han maatte nu se sig om efter en Livsstilling. Det var da naturligt, at han valgte den militære Stand, til hvilken hans Slægt og

Forfædre havde været knyttet, og lige saa selvfølgelig var det, at det gik glat med hans Anbringelse. 24. Okt. 1764 fik han sin Udnævnelse som Sekondløjtnant i 1. Grenaderkorps af holstenske gevorbne Infanterireg, med Anciennitet fra 26. Sept., men nu var ogsaa Herligheden forbi. Han havde ingen Penge til at købe sig frem for og maatte blive staaende som Sekondløjtnant i samfulde 18 Aar, først 17. April 1782 opnaaede han Karakter af Premierløjtnant, og allerede 3 Aar efter søgte han sin Afsked, der tilstodes ham 11. Feb. 1785 med den svimlende Pension af 108 Rdl. aarlig. Grunden til, at han tog sin Afsked, var vistnok den, at han ønskede at gifte sig og har tænkt med Støtte af Pensionen at kunne finde et Erhverv, hvorved han bedre kunde forsørge en Familie. Kort Tid efter giftede han sig i hvert Fald med Lovise Friderica Mylius. Hun var ligesom han af en tysk Militærfamilie og udtrykte sig endnu paa sine gamle Dage i det tyske Sprog. Hendes Bedstefader Christopher Friederich (Christfried) Mylius var født 1672 i Reichenbach i Vogtlande og var 1706 som Fændrik indtraadt i det 4. danske gev. Fodreg. (Reusch), der da var i kejserlig Sold i Ungarn. Han døde som afskediget Premierløjtnant i Barmstedt før 1739. I denne holstenske By blev Lovise Fridericas Fader Otto Carl Mylius født 1722; 20 Aar gammel lod han sig hverve som Soldat, og skønt han senere betegnes som „ein braver diensttuchtiger und unermüdeten Officier bey Tag und Nacht, und von al löblich Conduite“ drev han, der var uformuende, det heller aldrig videre end til at blive Premierløjtnant. Som saadan fik han sin Afsked 1774 og købte nu en Bondegaard i Nørre Bjert, men 1781 blev han Vagtmesterløjtnant i Fredericia, hvor han døde 30. August 1789. Hans Enke Maria Rebecca Bønck flyttede nu til Kolding, hvor hun døde 6. Jan. 1798. Hun havde 60 Rdl. i aarlig Pension, og de to Familier har rimeligvis slaaet sig sammen for at faa Pensionerne til at række saa meget bedre, i hvert Fald er Wolfframsdorff's

4 ældste Børn alle fødte i Kolding, derimod er den sidste Søn født i Starup i Nebel samme Aar, som Wolfframsdorff's Svigermoder døde. Han er vel da straks efter hendes Død flyttet ud paa Landet enten for at skaffe sig noget Erhverv ved Landbrug eller for at bo billigere, men Opholdet dér har kun været meget kortvarig, thi den 24. Marts 1800 afgik han ved Døden paa Sandberggaard i Harth Sogn, hvor han, som hans Hustru skriver, havde indlogeret sig med Familie i en Hytte. Han efterlod sin Hustru i den yderste Armod med 5 uopdragede Børn, hvoraf den ældste var 12 Aar og den yngste næppe 2 Aar gammel. Der var ingen Penge til at udstede Proklama for til Kreditorernes Indkaldelse, men de kunde ogsaa roligt blive borte, thi der var end ikke tilstrækkeligt til at bekoste den Afdødes Begravelse. Hvilken Forskel mellem det Liv, Wolfframsdorff havde ført i sin Ungdom, og det, der blev hans Alderdom beskaaret! Men en Trøst har det sikkert været for ham at have en trofast og stræbsom Kone, der har holdt sammen paa det lille Hjem til det sidste. Et Vidnesbyrd herom har vi i en Attest, hendes Sognepræst i 1802 gav hende i Anledning af en Pensionsansøgning. Den lyder saaledes:

„Naar en fattig og ved mangfoldige store og uforskyldte Lidelser nedbøyet Enkes Trang nogensinde bør være Bevæggrund til Medlidenhed, saa hører blandt disse vistnok Lovise Fredrikke Mylius, Enke efter afdøde Lieutnant v. Wolfframsdorph. — Allerede i hendes Mands Levetid vare deres fælleds Kaar meget trykkende. — Mangel var deres daglige Fiende. — Savnet paa Livets første Nødvendighed er hver Dags første og sidste Lidelse, Kummer og Græmmelse hentærede dem begge og lagde Manden før Tiden i Graven. — Hvad som tilforn kun var Mangel, blev nu for den næsten aldeles forladte Enke den højeste Grad af Fattigdom — Fem Børn/: 2 Søn-

ner og 3 Døttre:/ af hvilke det ældste er 14 og det yngste 4te Aar, skulde fødes og klædes; men hvor skulde det tages fra i en Familie, der ikke engang havde Evne til at begrave den Afdøde! I idelig Strid med alle Fattigdommens Onder har hun derfor hidindtil hendraget Livet — og med alt dette bliver det en stor Hæder for hende; — Hun har ikke allene selv ført et meget sædeligt godt Levnet, men tillige sørget for sine Børns Opdragelse paa en Maade, der maa beskæmme mange, hvis Kaar vare langt lykkeligere end hendes. Dette Vidnesbyrd gives hende med Glæde og en god Samvittighed af

Ludv. Luplau

Colding den 20 Novbr. 1802.

Præst“

Fru Wolfframsdorff flyttede atter efter Mandens Død tilbage til Kolding, hun fik en Pension paa 50 Rdl., der 1802 forhøjedes til 70 Rdl. aarlig og maatte selv ved sine Hænders Gerning bøde paa Pensionens Knaphed. Fra en bortdød Familie i Tyskland fik Børnene tilsammen en Arv paa 100 Rdl., der er kommen som en Solstraale i det fattige Hjem, men ikke har kunnet forbedre de daglige Levevilkaar, da Kapitalen var sat fast for dem. Hun maatte sende Børnene ud for selv at tjene deres Brød, saa snart de var i Stand dertil, men den ældste Søn var lam, og ham maatte hun derfor selv tage sig af. Han døde dog ung af en tærende Sygdom. Hendes yngste Søn var noget forvokset, og heri ligger sikkert Forklaringen til, at Slægten tabte sit sociale Niveau. Havde han haft sine Lemmers fulde Brug, var han sikkert kommen i samme Vej som sin Fader, thi Fru Wolfframsdorff havde i hvert Fald en Broder, der var Officer, og mange Officersenker, der har siddet lige saa haardt i det som hun, naaede dog at se deres Børn som Officerer. Det var jo altid en Anbefaling, naar man skulde den Vej, at være Adelsmand og Officerssøn. Nu maatte hun sætte sin Søn til et Haandværk, den gamle uradelige tyske

Otto Burchard von Wolfframsdorff, Officer i kursachsisk Militærtjeneste, f. ²⁴/₄ 1645, † ²⁷/₁₀ 1710; g. m. Julie von Creutz, † 1702.

Heinrich Ernst von Wolfframsdorff paa Ober og Nieder Kreischa, Cölln, kgl. polsk og kurfyrstelig sachsisk Amtshauptmann, f. 1680, † . . . ; g. 1° m. Johanne von Haugwitz fra Pötschapel, 2° m. Christiane von Bünau.

Gottlieb Ernst von Wollframsdorff paa Ober og Nieder Köstritz, var en Tid lang Forstmester i Bayreut, senere Drost i Wittmund, f. ²⁵/₂ 1704, † ²⁰/₁₁ 1765; g. ²⁰/₄ 1735 m. Charlotte Juliane von Wurnb, f. c. 1706, † c. 1780.

Friedrich Wilhelm von Wolfframsdorff, f. ²¹/₅ 1747, † ²¹/₃ 1800; Daniel Heinrich von Wolfframsdorff, f. c. 1750, begr. ³/₄ 1785 i Kbh. g. m. Lovise Friderica Mylius, † ¹⁰/₂ 1841, 80 Aar gammel. (Garnisons Kb.), karakt. Kaptain ved det danske Livreg;

g. ⁷/₆ 1776 i Helsingør m. Magdalene Louise Hoffmann, † ⁸/₂ 1837 i Ringsted, 87 Aar gl., D. af russisk Hofraad og Konsul i Helsingør David Johann H.

Carl Gottlieb v. 1869 som Lem i sig efter Mandens Død	Sophia Christiana Augusta Lovisa, f. ¹² / ₉ 1792, ernærede 1795; g. Lem i St. Jørgens Hospital i Kolding, var først 1776 i Kbh. f. ²⁹ / ₁ 1779 i (Citadels Helsingør, 28/11 1861 som Pensionistinde i Duebrødre Kloster i Roskilde.	Anna Louisa Charlotta, f. ²¹ / ₉ 1776 i Kbh. f. ²⁹ / ₁ 1779 i (Citadels Helsingør, 28/11 1861 som Pensionistinde i Duebrødre Kloster i Roskilde.	Johann Heinrich Ernst v. W., russisk Søofficer.	Carl Gottlieb v. W., (Julie) Henriette, d. ²⁸ / ₁ 1783 i Helsingør, † ²⁸ / ₁₁ 1861 som Pensionistinde i Duebrødre Kloster i Roskilde.	Juliana (Julie) Henriette, d. ²⁸ / ₁ 1783 i Helsingør, † ²⁸ / ₁₁ 1861 som Pensionistinde i Duebrødre Kloster i Roskilde.
Carl Gottlieb v. 1869 som Lem i sig efter Mandens Død	Friderica Lovisa, f. ¹⁹ / ₉ 1795; g. Lem i St. Jørgens Hospital i Kolding, var først 1776 i Kbh. f. ²⁹ / ₁ 1779 i (Citadels Helsingør, 28/11 1861 som Pensionistinde i Duebrødre Kloster i Roskilde.	Anna Louisa Charlotta, f. ²¹ / ₉ 1776 i Kbh. f. ²⁹ / ₁ 1779 i (Citadels Helsingør, 28/11 1861 som Pensionistinde i Duebrødre Kloster i Roskilde.	Johann Heinrich Ernst v. W., russisk Søofficer.	Carl Gottlieb v. W., (Julie) Henriette, d. ²⁸ / ₁ 1783 i Helsingør, † ²⁸ / ₁₁ 1861 som Pensionistinde i Duebrødre Kloster i Roskilde.	Juliana (Julie) Henriette, d. ²⁸ / ₁ 1783 i Helsingør, † ²⁸ / ₁₁ 1861 som Pensionistinde i Duebrødre Kloster i Roskilde.

Frederik Wilhelm W., f. ²⁰/₂ 1829 i Kolding, hvor han en Tid var Bødkermester, senere Bødkersvend i Kjøbenhavn, lever paa Almindelig Hospital; g. ¹³/₄ 1854 i Kjøbenhavn (Frue K.) m. Ane Cathrine Jørgensdatter, f. ⁴/₁₀ 1821 i Maastrup, † ²³/₁₁ 1902 i Kbh., D. af Husmand Jørgen Jensen og Ane Larsdatter i Tinghuse.

Otto Christopher W., f. ⁷/₁₁ 1855 i Frederik Vilhelm W., f. ¹¹/₈ 1858 i Anna Cathrine Jensine, f. ⁹/₆ 1860 Jensine Wilhelmine, f. ²⁹/₆ 1863 i Kbh. (Trinitatis Kb.), † der ⁹/₁ Kb. (Trin. Kb.), Snekermester i i Kbh., tidligere Dameskrædderinde, Kbh. (Trin. Kb), † 4 Maaneder gl. 1888, ugift, først Sømand, senere Kbh.; g. ⁷/₁ 1883 i Kbh.s St. Johannes ansat ved Christianshavs Kvindefængsel. Arbejdsmand. hannes K. m. Karen Marie Jensen, f. ³¹/₇ 1855 i Stubbekjøbbing.

Ellen, f. ²³/₁ 1887 i Kbh.

Slægt endte som danske Haandværksfolk, og kunde de saaledes ikke fra deres fædrene Slægt tage andet i Arv end deres gamle Navn og Vaaben og et vist Racepræg, som Tiden ikke har udslettet, saa synes den Hæderlighed og Stræbsomhed, der havde udmærket deres danske Stammer ogsaa at have forplantet sig til hendes Efterkommere.

Der staar endnu tilbage at omtale Løjtnant Wolfframsdorff's ovennævnte Broder Daniel Hinrich. Efter at have tjent Dronning Sophie Magdalene som Page i 5 Aar traadte ogsaa han ind i Hæren og udnævntes 10. Dec. 1767 til Sekondløjtnant i fälsterske gevorbne Infanteri Regiment. Som bekendt tilfaldt det dette Regiment at besætte Slotsvagterne Natten mellem den 16. og 17. Jan. 1772 og Wolfframsdorff, hvis Deltagelse i Statskuppet var meget underordnet, blev som Belønning fra samme Dag udnævnt til Premierløjtnant. 15. Okt. samme Aar (med Anciennitet fra 4. Sept.) blev han virkelig Premierløjtnant, 1. Mai 1779 forsat til danske Liv Regiments 3. annekter. Batl., 23. Jan. 1782 fik han Kaptajns Karakter og blev 25. Feb. 1785 ansat i Premierløjtnants Nummer i den kronborgske Batl., men allerede en Maanedstid efter afgik han ved Døden kun 35 Aar gammel. Han var ved sin Død stærkt forældet, men i Modsætning til sin Broder havde han en velstaaende Svigerfader, der kunde tilfredsstille hans Kreditorer. Hans Efterkommere lever muligvis den Dag i Dag i Rusland, hvortil hans 2 Sønner udvandrede.

Over den danske Slægtslinie findes foran en kort Oversigtstavle.

EN FORLOVELSE I 1756.

Af de Linde'ske Familiepapirer.
Ved Th. Hauch-Fausbøll.

I Genealogisk Tidsskrift's Januarnr. blev der berettet om en Forlovelse indenfor den Linde'ske Familie i 1780, jeg skal denne Gang meddele lidt om en Forlovelse i samme Slægt 25 Aar tidligere. Vi ser, Fremgangsmaaden er den samme, den tilkommende Svigersøn senere Etatsraad Jens Flessburg

aftaler alt med den unge Piges Fader 'Etatsraad, Zahlkasserer Arved Christian Linde, og først, da Sagens formelle Side er i Orden, giver Linde sin Svigersøn Lov til at skrive til sin Forlovede i lukket Kuvert med den kostelige Vending, at hans „curiosité ingenlunde strekker sig til at viide de smaa particulariteter, som gierne forrefalder i forliebte Persohners correspondence“.

Af det første her gengivne Brev fremgaar det, at der tidligere har været vekslet et Par, vel de mest forretningsmæssige Breve i Korrespondancen, men disse er desværre ikke bevaret, naar vi kender de andre, er Grunden den, at Etatsraad Linde og hans Datter sendte Kopier til hendes Broder, den senere Konferensraad Gabriel Linde, der med sin Hustru var til et Bryllup paa Landet, og han, der som tidligere omtalt, var i Besiddelse af udpræget Ordenssans og Slægtsfølelse, har opbevaret dem.

Idet jeg iøvrigt henviser til Familiens Stamtavle i Patriciske Slægter, skal jeg blot nævne, at Fridericha Johanna Linde var født om Sommeren 1723 i Hedensted, hvor hendes Fader, der dengang var Regimentskvartermester, laa i Kvarter, hun var altsaa paa det nærmeste 33 Aar i 1756 og havde, som det fremgaar af Brevene, gjort sig fortrolig med at forblive ugift. Hendes tilkommende Brudgom var 41 Aar, saa de passede godt sammen i Alder. Vielsen fandt Sted i Kjøbenhavn samme Aar henimod Sommerens Slutning den 22. Sept., og de nygifte bosatte sig paa Mølnhorst i Flækkeby, hvorfra Flessburg kunde varetage sit Embede som Amtsforvalter i Hütten Amt. Efter 23 Aars Ægteskab døde hun der i 1779, hendes Mand overlevede hende til 1796.

Desværre eksisterer der intet Billede af Flessburg og Hustru, vi maa nøjes med at bringe Portræter af hendes Broder den omtalte Gabriel Linde, der var Flessburg's Jevnaldrende og rimeligvis hans Ven, — i hvert Fald meddeler Flessburg ham jo selv Forlovelsen, — og af Gabriel Linde's Hustru Lise Wodroff.

„Velædle og Velbr.
„høytærede Hr. Cancellie Raad!

„I Følge af mit Dennem givne Løfte udj „mit forrige af 15de *hujus* har ieg i Dag den „Ære og Fornøyelse at berette Dem, at Deris „kiære Brev, som os i Gaar Aftes med Po- „sten indløb, har haft den *éffect*, ieg da forre- „stillede mig. Det samme er ey allene bleven „min Daatter forelæst, men hun har og selv „læst det igiennem fra *punct* til *punct*, hvor- „ved den *irresolution*, hun i Begyndelsen stød „udi, er aldeles borttagen, saa at hun nu ef- „ter Deris kiærlige Forlangende har sagt og „siiger Ja og Amen til Deris Begiering.

„Det faste Forsætt, hun hafde, at tilbringe „sin Tiid udi eenlig Stand, er nu salt til Siide „og var den eeneste Anstøds Steen i Veyen. „Af alle de *dubia*, som De ellers har beha- „get at opreigne, har ingen haft mindste Stød „hos hende, men ieg mærker nok, at den 7 „Aars bestandige *affection*, De har haft for „hendes Persohn, hvor om hun ikke tilforn „har veret underrettet, har saaledes indtaget „hendes ganske Sind, at hun nu priiser sig „ikke mindre lykkelig end De selv ved at „indlade sig udj een kiærlig Forening og „Ægteskab med een Persohn, til hvilken hun „nest Gud sætter all sin Tilliid, og for hvil- „ken hun bærer ald optenkelig *consideration* „og *estime*, hvor til ieg hiertelig ønsker den „goede Gud ville give sine naaderiige Velsig- „nelser. Naar det kand vere Deres Leylig- „hed at bæere og fornøye os med Deris Ner- „verelse og bringe dette Deris Forrehavende „til een goed Ende, derom vill ieg da udbede „mig nermere Efterretning, der ieg med ald „skyldig *égard* og *attention* u-afladelig er

„Velædle og Velb.
„Hr. Cancellie Raads
„tienstforbundne Ven
„og Tierner
„A. C. L.

Kjøbenhavn
d. 22. Maj 1756.

P. S.

„Den Kierlighed og stoere Godhed, Hr. Can- „cellie Raad har fattet for min Persohn, erki- „ender ieg med største Taknemmelighed og til- „lige bekræfter og underskriver af ganske Hierte „alt, hvad min kiære Fader Dennem udi dette „Brev har tilsagt, hvormed ieg indslutter Den- „nem og mig udj Guds naadige Forsiun, Be- „skiermelse og Varetægt.

Frideripue Johanne
Linde.

„Høytædle og Velbr. høytærede
„Hr. Etats Raad!

„Dend overmaade Fornøyelse og inderlige „Hiertens Glæde, som H. *Etats* Raaden meget „kierkomne Brev af 22de *hujus* har opvagt hos „mig, er ubeskrivelig, da ieg har været saa „lykkelig fra Dennem saavel som Deris kiære „Frøiken Daatter at faae paa een saa meget

„kiærlig som *noble* Maade Forsikring paa den „Persohn, hvis Besiddelse har veret mit eeni- „ste Ønske og skall blive mit høyeste Goede „her paa Jorden.

„Men som ieg ey uden yderste Emfindlighed „og Gemyts Rørelse erkiender denne Deris „Godhed og Kiærlighed, saa aflegger ieg her- „ved min ærbødige Taksigelse i Haab og „Forsikring, at, næst Guds allermægtigste Bi- „stand, dette Val skall blive H. *Etats* Raaden, „Deres *famille*, og i Særdelighed min lille „Frøiken Bruud til bestandig Fornøyelse og „Glæde.

„Hvad min Overreise angaar, som ieg øn- „sker joe før joe heller, saa vil samme til- „deels beroe paa eet Skifte, som ieg her paa „*General Auditeurens* Veigne har under Hæn- „der at bringe til Rigtighed, men særdeles „derpaa, at ieg er „saa lykkelig at fin- „de eet *convenable* „Huus. Jeg begri- „ber nu, men for „sildig, at have be- „gaaet een Daar- „lighed ved at have „solt eet Huus, „som var bepvem „og saadan, at ieg „nu skall have „Umage at finde „dets Liige. Med „Dags Posten skall „ieg have den Ære „at give Deris H. „Søhn Part af den „Glæde, som er „vederfaret mig. „Min kiærligste „Hilsen til min „lille Frøiken Bruud „og ganske *famille* „beder at aflegge „paa beste Maade „og ellers at vere forsikret, at ieg med ald „optænkelig *respect* uafadelig henlever

„Høyædle og Velb. H: *Etats* Raad
„tienstærbedigste Tienner
Flesburg.

Sleswig d. 26. May 1756.

P: S:

„Indlagde Brev ville H: *Etats* Raad have „dend Godhed at levere den lille Frøiken. „Her er alting udj Bevægelse siden Kongens „Ankomst, som var i Mandags Aften. I Over- „morgen gaar Hans May^{tt} med Følgeskab til „*Rendsborg*.

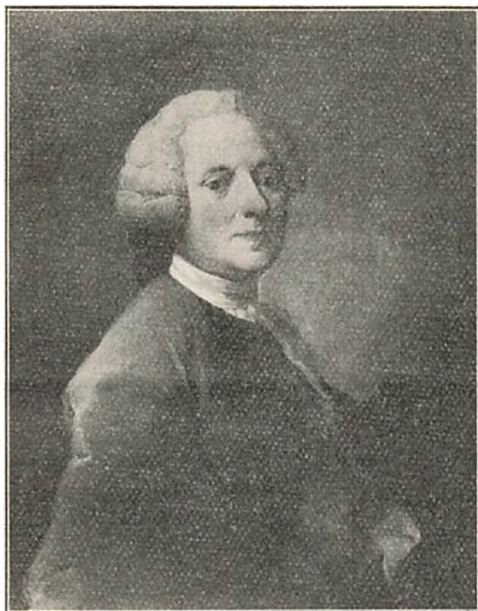
„Høyædle og Velbaarne,
„høytærede og allerkiæreste Frøiken!

„Aldriig har ieg med meere Frygt aabnet „noeget Brev end Deres H: Faders seeneste „kiærkomne, men aldrig været meere for- „nøyet end, da ieg derudi fandt een naadig

„og saa *favorable* een Dom. Een Faders „Samtykke, een Datters Ja og Amen. Hvad „kunde være, allerkiæreste Frøiken, for mig „glædeligere, som stod imellem Haab og Frygt „angaaende min timelige Fornøyelse. Jeg „kysser Deres Underskrift og Navn i Brevet „tusinde Gange, men uendelig Gange meere „*Friderique Johanne* i Tankerne.

„Hvad skulde ieg nu efter saadan Lykke „vel meere og inderligere kunde ønske end „joe før joe heller at blive foreenet med dend „Persohn, uden hvilken mit Liv vil blive mig „til Last og Byrde?

„Havde ieg ey været saa daarlig at sælge „mit Huus, saa kundet Sagen paa nogle faae „Uger, i Fall lille Frøiken ville *aggreeret* det, „bleven bragt til Rigtighed. Men nu maa ieg „først sec at finde for os een *covenable*

Konferensraad Gabriel Linde.

Lise Linde, f. Wodroff.

„Leylighed, som disverre vel ikke er at faae „for *Michaels* dag; hvor ieg nu boer, er Ley- „ligheden, som ieg ved min *retour* maatte „tage saa god, som ieg kunde finde, ey saa- „ledes beskaffen, at derudj kand føres een „Huusholdning; det smertes mig ey lidet/: „og ieg har nu Aarsag dertil/: at have be- „gaaet den Daarlighed med mit Huus; men „da Sagen nu ey meere kand *redresseres*, „maa mand fornuftig finde sig der udi.

„Vi maae, allerkiæreste, imidlertid søge „ved flittig *correspondence* at forkorte og for- „søde hinanden een Tiid, som ellers vilde blive „kiædsom og umelig. Jeg *embrasserer* hende „udj Tankerne og har dend Ære herved at „forsikkre med ald optænkelig Høyagtning og „uafadelig Kiærlighed til Døden at være

„Høyædle og Velbaarne
min allerkiæreste Frøiken,
underdanigste Tienner
Flessburg.

Sleswig

d. 26 May 1756.

„Velædle og Velb.

„høytærede H: *Cancellie* Raad!
„Deris kiære Brev af 26 *hujus*, som mig i „Gaar med Posten indløb, har ieg igiennem- „læst med Fornøyelse, efterdi ieg deraf seer, „at De med mit forrige Svar af 22de befinder „Dennem ganske *satisfait*. Min Daatter har „selv den Ære at besvare Deris Brev til „hende, og det efter hendes eget *Genie*, hvor- „udj ieg sandelig ikke har mindste *part*. De „kand nu herefter, om De saa behager, sende „hendes Breve forseglede under *couvert* til „mig, saa som min *curiosité* ingenlunde strek- „ker sig til at viide de smaae *particulariteter*, „som gierne forrefalder i forliebte Persohners „*correspondence* og bør være imellem dem „selv allene.

„Men angaaende H: *Cancellie* Raads Hiid-

„reyse, da maa ieg „berette dette, at i „hvorvel de anførte „*raisons*, at den „ikke nu for Haan- „den saa strax kand „skee, ere ganske „*valables*, ønskede „ieg dog gierne at „see Dem her og „bringe Sagen til „Ende i det læng- „ste nogle faae „Uger for *Michaeli*; „thi som det er „afgiort her imel- „lem os, at min „Daatter, Enkke- „frue *Fabritius* skal „indflotte til mig, „hvor ieg nu boer, „og altsaa maa til „førstkommende „*Johanni* Dag op- „sige de Værelser, „hun haver i Leye,

„saa maatte ieg nogenledes være forvisset „om, til hvad Tiid Deris Ankomst kunde „skee, og at Brylluppet forinden saa betimelig „kunde holdes, at det ikke skulle hindre i „hendes Omfløtning, og at det goede Veyrligt, „som gierne da indfalder, kunde *favorisere* „Deris *retour* med min Daatter til Holsteen, „hvilket alt ieg indstiller til Deris nermere „Eftertanke, og nest kiærligste Hilsen fra os „alle forbliver med een særdeles *estime*

„Velædle og Velb.

„høytærede H: *Cancellie* Raads
„tienstskyldigste Ven
„og Tienner
„A. C. L.“

Kløbenh d. 29 May
Ao. 1756.

„Velædle og Velbyrdige kiære H: C:

„Den store Godhed Dee haver fattet for min „Person, og den *resolution* at begære mig af

„af min Fader, maae ieg tilstaae at være me-
 „get stor, ieg er ikke lidet bekymredt, hvor-
 „ledes ieg skald besvare Deres beærede Skri-
 „velser, eftersom j den *materie* er ieg nye,
 „og mit Sind ikke vandt. Dee skønne Fore-
 „stillinger ieg hafte giordt mig at opvarde een
 „kiær Fader j sin Alderdom og siden *pasere*
 „mit Liv j Kloster, frie for Verdens Bekym-
 „ringer og Møye, seer ieg at forsvinde. Give
 „Gud det maae skee j een løcksalig Stund, og
 „Gud vil læge sin Naade og Velsignelse der-
 „til. Jeg har den Tilliid til Deres kiere Person
 „at Dee selv frygter, ærer og elsker Gud og
 „ikke uden Bøn til ham har begyndt denne
 „Sag og aldtjaa paa min Side vil ansee Dem
 „som den, Guds Forsyn har tilføyet mig, hvor
 „med ieg ogsaa er vel fornøyet. Min Faders
 „og Søskenes Raad har ieg efterkommet, da
 „ieg tillige blev var, mit eget Hierte ikke at
 „være utilbøelig til Dem. Dee *qualiteter*,
 „som H: C: behager at melde, ieg besider,
 „og hvorved hand haaber at blive løkkelig, vil
 „ieg af Hiertet ønske at beside j den Ful-
 „kommenhed som den synes at være maledt
 „j hans Øyne, og at ieg j min tilkommende
 „Opførsel mod Dem maae svare der til. Mens
 „ach! *aperancerne* bedrager ofte, og Deres
 „Gudhed mod mig staa aldtjaa paa svage
 „Føder. Jeg forsickrer j Sanhed, dersom ieg
 „seer Dem ikke løkkelig med min Person,
 „er min Løkke ikke giordt, hvoraf Dee kand
 „dømme kære H: C: min Frygt at træde j
 „denne Stand. Min Gud, paa hvilken ieg haa-
 „ber, og hvis Gudhed har ledet mig hiden til,
 „han ogsaa bønføre mig her udj. Den Om-
 „sorg for et Huus, som kand være bekvem
 „for os, lad ikke blive Dem besverlig, thi ieg
 „forsickrer, at j hvordand det ogsaa er, skal
 „ieg altid finde mig derudj. For ald Ting kiere
 „H: C: vil ieg have mig udbeedt, at Dee jo
 „ingen *depencer* setter sig udj for min Skyld,
 „som andre Brudgommer j slige Leiligheder
 „giøre, hvilken ieg j Sanhed anseer som stor
 „Daarligheder paa den Tiid, da det ikke feiler
 „paa vigtigere og fornødne Udgifter. Det skald
 „altiid være mig en Glæde at see Brev fra
 „Dennem og derudj fornemme, at Dee befin-
 „der sig vel. Min Søsters *complimen* har ieg
 „at aflæge til Dem og er ieg til min Død

„Velædle og Velbyrdige kære H: C:
 „Forbonne Ven og Tiennerinde
 „F: J: Linde“.

LITTERATUR.

Grosserer *Axel Schou* har, trykt som Manuskript i overordentlig nyde-
 lig Udstyrelse udgivet sin „Slægtbog“. Familien, der efter Forfatterens Op-
 gørelse nærmest tilhører Middelstanden, nedstammer fra Ole Rasmussen Schou,
 f. c. 1768, der døde 1837 som Ejer af

Idagaard ved Slagelse. Han nævnes
 1803 som Avlsbestyrer paa Augusten-
 dal under Antvorskov Gods, men det
 er ikke lykkedes at paavise, hvor fra
 han skrev sig. Der findes hele tre
 Versioner om hans Oprindelse, efter
 den ene skal han stamme fra en Gods-
 ejerslægt i Slesvig-Holsten, den anden
 siger, at han var Søn af en Skovfoged
 ved Vejle, og efter den tredje skal han
 have haft sit Barndomshjem paa Sla-
 gelseegnen, idet en Ole Jensen Schou,
 der var Ladefoged under Antvorskov
 Gods ved Midten af det 18. Aarhun-
 drede menes at have været hans Far-
 broder. Denne Ladefoged havde bl. a.
 2 Sønner Peder (f. 1762 † 1833), der
 var Præst i Høye Taastrup og An-
 dreas (f. 1769).

Som Særtryk af „Lærerne og Sam-
 fundet“ har Professor *Hans Olrik* ud-
 sendt en meget interessant Afhandling
 om „Lærernes Bidrag til Oldgransk-
 ning og Historieskrivning“. Der var
 en Tid, hvor den Værdsættelse af
 Lærerstandens Historieskrivning C. F.
 Bricka fremsatte i sin vidtberømte Kri-
 tik af Carstensen's Hjørlunde Sogns
 Historie var god Latin i Videnskabs-
 mændenes Øren, det er det ikke mere,
 Lærerstanden har selv med sine mange
 fortræffelige Bidrag til Oplysning af vort
 Lands Historie gjort C. F. Bricka's
 Ord til Skamme om de Mænd, „som
 arbejder saa at sige i Blinde, som med
 gavmild Haand udstrør sandt og usandt,
 ret og vrangt i broget Forvirring, som
 selv ringeagtende Videnskabens Krav
 lokker andre til at efterligne dem, og
 hvis Fællesmærke man vel kan betegne
 som den talentløse Middelmaadighed“. Ikke
 mindst paa den genealogisk-personalhistoriske
 Forsknings Omraade er der ydet udmærkede
 Ting af den danske Lærerstand, Navne som
 P. C. B. Bondesen, Viggo Holm, S. Jørgensen
 i Kistrup, Severin Kjær, Anders Petersen
 og P. Storgaard Pedersen for blot at nævne
 nogle af de mest fremtrædende har en for-
 træffelig Klang i enhver Personalhistorikers
 Øren. Afhandlingen er ledsaget af en Del
 Portrætter og af de fleste deri omtalte

Folkeskolelærere findes der iøvrigt
 Portrætter andetsteds i „Lærerne og
 Samfundet“.

Ved at mindes Bricka's Kritik af
 Hjørlunde Sogn ledes Tanken hen paa
 en Afhandling af Artillerikaptajn *Chr.
 M. Munthe* i sidste Hefte af *Norsk Per-
 sonalhistorisk Tidsskrift* betitlet „Viljam
 Olsvig: „Ludvig Holbergs unge dage“
 eller Literaturhistorisk vinkelskriveri“,
 der meget vittigt beretter om de mange
 Forsyndelser en norsk statsunderstøttet
 Lærer af Uvidenhed og Had til alt
 dansk gør sig skyldig i. Med det sam-
 me kan jeg benytte Lejligheden til at
 henlede danske Læseseres Opmærks-
 somhed paa dette udmærkede Tids-
 skrift, der redigeres af de to kyndige
 Genealoger *E. A. Thomle* og *S. H. Finne-
 Grønn* og ofte berører danske Forhold
 og Personer.

Familien Dahlerup har udsendt 4.
 Udgave af *Stamtavle over Familien
 Dahlerup og dens Sidelinier*, trykt som
 Manuskript. Stamtavlen bringer denne
 Gang en Række vel udførte Portrætter
 af Slægtens Ældste og indeholder til-
 lige Meddelelse om det Dahlerup'ske
 Familielegat, der fra en ringe Begyn-
 delse nu er vokset til over 11000 Kr.

H.—F.

ANETAVLER

Vi fortsætter Anetavlen fra Bladets
 Juli-Nr. med en Oversigt over Edel
 Barfoed's Forfædre, der gaar tilbage
 til flere gamle Adelsløgter. Oplysnin-
 gerne om Familien Kotte er hentet fra
 en Optegnelse i genealogisk-heraldisk
 Selskabs Papirer.

Ligeledes bringer vi de Forfædre,
 der kendes for Anna Agnete Smith,
 f. Plum's Vedkommende. Red.

Redaktion:

Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v.
 (9—11 og 5—7).

Herredsfoged i Hvidding Herred Troels Wimer til Astrup (c. 1440—1510), g. m. Mette, levede 1514.

Herredsfoged i Købmand i Hvidding Herred København red Peder Tro-Nils Hofvet. (c. 1475—c. 1560).
Raadmand i Flensborg Frants Holstein (†1560).
g. m. Marina Paj-sena (†1585).

Borger i Ribe Frands Madsen Ri-ber, f. c. 1500,
g. m. Kirsten Pedersdatter.
Hofinstrumentmager og Guldsmed Johan Syben.
Stiftsprovst i Sjælland St. Jens Pe-dersen Winstrup (1502—58).
g. m. Anna Hofvet.
Domprovst, Kannik i Roskilde Se-kretær i tyske Kancelli Elias Ei-senberg (1534—90).
g. m. Thale Holstein († 1612).

Kgl. Herold og Byfoged i Kjæ-benh. Peder Frandsen († 1608),
g. m. Cathrine Syben († 1613).
Professor, Biskop i Sjælland, Dr. theol Peder Winstrup (1549—1614),
g. m. Anna Eisenberg (1575—1646).
Rektor i Lüneborg Harder Bülche,
g. m. Margrethe Degdous.
Borgmester i Wilster Titus Thombs.

Pro-g. m. Ma-
fessor ren
jur. Vin-
Claus strup.
Plum (†1636).
(1585—
1649),
Præ-g. m. Mar-
sident i grethe
Kjøben- Thombs
havn, (†1663).
Kam-
merraad m. Sæde
i Statsraadet og
Højesteret, kgl.
Livlæge, Dr. med.
Peter Bülche til
Tustrupgaard (1609-71),

Generalinspek-g. m. Elise
tør over Kirker- Margrethe Bül-
ne i Danmark che († 1671).
Johan Plum
(† c. 1701),

Sognepræst til Veterslev og Hømb g. m.
Claus Plum (1669—1739),

Konfirurer g. m. Cathrine
Daniel von Damm,
Kellinghusen († 1695).
(† 1677),

Agnethe Kellinghusen
(1675—1736).

Sognepræst til Baarse og Beldinge Daniel Plum (1707—84),

g. m. Anna Agnete Plum (1752—1805).

Klok-g. m. (Sid-
kestøber sel v.
Claus der
v. Hud?)
Damm
fra
Ham-
borg
(†
1655).

Borg-
mester i
Holbæk
Peder
Jensen
den
yngre
(† c.
1673).
?

Sognepræst til g. m. Birgitte
Sønder Jernløse Luxdorph
Rasmus Peder- (1633—77).
sen Holbæk
(1628—83),
Peder
Kristen-
sen paa
Øre-
gaard.

Sognepræst til Høve Christiern g. m.
Rasmussen Aferin (1669—1721),

Ingeborg Bonsach, f. Aferin († 1762).

Anna Jensdatter

Christen Pedersen paa Løg-
strupgaard Fiskebæk ved
Viborg g. m.
Kirsten Bollesdatter († 1588).

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 10

Oktober 1913

7. Aargang

APOTEKER CHRISTOPHER HEERFORDT MANGORS OPTEGNELSER

Ved Th. Hauch-Fausbøll.

De følgende Optegnelser er velvilligst overladt mig til Offentliggørelse af Hr. Skoleinspektør N. Chr. Lunding. Originalen bestaar af 14 sammenheftede Blade i kvart Format, hvoraf de 2 første Sider er blanke, og derefter følger 20 beskrevne Sider og 6 ubeskrevne. I Noter har jeg dels gjort Rede for Forfædrene, saa vidt disse kendes, og hertil slutter sig de gengivne Portrætter, dels givet Oplysninger om de Personer, der nævnes, naar da ikke det Sammenhæng, i hvilket De omtales, er aldeles betydningsløs.

Anno 1704 den 18. Octobr., som var en Løverdags om Morgenen nogle faae 2 à 4 Minuter efter 4 Slet, har været ved Guds Naade min Fødsels Dag, og har da behaget den almægtige Gud, at ieg fremkom af Mørket til dette Verdens Lys her udj Kiøbenhavn ved disse mine kiære

Forældre:

Min Fader var Herr *Elovius Mangor*, Kongl. Majest. velbetroede virkelige Raadmand og Stads Conducteur her i den kongelig Residence Stad Kiøbenhavn.

Min Moder Madame *Johanna Heerfordts*, og var ieg hendis 3de og sidste Barn..

Min Far Fader var Herr *Jonas Ellofsen*¹ Sovne Præst til Mangers Præste Kald i Norsor (!) Leens Fogderie under Bergenhuus Stift i Norge, døde 1666.

Min Far Moder *Margretta Ofvis Datter*.

Min Faders Far Fader var *Elloff Joensen* Borger og Handelsmand i Norlandene.

Min Faders Far Moder *Karen Lars Datter*.

Min Faders Moor Fader var *Ove Jensen*² Borger mester udj Bergen.

Min Faders Moor Moder *Karen Mauritz Datter*³.

Min Moor Fader var Herr *Christopher Heerfordt*⁴ kongel. privilegerede Apoteker her i Kiøbenhavn, døde 1691.

Min Moor Moder var *Cecilia Ivers Datter*⁵, døde d. 13. Maj 1721.

Min Moders Far Fader var H. *Christopher Heerfordt*⁶ kongl. privilegerede Apoteker her i Kiøbenhavn, døde 1679.

Min Moders Farmoder var⁷

Min Moders Far Faders Fader var Herr *Johannes Heerfordt* Pastor Schlossdorpiens⁸, døde 1624.

Min Moders Far Faders Moder var

Min kiære Fader Herr *Elovius Mangor*⁹ var 2de Gange gift, hans første Kone var Jomfrue *Birgitta Jørgens Datter*, Sor *Jørgen Jørgensen*, Borger og Viinhandler her i Kiøbenhavn, hans ælste Datter, med hende haffte hand Bryllup d. 7. Decemb. 1692, og levede med hende i Ægteskab i tvende Aar, thi det behagede den gode Gud at bortkalde hende d. 24. Nov. 1694 fra denne ælendige Verden, og det uden Lifs Arvinger. Siden sat hand saa hen i sin Enckestand i 3½ Aar, da hand atter igien indgick i et kiærligt Ægteskab d. 30. Maj 1698 med min Moder, og i samme Ægteskab velsignede [Gud] dem med een Datter og tvende Sønner. I samme Ægteskab levede mine kiære Forældre i ald Glæde og Fornøyelse, men saasom ingen Ting i denne Verden skal være fuldkommen, saa behagede det den allviise Gud ved Døden hasteligen at bortkalde d. 8. Februar. 1714 min sal. Fader, thi hand gik frisk ud om Eftermiddagen af sit Huus paa Raadstuen, da opkom der om Aftenen een stor Ildebrand i Græf *Reventlaus* Gaard paa Kiøbmagergaden, hvor hand da hengik for at gjøre gode Anstalter til Ildens Slukkelse, men fik da ved et Fald hans Døds Saar, thi efter faae Minuter opgaf hand hans Aand, da hand tilforn hafde sucket og raabt til sin Frelser: Gud vær min Siæl naadig, og da blev død i hans Huus om Aftenen indbragt, denne hastige og bedrøvelige Dødsfald satte min hierte Moder i een stor Hierte Sorrig, som hun ey kunde saa snart forvinde, men den naadige Gud gav hende Kræfter til at bære denne Sorrig med Taalmodighed, og satt saa hen i hendes eenlige Enckestand i 5 Aar, indtil hun atter d. 26. Juli 1719 indgick i et kiærligt Ægteskab med Herr *Abraham Kløcker*¹⁰, fornemme Groschandler her i Byen, og levede som kiærlige Ægte Folk tilsammens næsten i 11 Aar, indtil den alviise Gud atter lod min Moder smage den bedrøvelige Enckestand igien, idet hun ved Døden d. 13. Februar. 1730 mistede sin kiære Ægte Mand.

Da ieg nu var som før er meldt d. 18. Oct. 1704 født, lod mine kiære Forældre mig i Jesu Nafn lade fremkomme til det hellige Daabets Sacramente, og blev da d. 20. Octobr. i S^t. Peders Kircke af Herr *Christopher Felix Mentzer* døbt, og kaldet *Christopher Heerfordt*, opkaldet efter min Moor Fader sl. Herr Apotecker *Christopher Heerfordt*. Mine Faddere og Forlovere ved Daaben vare efterfølgende:

Fruen Timmer Faddere
Min Moor Moder Mad. *Cecilia* sl. Herr *Christopher Heerfordts*, som bar mig til Kirken.
Madame *Elisabeth Jørgen Jørgensen*,¹¹ som holdt mig over Daaben.
Jomfrue *Maria Heerfordts*¹² min Moster, holt Christen Huen.

Mands Faddere
Herr Estatz Raad og Præsident *Hans Nansen*¹³.
Herr *Ove Mangor*¹⁴ til Søedall i Jydland.
Herr Hoff Apotecker *Johann Gottfried Becker*¹⁵.

Mine kiære Forældre, som ønskede ikke andet end, at ieg maatte opvoxe og tiltage i alle christelige Dyder, og lod mig ikke alleene undervise i min Christendom, som er det fornemste i alle Videnskaber, men endogsaa i andre gode Ting, og derfor holdte de i 11 Aar Præceptoris til mig, den første Præceptor var Mons. *Jens Christian Kaalund*¹⁶, som siden er bleven Rector i Stubbekiøbing, hand var hos mig i 5 Aar, derefter kom ieg i vor Frue Skole under Herr Magister *Bergendahl*,¹⁷ som den Tiid var 6te Lectie Hører og nu Sovne Præst i Fridericia, hos ham var ieg i 1½ Aar, derefter tog min Moder, som alt var bleven Encke mig fra Kiøbenhafns Skole og antog Mons. *Biering*, som skulle informere mig, hand var hos mig i 1½ Aar, den Tiid hand kom bort, fik ieg een anden ved Nafn Mons. *Christopher Holst*,¹⁸ som siden er bleven Capellan ved Christianshavns Kircke, hos ham var jeg i 3 Aar, denne var min sidste Præceptor.

A^o 1718 d. 31. Mart. gik ieg første Gang til det hellige Nadvere i Hellig Giæstes Kirke og blev betient af Herr Magister *Siedelmann*.

A^o 1718 d. 7. April anfangede ieg min Disciplin i min hierte Beste Moders Madame *Cecilia* sl. Herr *Christopher Heerfordts* Officin under 2de Provisor., den første var Herr *Johann George Müller*, som døde her i Huuset, og siden Herr *Johann Gottfried Wissel*,¹⁹ som blev derefter Apotecker i Elsingeur; i samme Disciplin stod ieg i 6 Aar, og blev da d. 28. Jul. 1724 giort til Svend.

A^o 1722 d. 27. Aug. gjorde ieg een Tour til Malmøe for at see Kongen og Dronningen af Sverrig, som holt sit Indtog der i Staden.

Da ieg nu hafte udstaaet mine Lære Aar resolverte ieg at vilde see andre Riger og Lande paa det, at ieg kunde lære noget retskaffen, og derfor begyndte ieg i Jesu Nafn mine Reyser nemlig:

A^o 1724 d. 9. Septbr. reyste ieg med Posten til Hamburg, der opholte ieg mig i 9 Dage, siden ræyste ieg til Berlin og kom der d. 27. Sept. e. a., hvor ieg hafte den Lykke at komme i det vittberømte Hof Apotecke hos den hoylærde og uskatterlige Mand Herr *Casper Neumann*,²⁰ kongel. preusiske Hof Raad og Professor public. chemiæ pract., Medlem af Ober Collegii medici, det rommerske keyserl. academiæ natur. curios., begge kongl. Videnskabers Societæter til Berlin og London, iligemaade det pavelige Instituti til Bologna, saa og første Hoff Apotecker. Hos samme Mand var ieg i 4½ Aar neml. næsten 3 Aar som anden Svend og den øvrige Tiid som Primarius, ieg kand ikke noksom berømme, hvorledes ieg af ham blev elsket, thi det lidet, som ieg af Medicinen og Pharmacien veed, har ieg ham derfor at takke, kort førend ieg forlod Berlin tillod mig min Principal at gjøre een Tour til Dresden, og reyste da d. 15. Febr. 1729 fra Berlin derhen og blev der i 14 Dage, hvor ieg ikke alleeneste saae Carnevallen, men endogsaa tog i Øyesyn de mange prægtige Ting, i Besynderlig den vittberømte Festning Königsteen. Siden reyste ieg d. 5. Mart. til Berlin igjen; førend ieg reent forlod Berlin, reyste ieg til Postdam for der at see de store preusiske Soldater, i lige Maade til Spandau.

A^o 1729 d. 24. April fuldførte ieg viidere mine Reyser, og reyste da fra Berlin til Wittenberg, Leipzig, Halle, Merseburg, Jena, Weimar, Erfurdt, Amstad, Ilmenau, Coburg, Bamberg, Pommersfelde, Forckheim, Erlang, Nurnberg, Augsburg, Sommershausen, Burgau, Leipheim, Ulm, Geislingen, Eslingen, Stuttgart, Ludwigsburg, Phortheim, Etlingen, Rastad til Kehl; paa hver Stæd, hvor der var noget mærkværdig at see, opholdt ieg mig nogle Dage og kom d. 9. Jun. 1729 til Strasburg, der blev ieg i 8 Maaneder, i samme Tiid lod ieg mig i det frantzøsiske Sprog informere, derhos frequenterede ieg diverse Collegier, i Besynderlighed colleg. anatom., holdtes af Herr Professor *Saltzman*,²¹ saa ogsaa collegium botanic.

Derefter reyste ieg d. 24. Jan. 1730 fra Strasburg til Paris og passerede efterfølgende Stæder Elzaszabern, Phalsburg, Sarburg, Blamont, Luneville, Nancy, Toul, Barleduc, Chalon, Mormorel, Laferte, Meaux, Paris, hvor ieg ankom d. 5. Febr. 1730 og opholdt mig der i 3 Maaneder, hvor ieg saae alt det, som var mærckværdig, saa ogsaa frequenterede Collegierne. Derpaa fuldførte ieg viidere mine Reyser og tog d. 28. April 1730 fra Paris til Brabant og Holland, og passerede disse Stæder og opholdt mig alle tiider nogen Tiid paa hver Stæd, hvo der var noget at see, nemlig Senlis, Compiègne, Noyon, St Quentin, Cambray, Valenciennes, Bryssel, Mechelen, Antwerpen, Rotterdam, Haag, Delft, Leyden, Ütrecht, Amsterdam, Harlem, Harlingen, Leuwarden, Grøningen, Neuschantze, Lire, Oldenburg, Delmenhorst Bremen, Buxthuude, Hamburg, og kom da endelig d. 30. Jun. 1730 lykkelig og vel fra mine udenlandske Reyser til Kiøbenhafn tilbages igjen, den treeenige Gud være i ald Ævighed lovet, som haver ikke alleeniste

bevaret mig i ald den Tiid fra Sygdom, men endog holdt sit Øye over mig, og beskiærmet mig fra ald det, som ondt er, hand velsigne mig herefter, og give mig saa længe ieg skal leve ald det, som mig kand være nytteligt, og omsider den ævige Salighed, det bønhøre Gud for Christi Skyld.

Efter at ieg nu lykkelig hafte fuldført mine udenlandske Reyser og var kommen hiem, lod ieg mig i samme Aar neml. d. 4. August af vorris medicinske Facultæt neml. af Herr Assessor og Decanus *Franckennau*, Herr Etatz Raad *Buchwald* og Herr Hof Apoteker *Becher* examinere og antog saa i Jesu Nafn d 1. Januar 1731 mit Apotecke, den hviide Svane kaldet, efterat ieg tilforn haver faaet kongel. allernaadigste Confirmation derpaa.

A^o 1732 d 5. Decembr. blev ieg efter foregaaende Guds Paakaldelse forlovet med min Kone Jomfrue *Anna Saur*, Herr *Thomas Saur*,²³ velfornemme Borger og Kiøbmand her i Byen Datter, samme Forlovelse blev da ved een christelig Copulation af Herr Magister *Hunnerup* Sovne Præst til St Nicolai Kirche

fuldført, som skeede d. 20. Maj 1733, og da indtræde ieg med hende udj et kiærligt Ægteskab, Gud den allerhøyeste see self i Naade til os, give os sine Velsignelser af Himmelen herover og fra Jorden heneden, hand lade os leve tilsammen i ald Kiærlighed og formeere vore Dage her paa Jorden, og naar vor Tiid een

Gang faar Ende, da at samles i de ævige Boeliger for at siunge Dig o store Gud et ævigt Haleluja.

I dette vor Ægteskab har Gud den allerhøyeste velsignet min Kone *Anna Saur* med Lifts Frugt, samme Velsignelse forleenede den naadige Gud hende ved sin Almagt

d. 16. Maj A^o 1734, som var een Søndag om Morgenen Klocken $\frac{3}{4}$ til Sex med een naadig Forløsning og gav os een Søn. Samme Guds Gave har vi i den hellige Treefoldigheds Nafn ladet henbringe Dagen derefter, som var Mandagen d. 17. Maj til det hellige Daabens Sacramente for der ved Guds Naade at blive aftoet af sin oprindelige Synds Smitte, igien at foreene sig med sin Frelsere Jesu Christo, og der taget ved Troen til at ville blive ved Guds Naade og hans Gienløseres Jesu Christi Fortienneste om sider een Arving og Med Arving til det ævige Liv og Salighed, og blev samme vores Søn i Tysk Kirke af Herr Pastor *Rhone* betient og i Daaben kaldet *Elovius*²³, opnevnet efter min sal. Fader *Elovius Mangor*. Hands Faddere og Forlovere ved Daaben var efterfølgende:

Margrethe Strangesdatter (formentlig).

Fruen Timmer Faddere:

Hans Far Moder Madamme *Johanna*

Klockers bar ham til Kirken og holt ham over Daaben.

Hans Faster Madame *Birgitta Blacks*²⁴ holt hans Christen Hue.

Mands Faddere:

Hans Moor Fader Herr *Thomas Saur*.

Hans Farbroder Herr Pastor *Christian Siegfred Mangor*²⁵.

Hans Moorbroder Herr *Casper Nicolai Saur*²⁶.

O store og almægtige Gud og Frelsere Jesu Christe, Du som self haver sagt, lader smaae Børn komme til mig og forhindre dem ikke, see, her bringer ieg Dig

denne vores unge Søn, see i Naade til ham, tag ham i Dine Arme, Du som forsørger alt det, som lever og legger Din Løn i de diende Børns Munde, lad ham aldrig slippe Dig, men forleen ham den Naade, at hand maae opdrages i det gode, og blive een ræt Christen, opvoxe Dig til Ære, os som

Borgmester i Bergen Ove Jensen († 1675).

Karen Mauritzdatter Bostede († 1652).

hans Forældre til Glæde, andre til Gavn og Gode og omsider blive ævig salig, det ønsker vi, derom beder vi Dig, vor Fader, Du som er i Himmelen.

A^o 1738 hiemsøgte Gud vores Familie med Sorrig, idet den almægtige Gud bortkalte d. 5. Febr. samme Aar min Kones gode sal. Fader Herr *Thomas Saur* i hans Alder 73 fra denne syndige Verden til sig i ævig Glæde, hvor hand der med Englene og de udvalte lover og siunger Dig Du store Gud et ævigt Haleluja, Gud giøre os alletiider dertil bereed.

Men efter denne Bedrøvelse glædede Gud os igien, idet hand d. 23. Februar e. a. velsignede os atter i vores Ægteskab, thi samme Dag, som var een Søndag blev min hierte Kone om Mittdagen halvgaaen Tolv med een ung Søn forløst, hvorfore hans Nafn være æret og ævindelig benedidet. Tiisdagen d. 25 Febr. derpaa haver vi samme vores Søn i det velsignede Jesu Nafn ladet fremkomme til det hellige Daabets Sacramente, hvor hand ved Guds Naade den oprindelige Synds Onskab er vorden aftoet, og saaledes som een ung Quist indpodet udj den rette Viinstok Jesu Christo at skulle blive et Guds Barn til det ævige Lif og den ævige forventende Salighed, og blev samme vores anden Søn i Tydsk Kirke betiendt af Herr Pastor *Rhone* og i Daaben kaldet *Thomas*, opkaldet efter min sal. Sviiger Fader Herr *Thomas Saur*, hands Faddere og Forlovere ved Daaben vare efterfølgende:

Fruentimmer Faddere:

Hans Far Moder *Madamme Johanna Kläckers* bar ham til Kircken og holt ham over Daaben.

Hans Moders Syskenderbarn Jomfrue *Else Kläckers* holt hans Christen Hue

Mands Faddere:

Hans Farbroder Herr *Justitz Raad* og *Raadmand Hermann Lengercken Kläckers*.

Hans Farbroder Herr *Oluff Black*.

Hans Moorbroder Herr *Thomas Saur*.

Denne Glæde varede ikke længe, thi det behagede den naadige Gud, at vi ikke længere skulle beholde denne vores liden Arving, thi den gode Gud som har givet os ham og haffte ham kiærere, hand haver og Magt at tage ham til sig igien, derfor bortkaldede den alviise Gud denne vor sal. Søn d. 23. Octobr. 1739 fra dette elendige Lif til de ævige Boeliger, og blev i Tysk Kirke hos min sal. Sviiger Fader needsatt, paa hans Kiste fik hand denne Graff Skrift.

Et
kort og kummerfuld Liv
paa Jorden
med
et
ævig og glædefuld Liv
i Himmelen
omskiftede

det salig Guds Barn

Thomas Mangor.

Fød den 23. Februar 1738.

Død den 23. Octobr. 1739.

Levede 1 Aar og 8te Maaneder

= " = " = " = "

Grav-Skrift:

I Verden Livet var
For denne Siæl kuns Møye
Som nu paa Glæden har
Et ævig-fæstet Øye.
Hans eene Leve Aar
Et Lide Aar var lang
Som nu for Thronen staar
Og siunger Engle Sang.

O store og barmhiertige Gud, lad dette lidet Barn, som Du har taget til Dig, og er nu iblandt de udvaltes æviges Tal være os et Exempel, at vi alletiider haver Døden i vore Tanker, og betragte hvor vigtig det er at døe salig, paa det vi, naar vor Timeglas er udrunden, og vi skal striide den sidste Striid, vi da maae striide mandeligen og beholde Seyervindingen og indgaae i de ævige Boeliger, hvor vi der kand siunge Dig et ævigt Haleluja, Amen, i Jesu Nafn, Amen, det høre og bønføre Gud Fader, Søn og Hellig Aand.

A^o 1740 Mandagen d. 19. Septembr. om Middagen imellem 12 og 1 forleenede Gud den allerhøieste min kiære Hustrue een naadig Forløsning og velsignede os med een Datter, hans hellige Nafn være derfor lovet, denne Guds Gave have vi i den hellige Tree-Eenigheds Nafn Onsdagen derefter, som var den 21. ejusdem ladet henbringe til det hellige Daabets Sacramente og saaledes ved Guds Naade der aftoes af sin oprindelige Synds Smitte, igien foreene med sin Frelser Christu Jesu, og der taget ved Troen til at vilde blive ved Guds Naade og hendes Gienløseres Jesu Christi Fortienneste og Verskyld omsider een Arving og Med Arving til det ævige Liv og Salighed, og blev samme vores Datter i Tysk Kircke af Herr Consistorial Raad *Rhone* betient og i Daaben kaldet *Johanna Elisabeth*, opkaldet efter min Moder og Sviiger Moder.

Hendes Faddere og Forlovere ved Daaben vare efterfølgende:

Fruentimmer Faddere:

Hendes Moor Moder *Madamme Anna Elisabeth Saur* nee de *Wraae*, bar hende til Kirken og holt hende over Daaben.

Hendes Faster *Madamme. Anna Gertrud Mangor* nee

Mands Faddere:

Hendes Moorbroder Herr *Justitz Raad Terckel Terckelsen*.

Hendes Farbroder Herr *Johannes Klækker* Præst i Aarebye.

Hendes Moorbroder Herr *Auctions Directeur Peder Bugge*²⁸

Raadmand i Nysted Iver Nielsen med Familie.

de Winecken²⁷ holt hendes
Christen Hue.

Hendes Moorbroder Herr
Johannes Saur²⁹ Præst i
Høve.

Du store naaderige og barmhiertige Fader, her bringer vi Dig atter igien een liden Poding, see i Naade til hendes spæde Aar, lad hende tiltage som Du Herre Jesu har tiltaget i Alder, Naade og Viisdom baade hos Gud og Menniskene, lad hende alletider have Dig for Øynene og bære Dig i Hiertet, saa kand hun omsider blive et frugtbar Træ i Din Viingaard os til Glæde, andre til Opbyggelse, og sig self til Salighed, derom sukke og bede vi i Jesu Nafn, vor Fader, Du som er i Himmelen. —

I Udgangen af Aaret 1745 behagede den allmægtige Gud at paalegge mig een stor smertefuld Sygdom, som var een fistula ani, samme yttrede sig Juule Aften, som var den 24. Dec., og varede næsten i 5 Maaneder, for nu at blive frie for denne Sygdom, resolverede ieg i Herrens Nafn at lade mig operere, som skeede d. 22. Febr, 1746 af Hrr *Schøenheyder* i Overværelse af Herr Doctor *Piper*, de 2de Hof Chirurgi Herr *Mensing* og Herr *Wohlert*, saa og-

saa H. *Schøenheyders* Svend Mons. *Forck*,³⁰ Gud den allerhøyeste, som gav sin Velsignelse til at overstriide denne ubeskrivelige store Piine være lovet i all Ævighed, thi nu er Piinen til Ende, og ieg er Gud skee Tak frisk, hand bevare mig og alle andre fremdeeles fra deslige Sygdomme for sit allerhelligste Nafn Skyld og give os omsider den ævige Salighed.

Eftersom det er nu næsten 8 Aar siden, Gud velsignede os i vor Egteskab med Arvinger, saa ventede vi ey fleere, men den barmhiertige Gud, som er mægtig til at gjøre det, som vi ikke forstaar eller tænker, har efter sin allviise Raad velsignet min Kone og givet os d. 30. Junii 1748, som var een Søndag Morgen Klocken næsten halvgaaen Sex efter een naadig Forløsning een velskabt Søn, hans hellige Nafn være derfor lovet i ald Ævighed. Tiisdagen derpaa, som var 2. Jul. 1748. lod vi samme vores Søn i Jesu Nafn bringe til den hellige Daab der at blive aftoet af sine Synder og ved Troen blive een Med Arving til den ævige Salighed. Denne vor Søn blev da i Tysk Kircke af H. Conristorial Raad *Rhone* døbt og i Daaben kaldet *Thomas Christopher*, efter min salig Sviger Fader og mig opkalt.

Hans Faddere og Forlovere ved Daaben var efterfølgende:

Provst Knud Matzen Lerche og Hustru Sophia Bate i Nysted.

Fruentimmer Faddere:

Hans Faster Frue Cancellie Raadinde *Birgitta Blacks* bar ham til Kircken og holt ham over Daaben.
Hans Moster Madame *Oliva Bugge* holt hans Christen Hue.

Mands Faddere:

Herr Cancellie Raad *Christian Walter*.
Herr Raadman *Thomas Zimmer*.
Herr *Svend Nielsen Bille*.

Herre Jesu Du som er naadig og barmhiertig og haver sagt, alt hvad I bede Faderen om i mit Nafn, det vil hand give Eder, altsaa frembringer ieg Dig denne liden Arving, tegn ham i Dine Hænder, bevar ham fra alt ondt, lad ham tiltage i Dyder, som hand tiltager i Aar, paa det at, naar hans Timeglas er udrunden, hand da kand indgaae i de ævige Boeliger der at siunge Dig et ævigt Haleluja.

A^o 1749 d. 6. Maj behagede det Hans Kongel. Mayst allernaadigst at forunde mig Rang og Sæde med virkelig Cammer Assessores.

A^o 1750 d. 5. Jan. satt ieg den første Gang som Assessor i Collegio medico.

Den Glæde Gud behagede at forunde mig og min Kone for 2 Aar siden, da hand gav os vores Søn *Thomas Christopher*, varede ikke længe, thi Gud efter sit alviise Raad hafte ham kiærere og behagede d. 22. August 1750, som var een Løverdags om Middagen Klokken 11, efter een kort af 14 Dages ustandende Sygdom sagte og salig at bortkalde nu vores salige afdøde Søn *Thomas Christopher* fra denne jammerfulde Verden til de ævige Boliger, og blev derpaa d. 25 ejusdem i Tysk Kircke ned-satt, paa hans Kiste fik hand denne

Graf-Skrift:

Herunder hviler

Det salige Guds Barn

Thomas Christopher Mangor.

Fød til Verden den 30. Jun. 1748

og igien derfra henkaldet d. 22. Aug. 1750.

Til hans Eftermæle er følgende Linier opsatt:

Paa Davids Regnebræt mit Liv har ey staaed tegned
Ps. 90. 10.

Til Isaachs Øynes-Mørk ieg Aarne ey fik regned
Gen. 27. 1. c. 35. 28.

Før Gud ved Døden hug mit Livets Blomster av
Job. 14. 2.

Og tog det Liv igien, hand selv tilforn gav:
Saa at mit Legem nu skal Støv i Kisten blive
Indtil min Frelser det nyt Liv igien vil give.

Joh. 5. 28.

Min Siæl imidlertid sig glæde skal hos Gud
Og siunge hannem Lov, som Lammets deilig Brud.

Apoc. 7. 20. c. 20. 12.

O! naadige Gud og barmhiertige Fader, Du som self haver sagt, lader smaae Børn komme til mig og forhindre dem ikke, thi Himmeriges Rige er deres, vi raaber til Dig, antag Du os, som Du har antaget dette lidet Barn og be-reed os, at, naar vor Livets Lampe er udslukket, vi da maae indgaae i Din Herlighed og med vores Søn, som nu staar for Lammets Stoel, siunge Dig et ævigt Haleluja.

A^o 1753 den 13. April behagede det Hans Kongel. Mayst allernaadigst at give mig Bestalling til at være virkelig Cancellie Raad.

A^o 1756 den 21. Nov. behagede den almægtige Gud at bortkalde min hiertælskende kiære Moder Madame *Johanna Heerfordts* i hendes Alder 75 Aar, 37 Maaneder og 9 Dage.

A^o 1771 d. 10. Dec. har det behaget den store almægtige Gud efter sin behagelige Villie at bortkalde min i Livet høyst ælskværdige kiære Datter *Johanna Elisabeth Mangor* i hendes Alders 30 Aar, 3 Maaneder, 12 Dage, og i hendes anden Barsel Seng, efter at hun tilforn d. 18. Maj 1768 var indtrædet i kiærlig Ægteskab med Hr Justitz Raad og Professor medicinæ *Christian Friis Rottbøll*¹ og har efterladt os i denne hendes sidste Barsel Seng et velsignet Pige Barn, som blev fød d. 30. Nov. 1771, og blev i Daaben opkaldet efter hendes sal. Moder *Johanna Elisabeth*.

Herre, Du store, naadige og barmhiertige Gud, i Dine Hænder opofrer ieg dette lidet Barn, vær Du hendes Beskiærmelse, lad hende opvoxe og tiltage i Alder, Naade og Viisdom baade hos Gud og Menniskene, og omsider, naar hendes Dage har Ende, give hende og os alle en læt og salig Død, det hør og bøn hør os for Jesu Skyld.
Amen.

ANMÆRKNINGER

¹ Se Lampe: Bergens Stifts Biskopper og Præster efter Reformationen I, S. 354, II, S. 172 og 335. Enken gav ved hans Død 8 Kør til Manger Kirke for Vedligeholdelse af hans Gravsted, senere giftede hun sig med Sognepræst til Eid i Nordfjord Peder Hanssøn Schreuder († 1692).

² Borgmester fra 17. Nov. 1652, f. 7. Dec. 1601 i Tyrsting, Jylland, † 2. Okt. 1675 i Bergen. Forpaa Oliemaleriet, der ligesom de to andre her gengivne tilhører Stranges Fattighus, Bergen, staar Ove Jensen Anno 164 (3?), Billedets Højde er 90 cm., Bredde 78 cm. Dette og de to andre her gengivne Malerier, der er meget medtagne af Tidens Tand, var udstillede paa Bergens Museums Portrætdstilling 1911 (jvf. Carl W. Schnitler og Anthon M. Wiesener: Bergenske malte Portrætter 1600—1850; Skrifter, udg. af Bergens histor. Foren., X, I, S. 17).

³ Karen Mauritzdatter Bostede, f. 12. Jan. 1618, † 22. Feb. 1652; g. 1635 m. Borgmester Ove Jensen. Originalen til det her gengivne Maleri maaler 90 cm. i Højden, 78 cm. i Bredden. Forpaa staar Carn M. Z. datter Anno -- (med anden Skrift: Anno 1643). E. (lias) F. (ugel-schoug). Hun var Datter af Foged over Lysekloster m. m. Mauritz Bostede (Busch), f. 21. Sept. (o: 8 Dage før Mikkelsdag) 1564, † 7. Mai 1640; g. 1610 i Saltaen m. Margrette Strangesdatter, f. 17. Jan. 1591, † 24. April 1658, hvem det 3. her gengivne Maleri menes at forestille. Maleriets Højde er 60 cm., dets Bredde 51. Margrethe Strangesdatter

var Datter af Raadmand Strange Jørgenssøn, f. 2. Paaskedag 1539 i Faaborg, † 5. Feb. 1610 i Bergen, g. 1579 i Bergen m. Sidsell Hansdatter Beyer, f. 1559. † 31 Dec. 1615 i Bergen. Strange Jørgenssøn var atter Søn af „en forsøgt Krigsmand“ Jørgen van der Huus i Schlesien og en adelig Borgmestersdatter fra Faaborg Margrete Bullgers (jvf. Skrifter, udg. af Bergens histor. Foren. X, I, S. 17 og Mauritz Bostedes Slægtetog, meddelt ved Ch. Delgobe i Personalhist. Tidsskr. I, 4, S. 219-40). Mauritz Bostede var Søn af Raadmand i Odense Christoffer Bostede († c. 1580) og Karen Nielsdatter († 6. Okt. 1598). Sidstnævnte var Datter af Købmand i Odense Niels Bager († mellem 1546—53) og saaledes Søster til den bekendte Raadmand Oluf Bager i Odense. Hendes Moder Ane Marquardsdatter var af adelig Slægt (jvf. A. Halling: Meine Vorfahren I, S. 64 ff.).

⁴ Christopher H. den yngre, f. 1642 i Nykjøbing F., fik 1673 Faderens Privillegium som Apoteker paa Svaneapoteket i Kjøbenhavn, † 10. Nov. 1691, begr. i Nykjøbing F. (Ingerslev: Danmarks Læger og Lægevæsen, II, S. 117, jvf. Viggo Holm: Borger eller Kjøbmandslaget i Nykjøbing F., S. 15).

⁵ Kaldes undertiden med Slægtsnavnet Lerche efter sin Moder. Hun var Datter af Amtskriver paa Aalholm, Kræmmer og Raadmand i Nysted Iver Nielsen, f. 1615 i Stevelt ved Haderslev, † 20. Nov. 1666 i Nysted, g. 27. Juli 1651 m. Johanne Knudsdatter f. 6. Mai 1631, begr. 14. Jan. 1678, der 20. Aug. 1677 ægtede Toldskriver i Helsingør Isebrant v. Holten († 1685) og var den 4. af sidstnævntes 5 Hustruer. Det her gengivne Maleri, der er malet 1663 paa Træ og maa-ler 249 cm. i Højden og 173 cm. i Bredden, findes i Nysted Kirke (jvf. Hostrup Schultz: Genealog. Efterr. om Helsingør, S. 131 og Danske malede Portrætter IX, S. 196). Johanne Knudsdatters Fader var Provst, Sognepræst i Nysted Knud Matzen Lerche, f. 8. Feb. 1593 i Nyborg, † 26. Feb. 1666 i Nysted, der var Deputeret for Lolland Falsters Geistlighed under Forhandlingerne om Suverænitets Indførelse. Hans Hustru Sophia Bate, f. 1600, † 1653, var Datter af Hofmedikus hos Enkedronning Sophie i Nykjøbing F., Dr. med. Anton Bate (Antonius Battus), † 1602 og Sara Oberberg, ligeledes † 1602, begge rimeligvis af Pest. Sidstnævnte var Søster til Dronningens Sekretær og Rentemester Johannes Oberberg. Bate var Søn af Apoteker Anton Bate i Haderslev og Abigael Bonifaciusdatter Loir, der først havde været gift med Christian III's Livkirurg Jacob Hasebart († 1556). Se Danske Malede Portrætter IX, S. 195, C. A. Hansen: Nysted, K. Carøe: De medicinske Hofstater paa Nykjøbing Slot i Ugeskr. for Læger 1908, Nr. 50. Ingerslev: Danmarks Læger, I, S. 119. Provst Knud Lerche, hvis Billede, der er malet paa Træ 1663, hænger i Nysted Kirke og er 235 cm. høj og 176 cm. bred, var Søn af Borgmester i Nyborg Mads Lerche († 1608) og 2. Hustru Sidsel Knudsdatter (f. 1574, † 1648), der senere ægtede Borgmester og Tolder i Nyborg Peder Nielsøn, og fra en Søn af det sidste Ægteskab Stiftsbefalingsmand over Lolland-Falster Cornelius Lerche (f. 1615, † 1681) nedstammer den grevelige Lerche-Lerchenborg'ske Slægt. (Jvf. Personalhist. Tidsskr. I, 4, S. 36 og 39 ff., Krogh's Danske Majorater, S. 214—21).

⁶ Han nævnes 1634 i Nykjøbing, hvor han 1635 overtog Apoteket, var 1643 Apoteker hos Prins Christian, blev 1647 kgl. Hofapoteker paa Nykjøbing Slot, hvor Prinsens Enke Magdalena Sibylla af Sachsen residerede, 1657 Apoteker i Nakskov, købte 1660 Svaneapoteket i Kjøbenhavn og blev 5. Juli 1679 bisat i Petri Kirke, hvorfra han førtes til Nykjøbing F. og 29. Aug. indsattes i sin Begravelse i Kirken.

⁷ Hun hed Dorothea Dobs, † c. 1658, men det hos Carøe i Ugeskr. f. Læger 1908, Nr. 51 anførte Aarstal for hendes Vielse (1650) kan ikke være rigtigt, da hendes Søn Christopher som ovenfor nævnt var født 1642, og en Datter Magdalene Sibylle allerede 1659 blev gift med Provinsialmedikus for Lolland-Falster og Møen Mikael Lyser, medmindre Heerfordt har været gift 3 Gange; efter Dorotheas Død ægtede Heer-

forth nemlig Margrethe Bentzen, f. 1617, † 1687, Enke efter eutinsk Geheimesekretær Daniel Friedenreich.

⁸ Formentlig Schlossdorf, nu Saskø ved Schemnitz i Ungarn.

⁹ Se Genealogisk Tidsskr. I, S. 443.

¹⁰ Om de her nævnte Personer af Navnet Kløcker se Moe's Tidsskr. for den norske Personalhist. I, S. 83 og Danmarks Adels Aarbog 1908. Om Abraham Kløcher og Hustruers Begravelse i Petri Kirke se Fra Arkiv og Museum, II, S. 224.

¹¹ Han er vel den Handelsmand Jørgen Jørgensen i Kjøbenhavn, der sammen med Byens Vicekommandant Steen Andersen Bille nævnes (Personalhist. Tidsskr. III, 3, S. 8) som Svogre til Holsteneren Adolf Esmit, der 1683 var interim's Guvernør paa St. Thomas, men, hvorledes det forholder sig med Svogerskabet, er ikke godt at se. Esmit's Hustru Charity menes at have været Englænderinde (Biogr. Leks. IV, S. 599), og Steen Andersen Bille blev 10. Aug. 1659 gift med Karen Mandixen, Datter af en velhavende og fornem Købmand Hans Mandixen, der ejede det nuværende Assistenshus († mellem 1659—61) og Hustru Birgitte. Hans Mandixen var Halvbroder til Borgmester Jørgen Danielsen. Oberst Steen Bille's Hustru døde 1681, og han giftede sig 2. Gang med Rebekka Elisabeth Poppe (Billeættens Hist. II, 2, S. 91 og 125). En Datter af hans 1. Ægteskab var gift med Apoteker Christopher Heerfordt Mangor's Farbroder Ove M., der fik Sødal med hende. Mon ikke den adelige Slægt de Steensen's Stamfader Kammerraad Steen Jørgensen til Aunsbjerg, der var født 1677, har været en Søn af Jørgen Jørgensen og opkaldt efter Oberst Steen Bille? (Jvf. Saml. t. jysk Hist. og Topogr. II, 1, S. 367 f. og III, 6, S. 292—97. O. Nielsen: Kbhs. Hist. og Beskr. III, S. 212 f.). Det er vel ogsaa vor Jørgen Jørgensen, der 1686 indretter et Stads-Værtshus i sin Gaard i Højbrostræde, hvilket Værtshus hans Enke 1722 overdrog til Matthieu Toylon (O. Nielsen: Kbhs. Hist. og Beskr. V, S. 325 f.).

¹² Hun var efter Lengnick's Stamf. Heerfordt f. 1688, † 1756, blev g. m. Justitsraad Terkel Terkelsen til Birkendegaard († 1745), der var Godsinspektør hos Dronning Charlotte Amalie, senere Forpagter af Jægerspris. (Brasch: Vemmetoftes Historie, II, passim). Han og Hustru ligge begravede i Ubby Kirke (Trap ved Weitemeyer, II, S. 484).

¹³ Søn af Kjøbenhavns Præsident i 1660, f. 1635, † 1713. Han var g. m. Elisabeth, Datter af Borgmester Peder Pedersen og Margrethe Hansdatter. Han synes ikke ved Slægtskab at have været knyttet til Familien, men har maaske staaet det Jørgen Jørgensen'ske Hus nær, da han 1682 nedlagde sin Post som Direktør i vestindisk Kompagni i Anledning af, at det paatænkte at lade Nicolas Esmit (en Broder til ovennævnte Adolf E.) afløse af en anden som Guvernør paa St. Thomas (jvf. Personalhist. Tidsskr. II, 6, S. 41 og III, 1, S. 11).

¹⁴ Han var f. 1663, fik som ovenfor nævnt Sødal med sin Hustru Birgitte Bille (f. 20 Feb. 1661, † 12. April 1694), der tidligere havde været gift med Jens Simonsen til Sødal (jvf. Adelsaarbogen 1890, S. 98).

¹⁵ Hans 1. Hustru Sophie Iversdatter, der omkom ved Amalienborgs Brand 1689, var en Søster til Apoteker Mangor's Mormoder Cecilia Iversdatter (Lerche) (jvf. Patriciske Slægter I, S. 15. Fra Arkiv og Museum II, S. 224).

¹⁶ Maa være blevet Mangor's Præceptor kort efter sin Studentereksamen (1710), da han blev Rektor 1716. Han har forfattet en Beskrivelse over Møen paa alexandrinske Vers og døde i Rektorembetet 1732 (jvf. Barfod's falst. Gejstligh., II, S. 43).

¹⁷ F. 1684, † 1750 i Fredericia, var bleven Student 1704 og Kand. 1709 (Wiberg).

¹⁸ F. c. 1696, † 1752 som Sognepræst til Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn (Wiberg). Han angiver imidlertid ved sin Immatrikula-

tion som Student 1711 at være 20 Aar gammel, altsaa f. c. 1691, hvilket vel ogsaa er det rigtigste, naar henses til hans her nævnte Lærervirk-somhed (jvf. Birket-Smith: Kbhvns. Univ. Matrikel, II, S. 358).

¹⁹ Se V. Hostrup Schultz: Spredte Efterretn. om Helsingør Apotek og dets Ejere, S. 95—98.

²⁰ Neumann (f. 1683 † 1737) var Aaret i Forvejen bleven Professor efter at være hjemvendt fra store Reiser i England, Holland, Frankrig og Italien (se Allgem. deutsche Biographie XXIII, S. 535).

²¹ Johann Salzmann (f. 1672 † 1738), se Allgem. deutsche Biographie XXX, S. 299.

²² Han fik 1717 Tilladelse til at indføre Guldtrækker Varer fra Udlandet, blev i Slutningen af 20erne fritaget for at være Overformyn-der, men skal have været en af Stadens 32 Mænd og indtraadte som saadan 1719 i en Lotterikommission (O. Nielsen: Kbh's Hist. og Beskr. VI, S. 198, 448 og 452). Han nævnes dog ikke i Fortegnelsen over de 32 Mænd hos Willads Christensen: Københavns Privilegier).

²³ Menees at have været ansat ved Kongsberg Sølvværk (Hundrup).

²⁴ Hun skal være f. 1690, ægtede 17. Nov. 1723 Etatsraad Oluf

Blach (f. 1694 † 1767), se Biogr. Leks., hvor Ægteskabet ikke omtales, jvf. Genealogisk Tidsskr., II, S. 58.

²⁵ F. 1701, var Sognepræst i Gjentofte og Lyngby, † 1758 (se Wiberg).

²⁶ 7. Jan. 1747 faar Thomas og Caspar Nicolai Saur paa Ansøg-ning af deres Moder Anne Elisabeth Wroe afg. Thomas S.'s Bevilling indtil Aarets Udgang at være fri for Molest af deres Kreditorer og op- holde sig i København. (Sjæll. Reg.). Førstnævnte er vel den Thomas S., der blev g. m. Birkedommer And. Astrup's Enke Ivare Helene Saa- bye (f. 1723), se Giessing's Jubellærere III, 1, Tab. 1 ad pag. 348.

²⁷ Forannævnte Pastor Mangor's Hustru (jvf. Slægten Heering, S. 55).

²⁸ F. 1700, † 21. Juli 1773, virkelig Kammerraad, Forvalter ved Proviantgaarden, g. m. Olive Saur, † 17. Aug. 1785, 65 Aar gl. Deres Søn var Astronomen, Professor Thomas Bugge (jvf. P. C. B. Bondesen: Slægten Bugge i Danmark og Norge, 1910, S. 30).

²⁹ F. 1711 † 1771 (se Wiberg).

³⁰ Martin Theodor (f. c. 1712, † 1789), tog først 1749 Eksamen (jvf. Carøe: Kirurger 1738—85, S. 18 f.).

³¹ Se Biogr. Leks. og Slægthaandbogen, I, S. 923—26.

LITTERATUR

Lægen Frans Casper Djørup's Slægt ved S. O. Fasting 8vo, 102 Sider (Dansk Genealogisk Instituts Forlag, Pris 3 Kr.). Slægten, hvis oprindelige Navn var Mand, havde hjemme i Seb-ber Sogn, men et Medlem af Familien Proprietær, Tiendekommissær Laurs Christensen antog Navnet Djørup efter Landsbyen Djørup, hvor hans Foræl- dre tilbragte deres sidste Leveaar. Selve Slægten Djørup er ikke meget talrig, men Stamtavlen omfatter tillige Kognaterne, hvor man træffer en hel Række kendte Familienavne: Dreyer, Dannesboe, Biltzing, Kogsbølle, Wiede- mann, Arentz, Fischer, Holz knecht, Vermehren, Bang, Winther, Drewsen, Sporon, Brüel, Danneskjold-Samsøe, Lemaître, Black, Jespersen, Ingerslew, Dencker, Wüstenberg, Balle, Nanne- stad, Gjern, Fleron, Vogelius, Gjer- nals, v. Nutzhorn, Vallø m. fl., og om alle findes udførlige biografiske Oplys- ninger. Bogen slutter med et Brev til Slægtens Stamfader og nogle gamle Familieoptegnelser.

Redaktørerne Jørgen Andersen, Hor- sens, L. Larsen-Ledet, Aarhus, og Jour- nalist Ad. Worsøe-Andersen, har sam- let 330 korte Biografier af „*Provins- Journalister*“ 1913 og Bogen, der er udgivet af Foreningen for Højrepressen

i Provinsen, Foreningen af Venstre- blade i Danmark, Socialdemokratisk Presseforening og Provinsjournalist- foreningen, er bleven paa 143 tætrykte Sider. Egentlig skulde den have om- fattet 423 Personer, men det Materiale, der indkom gennem Spørgeskemaer, omfattede kun 282, der ad anden Vej blev suppleret med 48 Biografier, saa der kun mangler Oplysning om 93 af de fire Foreningers Medlemmer, hvis Navne og nuværende Stilling er ind- føjet mellem Biografierne (et Par af de manglende kunde iøvrigt være taget fra Krak's Blaa Bog), desuagtet vil Bo- gen sikkert kunne gøre megen Nytte.

SPØRGSMAAL

(Alle Besvarelser bedes sendte til Redakti- onen, for at de helt eller delvis kunne blive offentliggjorte her i Bladet).

Kan nogen give nærmere Oplysning om den i 1708 adlede *Niels Leth's* Slægt. Som bekendt var Niels Leth Huslærer hos den rige Christen Linde paa Pallisbjerg, inden han 1693 blev dennes Svingersøn. Jeg slutter heraf, at han maa have været Student, hvad ogsaa fremgaar af et Ligrim over ham „Din grønne Ungdom laa op til Mi- nervæ Ho'd“, men i Universitetsma- trikelen findes 1678—93 ikke imma- trikulerede nogen anden Niels Leth end den „*Nicolaum Petri Lætus*“, der

1688 blev Student fra Christiania og ¹⁴/₅ 1689 som „*Nicolaus Petri Leth*“ blev Baccalaureus. Han passer saare godt paa vor Niels Leth, der var født 1668 (ikke som tidligere antaget 1658), og som efter Opgivelse af een af hans Efterkommere hørte hjemme i Trond- hjem, saa meget mere, som han vel er Broder til den Joachimus Petri Leth, der 1691 immatrikuleredes fra Trondhjem Skole. En tredje Broder var Kaptainløjtnant Hans Leth paa Rysesteen 1707, der 1711 var For- pagter paa Voldbjerg og Rammegaard, men hvem var deres formodede Fader Peter Leth, og hvad vides der iøvrigt om deres fædrene Slægt. Red.

Hvor findes Billeder af nedennævnte forhenværende Stiftsbefalingsmænd og Stiftamtmand over Ribe Stift:

Frans Eberhard v. *Speckhan*. 1683-1697.

Henrik Ernst *Calnein*. 1711-1725.

Fredrik *Oertz*. 1750-1754.

Georg Fredrik *Holstein*. 1754-1760.

Kristian *Urne*. 1781-1790.

Karl Fredrik *Hellfried*. 1791-1796. Ribe, October 1913.

Stemann,

Kammerherre, Stiftamtmand.

Med næste Nr. følger dobbelt Tillæg.

Redaktion:

Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v. (9—11 og 5—7).

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 11

November 1913

7. Aargang

FAMILIE-INTERIEUR

ved A. Linde, født Holten.

Jeg tillader mig at præsentere for den ærede Læser et lille Familie- og Holberg-ensemble.

Jeg ved ikke, om det er gaaget andre, som det er gaaget mig, men medens jeg har syslet med at trække mine gamle Aner fra Mørket ud i Lyset, saa er det for hver Gang, jeg har faaet fat i nogle af disse, blevet mig mer og mer interessant at faa dem anbragte i den historiske Ramme, indenfor hvilken de levede og arbejdede og i den Tids Maskineri, i hvilket selv det mindste Hjul kan have sin Betydning.

Samtlige disse Mennesker levede i Holbergs Tid og er — som det forekommer mig — ægte holbergske Typer.

Først den gamle statelige Johann von Holten (min Tipoldefader); han kom her til Landet fra Holsten i Aaret 1717 som Snedkersvend, svang sig op til en velstaaende Hof-Snedkermester i Kjøbenhavn og iblandt de Hverv, som hans Dygtighed anvendtes til, var, at han med et forholdsvis stort Antal Svende tog virksom Del i Udførelse af Snedkerarbejde ved Opførelsen af Christian d. 6tes Christiansborg Slot. Født 1689, død 1760 figurerede han netop i den omtalte Tidsperiode, og om Holberg havde mødt ham og taget ham som Model, saa kunde han vel næppe have fundet en mere karakteristisk Leonard — bundhæderlig, velvillig, mæglende og veltilfreds — lige elskværdig som Svoger, Nabo, og Leander-Fader. Af hans Hustru, Dorthe Kirstine Jens-

datter Sahl¹ — en Degnedatter fra Jylland, hvis Fader var Sogndegn i Øster Hornum Jens Christensen Sahl² — findes intet Kontrafej, han møder derfor, som selve Leonard i Komedieme, uden „Magdelone“.

Vort Kendskab til vor Families Afstamning standser ved Midten af det

Hofsnedker
Johann von Holten.

17de Aarhundrede. Paa den Tid fandtes i Oberndorff an der Oste i Stiftet Bremen et gammelt „Stammhaus“, der tilhørte Familien von Holten. Dette beboedes dengang af en Landmand

¹ Hun var hans 2den Hustru og Moder til min Oldefader, nedenfor nævnte Apotheker Johannes (Hans) von Holten; hun døde 1738, hvorefter han ægtede Maria Dahl, der overlevede ham.

² Se Patriciske Slægter, II.

(formentlig i Nutidssprog „Proprietær“) Claus von Holten, gift med Abel Titjens. Dette „Stammhaus“ er ganske vist ikke nu det oprindelige, da det nemlig for omtrent 100 Aar siden blev nødvendigt at rive det ned, om man vilde undgaa, at det en skøn Dag faldt ned. Men Stedet, paa hvilket det nyere Hus byggedes, er det samme, ligesom Familien, der bebod det, er den samme, nemlig Familien von Holten.

Et gammelt „Sigers“ i Slægten gaar ud paa, at denne skulde stamme oprindeligt fra Westphalen ved en Officier fra Tredivaarskrigens Tid. (Min Fader sagde altid: „en forløben tysk Oberst“). Dette „Sigers“ maa jeg uden Kritik lade staa for egen Regning, men for mig selv har jeg ovovet at opstille den Hypothese, at Sagnet kunde have Ret, og at Landmanden Claus von Holten og den ved Krigens Rædsler havarede Oberst kunde være den samme, og at det saaledes var blevet nødvendigt for ham helt at skifte Stilling i Livet.

Hvad vi véd, det er, at Claus von Holten var Johann von Holtens Bedstefader og Johann v. H. vor Stamfader i Danmark.

Hvad vi forresten véd om denne Stamfader indskrænker sig for den tidligste Tids Vedkommende til, at han var født i Wilster og døbt s. St. 1689 paa selve Luther's Fødselsdag d. 11te November; om Tiden noget senere véd vi, at han har rejst i Udlandet og var i Wien 1717, naturligvis paa Professionens Vegne, samme Aar, som han om Sommeren kom her til Landet for at blive her Resten af sit Liv.

Johann var den ældste af sin *Moders* Børn — ikke af sin *Faders*, idet hans Moder var Smed og Retsbud Hein von Holten's 2^{den} Hustru; Hun hed Siele (Cæcilie) Holst og var Datter af en Landmand i Heiligenstedten Claus Holst og Hustru Margaretha født Evers.

Man véd (iflg. Lavs- og Raadhusprotokoller), at Joh. v. H. blev Mester 1720 i sit 31te Aar, boede derpaa forskellige Steder her i Byen, men fra 1732 finder vi ham som Ejer af et Hus i Silkegade, nuværende Nr. 5, i hvilket Rummene for de øverste Etagers Vedkommende, da jeg for nogle Aar siden besaa det, ganske svarede til en i hans Tid foretagen Taxationsoptegnelse, der findes i Raadhusarkivet, rimeligvis udført i Anledning af hans tredje Ægteskab. Stueetagen var, inden jeg saa' Huset, forandret til moderne Butiksbrug. Men i de øverste Etager havde man Værelserne, og naar man sammenholder Skifterettens Registrering over hans efterlevende Enkes Bo med Taxationen over Huset, saa kan man i Tankerne anbringe Møblerne, som Enken, der boede paa Kongens Nytorv, efterlod, — i Værelserne i Silkegade, hvor de rimeligvis er anskaffede og man faar dog altid et Slags Billede, der, om end lidt taaget, tegner sig for én, af det gamle Holten'ske Hjem, et smukt og velstaaende, borgerligt Hjem fra Holbergs Tid!

Leonard's „Medsvoger“ — som det paa gammelt sjællandsk Sprog kaldtes — den noget paaholdende, sygelige og

Arkivtegner
Søren Abildgaard.

vrantne Jeronimus synes mig ret typisk fremstillet ved den gamle Arkivtegner Søren Pedersen Abildgaard med de skarpt markerede Træk, netop saaledes som han i Komedierna fremtræder. Imidlertid er det egentlig Synd at bringe

Anna Margrethe Abildgaard,
f. Bastholin.

den gamle skikkelige Søren i Forbindelse med Egenskaben paaholdende, idet han saavist ikke havde meget at holde paa, men endogsaa en Tid — som det forlyder — af det lidet, han havde, maatte understøtte Svigersønnen Holten, da denne havde sat sin Formue til paa Driften af Apotheket i Helsingør. Søren Abildgaard beklædte en

Stilling (i Geheimearkivet under Langebek), der lønnedes betydeligt daarliger i den Tid, end slige Stillinger lønnes i Nutiden; saaledes maatte han i Juni 1755 ansøge om „Ansættelse“ i Arkivet, fordi hans Stilling og Arbejde dér, under en 2aarig Fraværelse med Langebek i Østersøprovinserne paa Embeds Vegne, var givet til en anden. Han fik Stillingen, men NB. uden Vederlag, hvorom Langebek, i en anbefaling, som ledsagede Ansøgningen, bemærker: „Det kan ikke negtes, at jo Monsieur Abildgaard ved den idelige Øvelse, han i nogle Aar og fornemlig paa den med mig efter allernaadigst Befaling aflagte Reise haver haft, har gjort sig færdig i at tegne Diplomata, Sigilla, Monumenta og deslige, som oplyser og pryder Fædrelandets Historie, Saa at han, ifald det allernaadigst maatte behage Hans Kongl. Maiestet en Arkiv-Tegnemester at beskikke, kunde dertil være ganske vel skikket. I sig selv var det ogsaa ikke mindre nyttigt end fornødent, at man fik efterhaanden afridset den Mængde af gamle Sigiller og andre Alderdoms Stykker, som endnu baade her og i Provinserne findes før de enten i Støv bortfalde, eller paa anden Maade forkomme Det er vel saa at omendskjønt Monsieur Abildgaard tilbyder sin Tjeneste uden Løn for nærværende Tid, kan man dog ikke forlange meget Arbejd af ham for intet, siden han haver Hustru og Børn, som han med sine Hænder maae fortjene Føden og Un-

Anna Margrethe von Holten,
f. Abildgaard.

Apotheker
Johannes (Hans) von Holten.

derholdning til: Men saa blev der, Tid efter anden, dog noget udrettet, og man havde altid en vis Tegnemester, som kunde, naar behøvedes, forfærdige, hvad hannem blev forelagt, og hvad ikke enhver anden var i Stand til Og i en senere Ansøgning i Januar 1756 hedder det: „Og for at gjøre al mulig Tjeneste erbyder jeg mig allerunderdanigst ogsaa at anmærke eller aftegne hvad mærkværdigt, som kunde paa Reiserne forekomme in historiæ naturali og in oeconomicis. For saadant Arbeide at forrette udbedes allerunderdanigst at Deres Kongl. Maiestæt allernaadigst vilde forunde mig aarlig det samme som jeg havde paa forbeholdte udenlands Reise nemlig 300 Rdlr. og paa Reiserne fri Befordring til Lands og til Vands Til denne Ansøgning skrev Langebek: „At Monsieur Abildgaard som vel forfaren i Tegnekunsten og derhos en studeret Mand, og som Deres Maiestæt til Arkiv Tegnemester allernaadigst har antaget, til dette Arbeid for mange andre er beqvem, har han længe siden givet tilstrækkelige Prøver paa

Ansøgningerne⁸ bevilgedes, idet de Deputerede for Finantserne 27. Febr. 1756 fik Ordre til, at Abildgaard skulde have 300 Rdlr. aarlig og fri Befordring, „saalænge saadan hans Reise varer, og aarlig dermed continuere

Søren Abildgaard var født 1718, døde 1791. Hans Magdelone, Anne Margreta Bastholm (vistnok født i Norge), hvis Portrait, malet af Juel, hænger paa

⁸ Disse Ansøgninger med Anbefalinger findes in extenso i Personalthist. Tidsskr. 2. Række, 1. Bind efter Sjællandske Indlæg 1755 C og 56 A.

Galleriet, véd vi kun lidet om, men hun og Søren Abildgaard var Forældre

Etatsraadinde
Anna Klagenberg, f. Holst.

til de to betydelige Brødre: Lægen og Veterinæren Peter Christian A. og Maleren Prof. Nicolai Abraham A., saa

efterat han var færdig med en god farmaceutisk Examen, Ejer af det gamle ejendommelige Apothek i Helsingør, senere Toldforvalter og Toldkontrollør henholdsvis i Nestved og Helsingør med Titel af Kammerraad, og af Anna Margretha Abildgaard. Johannes von Holten var født 1741, døde 1816. Anna Margretha Abildgaard var født 1747, døde 1826. Man har — som bemærket, Parret baade som den unge, lidt smægtende Leander med sin skønne og livlige Leonore og som den adstadige og velopdragne Ægtemand med sin dygtige og bestemte Hustru. Silhouetten vil jeg paa Grund af hendes — særlig for den Tid — ret høje Rang, lade indtage Pladsen som Holbergs „for-nemme Frue“ i ensemblet, skjøndt hun — efter hvad der forlyder — næppe lignede denne af Karakter. Etatsraadinde

Anna Klagenberg, født Holst, en af mine Tipoldemødre, født 1722, død 1794, skal have være en elskelig og velbegavet Person. En Familie-Dagbog beretter om hende: „En mærkværdig Tildragelse, som indtraf, maae jeg ikke forbigaae.

Christiansborg Slot kom i Brand ved en eller anden Uforsigtighed og i en halv Dag lagde Ildsvaade denne ko-

Apotheker
Johannes (Hans) von Holten.

Anna Margrethe von Holten,
f. Abildgaard.

aldeles ubetydelig har disse to Mænds Moder vel næppe været. Hvad Søren Abildgaard angaar, saa gjorde han vel netop ved sine Tegninger Begyndelsen til det, som siden i saa høj Grad udvikledes til den bevarende Arkæologi.

Nedenstaaende Brev fra Forældrene til Sønnen Nicolai Abraham og fra Søsteren til Broderen kan vel have sin Interesse.

Jeronimi Datter Leonore og Leonard's Søn Leander repræsenteres net ved Johannes (Hans) von Holten, først,

lossale Bygning i Aske. En meget sørgelig Følge heraf for vor Familie var min Grandmamas Død: en Kone, jeg tør sige næsten uden Mage. Hun havde levet i Kbhvn.s store Ildebrand 1728. Slottets Brand havde dermed nogen Lighed, hun ventede med fleere, at den tillige skulde angribe selve Byen, og alt det tilsammen gjorde en besynderlig Virkning paa hende. Hun var ikke at overtale til at gaae i Seng den ganske Nat, blev uden Tvivl ved den

Lejlighed forkjølet og maatte sætte Livet til". — Af hendes Mand, Etatsraad, Deputeret i Rentekammeret Valentin Nicolas Klagenberg, findes desværre intet Portrait.

Skade at man ikke kan præsentere en Henrik og en Pernille; de har dog sikkert nok været i Familien, idetmindste véd jeg, at den gamle Snedkermester havde Tyende af begge Køn. —

Kjøbenhavn, d. 8. April 1775.

Allerkjeriste Søn!

Din Skrivelse af 15 Febr. sidstleden har jeg erholdet med indlagte tvende Quittinger for 2de Quartale af Din Pension at modtage, hvoraf det første Quartal til ultimo martii herved sendes Dig p. Vexel paa Amsterdam lydende paa de Herrer Jacob Dullet Zooner, udstædt af Hr. Iselin et Compagnie. Jeg ønsker denne Remisse maa blive Dig fordeelagtigere eller med mindre Tab end de forrige, og herom vil kjære Søn

underrette mig, thi jeg er lige saa uerfaren i saadanne Ting som kjære Søn, og end mere, thi Du har havt Erfarenhed, men underrettet mig noget sildig, til at søge bedre Udveie.

At min forrige Skrivelse var uden Dato, blev foraarsaget af Overilelse; thi jeg skrev Brevet, førend jeg vidste, om det med samme Post kunde blive afsendt, saasom jeg end ikke havde bekommet Vexelen af Wasserfall, hos hvem Brevet blev forsegleet, og af hans Folk besørget bortsendt med Posten.

Din Søster Grethe har nylig gjort Barsel og er bleven forløst med en Søn, som er opkaldt efter Dig med Navn Nicolai Abraham, hun og Barnet befinder sig vel efter Omstændighederne. — Hendes Mand er meget flittig

og oppasselig i de smaae Forretninger, han har, som dog giver nok at bestille, endog undertiden langt ud paa Natten med at skrive, dog er Fortjenesten ikkun smaat og ringe. Deres ældste Søn Hans Severin, som ikke endnu er 5 Aar, læser nu ganske got i hvilken Bog, man vil forelægge ham, ligeledes Skrift, enten det er med danske Bogstaver eller latinske, han skriver gandske godt dansk og latinsk Skrift, endog uden at have Forskrift skriver og bogstaverer han selv alt, hvad han kan uden ad, eller hvad man dicterer ham, han er og meget hengiven til at ville tegne allehaande saa godt, som han

til Barassi hos Hr. Wasserfall, videre mældes, at han har nylig tilskreven Hr: Becken om en liden Commission til at forrette, hvilket formodes allerede at være Dig bevidst. Han beder Dig ved Lejlighed at meddele ham en Catalogue paa nye udkomne Bøger fra Bogladen paa Coursen hos Bonjard. Han beder at hilse Hr. Malye og Mooren og Lieutenant Bredal. Hans Hjemreise og de derved forefaldne Mærkværdigheder har han tilmældt Hr. Becken.

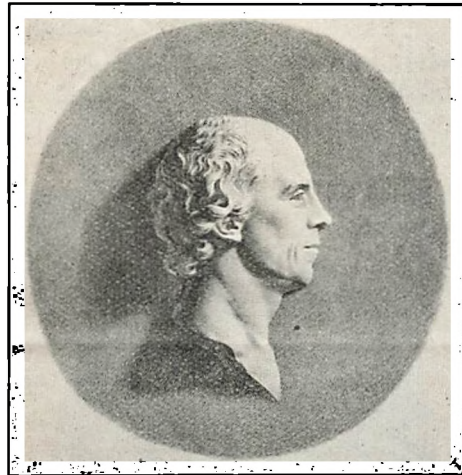
Her har da, kjære Søn, heele Brevets Indhold, hvilket jeg ikke vilde eller vel kunne herved indlægge, da

det er for stort, det er af 17de Martii 1775. Jeg skal forvare det, men imidlertid kan kjære Søn lade ham vide, at Du har faaet det. Hvad videre kjære Søn har at erindre, tilskriver Du os, da vi paa bedst mulige Maade skal vigilere for Dine Ting.

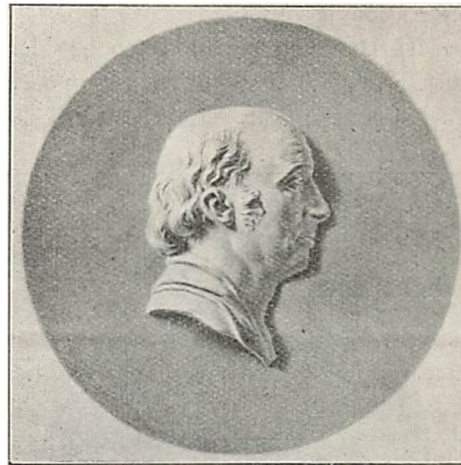
Dasson reiser nu efter Paaske og har lovet at

ville medtage en Pakke til Dig, i hvilken skal sendes Dig den forlangte Saxo Grammaticus, dog uindbunden.

Herfra er ellers intet mærkværdigt Nyt at mælde, alleene det siges for vidst, at der skal nu graves Kanal gennem Holsteen for at gjøre Gjenneffart fra Elven til Øster Søn omtrent ved Kiil. Her skal og oprettes et grønlandsk Compagnie og dertil bygges 50 grønlandske Fartøjer. Det nye opbyggede Plejehuus skal indrettes til Pakhuus og deslige. Barakkerne derimod skal bruges til Plejehus, Officieererne og Soldaterne skal indquarteres i Staden. Cron Printzen har modtaget at være Patron for Landhuusholdningsselskabet, og præsiderede ved den Høitidelighed, som blev holden i Sel-

Veterinæren og Lægen
Peter Christian Abildgaard.

Maleren, Professor
Nicolai Abraham Abildgaard.

kan paa sin Tavle, dog er han vild og lystig, hans lille Søster Anna Margarete er et smukt og særdeles muntert Barn, hun synger næsten altid. Din Broder veed ikke, at jeg skriver med denne Post, og derfor faar kjære Søn intet Brev fra ham denne Gang, og jeg vil ikke opsætte denne min Skrivelse, alleene for at faa et Brev indlagt fra ham.

De smaae Ting fra Züber har jeg endnu ikke faaet, han hitter altid paa Undskyllinger og Opsættelser.

Hansen har jeg talt med, de ommeldte Penge ere af ham remitterede til Barassi ved Hr. Wasserfall, Hansen har desuden leveret mig et aabent Brev til Dig, hvorudi han mælder at have seet Quitting for Pengenes remisse

skabets Forsamling i Anledning af Kongens Fødsels Dag og Selskabets Stiftelses Dag. Din Broder holdt Talen. Omendskjøndt jeg iegiver mig paa min sædvanlige Rejse kan kjære Søn ligefuldt være forvisset om, at Dine Ting skal blive rigtig besørgede, saa at kjære Søn dog frit tilskriver mig. —

Gud være med os paa begge Sider, det ønsker Din hulde Fader

Søren Abildgaard.

P. Scr. Peter og hans Kone lade Dig flittig hilse, jeg var nu selv ude hos dem for at lade Din Broder viide, at jeg skriver, men han var ikke hjemme.

Min kjære lille Søn!

Jeg maa dog skrive Dig et Par Or til omskjønt mine Hænder røste noget, dog Gud skee Lov ieg kand dog bruge dem enu lige saa got som før, ieg er og Gud skee Lov tæmelig frisk og vil ønske, at ieg mæd det første maate spørge det samme fra Dig. Du skriver, at Du havde en slem Hovedpine sidst, da du skref os til, jeg vil ønske og haabe, at det er bædre med Dig, Gud forbyde, at Du skulde blive saa syg i dete Aar, som Du var i faarige Aar. Gud velsigne dig og bevare dig fra alt ont, det ønsker Din oprigtige Moder

Anna Margreta Abildgaard.

Min lille kjære Broder!

Jeg har vel ikke noget særdeles Nyt at melde Dig, dog vil jeg skrive et Par Ord, da jeg troer dermed at kunde fornøye Dig, og maaskee Du derved kunde erindres om at skrive mig lidt til med, naær Du skriver til vores Forældre, thi uagted det overmaade glæder mig at høre ved dem, at Du lever vel, saa synes mig dog, at det er mig kjærere at faa et Par Lineder fra Dig, som jeg er Ene Eyere af. Her er intet Nyt uden en nye Nicolai Abraham⁴, som er en kjøn lille tyk og feed Dreng og tegner til at blive god: min Søster og Svoger lader Dig hilse meget kjærlig og lader Dig dette viide ved mig.

⁴ Den senere Direktør for Øresunds Toldkammer, Geheimeraad N. A. Holtén.

Lille Hans⁵ har næste Gang den Ære at skrive sin oncle selv til, lev vel bedste Broder og erindre Dig imellemstunder Din oprigtige Søster

Ane.

Originalerne til ovenstaaende to Portraiter af Brevenes Adressat, Maleren Nicolai Abraham Abildgaard og hans ældre Broder Lægen og Veterinæren Peter Christian Abildgaard er tegnede med Sølvstift og Blyant af „den ældre Høyer“, saaledes har jeg hørt ham benævnet og gaar da ud fra, at dermed er ment Miniaturmaleren Cornelius Høyer. De tilhører for Tiden Fru Anna E. Linde, født Holtén. Baade for de to Brødres Vedkommende og for deres Faders findes indgaaende Artikler i Dansk biogr. Lex.

Med Hensyn til de andre Billeder maa jeg erklære mig fallit. Man har en Tid antaget, at den gamle Snedkermesters Billede var malet af Peter Als, men dette er igen fraveget. Maleriet tilhører for Tiden Kaptajn i Generalstaben Immanuel Holtén.

Silhouettens Original tilhøret Lotterikollektrice Frk. Louise Winther, hvis Moder var født Klagenberg.

Hvad de andre Abildgaard'ske Billeder angaar, saa vil jeg antage, at Søren A. er malet af Sønnen, Maleren A; de to Billeder af Apotheker Holtén og Hustru som unge af Søren A., der skal have beskæftiget sig meget med Miniaturmaleri; Originalerne tilhører Etatsraad Just Holtén. De to Billeder af Apotheker Holtén og Hustru som ældre, er gengivet efter Sølvstifttegninger, der tilhører Vinhandler, Cand. pharm. C. L. Becker.

LITTERATUR

Digebestyrelsen for Lolland har udgivet *Det lollandske Digelag 1873—1913* og Stormfloden den 13. November 1872 (46 Sider i stort Oktav).

Bogen indeholder bl. a. en Række smukt udførte Portræter af de Mænd,

⁵ Den senere Bibliothekar og Lærer for Prins Christian Frederik (Christian VIII) Zoologen Hans Severin Holtén.

der har været knyttede til Digevæsenet: Ingeniørkaptajn Carstensen, Etatsraad Otterstrøm, Godsejer C. Jensen, Fredsholm, Oberstløjtnant P. Hansen, Gaardejer C. Marcusen, Sognefoged J. Hansen, Bankdirektør, Overretssagfører C. D. Fasting, Ingeniør Hummel, Assistent J. M. Kjersgaard, Godsforvalter, Kammeraad Kraglund, Sognefoged P. Hansen, Gaardejer A. Christiansen, V. Tirsted, Gaardejer H. Pedersen, Bukkehøve, Amdsraadsmedlem M. Markersen, Godsejer Moesgaard Kjeldsen, Grev L. Reventlow, Proprietær R. Larsen, Hoby, Justitsraad Thorsen, Sognefoged R. Larsen og Sagfører A. Bruun.

Trykt som Manuskript og forfattet af Bibliotekar *Josef Fischer* er udkommet *J. C. E. Michaelsen og Hustrus Forfædre*.

Den smukt udstyrede Bog vil blive modtaget med saa meget større Interesse, som den er den første jødiske Anetavle, der er udgivet paa Dansk. Ved Udarbejdelsen har Forfatteren for de udenlandske Forfædres Vedkommende været henvist til udelukkende at benytte trykte Kilder, og naar det desuagtet er lykkedes ham at føre flere Linjer temmelig langt tilbage (en enkelt endog til en c. 1480 født Rabiner Katzebnogen), saa skyldes det den udmærkede Litteratur, der findes over jødiske Kirkegaarde i Udlandet. Hos Jøderne hersker den smukke Skik, at Graven er fri og bliver den afdødes evige Eje, hvorfor Gravstenene til de seneste Tider kan berette om Data, som ellers forlængst er gaaet tabt. For de danske Linjers Vedkommende har Forfatteren som sædvanlig omhyggeligt og udtømmende benyttet de skrevne og trykte Kilder og har denne Gang ogsaa i særlig Grad taget den mundtlige Tradition til Hjælp. Saaledes giver Skildringen af „den gamle Heyman“, Faderen til de tre Etatsraader Heyman, med dens morsomme Anekdoter et livligt Billede af en af Københavns rigeste Mænd i sin Tid. Forfatteren fortæller, at Heyman engang sammen med sin lille, skrutryggede Sekretær Berisch Levy skulde ind i en Gaard,

hvor der stod en stor Hund og gøede. Han sendte da Sekretæren forud med de Ord: „Berisch, geht voraus und seht, ob der Hund beisst“. En Sætning, der gik over i daglig Tale, og stadig anvendes, hvor det drejer sig om et oprøvet og risikabelt Foretagende. Da han engang gav 50 Rdl. til et velgørende Foretagende, demonstrerede Indsamlerne imod ham under Henvi- sning til, at en af hans Sønner havde givet mere. Hertil svarede Heyman: „Jamen han har jo ogsaa en rig Fader“. Da en anden af hans Sønner havde faaet eget Køretøj og Heste, blev det ogsaa fore- slaaet Heymann at anskaffe sig saa- danne, men han svarede, at han ikke vilde have nogen i sin Tjeneste, der ogsaa spiste om Natten. Medens Hey- mann i Smaating kunde være smaalig og i sit eget Forbrug var meget spar- tansk, var han i mange Tilfælde meget rundhaandet, særlig overfor religiøse Formaal, ligesom han ogsaa som Jøde var stræng ortodoks.

Red.

SPØRGSMAAL

(Alle Besvarelser bedes sendte til Redakti- onen, for at de helt eller delvis kunne blive offentliggjorte her i Bladet).

Undertegnede Pastor Langseth i Glendorado, Minnesota, er beskjæfti- get med Udarbejdelsen af en Artikel om Tingvoll Kirke paa Nordmør i Norge. Under Gjennemlæsningen af foreliggende Materiale har jeg stødt paa en merkelig Prest paa Tingvoll, *Magister Hans Nilsen Tausan*, Kapel- lan fra 1650—59, senere Sogneprest samme Sted til sin Død den 29de Juni 1697. Han blev Provst paa Nord- mør i 1686. Gerhard Schøning for- tæller i sin Bog: „Rejse som gennem en Del af Norge i de Aar 1773, 1774, 1775 paa Hans Majestæts Kongens Bekostning er gjort og beskreven af Gerhard Schøning“, — at Hans Nil- sen Tausan for egen Regning bekostede et *Observatorium ved Prestegaarden*. G. S. tilføier, „at ilde er det at saa god en Indretning er af hans Eftermand ei vedligeholdet, og endnu værre at man af hans her gjorde Observationer ikke

har det mindste tilovers“. Der gaar Sagn endnu i Prestegjeldet om denne Prestemand. Man fortæller endnu om den Presten, som sad udi Stjernehuset og kigede paa Stjernerne. G. Schø- ning fortæller, at „Stjernehaugen“ endda paa hans Tid anvistes som det Sted, hvor Observatoriet stod. Og endnu er der en „ækre“ som kaldes „Sjænhusækre“ ved Stedet.

Han har efterladt sig et Portræt- maleri, som hænger i Kirken. Det har følgende Indskrift: Hans Niels Tausan i Alders 26 Aar. Død 1697 D. 29 Juni“.

Han var først gift med en Datter af Biskop Peder Schielderup, Bergitte, hvis Navn sammen med Prestens staar paa en Mindetavle i Kirken, som han lod opsætte. Aarstal er Anno 1661. — Senere efter sin første Hustrus Død, blev han gift med Aarsille, Dat- ter af Provst Peder Krabbe. Hendes og Prestens Navn staar paa et Galleri, som han lod sætte ind i Kirken. Ef- ter deres Navne staar Anno 1682.

Den 28 Juni 1685 prædikede Hans Tausan for Kong Kristian den 5te, som den Dag besøgte Tingvoll. Endnu har man den Stol, hvorpaa Kongen sad i Kirken. —

1

Hvem var denne merkelige Prest? Bull mener, at han var i Slegt med Danmarks Reformator Hans Tausen, der tilsidst blev Biskop i Ribe. Er dette Tilfælde, maa jeg spørge?

2

Dernæst: Findes der nogen udfør- lige Oplysninger om hans *Vita*?

3

Hvor studerede han? Hvor tog han sin *Magistergrad*? Studerede han udenlands?

4

Hvorledes blev han saa interesse- ret i Astronomien, at han opførte Ob- servatorium paa Tingvoll.

5

Har man aldeles ingen Rede paa hans Observationer? Indberetninger

til Professorer i Astronomi ved Kjø- benhavns Universitet i den Tid?

Kanske han stod i Forbindelse med det udenlandske Universitet, hvor han tog sin Magistergrad?

6

Eller kanske han var bleven interes- seret i Astronomien gennem *holland- ske* eller engelske *Sjøkapteiner*, som den Tid kom til Tingvoll efter *Træ- last*? Kanske disse havde skaffet ham *Instrumenter* fra sine Hjemlande i Bytte for *Trælast*, som de tog paa den store og skogrige Tingvoll Preste- gaard?

7

I saafald kanske han sendte sine Observationer til Holland eller Eng- land? Maaske man i saa Fald med Held kan søge der efter hans Obser- vationer? Kanske Altertavlen og Min- detavlen, som han satte op, er fra Holland?

Hans Mindetavle fra 1661 gaar der et *Sagn* om skal have været en For- æring fra England? Jeg ved ikke, om den er norsk eller dansk Arbeide; men Sagnet tyder ialfald paa Forbin- delse mellem England og Tingvoll ved den Tid o: 1660. — Hans Formand i Embedet lod sætte ind en kostbar Prækestol, der skal være af hollandsk Arbeide.

8

Samme Hans Tausan lod sætte op et *Feldberederi* og et *Teglbrænderi* paa Rimstad (paa den anden Side af Ting- vollvangen) og han skal ogsaa have bygget en *Saltkjedel* paa Prestegaar- den. Der er ogsaa et andet Sted i Tingvollvangen, *Sallbøness*, som min- der om Saltbrænding. — Og udi *Strømsnesset*, 1½ Mil længere ude ved Fjorden, hvor der skjærer en Vaag ind, som ender i det saakaldte *Kari- hav*, er der ogsaa et Sted, som kal- des *Saltkjedelen*, hvorom der endnu gaar Sagn om, at man kogte Salt. Selve Navnet maa være Dansk, og da er det vel ret at slutte, at enten har Hans Tausan været Ophavsmanden, eller ogsaa senere Tider, da Krigen

med England stængte hver Havn. Jeg ved, at den danske Regjering sendte Folk op til Norge for at brænde Salt, deraf Navnet „Kongelig Saltbrænder“. Den første *Brandt* blev vist sendt til Bergen eller Sogn som kongelig Saltbrænder. Senere, da man sluttede med Saltbrænderi, blev denne *Brandt* sendt til Valdris som Kirkesanger! Fra ham stammer *Brandterne* i Valdris og Presten O. *Brandt*, som kom hid til Amerika, og som endnu lever (80 a 90 Aar gl.). Men dette har vist hændt i det 18de Aarh.

Jeg har tænkt mig til, at en saa driftig og berømt Mand som Hans Tausan maa have staaet i embedsmæssig Rapport med Regjeringen i København, som rimeligvis har paalagt ham at oprette Saltbrænderi. Kanske denne Industri var Udslag af Ludvig den 14de's *Commercialisme* Indtog i Form af Efterligning i Danmark.

Naturligvis giver nu mine Spørgsmaal Anledning til megen Forskning, hvis der findes nogen i København, som vilde kaste sig over dette interessante Emne.

Vedkommende kunde gaa ud fra Familien Tausans Slegtsbog, om der findes en saadan, — hvis ikke, burde man i Danmark faa en saadan. Jeg ved, at en Datter af H. N. T., *Sara*, blev gift med sin Faders Kapellan Niels Eberhart, der var Kap. paa T. 1693—1700 og kom i sidstnævnte Aar til Nesset i Romsdal, hvor han blev bekjendt som af den berømte „Romsdalske Syvstjerne“. Han skriver sig i Henvendelsen til Kong Fr. IV Nicolaus, Vicepastor til Nesset. —

Hvor blev der af Hans Tausans *Bogsamling* og *observatoriske Instrumenter*? Dette maa vel nogen i *Slegten* kunde oplyse om, hvis ikke Universitetet allerede har hans Bibliotek.

Det er fra Pastor Wilhelm Madsens Bog „Nogle Meddelelser om Tingvoll i Fortid og Nutid. Kristiansund N. 1905“, at jeg har min Kundskab om H. N. T. — dernæst Sagn i Bygden om ham. Disse Sagn har jeg nedtegnet i en Artikel om „Nordmør Fylkeskirke“, som jeg netop har sendt til

Optagelse i Juleheftet for „Ungdommens Ven“, Mineapolis.

En anden Datter af H. N. T. var gift med *Jakob Johansen Mecklenburg* paa Sør-Kvalvaag (i Tingvoll) Hun hed Kerstine. Se Madsens Bog — Side 87, 247 og 248! — Hans Skiflebrev (begyndt 11te Juni 1695) findes i Trondhjems Stiftsarkiv.

P. Langseth.

Findes der Optegnelser om de i Frue Kirke begravede, hvis Begravelser ødelagdes ved Kirkens Brand 1807 f. Ex. min Tipoldefader Justitsraad, Generalfiskal Troels Smith, begravet der 1730?

Søndersogns Pastorat, Viborg, 25. Nov. 1913.

M. Smith.

Zur Zeit beschäftige ich mich mit den Lebensschicksalen der deutschen Satirikers Hans Michael Moscherosch († 1669). In seinen Schriften spricht er davon, dass sein mütterlicher Urgrossvater Quirinus Pecke (Peck, Beck) ein dänischer Adeliger gewesen sei, der bei König Christian II als Page oder Edelknabe gedient und nach seiner Einwanderung in Deutschland den Adel abgelegt habe. Da mir hier die Quellen zur Prüfung dieser Angaben fehlen und ich auch deren Richtigkeit stark bezweifle, so erlaube ich mir an das Genealogisk Tidsskrift die ergebnste Bitte zu richten, mir mitzuteilen, ob es in der Tat einen adeligen Pagen Quirinus Pecke gegeben und was über ihn bekannt ist (Eltern, Geburtszeit, Heirat, Todeszeit und dergleichen).

Heidelberg, Friedrichstr. 8 a.

M. Hoffschmid,
Landgerichtsrat.

Undertegnede Værge for Aarhus Domkirke vil være taknemlig for Oplysning om muligt eksisterende malede Portrætter af nedennævnte Biskopper:

1. Mads Lang (1537—57).
2. Laurids Bertelsen (1588).
4. Albert Hansen (1591).
5. Jens Giødesen (1626).
6. Morten Madsen (1643).
8. Hans Brochmand (1664).

9. Erik Grave (1691).
12. Peder Hygom (1764).
13. Poul Bildsøe (1777).
14. Jørgen Hee (1788).
15. Hector Janson (1805).

L. Hammerich,
Aarhus.

Svar.

(Spørgsmaal 4 for 1913).

Toldkasserer *Krum* blev gift i Arendal med Maren Tue. De havde kun et Barn Hanne *Krum*, født 1819.

Fru M. *Krum* overlevede sin Mand, der var Toldkasserer i Rønne, hun døde c. 1860, og Datteren levede efter 1880, men jeg ved ikke, hvad Aar hun døde i Rønne.

E. Erichsen.

I Genealogisk Tidsskrift for Octb. 1913 forespørges der om Billeder af afdøde Stiftamtmand over Ribe Stift. Jeg tror, Kristian Urnes Billede findes hos Oliemøller Bang, Mejlgade, Aarhus.

^{26/11} 1913.

A. Gyldenkrone.

ANETAVLER

Vi bringer denne Gang Kammerherre, Grev Adolph Brockenhuus-Schack's 16 Aner, der naturligvis ogsaa gælder Kammerherrens Søskende: Geheimkonferensraadinde Sponneck, Hs. Excellence, Kammerherre, Grev Frands Brockenhuus-Schack, Kammerherre, Grev Aage Brockenhuus-Schack og Hofjægermester, Grev Ludvig Brockenhuus-Schack.

Kilderne til Anetavlen er Danmarks Adels Aarbog XIV, XVIII, XXX og VI, Benzon's Stamtavler, Richter's Dødsfald, Registratur til Kgl. Res. vedrør. Søetaten og Stam. ov. Fam. Ammitzbøll.

Med December-Heftet følger til Abonnenterne 3 Ark af Slægthaandbogen.

Redaktion:

Gl. Kongevej 41, Telefon Vester 2987 v.
(9—11 og 5—7).

<p>Geheimekonferensraad, Stiftamtmand, Kurator for Vemmetofte, Ridder af Elefanten Henrik Brockenhuus til Nysø og Jungshoved (1720—1803), g. m. Komtesse Elisabeth Holstein af Ledreborg (1737—86).</p>	<p>Greve Frederik Christian Schack til Stamhuset Giesegaard (1736—90), g. m. Ida Skeel Bille (1741—1804).</p>	<p>Kammerherre, Oberst Frederik von der Maase til Stamhuset Kraagerup (1724—74), g. m. Sophie Henriette Moltke (1742—1830).</p>	<p>Kammerherre Herman Løvenskiold til Fossum Jernværk (1739—99), g. m. Inger Marie Deichmann (1749—93).</p>	<p>Generalmajor, Amtmand Ehler Ditlef von Lowzow (1711—85), g. m. Hedevig Ulrikke von Pfuel (1715—90).</p>	<p>Kontreadmiral Hans Georg Krog (1720—96), g. m. Anna Sophia Hansen (1738—82).</p>	<p>Oberst Carl Leopold Blücher (1719—75), g. m. Sophie Henriette Plessen (1738—86).</p>	<p>Justitsraad Tyge Jesper de Thygeson til Stamhuset Matstrup (1738—1822), g. m. Sophie Charlotte de Cederfeld (1747—97).</p>
<p>Kammerjuni- g. m. Komtesseker, Overhofme-ster hos Dronning Marie Sophie Frederikke Ludvig Brockenhuus (1759—1830),</p>	<p>Anna Ernestine Schack til Stamhuset Giesegaard (1771—1815).</p>	<p>Kammerherre, Staldme-ster Frederik von der Maase til Stamhuset Kraa-gerup (1773—1821),</p>	<p>Løvenskiold (1779—1829).</p>	<p>Geheimekonferensraad, Kammerherre, Marskal hos Arveprins Frederik, Adam von Lowzow (1750—1816).</p>	<p>Dorothea Sophie Krog (1767—1804).</p>	<p>Kammerherre, Oberstløjtnant, Kommandør for Hestgarden Frederik von Blücher (1760—1806),</p>	<p>Helene de Thygeson (1776—1840).</p>
<p>Hofjægermester, Greve Adolph g. m. Brockenhuus-Schack til Stamhuset Giesegaard (1794—1847),</p>	<p>Margaretha von der Maase (1802—36). Geheimekonferensraad, Justitarius i Højesteret Frederik von Lowzow (1788—1869), g. m. Marie Charlotte Sophie von Blücher (1804—94).</p>	<p>Kammerherre, Greve Knud Brockenhuus-Schack til Stamhuset Giesegaard og de grevelige Schack'ske Fideikommisgodser Gram og Nybøl (1823—92),</p>	<p>Sophie von Lowzow, Besidderinde af det Thygeson'ske Fideikommis (f. 1832).</p>	<p>Kammerherre, Hofjægermester, Greve Adolph Brockenhuus-Schack til Stamhuset Giesegaard og de grevelige Schack'ske Fideikommisgodser Gram og Nybøl (f. 1854).</p>			

GENEALOGISK

TIDSSKRIFT

UDGIVET AF DANSK-

GENEALOGISK INSTITUT

VED TH. HAUCH-FAUSBØLL

Nummer 12

December 1913

7. Aargang

En Løjtnant adles for at kunne blive Akademist paa Sorø.

Af Th. Hauch-Fausbøll.

For at modarbejde de unge Adelsmænds tidlige Udenlandsreiser oprettede Christian IV. som bekendt et adeligt Akademi paa Sorø 1623, der ikke blot besøgte af hans egne Sønner Prinserne Frederik og Ulrik men ogsaa af unge fyrstelige Personer af de holstenske Linier og fra Hessen, men efter hans Død forfaldt det, og navnlig Svenskekrigen undergravede dets Eksistens saa stærkt, at det 1665 maatte nedlægges. Man paatænkte da allerede at overflytte det til Kjøbenhavn, men Tanken blev atter opgivet, og først 1692 oprettedes der et Ridderakademi i Kjøbenhavn, som atter i 1700 paa Grund af Krigen med Sverrig maatte nedlægges, da Staten ikke havde Midler til at opretholde det. Ved Akademiets Nedlæggelse i 1665 var Sorø Skole vedblevet at bestaa, men var i Aarens Løb gaet stedse mere tilbage, saa der i 1736 blev nedsat en Kommission, som skulde overlægge og gøre Forslag om, hvorledes den forfaldne Skole igen kunde komme paa Fode. Kommissionens Arbejde gav Anledning til, at Tanken om Oprettelse af et Ridderakademi kom op paany, og 7. Juli 1747 udstedte Kong Frederik V Fundats for det ridderlige Akademi i Sorø, hvortil han henlagde Sorø Kloster. Der ansattes en Oberhofmester, en Inspektør, Professorer i alle Videnskaber, en Sprogmeister i

Fransk og Tysk og en Berider. Der skulde undervises i den kristelige Lærdoms Hovedpunkter og alle de Videnskaber, som henhøre til de civile og politiske Bestillinger samt alle de Øvelser, som ere Adelsmænd fornødne og anstændige. I Akademiets Bygning kunde indtages unge Personer af kgl. Under-saatter, som ere Grever, Friherrer, Adels-Personer og lige med Adel privilegerede. De skal have været til Konfirmation og nogenledes tydelig kunne forstaa en latinsk Autor. De saaledes indtagne kaldes Akademister, hvilket Navn derimod ikke tillægges andre, der studere ved Akademiets. Akademisterne indtages af Oberhofmesteren og skal uden Betaling undervises i alle Videnskaber og Øvelser, hvortil Lærere og Mestere paa Akademiets Bekostning antages. For Underholdning og alle Kommoditeter (undt. Sengeklæder) samt Heste til Ridehuset betaler hver aarlig 200 Rdl. Naar Indkomsterne forbedres, maa nogle få ubemidlede, som have særdeles gode Talens, gratis nyde Sted blandt Akademisterne. Enhver anden, som vil, kan komme paa Professorernes Lektier, naar han sig forud hos dem har anmeldt, men i de adelige Eksercitier og i de andre Konster og Øvelser nyde Akademisterne alene fri Information. Fremmede Studerende har ogsaa fri Adgang til Professorernes publike Lektier. Vil nogen fremmed Adelsperson blive Akademist, gør Oberhofmesteren Forestilling derom til Kongen. Naar en Akademist har Hofmester betaler han for Kammer, Opvartning, Lys og

Ildebrand 20 Rdl. aarlig. Naar en Akademist indtages, skal han i Oberhofmesterens Nærværelse af Professorerne eksamineres og i Protokollen indskrives med Forklaring om hans Profekt. Ligeledes naar han udgaar, da han efter befunden Fremgang et Testimonium publicum meddeles under Oberhofmesterens Haand og Akademiets Segl. Ingen Akademist maa dimitteres, før han har studeret i 3 Aar, medmindre han ej er skikket til Studeringer; men henfalder nogen til modvillig Ladhed eller aabenbare Laster, maa Oberhofmesteren bruge tjenlige Midler til hans Forbedring, og naar dertil ej er mere Forhaabning give ham Consilium abeundi. Den Akademist, som med berømmelig Testimonium dimitteres, maa have Rettighed efter Ansøgning at nyde Sted i et af de kgl. Kollegier for der at gøre sig mere bekvem, til han efter sin Alder og Duelighed kan befordres til virkelig Embede og Gage, og kan en Akademist ogsaa forundes Empleo i Krigs-Etaten. Professorerne ere 5. Prof. theol. er tillige Sognepræst. Professores jur., eloquentiæ, matheseos og historiarum skal tillige profitere af de andre Videnskaber dem, hvori de ere mest grundede. Akademisterne forundes fri Adgang til det kgl. Hof ved alle Festins, Solenniteter og andre Lejligheder for at profitere i en artig og anstændig Levemaade. Akademisterne maa med Oberhofmesterens Tilladelse i August paa 3 à 4 Uger besøge deres Venner. Akademiets faar sin egen Jurisdiktion, der kaldes Sorø Ridd. Acad. Hof-Ret, hvori Oberhof-

mesteren er Præses og Inspektor og Professorerne Assessores, ligesom de Akad. mister, der er over 16 Aar, har Session i Retten og afgiver Betænkning i de forekommende Sager, men Dommen forfattes alene efter Oberhofmesterens og de virkelige Assessors Vota. Overhofmesteren var tillige Amtmand over Sorø Amt og By og som saadan Stiftamtmand. Samme Aar, Akademiet oprettedes, skænkede Holberg det sit Baroni og sit Bibliotek. Gavebrevet fremkom og konfirmeredes først efter hans Død 1754, og man udelod da følgende Ord af Gavebrevet: „Min allerunderdanigste, sidste Bøn er, at det allernaadigst vilde behage Deres kgl. Majestæt, at, saasom der ogsaa udi Middelstanden findes mange Personer af Meriter, at dette Privilegium i: at blive Akademist, ogsaa eksterderer sig til dem, paa det jeg ikke skal synes at ville foragte min egen Stand; dette har altid lagt mig paa Hjertet“. Naar man har undladt at tage Hensyn til Holberg's bestemte Ønske ved en saa storstilet Gave viser det, at det har været Kongens Hensigt at bevare Akademiet som et udelukkende ridderligt Akademi, og Akademiets første Oberhofmester Grev Reuss var, som

vi skal se, paa dette Punkt endnu strængere end Fundatsen, idet han kun indtog virkelige Adelspersoner som Akademister.

Den 3. Juli 1732 fødtes Christian Frideric Bruun paa Antvorskov Slot, hvor hans Fader, senere Etatsraad Urban Bruun, d. Gang residerede som Amtsforvalter over Antvorskov og Korsør Amter. Hans Moder, Præstedatteren Anna Leth, død da han var knap 4 Aar

gammel, og inden et Aar var forløbet, fik han Stedmoder, idet hans Fader giftede sig med den rige Klædekræmmer

Premierløjtnant Christian Friderich Bruun
(† 1804).

mark, som hendes Mand havde købt i 1731, Gaarden laa $\frac{3}{4}$ Mil fra Sorø og kun to Mil fra Slagelse, og hun lod derfor sin Stedsøn fortsætte sin Uddannelse dels ved Sorø Akademi, og dels ved 1. jyske Kyrasser Regiment, der havde Kvarter i Slagelse.

Jeg har tidligere flere Gange her i Bladet omtalt, hvorledes Militærposter var Genstand for Køb og Salg, paa denne Maade blev da ogsaa den unge Bruun Premierløjtnant, inden han havde fyldt sit 18. Aar, idet han for 1100 Rdl. tilkøbte sig Premierløjtnant Wildenradts Stilling.

Som et Eksempel paa disse Handler meddeles her den mellem Wildenradt og Bruun oprettede Kontrakt.¹⁾

Demnach, in allerdemuthigster Zuversicht die königliche allerhuldreichste Bestätigung zu erhalten, mit Vorwissen Sr. Excellenz, des General Lieutenants

v. Kaas, als unsers Regiment-Chefs, zwischen uns hienechst benannten folgender Accord erichtet worden:

1. Ich, Christian Wildenradt, wükklicher Premier-Lieutenant bey des Major Stagge-meiers Compagnie verbinde mich hiedurch, so bald neml. dieser Accord die allermilddeste Erhörung fin-

det, und die königl. Ordre dieserwegen beym Regiment eingehet, meinen Gnaden mir betrauten Premier-Lieutenants-Platz an den bey der Leib-Compagnie hiesigen 1sten Jütischen Cuirassiers-Regiment engagirten Cadet Christian Friderich Bruun unverzügl. abzutreten; wohingegen

¹⁾ Findes som Indlæg til Ref. Sag. for 26. Nov. 1749 § 18.

Toldbetjent Joh. Ludwig Abbestée Bruun
(† 1820).

Christian Friderich Bruun
(† 1855).

Johan Adolph Bechman's Enke Else Steen. Kun 10 Aar gammel mistede han ogsaa sin Fader, hvis Kæledægge han rimeligvis har været som den yngste af 12 Børn, men han har efter alt at dømme i sin Stedmoder haft en virkelig Moder, der med Kærlighed og Interesse har taget sig af hans Opdragelse. 1748 blev han indskrevet som Student ved Kjøbenhavns Universitet. Etatsraadinde Bruun boede paa Øde-

2. Ich Christian Friderich Bruun in Absicht zu höherer Diensten mich bequem zu machen und zu pousiren auf das kräftigste hiedurch mich verpflichte, dem Premier Lieutenant Christian Wildenradt oder dessen Erben und Erbnehmen für die wegen seiner schwachen Gesundheit und sonstigen Umstände, mir bewilligte Abste-hung seiner Charge gegen nechst-bevorstehenden 11ten Junii 1100 Rd^l, schreibe Eilf Hundert Reichs-thaler in einer unzertrennten Summe promte zu erlegen, als wozu mich, auch auf etwanigen Todesfall meine Erben und Erbnehmen dergestalt verbinde, so dass nichts, als die baare, zu obiger Zeit stipulirte Bezahlung, und sonsten keine Ausflucht, wie solche auch immer Namen haben mögte, von gegenwärtigen Con-tract mich oder meine Erben und Erbnehmen befreyen soll.

Als ist dieser von beyden Theilen unverbruchlich zu hallender Accord von uns beyden eigenhändig un-terzeichnet und besiegelt worden. So ge-sehen.

Slagelse den 22. November 1749.

Christian Wildenradt.

(L. S.)

Christian Friderich Bruun.

(L. S.)

Medens Bruun's Signet kun viser et sammenslynget C. F. B. og derover en Krone, fører W et delt Skjold, i hvis første Felt er 3 Stjerner over hinanden, i 2. Felt en Vildmand.

Hjelmtegn en Stjerne mellem en Ørneflugt.

Samme Dag indsendte Regimentschefen Generalløjtnant Kaas Kontrakten til Kongen med sin anbefaling, hvori han bl. a. skriver: Ew. Königliche Majestæt geruhen allerhuldreichst zu vernehmen, wasgestalt ein junger und Hofnungs-voller Mensch, namentl. Christian Friederich Bruun, sich nicht nur bey der Leib Compagnie des in Gna-den mir betrauten Regiments schon einige Zeit auf den Dienst mit beson-

deren Progrés applicire, sondern auch auf der Ritterl. Academie zu Sorøe in Wissenschaften und Exercitiis seinen Fleis zeige um dereinst in Militair-Stande sich distinguiren zu können".

Ansøgningen blev bevilliget, og Bruun 3. Dec. 1749 udnævnt til Premierløjtnant, han gjorde nu i nogle Maaneder Tjeneste ved sit Regiment, men da han var et godt Hovede, som det fremgaar af hans Regimentschefs og hans Stedmoders samstemmende Vidnesbyrd, og havde Lyst til at fortsætte sine Studier, fik han 15. April 1750 Tilladelse til at maatte opholde sig paa det ridderlige Akademi i Sorø for at øve sig i Videnskaberne. Han henvendte sig derefter til Akademiet om Optagelse som Akademist, hvortil han ifølge Fundatsen var berettiget, da hans Fader havde været Etatsraad og han følgelig hørte til de lige med Adelen privilligerede Personer, men mærkelig nok blev Optagelsen ham nægtet med den Motivering, at der hidtil kun var antaget virkelige Adelspersoner som Akademister. Etatsraadinde Bruun indgik da tilligemed sin Søn med Andragender til Kongen om, at han maatte blive optaget som Akademist eventuelt blive adlet, hvis det var fornødent for hans Optagelse. Andragendet blev sendt til Erklæring til Akademiet, og efter at det i Overhofmesterens Fraværelse var bleven anbefalet af Professor Kraft, indstillede Kancellikollegiet Bruun til Nobilitation, der tilstodes i Konseillet paa Jægerspris 4. Sept. 1750 og 8. Dec. s. A. udstedtes hans Adelspatent. Det Vaaben, der heri tillagdes ham, var tværdelt ved en rød Bjelke, 1. Felt var Blaåt, deri en Guld-Sol, 2. Felt Guld, deri en paa en grøn Høj staaende flyvefærdig brun Ørn med opløftet Hoved. Paa den kronede Hjelm en rød Strudsfer mellem 2 hvide, dernæst 2 blaa og yderst 2 røde.

Det var som om de højtflyvende Planer om en lys Fremtid talte ud af dette Vaaben, men Døden skulde snart slaa en Streg over alle Forhaabninger, thi to Aar senere bortreves Bruun, 20 Aar gammel, uden at Dødsaaarsagen nu kendes. Mærkelig nok blev han be-

gravet i Sorø og ikke i sin. Forældres Begravelse i Sorterup Kirke.

Af Premierløjtnant Bruun seiv eksisterer desværre intet Portræt, vi ma. nøjes med at gengive nogle Portrætter af hans Slægtninge. Først et Billede af hans Brodersøn og Navne Premierløjtnant C. F. Bruun, der døde sinds-syg 1804. Af dennes Broder, Gene-ralkrigskommissær Peder Urban Bruun og Farbroder Amtsforvalter Urban Bruun vil der komme Portrætter i 3. Bind af Patriciske Slægter. Endvidere et Billede af sidstnævnte Amtsforvalters Søn i hans ulykkelige Ægteskab med Anna Elisabeth Abbestée, der lod sig vie paa Hven til Løjtnant von der Lühe: Toldbetjent i Kjøbenhavn Johan Ludvig Abbestée Bruun († 1820). der satte Resterne af sin Families Formue overstyr, og hvis Søn Christian Friderich Bruun, hvem det 3. Billede fore-stiller, døde i Vartov 1855. Billedet af Løjtnant B., tegnet med Vandfarve af Paul Ipsen 1790, er velvilligst overladt os til Afbenyttelse af Hr. Forlagsbog-handler Milo, der har arvet det efter sin Tante Frk. Bruun paa Odense Kloster. De to andre her gengivne Portrætter har Hr. Vinhandler Josua E. Larsen velvilligst stillet til Dispo-sition.

De paagældende Ansøgninger, der nu findes i Lenskontorets Arkiv, lyder saaledes:

Stormægtigste Monarch,
allernaadigste Arve Konge og
Herre!

Det har behaget Eders Kongel. Maj-estæt efter allerunderdanigst Ansøg-ning igennem Krigs Cansellie allernaadigst at tillade min Søn Christian Fri-derik Bruun, Leutenant ved det H^l General Leiutnant Kaas allernaadigst andfortrode Rigement at opholde sig ved det ridderlige Academie paa Sorøe for at blive merre grundet i sine be-gynte Studeringer, og øvet i de Exer-citier, som der kand læris.

Men da ieg har fornummet, at de H^l Academister har derpaa Stædet store Fordeele frem for andre i de i Heenseende til Andførsel i Viden-skaber og til Execitien, og ieg derhos

giernønskede, at denne min Søn maatte gjøre ald muelig Fremgang i begge Deele for at blive disto bædre skieket til Eders Majesteds og Fædrene Landets Tienneste, saa nedlægger jeg her ved min allerunderdanigste Begjæring: Eders Kongel. Majstæt allernaadigst vilde bevilge, at ermelte min Søn maatte som Academist paa Sorøe ridderlig Academie vorde antagen imod,

følgende Begjæring i Stæden for den forrige: neml., at Eders Kongl. Majt^s da af sær kongel. Naade for dette unge Menniske |: som teigner til noget gott:| og i allernaadigst Erindring af hans sahl. Faders Etas Raad Bruun troe Tienneste |: helst under den høyst sal. Eders Majts Her Fader høylovl. Ihukommelse :| allernaadigst vilde optage ommelte Christian Friderik Bruun i

Stormægtigste, allernaadigste Arve Konge og Herre!

Da det allernaadigst har behaget Deres Kongelige May^{te} at forunde mig Permission fra Regimentet for at studere ved Sorøe ridderlige Academie, nedlægger jeg for saadan høy-kongelige Naade min allerunderdanigste Taksigelse; men maa derhos allerunderdanigst forestille, at da min Chef General

Adelspatent for Løjtnant Bruun.

at hand efter Foundationens Tilhold erlægger den Betaling til Academiet, som en Academist tilkommer. Skulde derimod denne min allerunderdanigste Begjæring icke finde Eders Kongl. Majt^s Biefald formedelst, at min Søn ingen Adelmænd er, saa i Henseende det er mig : helst i denne min Alderdom : meget derom at gjøre, at denne nu uforsørgede Søn icke skal mangle nogen Underviisning, som hand i sin Alder kand behøve, og paa denne Tiid kand forskaffes ham, understaar jeg mig end allerunderdanigst at nedlægge

Adelsstanden, hvorved hand altsaa bliver gjort berettiget at søge og faa Stæd blandt Academisterne paa Sorøe ridderl. Academie, og min Hensigt tillige erholdes, som er min Søns disto bædre Underviisning og Anførsel. Jeg forbliver i allerdybeste Underdanighed

Stormægtigste Monarch,
allernaadigste Arve Konge
og Herre

Eders Kongl. Majestæts
allerunderdanigste

Ødemark d. 11. Tienerinde
Junj 1750. E: Steen sahl.

Etas Raad Bruuns
Efterleverske.

Lieutenant Kaas haver af Ober-Hofmester over Academiet begjæret, at jeg som Academist maatte blive indtagen, haver han derpaa svaret, at hand icke kand andtage blandt Academisterne uden virkelige Adels Personer.

Som det derfor er mit fornemste Ønske at kunde fortsætte mine Studeringer og dermed gjøre mig retskaffen beqvem til Deres Kongel. May^{tes} Tienneste, og jeg dog icke kand nyde godt af dend mig allernaadigste forundte Permission, med mindre jeg maatte blive indtagen som Academist, saa be-

der jeg allerunderdanigst, at Deres Kongelige May^{ts} vil beviise mig den Naade, og i Henseende saavel til min Fader afg. Etats-Raad Bruun, som til den Lycke, jeg selv haver naaet at staae i Deres Kongel. May^{ts} Tieneste, allernaadigst at bevilge det, jeg som Academist paa Sorøe Academie maae blive andtagen, eller dersom denne min allerunderdanigste Ansøgning icke kand allernaadigst bevilges, beder jeg allerunderdanigst, at Deres Kongelig. May^{ts} vil unde mig dend Naade at blive nobiliteret paa det, at jeg paa Sorøe Academie kand nyde Stæd som Academist, og saaledes ved at gjøre den forønskte Fremgang i de Videnskaber, som ere mig fornødne, bane mig Vey til Deres Kongel. May^{ts} viidere Naade som dend Lycke, jeg inderlig attraaer. Jeg forbliver med allerdybeste Devotion

Deres Kongelige May^{ts}
 allerunderdanigste Undersaat
 og Tiener

Christian Fridrich Bruun,
 Premier Lieutenant ved Major
 Staggemeiers Compagnie under H.
 Excellence General-Lieutenant
 Kaases anbetroede 1ste jydsk
 Cuirasseer Regiment.

Allerunderdanigst Erklæring.

Det, som herpaa allerunderdanigst kand erklæres, er aleene, at til denne Tiid er ingen anden end virkelige Adels-Personer som Academist indtagen, og at H^l Geheime-Raad og Ober-Hof-Mester Grev Reuss haver ved Skrivelse af 28 April sidstleeden til H^l General Lieutenant *Kaas* derover expliceret sig saaledes:

Som Hans Kongl. May^{ts} ikke haver tilladt mig at indtage nogen anden som Academister end de, som ere nobiliterede og saaledes virkelige Adels-Personer, saa understaaer jeg mig [ey] uden special kongelig Ordre at indtage H^l Lieutenant *Bruun* som Academist.

Og som Supplicanten tegner sig saavel, at om ham kand have god Forhaabning, ligesom han ved denne allerunderdanigste Ansøgning viiser, at han haver en ædel Drivt til at gjøre sig

duelig og vel skikket til Deres Kongl. May^{ts} Tieneste, saa indstilles allerunderdanigst til Deres Kongelig May^{ts} allernaadigste Villie og Resolution, om han maae blive allernaadigst bønhørt.

Sorøe, den 2 Aug. 1750.

Constitueret i Herr Geheime
 Raad og Ober-Hof-Mester
 Grev Reusses Fraværelse
P. Kraft.

Det originale Adelspatent, der nu ejes af Hr. Forlagsboghandler *Milo* i Odense og af denne velvilligst har været stillet til Disposition for Tidsskriftet, er meget sirligt prentet paa Kalveskind med Kongens Navn og Titel samt *Bruun's* Navn skrevet med forgyldte Bogstaver og Vaabnet malet i Midten. Det har følgende Ordlyd:

VII FRIDERICH DEN FEMTE, af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dytmersken, Greve udi Oldenburg og Delmenhorst. Giøre alle Vitterligt at Vi af sær Kongelig Naade til Os Elskelig *Christian Fridrich Bruun, Premier-Lieutenant*, ved Vores Første Jydsk *Cavallerie* Regiment, allernaadigst have bevilget og tilladt, saasom Vi og udi Kraft af dette Vores aabet Brev bevilge og tillade, at hand, hans Egte Børn og Livs Arvinger tillige med deres Egte Afkom af Mand og Qvinde-Kiøn, maa og skal enhver for sig og den eene som den anden nyde alle de Friheder, Ære og Værdigheder, som alle andre af Adelen udi Vore Riger og Lande nu nyde, eller herefter bekomme kunde, og samme til ævig tid have og bruge, saa at forbemelte *Premier Lieutenant Christian Fridrich Bruun*, hans Egte Børn og Livs Arvinger samt deres Egte Afkom herefter for rette indfødde Adels-Folk af alle og enhver skal agtes og holdes; Saa have Vi og til et ydermeere Kiendtegn paa Vores Kongelig Naade be-naadet hannen med saadan *Skiold, Hielm* og *Vaaben* som efterfølger: *Skioldet* er deelt ved en rød tver-Bielke udi Tvende liige Deele; Udi den

øverste Deele, hvis Feld er blaa, skinner en gylden Soel, og i den nederste Deel sees i Guld-Feld en bruun Ørn med oprakt Hovet og udstrakt Vinger paa en grøn Plads; Oven paa det heele *Skiold* er sadt en aaben Adelig *Touneer-Hiell* med en Guld-Krone paa, Ziiret med Trende Røde, Tvende Blaa og T^{ende} Hviide Struds-Federe; Hvilket *Skiold, Hiell* og *Vaaben*, saaledes som det her med sine rette Farver afmalet findes forbenævnte *Premier Lieutenant Christian Fridrich Bruun*, hans Egte Børn og deres Egte Afkom af Mand og Qvinde-Kiøn maa og skal bruge udi alle Adelige og Ridderlige Samqvem, Forretninger og Leiligheder paa alle Stæder, udi alle Tilfælde og til alle Tider efter eget Behag, og som de det til deres Ziirat, Heder og Ære fornoden eragte kunde, ligesom andre udi Vores Riger og Lande paa Fæderne og Møderne Side fødte og baarne Adels-Folk, deres *Skiold, Hiell* og *Vaaben* føre og bruge, hvorved Vi saavel som Vore Kongelige Arve efterkommere og *Succesforer* i Regieringen meerbemelte *Premier Lieutenant Christian Fridrich Bruun*, hans Egte Børn og deres Afkom, som før er sagt, allernaadigst handthæve og beskytte ville. Forbydendes alle og enhver herimod som forskrevet staar, at hindre eller i nogen maade forlang at gjøre under Vores og Vore Efterkommere i Regieringen Deres største U-Naade. Givet paa Vort Slot *Christiansborg* i Vores Kongelig *Residentz* Stad *Kiøbenhavn* den *Attende Decembris*, Aar efter *Christi* Fødsel Et Tusinde Syv-Hundrede og Halvtredsindstiue, saa og Vores Regierings Aar det Femte.

Under Vores Kongelig Haand og Signet

Fridrich R.

J. L. Holstein.

Sognepræst til Randers, Mag. g. m. Peder Estrup (1756—1818).	Forpagter paa Lindenberg Christen Estrup († 1764), g. m. Magdalene Engelstoft († 1756).	Sognepræst til Sebber Laurids Struck Engelstoft (1702—79), g. m. Maren Bjørn Kraglund († 1775).
	Gedske Cathrine Jungersen (1757—1830).	Husmand paa Gjøll Jens Jungersen, g. m. Ellen Christensdatter.
Etatsraad, Professor Hector Frederik Estrup til Kongsdal (1796—1846), g. m.	Sognepræst til Gjøll Peder Jungersen (1720—96), g. m. Juditha Thorning (1719—1800).	Sognepræst til Gjøll Anders Pederssen Thorning (1686—1748), g. m. Gedske Cathrine Prentzler (1693—1768).
	Etatsraad Jakob Brønnum Scavenius til Gjorslev, Erikstrup, Søholm (Stevens) og Klintholm (1749—1820), g. m.	Christen Jensen Brøndum i Skagen (1671—1741), g. m. Karen Nielsdatter (1664—1713).
Jacob Brønnum Scavenius Estrup. g. m.	Fisker og Handelsmand paa Skagen Peder Christensen Brønnum, g. m. Anna Ibsdatter (1714—86).	Provst, Sognepræst i Onsø i Norge Peder Debes (1700—63), g. m. Karen Gløersen.
	Jacobine Scavenius (1800—29).	Højesteretsassessor Lucas Debes (1741—77), g. m. Christine Suhr (1752—82).
	Karine Lucie Debes (1775—1825).	Etatsraad, Borgmester i København Johan Peter Suhr (1712—85), g. m. Anna Dorothea Aagaard (1730—66).

ESTRUP'S SLÆGT

Estrup var udpræget national i sin Afstamning; Navnet er, som man let kan høre, oprindeligt et Stednavn, der dog maa antages i en noget ændret Form at være gaaet over til at blive Slægtsnavn, thi Formodningen taler for, at Slægten er udgaet fra Aistrup, Anneksogn til Sebber i Nærheden af Nibe.

Estrup's Oldefader, Christen E., døde 30. April 1764 i Nibe, hvor han havde boet i 2 à 3 Aar. Tidligere havde han været Forpagter under Baroniet Lindenberg ved Aalborg. I hans Bo indestod hans Brodersøn Niels Pederssøn Estrup's fædre og mødre Arv 600 Rdl., og sidstnævntes Kurator var Peder Anderssøn ved Sebbersund. Ligeledes nævnes i Boet en Fordring fra Sr. Estrup*) i Randers. Christen Estrup har formodentlig tjent sig op fra Ridefoged, og at han stammede fra Aistrup bestyrkes ogsaa derved, at hans Hustru var en Præstedatter fra Hovedsognet Sebber. Hun døde i Barselseng med Estrup's Bedstefader Peder E., og da denne i sit 8. Aar ogsaa mistede sin Fader, tog en Morbroder sig af ham.

Hos denne Morbroder fik Estrup's Bedstefader tidlig Interesse for klassiske Studier; navnlig i Græsk drev han det saa vidt, at hans Kammerater gav ham Øgenavnet „Peder Grækeren“. Da han kom til Universitetet, tog han baade teologisk og store filosofisk Embedseksamen og disputerede tilsidst for Magistergraden. I 15 Aar var han Rektor i Randers, men da denne Stilling kun gav ham 5—600 Rdl. om Aaret, og han desuden var for konservativ til at forlige sig med den nye Skolereform, søgte han over i gejstligt Embede.

*) Denne Sr. Estrup er vel Feldbereder Anders Estrup i Randers, efter hvis Hustru Susanne Thomasdatter der holdtes Registrering 23. Marts 1763 i Randers. De havde 4 Børn: Thomas, 11 Aar, Peter, 8 Aar, Anne, 6 Aar og Mette, 4 Aar. Da den ældste Søn er opkaldt efter Morfaderen, er den næstældste sikkert opkaldt efter Farfaderen, og Feldberederen kan derfor tænkes at være en Søn af ovennævnte Peder Anderssøn ved Sebbersund.

Han døde som Præst i Randers og titulær Amtsprøvest. Han var hverken nogen tør og kedelig Skolemand eller salvelsesfuld Gejstlig, tværtimod satte han Pris paa Selskabelighed, var musikalsk og trakterede Tidens Yndlingsinstrument Fløjten med Smag og Færdighed. Om Søndagen foretog han botaniske Udflugter i Byens Omegn og samlede sig et betydeligt Herbarium.

Estrup's Fader var en ualmindelig opvakt Dreng, Duks i alle Klasser gennem Skoletiden, kun 17 Aar gammel, da han blev Student, 20 Aar, da han erhvervede Universitetets Guldmedalje, 21 Aar, da han blev teologisk Kandidat med Udmærkelse, og 23 Aar, da han blev Dr. phil. Han var livlig, musikalsk og bevægede sig med Lethed i Hovedstadens Selskabskredse. Ved Paavirkning af sin Svoger Historikeren Konferensraad Laur. Engelstoft, maaske ogsaa ved arvelige Dispositioner — bl. hans Forfædre var saavel Anders Sørensen Vedel som Hans Tavsen — fik Estrup tidlig Interesse for Historie, og han udviklede denne Interesse under en 3-aarig Rejse i Tyskland, Italien og Frankrig.

Efter sin Hjemkomst var han i en Række Aar knyttet til Sorø Akademi, først som Lektor, derefter som Direktør. Samme Aar, han blev Lektor, 1822, ægtede E. Jacobine Scavenius, og da hun 1829 døde i Mailand af Brystsyge, blev han 4 Aar senere viet til hendes Søster Anna Christine. De var Døtre af den nyere Scavenius-Slægts Stamfader Jakob Brønnum, der som Student lod sig indskrive ved Universitetet under Navnet Scavenius efter sin Fødeby Skagen. Med disse Hustruer fik Estrup en betydelig Medgift — efter Sigende skal Scavenius være bleven en rig Mand i asiatisk Kompagnis Tjeneste i Ostindien, og man anslog hans Formue til 2 Tdr. Guld — og efter at Estrup i 1835 havde købt Herregaarden Kongsdal, trak han sig tilbage fra sin Embedsvirksomhed ved Sorø Akademi. Han var en human Godsbesidder, der gjorde meget for Bønderne, ligesom han i flere Retninger var en frisindet Mand. I et Skrift, han udgav 1845 om

de danske Majorater, søgte han saaledes at paavise det uheldige baade for Landet og Familierne i Fideikommisinstitutionen. Ogsaa som Historiker sættes han højt, ikke mindst for sin store Fædrelandskærligheds Skyld.

Gennem sin Moder var Estrup Fætter til Jakob og Otto Scavenius. Selv var han som bekendt gift med en Baronesse Holsten-Charisius, og ogsaa gennem sine Børn var han stærkt knyttet til det danske Aristokrati. Hans ældste Datter er Lensgrevinde Moltke-Bregentved, hans yngste Datter er gift med Hofjægermester Wenzel Neergaard til Faarevejle og Seinhus. Estrup's ældste Søn, Kammerherre Hector Estrup, der i sin Tid ejede Ormstrup, men senere har overtaget Kongsdal, der saaledes paa tredje Generation er i Slægtens Besiddelse, er gift med en Datter af Kammerherre Niels Juel til Stamhuset Hverringe. En yngre Søn, Forstinspektør Adam Estrup, mistede tidligt sin Hustru, en Frk. Skeel fra Stamhuset Birkelse. En Datter af ham er gift med den tilkommende Besidder af Stamhuset Estrup, Grev Jørgen Scheel til Gl. Ryomgaard.

Th. H.-F.

SØREN ABILDGAARD

En Indsigelse af K. Rørdam.

I „Genealogisk Tidsskrift“ Nr. 11 for 1913 er Arkivtegner Søren Abildgaard omtalt paa en Maade som jeg synes ikke bør lades uimodsagt, da han var en Mand, hvis naturvidenskabelige Værker, skønt der er gaaet 150 Aar siden de fremkom, man endnu kan læse med Fornøjelse og høste Belæring af paa forskellig Maade. Jeg vil ikke sige, at Omtalen af ham i Nr. 11 paa nogen Maade var ondsindet, men ingen har Ret til at gøre Forsøg paa at ridiculisere ham og ved Betegnelsen „den gamle skikkelige Søren“ og de fremdragne formentlige — men helt urigtige — Lighedspunkter mellem ham og en naragtig holbergsk Komediefigur stille denne højst fortjente Mand i et ganske skævt Lys. Det maa derfor være mig tilladt, at fremsætte

følgende Bemærkninger om Søren Abildgaards naturvidenskabelige Betydning:

Arkivtegneren Søren Abildgaard var blandt andet — foruden at være en meget dygtig Tegner, ja man kan godt sige Kunstner i sit Fag — en fremragende dygtig Geolog, der baade forstod at gøre originale geologiske lagtagelser og fremstille det iagttagne klart uden at være hildet i Datidens mange latterlige doktrinære Anskuelser.

Saaledes fremkom i 1759 Abildgaards smukt udstyrede „Beskrivelse over Stevens Klint og dens naturlige Mærkværdigheder“, et for sin Tid ganske fortrinligt Værk. I 1781 blev den efterfulgt af hans „Physisk — mineralogisk Beskrivelse over Møens Klint“. Den er maaske næppe saa klar som Beskrivelsen af Stevens Klint, men det maa erindres at de geologiske Forhold paa Møens Klint giver selv Nutidens Geologer haarde Nødder at knække. I 1763 havde A. vist sig som en habil analytisk Kemiker ved at undersøge Vandet fra Kallekilde ved Antvorskov. I 1776 kom i det kort forud stiftede Kgl. danske Landshusholdnings-Selskabs Skrifers 1ste Bind hans „Afhandling om Mergel“ et ca. 150 Sider stort Værk, der maa siges at indeholde gode Oplysninger om de i Danmark forekommende og benyttede Mergelarter og andre i Agerbruget anvendte Jordarter. Abildgaard giver heri klare Anvisninger til mekanisk og kemisk Analyse af de forefundne Jordarter. Ogsaa som arkæologisk Tegner og Undersøger har A. præsteret noget ret betydeligt, hvad der dog tildels ogsaa er anført i nævnte Afhandling i dette Tidsskrift Nr. 11, 1913.

Undertegnede tillader sig herved at rette en varm og forbindtlig Tak til Hr. Professor Rørdam for den Ihærdighed, med hvilken De har bragt „den gamle, skikkelige“ Søren frem i Forgrunden. Ordet „skikkelig“ er maaske nok blevet lidt „geologisk“ opfattet og derved paaklistret en Ridiculitets-Klang, der formentlig har nødvendiggjort en fjendtlig Fanfare.

Jeg tror aldeles ikke, at min Tipoldefaders Renommée har lidt det mindste ved, at jeg har kaldt ham „skikkelig“.

Dernæst vil jeg tillade mig at bemærke, at „Jeronimus“ hos Holberg langtfra er en typisk „latterlig“ Figur, saa paa det Punkt er min kjære gamle Tipoldefader hverken forulempet ved Holberg eller af mig. (Hvor komisk

for mig at sé mit lille Navn nævnet i direkte Forbindelse med selve Holberg's!).

Og hvad den ydre Apparition angaar, da holder jeg paa Ligheden ganske efter som Jeronimus er maskeret og fremstillet ofte; og heller ikke kan dette efter min Formening skade ham.

Men det morsomste for mig er, at jeg — skjøndt jeg jo kun har *henvist* f. Ex. til Dansk biogr. Lex.s Artikel ved Dr. Henry Petersen, der havde særlig Interesse for den Abildgaard'ske Familie, og fordi jeg ikke vilde fylde Dansk genealogisk Tidsskrifts Spalter med for mange Optryk — har opnaaet et Resultat, som jeg ikke kunde ønske bedre, af min Presentation af Holberg Ensemblet, end netop, at Opmærksomheden bliver henledet paa en Mand, hvis Betydning er langt mindre kendt, end han fortjente.

Jeg har selv undersøgt og beundret Søren Abildgaards fine, kunstneriske Arbejder (vel nok for en stor Del Reproduktioner) i Nationalmusæets Arkiv.

Hvad hans naturvidenskabelige Arbejder angaar, har jeg vel hørt at saadanne existerede; men jeg har ikke læst og vilde vel heller ikke have forstaaet dem, derfor har jeg ikke rørt ved det Punkt; men at nævne den gamle — endnu én Gang — „skikkelige“ Søren Abildgaard som egentlig Førstemand til alle senere danske arkæologiske Tegninger er dog vist ret anerkendende.

Imidlertid tør jeg paa Søren Abild-

gaards Descendents Vegne rette, og paa egne Vegne gentage min Tak til Hr. Professoren samt underskrive mig

Deres meget forbundne

A. E. Linde

f. Holten.

Arkivtegner Søren Pedersen Abildgaards
Dattersøns Sønnedatter.

28—12—13.

GENEALOGISK TIDSSKRIFT

har nu tilbagelagt et Aar under sin nye Form. Vi har haft den Glæde, at en Del af dem, til hvem vi har sendt Bladet paa Prøve, har sluttet sig til os som Abonnenter, og vi kan med dette Nr. gøre en Ændring i Retning af bedre Papir for Fremtiden, men for at vi rigtig skal kunne udrette noget, maa vi have endnu flere Abonnenter. De udsendte Prøveeksemplarer vil nu blive inddraget fra Nytaar, og vi beder derfor dem, der har Interesse for Genealogi og Personhistorie at benytte den lille Kupon, der er indheftet i Bladet.

Skaft os mange Abonnenter, og vi skal gøre Bladet stort og smukt!

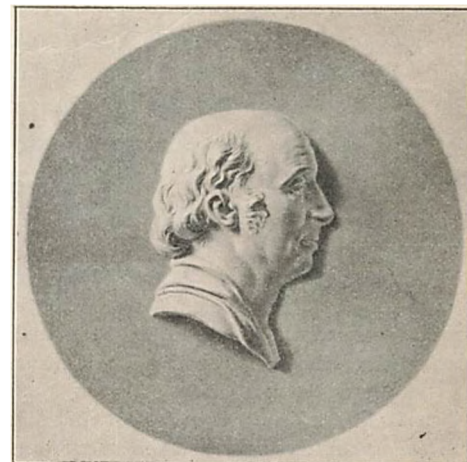
Red.

Af Grunde, som Redaktionen ikke har været Herre over, er det heller ikke denne Gang lykkedes at faa Tillægsarkene af „Slægthaandbogen“ færdige, de vil først komme med næste Nr.

Ved en beklagelig Fejltagelse er ved Trykningen af sidste Nr. de to Sølvstift-Tegninger af Brødrene Abildgaard blevne ombyttede, hvorfor de her gengives paany.

Maleren, Professor
Nicolai Abraham Abildgaard.

Lægen og Veterinæren
Peter Christian Abildgaard.